

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI**

**SİGORTA SEKTÖRÜNDE
ULUSLARARASI FİNANSAL
RAPORLAMA STANDARTLARI**

Rabia Hilal ÇANKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
OCAK - 2015**

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI**

SİGORTA SEKTÖRÜNDE ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI

**DANIŞMAN: Doç. Dr. Zeynep HATUNOĞLU
JÜRİ : Doç. Dr. Salih YEŞİL
JÜRİ : Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali PARLAYAN**

Rabia Hilal ÇANKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
OCAK - 2015**

T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI

**SİGORTA SEKTÖRÜNDE ULUSLARARASI FİNANSAL
RAPORLAMA STANDARTLARI**

Rabia Hilal ÇANKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kod No :

Bu Proje 30/01/2015 Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından
Oy Birliği ile Kabul Edilmiştir.

Doç. Dr. Zeynep HATUNOĞLU
BAŞKAN

Doç. Dr. Salih YEŞİL
ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali PARLAYAN
ÜYE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Abdullah SOYSAL
Enstitü Müdürü

Not: Bu projede kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SİGORTA SEKTÖRÜNDE ULUSLARARASI
FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI**

Rabia Hilal ÇANKAYA

Danışman : Doç. Dr. Zeynep HATUNOĞLU

Yıl : 2015, Sayfa: 142+X

Jüri : Doç. Dr. Zeynep HATUNOĞLU (Başkan)
: Doç. Dr. Salih YEŞİL (Üye)
: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali PARLAYAN (Üye)

Finansal piyasaların küreselleşmesi, çok uluslu şirketlerin doğması ve uluslararası bağımsız denetim kuruluşlarının küresel piyasalardaki etkinliğin ve rekabetin artmasının yanısıra, uluslararası alanda muhasebe kayıtlarında tespit edilmiş olan usulsüzlüklere ilişkin ortaya çıkan skandallarla birlikte, şirketlerin mali yapısına ilişkin açık, doğru, anlaşılabilir, tarafsız ve yorumlanabilir finansal raporlar, çok önemli hale gelmiştir. Finansal sistemin bir unsuru olan sigortacılık ve mevzuatına ilişkin yasal düzenlemeler özellikle Avrupa Birliği müktesebatı ve Avrupa Birliği uyum süreciyle birlikte daha önemli bir noktaya gelmiştir. Sigortacılık sistemi ve sektör Uluslararası Finansal Raporlama ve sistemi ile uyumlu olmak durumundadır. Muhasebe sistemi, hesap planı ve finansal raporların tanzimi uluslararası kriterlerin esas alınarak hazırlanması içinde bulunduğumuz sürecin bir parçasıdır. “SİGORTA SEKTÖRÜNDE ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI” adlı bu çalışmada, sigortacılık muhasebe sisteminde büyük önem arz eden söz konusu standartların oluşturulma süreci ve özetleri hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sigorta, Muhasebe, Risk, Uluslar arası Finansal Raporlama, UFRS, TFRS.

T.C.
DEPARTMENT OF BUSINESS ADMINISTRATION
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE
KAHRAMANMARAS SÜTÇÜ İMAM UNIVERSITY

ABSTRACT

MBATHESIS

**INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING
STANDARDS IN INSURANCE SECTOR**

Rabia Hilal ÇANKAYA

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Zeynep HATUNOĞLU

Year : 2015, Pages: 142+X

Jury : Assoc. Prof. Dr. Zeynep HATUNOĞLU (Chairperson)
: Assoc. Prof. Dr. Salih YEŞİL (Member)
: Assist. Prof. Dr. Mehmet Ali PARLAYAN (Member)

Nowadays, objective and interpretable financial reports are very important. Because of globalization of financial markets, emergence of multinational companies' activity in the global market of international audit organizations, and also identified in the accounting records with the scandal related to irregularities. Regulations relating to insurance, which is a component of the financial system, has become more important as a result of European Union Process Insurance system must be compatible with international financial reporting system. An accounting system, arrangement of financial reports is a part of the process. In this study, which name is "International financial reporting standards in the insurance sector", an information is given about the creation and summary process of the standards

Keywords: Insurance, Accounting, Risk, International Financial Reporting, UFRS, TFRS.

ÖN SÖZ

Küreselleşme ve artan rekabetle birlikte, günümüzde, şirketlerin mali yapısına ilişkin açık, doğru, anlaşılabilir, tarafsız ve yorumlanabilir finansal raporlar, çok daha önemli hale gelmiştir. Küreselleşmenin hızla arttığı ortamda, birbirinden farklı ülkelerde farklı kurallar çerçevesinde hazırlanan finansal raporların entegrasyon çalışması ortaya çıkmıştır.

Küreselleşme ile birlikte, piyasalar arasındaki sınırlar da kalkmıştır. Dünyanın çeşitli bölgelerinde farklı kural ve düzenlemelere sahip olan piyasalar, mevcut kurallarını ortadan kaldırarak, piyasalarını serbestleştirerek, diğer piyasalara benzer kurallar ile yeniden düzenlerler. Sonuç olarak ortaya uluslararası finansal raporlar ortaya çıkar.

Sigorta sektöründe kullanılan finansal raporların uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi; şirketlerimizin düzenlediği raporların finansal analiz amacıyla karşılaştırılabilmesi, kamoyunun sağlıklı bir şekilde bilgilendirilmesi ve sektörde şeffaflığın sağlanabilmesi bakımından oldukça farklı olduğunu çalışmamızda net olarak görebilirsiniz.

Çalışmayı hazırlamamda, gerek yüksek lisans derslerimde, gerekse bu çalışmamda yardımını ve sabrını esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. Zeynep HATUNOĞLU 'nun katkısı büyük olmuştur. Bu katkıları için teşekkürü borç bilirim. Ayrıca bugünlere gelmemde maddi manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen rahmetli annenannem Münevver Aydoğar' a, babam Mustafa ÇANKAYA, annem Zeliha ÇANKAYA ve can dostum Çiğdem KILIÇYALDIR' a burada sonsuz teşekkür ederim.

Rabia Hilal ÇANKAYA
Ocak-2015

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖN SÖZ	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLolar LİSTESİ	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	IX
KISALTMALAR LİSTESİ	X
1. GİRİŞ	1
2. KONU İLE İLGİLİ ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	3
3. RİSK VE SİGORTACILIKLA İLGİLİ KAVRAMLAR	4
3.1. Risk Kavramı	4
3.1.1. Risk Kaynakları	4
3.1.2. Risk Sınıflandırılması	5
3.1.3. Risk Yönetimi	5
3.2. Sigorta ve Sigortacılıkla İlgili Temel Kavramlar	6
3.2.1. Sigortanın Tanımı	6
3.2.2. Sigorta Grupları	7
3.2.3. Sigorta Türleri	9
3.2.3.1. Zarar Sigortaları	9
3.2.3.2. Can Sigortaları	11
3.2.4. Sigortacılığa İlişkin Temel Kavram ve Kurumlar	12
3.2.4.1 Temel Kavramlar	12
3.2.4.2. Kurumlar	14
4. MUHASEBENİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ	16
4.1. Muhasebenin Tanımı ve Finansal Raporlar	16
4.2. Muhasebenin Tarihsel Gelişimi	16
4.3. Küreselleşme ve Ortak Muhasebe Standartlarına Duyulan İhtiyaç	17
4.4. Ortak Muhasebe Standartlarının Avantajları	19
5. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI (UFRS)	21
5.1. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Oluşturulması ve İlgili Kurumlar	21
5.1.1. Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC - International Accounting Standards Committee)	21
5.1.2. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board - IASB)	22
5.1.3. Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı (International Accounting Standards Committee Foundation – IASCF)	26
5.1.4. Standart Danışma Konseyi (Standard Advisory Council – SAC)	26
5.1.5. Standart Yorumlama Komitesi (International Financial Reporting Interpretations Committee – IFRIC)	26
5.1.6. Çalışma Grupları	27
5.2. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) Tanımları ve Özellikleri	27
5.3. Avrupa Birliği'nde Uluslararası Finansal Raporlama Standartları	30
5.3.1. Avrupa Birliği'nde UFRS'ye Geçiş	30

5.3.2. UFRS ile Uyumlu Standartların AB Müktesebatına Aktarılma Süreci ve İlgili Kurumlar	31
5.3.2.1. İlgili Kurumlar	31
5.3.2.1.(1). Avrupa Komisyonu	31
5.3.2.1.(2). Muhasebe Düzenleme Komitesi (Accounting Regulatory Committee - ARC).....	32
5.3.2.1.(3). Avrupa Finansal Raporlama Tavsiye Grubu (European Financial Reporting Advisory Group - EFRAG).....	32
5.3.2.1.(4).Avrupa Muhasebeciler Federasyonu(European Federation of Accountants - FEE).....	32
5.3.2.2. Standartların Aktarılma Süreci	32
5.3.3. AB Müktesebatına Aktarılan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ve Özellikleri.....	33
6. TÜRKİYE VE ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARI	36
6.1. İlgili Kurumlar	36
6.1.1. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK).....	37
6.1.2. Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü.....	37
6.1.3. Sigortacılık Hesap Planı Ve Muhasebe Sistemi	38
6.1.4.Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (TMUD).....	39
6.1.5. Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK).....	39
6.1.6. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK)	39
6.1.7. Kamu Gözetimi Denetim ve Muhasebe Standartları Kurumu (KGK).....	42
7. SİGORTA İLE İLGİLİ OLAN TÜRKİYE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI	44
7.1. TFRS 1: Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulaması.....	44
7.1.1. TFRS' 1 de Terimler.....	44
7.1.2. Muhasebeleştirme ve Ölçme Politikaları	45
7.2. TFRS 2: Hisse Bazlı Ödemeler	47
7.2.1. Muhasebeleştirme Politikaları	47
7.3. TFRS 3: İşletme Birleşmeleri	49
7.3.1. Muhasebeleştirme Politikaları	50
7.4.TFRS 4: Sigorta Sözleşmeleri	53
7.4.1. Muhasebeleştirme Politikaları	55
7.5. TFRS 5: Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler.....	59
7.5.1. Muhasebeleştirme Politikaları	59
7.6. TFRS 6: Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi	60
7.6.1.Standardın Kapsamı.....	61
7.7. TFRS 7: Finansal Araçlar:Açıklamalar	61
7.7.1.Standardın Kapsamı.....	61
7.8. TFRS 8: Faaliyet Bölümleri	62
7.8.1.Standardın Kapsamı.....	62
7.9. TFRS 9 (2011 versiyonu):Finansal Araçlar	62
7.9.1.Standardın Kapsamı.....	62
7.10. TFRS 10:Konsolide Tablolar.....	63
7.10.1. Standardın Kapsamı	63
7.11. TFRS 11: Müşterek Anlaşmalar	64
7.11.1.Standardın Kapsamı.....	64
7.12. TFRS 12: Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar	64
7.12.1.Standardın Kapsamı	64

7.13. TFRS 13: Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü	65
7.13.1. Standardın Kapsamı	66
7.14. TMS 1: Finansal Tabloların Sunuşu	66
7.14.1. TMS 1: Finansal Tabloların Amacı	67
7.15. TMS 2: Stoklar	71
7.16. TMS 7: Nakit Akış Tabloları	72
7.16.1. TMS 7: Nakit Akım Tablosunun Sunumu	73
7.16.2. TMS 7: Nakit Akım Tablosu Hazırlama Yöntemleri	74
7.16.3. TMS 7: Yabancı Paralı İşlemlere İlişkin Nakit Akımları	76
7.16.4. TMS 7: Nakit Akım Tablosunda Ayrı Gösterilmesi Gereken Kalemler	76
7.16.5. TMS 7: Nakit Akışı Yaratmayan İşlemler	76
7.17. TMS 8: Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklik ve Hatalar	76
7.18. TMS 10: Raporlama Döneminde (Bilanço Tarihinden) Sonraki Olaylar	78
7.18.1. Muhasebeleştirme Politikaları	78
7.19. TMS 11: İnşaat Sözleşmeleri	79
7.20. TMS 12: Gelir Vergileri	80
7.20.1. Muhasebeleştirme Politikaları	81
7.20.1.1. Cari Dönemi Vergi Varlık ve Yükümlülüklerinin Muhasebeleştirilmesi	81
7.20.1.2. Ertelenen Vergi Varlık ve Yükümlülüklerinin Muhasebeleştirilmesi	81
7.21. TMS 16: Maddi Duran Varlıklar	85
7.22. TMS 17: Kiralama İşlemleri	88
7.22.1. Muhasebeleştirme Politikaları	89
7.23. TMS 18: Hasılat	92
7.23.1. Muhasebeleştirme Politikaları	93
7.23.1.1. Mal Satışının Hasılat Olarak Kaydedilmesi	93
7.23.1.2. Hizmet Satışının Hasılat Olarak Kaydedilmesi	93
7.23.1.3. Faiz, isim hakları ve temettüleri Hasılat Olarak Kaydedilmesi	93
7.24. TMS 19: Çalışanlara Sağlanan Faydalar	94
7.25. TMS 20: Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması	97
7.26. TMS 21: Kur Değişiminin Etkileri	97
7.27. TMS 23: Borçlanma Maliyetleri	99
7.28. TMS 24: İlişkili Taraf Açıklamaları	100
7.29. TMS 26: Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama	102
7.30. TMS 27: Bireysel Finansal Tablolar	103
7.31. TMS 28: İştiraklerdeki Ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar	108
7.32. TMS 29: Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama	110
7.33. TMS 32: Finansal Araçlar: Sunum	111
7.34. TMS 33: Hisse Başına Kazanç	116
7.35. TMS 34: Ara Dönem Finansal Raporlama	117
7.36. TMS 36: Varlıklarda Değer Düşüklüğü	119
7.37. TMS 37: Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar	123
7.38. TMS 38: gayrimaddi Duran Varlıklar	125
7.38.1 Muhasebe politikaları	126
7.39. TMS 39: Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme Ve Ölçme	129
7.40. TMS 40: Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	134
7.41. TMS 41: Tarımsal Faaliyetler	136

8. SONUÇ VE TARTIŞMA	137
KAYNAKLAR	139
ÖZ GEÇMİŞ	

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablolar Sayfa

Tablo 5.1. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Listesi	28
Tablo 5.2. 21606/2002 Sayılı Tüzüğün AB Üyelerince Uygulanması	34
Tablo 6.1. Türkiye Muhasebe Standartları İlk Yayın Tarihleri	40
Tablo 7.1. A x B ⁴⁰ Hak kazanma dönemi	48
Tablo 7.2. Hisse Senedi Esas İşlemlerin Muhasebeleştirilmesi Örneği	48
Tablo 7.3. Yabancı Para İşlemlerinin Fonksiyonel Para Biriminden Gösterimi	98

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Sekiller</u>	<u>Sayfa</u>
Şekil 3.1. Risk Kaynakları	4
Şekil 5.1: Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını Oluşturan Yapı (IASB)	23
Şekil 5.2. IFRSs-an overview, IASB	25
Şekil 5.3. UFRS'nin AB Müktesebatına Aktarılması Sürecine Dahil Olan Kurumlar ...	33
Şekil 7.1. Sigorta Sözleşmelerinin Tanımı	54

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ARC	: Muhasebe Düzenleme Komitesi
CESR	: Avrupa Sermaye Piyasası Kurulları Komitesi
EFRAG	: Avrupa Finansal Raporlama Tavsiye Grubu
FASB	: ABD Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
FEE	: Avrupa Muhasebeciler Federasyonu
HDTM	: Hazine ve Dış Ticaret Müşavirliği
IASB	: Uluslararası Muhasebe Standartları
IASC	: Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi
IFAC	: Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu
IFAD	: Uluslararası Muhasebe Mesleğini Geliştirme Formu
IFRIC	: Standart Yorumlama Komitesi
IFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
IASFC	: Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı
IOSCO	: Uluslararası Sermaye Piyasası Kurumları Teşkilatı
MSUGT	: Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğ
UMS	: Uluslararası Muhasebe Standartları
UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
US GAAP	: Amerika Muhasebe Standartları
PCAOB	: ABD Halka açık şirketler Muhasebe Denetim Kurulu
SAC	: Standart Danışma Konseyi
SEC	: ABD Sermaye Piyasası Kurumu
SFRS	: Sigortacılık Finansal Raporlama Standartları
SIC	: Daimi Yorumlama Komitesi
TBB	: Türkiye Bankalar Birliği
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TÜRMOB	: Türkiye Serbet Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği
TMUD	: Türkiye Muahsebe Uzmanları Derneği
TMUDESK	: Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kururlu
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu

1. GİRİŞ

Finans ve yatırım alanındaki gelişmeler, ülkelerin finansal entegrasyona gitmelerine neden olmuştur. Bu gelişmeler sermaye hareketlerini ve uluslararası şirketleri etkilemiştir. Gerek uluslararası ekonomi faaliyetlerinde; gerek teknolojiye yaşanan gelişmeler sonucunda küresel ekonomi kurallarına ve küresel bir ekonomi diline gereksinim duyulmuştur. Küresel ekonomi kurallarını belirleyen uluslararası kuruluşlar gelişmiştir. Bu kuruluşlar bir taraftan sermaye hareketlerindeki ülkelerarası akışkanlığın artmasını sağlamak diğer taraftan uluslararası ticaret ve yatırım faaliyetlerini desteklemek hedefine odaklanmışlardır. Finansal kuruluşlar ellerindeki fonları sınır ötesi ülkelere ödünç verme kararı verirken borçluların ödeme kabiliyeti hakkında bilgi edinmek için; sermaye sahipleri de sınır ötesi yatırımları ile ilgili sağlıklı karar verebilmek için finansal bilgilere gereksinim duymuşlardır. Yatırımcılar, fon veya sermaye aktardıkları ülkelerdeki faaliyetlerin raporlanması için gereksinim duydukları finansal raporların anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir olmalarını istemişlerdir. Bu istek doğrultusunda İkinci Dünya Savaşı'nın ardından başlayan çalışmalar sonuç vermiş; günümüzde Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tüm ülkelerde işletmelerin esas alacağı ortak bir muhasebe dili geliştirmiş bulunmaktadır. Bu dil Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile önceki yıllarda yayımlanmış olan Uluslararası Muhasebe Standartlarına dayanmaktadır. Bu standartlarla oluşturulan uluslararası muhasebe hukuku, yatırım ve ödünç verme işlemlerinde yatırımcılar ve ellerinde fon bulunduranların sağlıklı ve gerçek bilgilere dayanarak karar almalarına büyük katkı sağlamıştır. Genel olarak Finansal piyasaların golballeşmesi, çokuluslu kuruluşların belirgin bir şekilde ortaya çıkması ve enternasyonel bağımsız denetim kuruluşlarının küresel pazardaki etkinliği ve rekabetinin yanı sıra, milletlerarası alanda, muhasebe kayıtlarında usulsüzlüklere ilişkin ortaya çıkan skandallarla birlikte, şirketlerin mali yapısında açık, doğru, anlaşılabilir, tarafsız ve yorumlanabilir finansal raporlar, çok önemli hale gelmiştir.

Türkiye'de de, bu uluslararası gelişmelerin yanı sıra, AB'ne giriş sürecinde Uluslararası Finans Raporlama Standartlarına uyum esasının gerekiyor olması neden ile uluslararası muhasebe standartlarının benimsenmesi ilkesi kabul edilmiştir (TSEV, 01.12.2015, www.tsev.org.tr) ve halka açık şirketler 01.01.2005 tarihi itibarıyla UFRS'lerine uygun raporlama yapmaya başlamıştır.

Türkiye'de Cumhuriyetin ilan edilmesiyle beraber sigorta alanında hem yasal, hemde müesseseleşme yönünden büyük temeller atıldı. 1927 yılında Sigortacılığın ve Sigorta Kuruluşlarının Teftiş ve Murakabesine ilişkin kanun yürürlüğe girdi. Lokal ve yabancı sigorta şirketlerinin denetlenmesi, döviz çıkışının engellenmesini amaçlayan bu yasanın çıkışıyla sigortacılık büyüme, yerli sermaye ile kurulan firmaların sayısı yükselerek devam etti.

Sigortacılık sektörü, ülkemizde dinamik ve güçlü mali yapısı ile her geçen yıl büyüyor. Türkiye, genç nüfus ve bu nüfusa karşın düşük sigortalılık oranı nedeniyle cazip pazar olma özelliği taşıyor. Bu nedenle sektör, yerli sermayenin yanı sıra yabancı yatırımcıların da iştahını kabartıyor. Sektöre artan ilgi ve buna paralel gelen yeni aktörlerle pazarda rekabet her geçen yıl daha da keskinleşiyor. Türkiye'de Mayıs 2014 tarihi itibarıyla 68'i sigorta, 2'si reasürans olmak üzere faaliyet gösteren 70 şirket, Türkiye Sigortalar Birliği üyesidir. Şirketlerin 4'ü hayat, 18'i hayat/emeklilik, 39'u hayat-dışı şirketlerdir.

Dünyadaki gelişmelere paralel şekilde, ülkemizde de, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) kullanılması esası benimsenmiştir. Bu çerçevede,

Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü UFRS'ye uyumlu Sigortacılık Muhasebe Sisteminin tesis edilmesi çalışmaları kapsamında, Sigortacılık Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğ yayınlamış ve söz konusu Tebliğ 1.1.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğe göre, sigorta kuruluşları halka arz olsun ya da olmasın Hazine Müsteşarlığınca sigorta sektörü ile alakalı standartlar yayınlanana kadar SPK 11/25 no'lu tebliğe mutabık finansal tablolar hazırlamakla sorumludur.

Söz konusu Tebliğ, 17.09.2005 tarih ve 25939 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Sigortacılık Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ ile değişikliğe uğramıştır. Ayrıca 7.12.2005 tarih ve 66747 sayılı Hazine Müsteşarlığı yazısıyla prim alacak karşılığının takip edileceği alt ve tali hesaplar duyurulmuştur.

Bu çalışmanın, amacı önemi her geçen gün artan sigorta sektöründe kullanılan finansal raporların uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi; şirketlerimizin düzenlediği raporların finansal analiz amacıyla karşılaştırılabilmesi, kamuoyunun sağlıklı bir şekilde bilgilendirilmesi ve sektörde şeffaflığın sağlanabilmesi bakımından oldukça önemli olduğu için UFRS' ları konusunda bilgi vermektir.

Çalışmanın ilk bölümünde, risk ve sigorta sözleşmelerinin tanımı özellikleri, sözleşmenin unsurları, sigorta ve sigortacılık kavramları, sigortacı ve sigorta ettirenin yükümlülükleri açıklanmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünde, finansal raporlama standartlarının önemi ve Türkiye açısından ne gibi değişiklikleri getirdiği incelenmiştir. Diğer bölümler ise çalışmanın asıl amacını oluşturan bölümlerdir. TFRS 4 sigorta sözleşmelerinin amacı, kapsamı, ne gibi değişiklikler getirdiği, uygulanmasında dikkat edilecek hususlar ilgili tebliğden yola çıkarak detaylı bir şekilde ele alınmış ve bilgi verilmiş olup, mevcut standartlar ile ilgili bir küçük örnek uygulamalara yer verilmiştir. Bu çalışmada dünyada kabul görmüş olan uluslararası finansal raporlama standartlarını, standartları oluşturan kurumlar ve oluşturma süreçleri hakkında bilgi verilmekle beraber ülkemize olan katkıları dikkate değer derecede yüksek olan sigorta şirketlerinde de kullanılan standartların kapsamaları ve muhasebeleştirme politikaları açıklanmaya çalışılmıştır.

2. KONU İLE İLGİLİ ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Erişkon (2006), Sigortacılıkta alternatif risk finansman yöntemleri isimli çalışmasında, risk ve sigorta kavramlarının tanımını yaparak, finansmanı ve muhasebeleştirilmesi hususunda ayrıntıları incelemiştir.

Oksay (2005), Sigorta sektöründe uluslar arası finansal raporlama standartları isimli çalışmasında sigortacılık muhasebe sisteminde büyük önem arz eden söz konusu standartlar hakkında bilgi vermiştir.

Ay (2009), TFRS 4 Türkiye'de sigorta şirketlerinin finansal raporlarının incelenmesi ve Türkiye açısından değerlendirilmesi hakkında bilgi verilmiştir.

Türker (2009), Türkiye'de Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) paralelinde yapılan düzenlemelerin finansal tablo kullanıcıları üzerindeki muhtemel etkileri hakkında bilgi verilmiştir.

3. RİSK VE SİGORTACILIKLA İLGİLİ KAVRAMLAR

Bu bölümde risk ve sigortacılık kavramı hakkında temel bilgilere yer verilecektir.

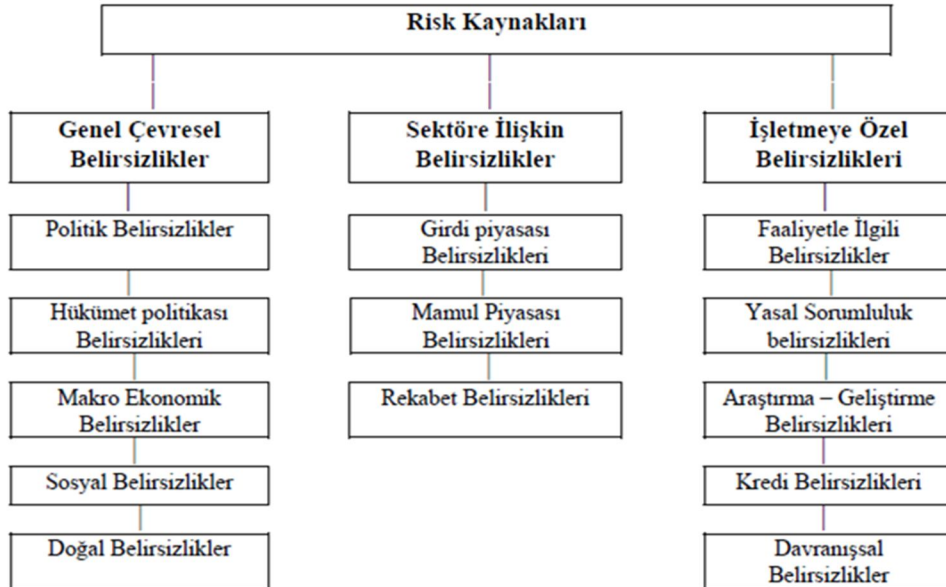
3.1. Risk Kavramı

Risk, zarara uğrama ihtimali veya arzu edilmeyen bir olayın meydana gelme ihtimali olarak belirtilebilir (Pekiner, 1974:3). Risk genel anlamda ortaya çıkacak hasara ilişkin belirsizlik olarak tanımlanabilir. Buna göre, her işletme çeşitli risklerle karşılaşabilir. Bu risklerin en aza indirgenmesi ya da tamamen ortadan kaldırılmasının yolu ise bu risklere karşı sigorta yaptırmaktır. Sigorta, sigorta edilen bir variyetin hasar görmesinden sonra gördüğü zarar kadar kısmı karşılayarak sigortalının kaybını karşılar (Genç, 1991: 17).

3.1.1. Risk Kaynakları

İşletmeler, bir çevre içinde ve bu çevrede de bir sektörde faaliyet göstermektedirler. Bu nedenle, işletmelerin kendileri ile ilgili belirsizlikleri yanında, çevre ve sektöre yönelik belirsizlikleri de risk kaynağıdır. Aşağıda Şekil 3.1’de risk kaynakları genel çevresel belirsizlikler, sektöre ilişkin belirsizlikler ve işletmeye özel belirsizlikler şeklinde sınıflandırılmıştır (İşseveroğlu, 2005: 7).

Genel çevresel belirsizlikler; politik belirsizlikler, hükümet politikası belirsizlikleri, makroekonomik belirsizlik, sosyal belirsizlikler, doğal belirsizliklerdir. Sektöre ilişkin belirsizlikler; girdi piyasası belirsizlikleri, mamul piyasası belirsizlikleri, rekabet belirsizlikleridir. İşletmeye özel belirsizlikler ise faaliyetle ilgili belirsizlikler, yasal sorumluluk belirsizlikleri, AR-GE belirsizlikleri, davranışsal belirsizliklerdir (İşseveroğlu, 2005: 7).

Şekil 3.1. Risk Kaynakları (İşseveroğlu, 2005: 7).

3.1.2. Risk Sınıflandırılması

Risk, iki ana gruba ayrılmaktadır. Kontrol altına alabilme veya sınırlayabilme olasılığının olup olmamasına göre; sistematik risk ve sistematik olmayan risk şeklinde bölümlenmiştir.

Sistematik Risk: İşletmenin kontrol edemediği ülke ekonomisini ve finansal piyasaları etkileyen faktörlerden kaynaklanan risk türüdür. Nakit girişlerinde değişkenliğe neden olan bazı etmenler, bütün menkul kıymetlerin fiyatlarını etkilemektedir. Bu etkileme sistematik risk olarak ifade edilebilir. Sistematik riziko kaynakları; toplumsal, iktisadi ve siyasi çevredeki değişimlerdir. Bu değişimler menkul değer pazarlarına tesir etmektedir. Bazı işletmelerde toplam risk içerisinde sistematik riskin payı büyüktür. Örneğin; temel mal ve hizmet üreten işletmelerde olduğu gibi. Bu nedenle; işletmelerin satış, kar ve menkul kıymet fiyatları, ekonomik durum ve menkul kıymet pazarlarındaki değişiklikleri takip etmektedir. Sistematik risk kaynakları; faiz oranı riski, enflasyon riski, piyasa riski olarak gruplandırılabilir (Ceylan, 1993: 322-324).

Sistematik Olmayan Risk: İşletmeye ve/veya işletmenin faaliyette bulunduğu sektöre ait özelliklerin oluşturduğu risktir. Yönetim hataları, grevler, teknolojik gelişmeler, yeni buluşlar, tüketici tercihlerinde değişimler gibi etmenler, pay senetlerinin veriminde sistematik olmayan oynamalara neden olabilir. Sistematik olmayan riski ortaya çıkaran nedenler; finansal risk, yönetim riski, iş riskidir (Canbaş, 1997: 301-302).

Bir başka sınıflandırmaya göre riskler mülkiyet, mali yükümlülük ve iş gören riskleri, kaynağına göre; fiziksel, sosyal ve ekonomik riskler, sigorta kapsamına girmesine girmemesine göre spekülasyon ve yalın riskler, özelliklerine göre genel ve özel riskler şeklinde bir ayrıma tabi tutulabilir (İşseveroğlu, 2005: 9).

3.1.3. Risk Yönetimi

Değişen dünya ekonomik konjonktürü, yeni belirsizlikleri ve riskleri de beraberinde getirmekte, bu yeni risk yapıları gerek ülke, gerek işletme bazında karar alıcıların yönetsel işlevlerini güçleştirmektedir. Değişimin getirdiği ve giderek artan performans beklentileri, işletmelerin, rekabet stratejilerinin ve strateji belirleme süreçlerinin sürekli değişim gösteren fırsatlar ile paralellik göstermesi için, etkili karar vermelerini gerektirmektedir (Akmüt, 1980: 28).

Risk yönetimi, işletmelerin risklerini en optimum ve en ekonomik seviyede değerlendirip, risklerden en az derecede etkilenmeyi sağlayan yöntemler topluluğudur (İTO, 14.11.2014, www.ito.org.tr).

İşletmelerde etkili risk yönetimi, tehlikeye maruz kalma olasılığını azaltır ve böylece, istikrar içinde faaliyetin sürekliliğini sağlar. Risk yönetimi, işletmelerin faaliyet alanlarında karşılaşılabilecekleri rizikoları anlamaları ve bu riskleri hesaplayabilmeleri amacını taşıyan bir modeldir. İlkesel bazda risk yönetimi, kayıpların önüne geçilmesi amacını taşımakla beraber, mevcut diğer fırsatların çözümlenmesini de hedefler (Yanık, 2001: 181).

Küçük ve orta ölçekli kuruluşlar risk yönetimi stratejilerinin uygulanmasıyla çeşitli üstünlükler elde edebilirler (Akmüt, 1980: 30). Bu üstünlükler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. Verimkar stratejik planlama,
2. Verimli maliyet kontrolü,
3. Riziko ve etkileri hususunda daha iyi bilgi ve öngörü,
4. Sistematik ve güçlendirilmiş karar mekanizmaları,
5. Dış kontrollere daha hazır bir yapılanma,
6. Kaynakların randımanlı kullanımı,
7. Teknolojik gelişmelerin daha hızlı uyarlanması,
8. Nitelikli ve tecrübeli bir organizasyon

Riski efektif bir şekilde yönetmek, iş hayatında rakiplere karşı başarı sağlar. Ayrıca, her kuruluşun faaliyetini başarılı bir şekilde sürdürmesi; ülkenin iktisadi değerlerine, kapital malikine, çalışanlara karşı yükümlülüklerini yerine getirmesi bakımından önemlidir. Sigorta şirketleri topladıkları fonları ülke ekonomisine kazandırmanın yanı sıra, ekonomide herhangi bir zamanda meydana gelebilecek bir felaket sonucu, devre dışı kalan işletmelerin doğurduğu sosyo-ekonomik çöküntüleri telafi edici niteliğe sahiptir. Bu nedenle, “risk yönetimi” konusuna ağırlık verilmesi şirketlerin sektördeki konumuna pozitif bir etki yapacaktır (İşseveroğlu, 2005: 14).

3.2. Sigorta ve Sigortacılıkla İlgili Temel Kavramlar

Bu kısımda sigorta ve sigortacılık konusu geniş bir literatür taraması ile ele alınacaktır.

3.2.1. Sigortanın Tanımı

Sigortanın tanımı muhtelif kaynaklarda çok çeşitli biçimlerde yapılmıştır. Burada bu tanımlardan bazılarına yer verilecektir.

“Sigorta; sigorta uzamının belirlenmiş bir ücret karşılığında diğer bir kişinin para ile belirlenebilen bir menfaatine hasar veren bir riskin (tehlikenin) meydana çıkması durumunda tazminat ödemeye dair taahhütte bulunmasıdır” (Özkan, 1998: 10-11).

“Sigorta; büyük bir insan topluluğunu teşkil eden fertlerin ayrı ayrı ve aynı şekilde karşılaştıkları tesadüflere karşı, önceden kestirilmesi mümkün olmayan bir nakit gereksiniminin yine bu fertler arasında karşılıklı olarak giderilmesidir ” diğer bir ifadeyle , “Sigorta; ekonomik yaşamın bir güvenlik sübabıdır." "Sigorta; ekonomik yaşamın yaylarıdır." "Sigorta; aynı ya da benzeri rizikolarla karşı karşıya kalan toplumda, rizikoların meydana gelmesi neticesinde doğacak olan gereksinimin, prim ödenerek karşılanması için imzalanan kontrattır” (Özkan, 1998:9-10).

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun 1401'inci maddesine göre ise; “*Sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir*”(TTK NET, 14.11.2014, www.ticaretkanunu.net).

Sigorta başka bir anlamda da, riskin ölçülmesi ve paylaşılması terimleri bir araya getirilerek ifade edilmiştir. Bu bağlamda spesifik riskin, belirli ölçüde tehdidi altında bulunan yüksek sayıda ve aynı özellikteki birimlerin meydana gelecek zararları beraber karşılamak için bir araya gelmesi sigorta kavramını oluşturmaktadır (Akmüt, 1980: 8-9).

Sigortanın resmi tanımlaması 1965 tarihinde Amerikan Risk ve Sigorta Birliği'nce oluşturulan bir komisyon tarafından şöyle ifade edilmiştir: "Sigorta; beklenmeyen rizikoların biraraya toplanarak (pooling), zararın meydana gelmesi durumunda sigortalı kişiye tazminat ödeneceğini kabul eden sigorta uzmanlarının görevlendirilmesidir". Ek olarak sigortanın başlıca nitelikleri şöyledir: Zararların bir arada toplanması (büyük sayılar kanunu), beklenmeyen ve öngörülemeyen zararların karşılanması, riskin transferi ve sigortalı kişinin finansal durumunun zararın doğmasından önceki pozisyonuna getirilmesi (Rejda, 1999: 19-20). Ülkemizde de genel olarak sigorta sistemi bu şekilde işlemektedir.

3.2.2. Sigorta Grupları

Avrupa Birliği uygulamasında sigorta önce uzun vadeli sigortalar ve genel sigortalar olmak üzere iki gruba ayrılır. Uzun vadeli sigorta türleri dokuz bölüme ayrılmaktadır. Bunlar (Genç, 1991: 9-10, Cea, 1994: 203);

- Hayat Sigortası
- Evlilik ve Doğum Sigortası
- Uzun Süreli Sigorta ile Bağlantılı Olan Sigorta İşlemleri
- Sürekli Sağlık Sigortası
- Tontines (Bir grup insanın bir anapara ortaya koyarak, belirli bir süre içerisinde içlerinden ölenin hissesinin bölünmesi suretiyle yapılan sigorta)
- Sermayenin Kurtarılması veya Paraya Çevrilmesi
- Grup Emeklilik Fon Yönetimi
- Grup Emeklilik Sigortalarının Kapitalin Korunması veya Asgari Faizin Ödenmesi ile Birlikte Yürütülen Şekli
- Sigorta Şirketlerince Yürütülen Bazı İşlemler (Fransız Sigorta Kanunu'nda bulunan).

Genel sigorta dalları ise 18 gruba ayrılmaktadır. Bunlar;

- Kaza
- Hastalık
- Kara Araçları
- Demiryolu Araçları
- Uçaklar
- Gemiler
- Taşıma Halindeki Yükler
- Yangın ve Doğal Afetler
- Mülkiyete Zarar
- Motorlu Araç Sorumluluğu
- Uçak Sorumluluğu
- Gemiler İçin Sorumluluk
- Genel Sorumluluk
- Kredi
- Teminat
- Çeşitli Mali Kayıtlar
- Yasal Masraflar
- Turistik Yardım

Ülkemizdeki sigorta grupları ise, 11 adedi elementer (hayatdışı) ve 1 adedi hayat olmak üzere 12 adettir. Bu gruplar ve bu gruplara ilişkin sigorta dalları aşağıda verilmektedir (Özbolat , 2011: 8-9).

- YANGIN
  - ✓ Yangın Sigortası
  - ✓ Kâr Kaybı Sigortası
- NAKLİYAT
  - ✓ Tekne Sigortası
  - ✓ Kıymet Nakliyat Sigortası
  - ✓ Emtea Nakliyat Sigortası
- KAZA
  - ✓ Motorlu Kara Taşıtları İhtiyari Mali Sorumluluk Sigortası
  - ✓ İşveren Mali Sorumluluk Sigortası
  - ✓ Asansör Kazalarında Üçüncü Kişilere Karşı Mali Mesuliyet Sigortası
  - ✓ Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Mesuliyet Sigortası
  - ✓ Kara Taşıtları Kasko Sigortası
  - ✓ Hırsızlık Sigortası
  - ✓ Cam Kırılmasına Karşı Sigorta
  - ✓ Tehlikeli Maddeler Zorunlu Sorumluluk Sigortası
  - ✓ 1) Tüpgaz Zorunlu Sorumluluk Sigortası
  - ✓ Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk
  - ✓ Uçak Yolcu Kaza
  - ✓ Uçak Mali Mesuliyet
- MAKİNA MONTAJ
  - ✓ Makine Kırılması Sigortası
  - ✓ Montaj Sigortası
  - ✓ İnşaat Sigortası
  - ✓ Elektronik Cihaz Sigortası
  - ✓ Yapı Denetimi Mali Sorumluluk
- DOLU
  - ✓ Tarım Ürünleri Dolu Sigortası
  - ✓ Sera Sigortası
- HAYVAN HAYAT
  - ✓ Hayvan Hayat Sigortası
  - ✓ Kümes Hayvanlarının Hayat Sigortası
- SAĞLIK
  - a) Hastalık Sigortası
- HUKUKSAL KORUMA
  - a) Hukuksal Koruma Sigortası
- FERDİ KAZA
  - ✓ Ferdi Kaza Sigortaları
  - ✓ Otobüs Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası
- KREDİ
  - a) Kredi Sigortası
- ZORUNLU TRAFİK
  - a) Karayolları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası
- HAYAT
  - a) Hayat Sigortası

3.2.3. Sigorta Türleri

Sigortayı genel olarak özel sigorta ve devlet sigortası olarak iki ana türe ayırmak mümkündür. Devlet sigortası, aynı zamanda sosyal sigorta olarak da adlandırılmaktadır. Devletçe sağlanan ihtiyarlık, sakatlık, hastalık, işsizlik sigortaları devlet sigortaları kapsamında değerlendirilir (Rejda, 1999: 27). Bu çalışmanın konusu kapsamındaki sigorta ise özel sigortadır. Özel sigorta ile ilgili olarak literatürdeki ayırım ise; hayat ve sağlık sigortaları, mal ve sorumluluk sigortaları şeklindeki iki ana başlıkta yapılan ayırımdır.

Türk Ticaret Kanunu'nda ise, sigorta sözleşmeleri; "mal sigortaları", "can sigortaları" olmak üzere risk türlerine göre ikiye ayrılmış ve mal sigortaları dışındaki bazı sigortalar da, sorumluluk sigortalarında olduğu gibi mal sigortaları başlığı altında düzenlenmiştir. Ancak, Kanunda öngörülen bu tasnif yanında, doktrinde, sorumluluk sigortaları ve sigortalının borçlarına karşı yapılan sigortalar da gözönünde bulundurularak "riskin konusuna" ve "ihtiyacın karşılanması" kıstaslarına göre farklı bir sınıflandırma daha yapılmıştır (Kabukçuoğlu, 1994: 19-31).

Riskin konusuna göre sigortalar, "mal varlığı sigortaları" ve "şahıs sigortaları" şeklinde ikili bir ayrıma tabi tutulurken, ihtiyacın karşılanması kıstasına göre, daha ayrıntılı olarak, sigortalar önce, "zarar sigortaları" ve "meblağ sigortaları" olarak ikiye ayrılmış, zarar sigortalarında da ayrıca, "aktif sigortalar" ve "pasif sigortalar" şeklinde bir bölümlenmeye gidilmiştir (Kabukçuoğlu, 1994: 19-31). Bu çalışmada hem kıstas hem TTK hükümleri hem de bazı yazarların görüşlerinden yararlanarak sigorta türlerini incelenecektir.

Zarar sigortaları ile meblağ sigortalarının ilkeleri birbirinden farklıdır. Zarar sigortalarında risk olarak kabul edilen bir olay nedeniyle yalnızca sigortalının uğradığı zarar tazmin edilirken, meblağ sigortalarında riskin gerçekleşmesi halinde sigortalıya sözleşmede öngörülen miktar kadar ödeme yapılır. Bu çerçevede, örneğin hayat sigortası bir meblağ sigortasıdır (TTK NET, 15.11.2014, www.turkticaretkanunu.net).

3.2.3.1. Zarar Sigortaları

Bir zarar sigortası aktifin azalmasını karşılıyorsa "aktif sigortası", bir pasifin ortaya çıkmasını veya artmasını karşılıyorsa "pasif sigortası" olarak adlandırılır. Aktif sigortalar, "mal", "alacak" ve "kâr sigortaları", pasif sigortalar ise, sorumluluk sigortalarında olduğu gibi "kanuni borçlara karşı sigortalar" reasürans sözleşmelerinde olduğu gibi "akdi borçlara karşı sigortalar" ve "zaruri masraflara karşı sigortalar" şeklinde bir ayrıma tabi tutulabilir (Kabukçuoğlu, 1994: 19-31).

A) Aktif Sigortalar: Aktif sigortalar mal sigortaları, alacak sigortaları ve kar kaybı sigortaları olmak üçe ayrılmaktadır.

Mal Sigortaları: Mal sigortalarında, sigortalının belli bir mal dolayısıyla doğan para ile ölçülebilir bir menfaati sigortalanmaktadır. Riskin niteliğine göre, yangın, hırsızlık, zirai riskler, karada ve iç sularda taşıma risklerine karşı yapılacak mal sigortalarıyla ilgili olarak TTK'da ayrıca özel düzenlemeler öngörülmüştür (TTK NET, 15.11.2014, www.turkticaretkanunu.net).

Alacak Sigortası: "Alacaklının Menfaati" başlığı altında TTK'nın 1272'nci maddesinde, "Acze Karşı Sigorta" ve 1273 ve 1274'üncü maddelerde "Ayni Bir Hakla Temin Edilen Alacak Sahibi" şeklinde iki türlü düzenlenmiştir (TTK NET, 15.11.2014, www.turkticaretkanunu.net).

Acze Karşı Sigorta: Borçlunun aczine karşı alacaklının kendisini sigortalaması hali hem ticari mahiyetteki alacaklarda hem de adi işlerde sözkonusu olabilir. Ancak, bu tür sigortaya daha çok ticari münasebetlerde rastlanmaktadır. Bütün ticari işletmeler daha rahat çalışabilmek için alacaklarının teminat altına alınmasını isterler. Kredi sigortasında esas itibarıyla alacaklı borçlunun aczine karşı korunmaktadır. Buna karşılık, ihracat kredisi sigortalarında olduğu gibi, borcun zamanında ödenmemesi ihtimaline karşı da kredi sigortası yapılabilmektedir (Nomer, 2000: 90-96).

Kredi sigortası doktrinde çeşitli ayrımlara tabi tutulmuş olup, bu ayrımlardan biri de "Para Kredi Sigortası" ve "Mal Kredi Sigortası" şeklindeki ayrımdır. Para kredi sigortası ile para olarak bir başkasına kredi açan bir kimsenin, kredi sözleşmesi ile belli edilen sürenin sonunda paranın borçlu tarafından ödenmemesi halinde kredi alacaklısının alacağını sigorta güvencesi altına alan bir sigorta türüdür. Mal kredi sigortasında ise, kredili olarak mal satan bir işletmenin bu sözleşmeden doğan alacağının borçlu tarafından vadesinde ödenmemesi nedeniyle doğan riskin giderilmesi amaçlanmaktadır (TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr).

Kredi sigortalarıyla ilgili olarak yapılan bir diğer ayrım ise, "ihracat kredi sigortası" ve "ithalat kredi sigortası" şeklindedir. İhracat kredi sigortası ile teminat altına alınan husus, ihracatçının mal gönderdiği yabancı ülkedeki müşterilerinin ödeme yeteneklerini kaybetmeleri veya politik nedenlerle ödemede bulunamamaları halinde meydana gelen zararlar yanında henüz imalat aşamasında yabancı alıcının sözleşmeden dönmesi halinde sigortalının bu nedenle uğradığı zararlar ve dış satım alacağı dışında hizmet sözleşmesinden doğan alacaklardır. İthalat kredi sigortası ile yabancı ülkeden mal ve hizmet alacak kişinin (sigortalının), bu işlemler için yabancı ülkedeki satıcıya peşinen ödediği avans miktarı sigorta sözleşmesi ile güvence altına alınmaktadır (Nomer, 2000: 90-96).

Kâr Kaybı Sigortaları: TTK'ya göre, bir maldan elde edilmesi umulan kâr sigorta edilebilir. Ancak, bu sigortanın mümkün olabilmesi için kârın makul bir kısmının sigorta edilmesi gerekir. Bu sigortanın yapılabilmesi için kârın doğmasına neden olan malın elde edilmesi umulan kâr ile birlikte sigorta edilmesi gerekli değildir. Kâr kaybı sigortaları ile, yoksun kalan kâr ile yapılan sabit masraflar oranında teminat sağlanır (Nomer, 2000: 96).

B)Pasif Sigortalar: Bu başlık altında pratikte en çok uygulanan bazı pasif sigorta türleri incelenecektir.

Reasürans Sözleşmeleri (Akdi Borçlara Karşı Sigorta): Sigorta şirketinin kabullendiği risklerin tamamen veya kısmen bir başkasına devrini sağlayan anlaşmaya "reasürans anlaşması" denir. Reasürans sözleşmeleri, "ihtiyari reasürans" ve "mecburi reasürans" şeklinde bir ayrıma tabi tutulmuştur. Eğer belirli bir sigorta sözleşmesi ile sigortalının teminat verdiği belirli bir riske ilişkin bir reasürans anlaşması yapılmış ise "ihtiyari reasürans"dan, sigorta şirketi ile reasürör arasındaki anlaşma devir konusu riskin kapsamında, dönem içerisinde yapılacak tüm sigorta sözleşmelerini kapsamakta ise, "mecburi reasürans" dan bahsedilir (George, 2016: 82).

Reasürans sözleşmelerinde kullanılan trete neveleri; "kotpar", "stop loss", "aşkın hasar" ya da "eksedan" treteleridir. Sigorta şirketi ile reasürörü arasında yapılan ve reasürans devrinin tüm koşullarını belirleyen anlaşmalara trete denir. Kotpar tretelerinde, sigortacı sigorta ettiği sigorta bedelinin belli bir oranını reasüröre sigortalatır. Bu sistemde reasürans tretesinde belli bir oran tesbit edilir ve sigortacı tretede gösterilen riskin kapsamına girmek şartıyla, tahsil ettiği primlerin belirtilen oranlarını reasüröre devreder ve riskin gerçekleşmesi halinde de sigortacı ödemekle yükümlü olduğu miktarın aynı oranla çarpılması halinde elde edilen miktarı reasürörden talep eder.

Eksedan sistemde ise, belli bir meblağı geçen sigorta bedelini reasürör sigortalar. Aşkın hasar reasüransında, sigortacı franchise olarak kabul edilen belirli bir miktara kadar meydana gelen hasarı kendisi karşılar. Ancak, hasarın bu miktardan fazla olması halinde, fazla olan miktar ne kadar olursa olsun, zararın tümünü reasürör karşılar. Stop loss reasürans anlaşmalarında ise, belirli bir devre içerisinde belirli bir riske karşı yapılan tüm sigorta sözleşmeleri sonucunda sigortacının ödemekle yükümlü olduğu miktar, yine aynı dönem içinde tahsil ettiği tüm primlerin belirli bir oranını aştığı takdirde, reasürör aşan miktarın tümünü karşılamayı ve sigortacıya bu meblağı ödemeyi taahhüt eder (TSB, 03.11.2014, www.tsb.org.tr).

Sorumluluk Sigortalı (Kanuni Borçlara Karşı Sigorta): Taşınması güçleşmiş olan sorumluluk riskleri, sorumlu kişileri sorumluluk sigortası yapmaya yöneltmiştir. Sorumluluk sigortası yaptıran kişi kendi sorumluluk riskini, ödeyeceği prim karşılığında sigortacıya devretmiş olur. Diğer bir ifade ile, sorumluluk sigortalarında sigortalının, başkasına vereceği bir zararın tazmini nedeniyle mal varlığında meydana gelebilecek zararlar teminat altına alınmaktadır. Sorumluluk sigortasının ülkemizdeki tipik örneği halk arasında trafik sigortası olarak bilinen zorunlu karayolları mali sorumluluk sigortasıdır (THS, 10.11.2014, www.turkhukuksitesi.com).

Zaruri Masraflara Karşı Sigorta (Yeni Değer Sigortası): Zaruri masraflara karşı sigortada sigorta sözleşmesine konu teşkil eden bir malın yeniden elde edilmesi için gerekli değer sigorta edilmektedir. Burada zayı olan bir malın değerinin dışında, sigortalıya bazı ek paralar da ödenmektedir. Dolayısıyla bu tür sigortalarda, sigortalıya, mal zararının üzerinde bir ödeme sözkonusu olduğundan konu doktrinde tartışma konusu yapılmıştır. Ancak, TTK'nın yangın sigortalarıyla ilgili 1478'nci maddesine göre taraflar binanın yanması halinde, bunun yeniden yapılmasını sigorta ettirenden isteyebilir diyerek yeni değer sigortasına cevaz vermiştir (TSB, 01.06.2014, www.tsb.org.tr).

3.2.3.2. Can Sigortaları

Meblağ sigortaları olarak karşımıza, "hayat", "kaza sigortaları" ve "hastalık ve sağlık sigortaları" çıkmaktadır. Hayat sigortası sözleşmeleri diğer sözleşmelere göre, şartları ve kapsamı bakımından en basit olanıdır.

Hayat Sigortaları: Hayat sigortaları TTK'nın 1487-1506'ncı maddeleri arasında düzenlenmiş olup, aynı Kanunun 1487'nci maddesine göre, sigortacı, bir kişinin ya belli bir müddet içerisinde ya da sözleşmede ifade edilen koşul ve durumlar içinde ölümünü ya da o kişinin sözleşme ile belirli müddet yaşamasını sigorta edebilir (14.11.2014, www.tsb.org.tr).

TTK'nın 1487'nci maddesinde sadece "ölme" ve "yaşama" ihtimaline karşı yapılan sigortalardan bahsedilmişse de, hayat sigortalarının bu iki teminatı birlikte verecek şekilde yapılması mümkündür. Nitekim, günümüzde uygulanan sigortaların büyük bir kısmı yaşama ve ölme ihtimaline karşı yapılan "karma hayat sigortası" şeklindedir (TTK NET, 14.11.2014, www.turkticaretkanunu.net).

Ancak, "tontin" adı altında düzenlenen, ortaklar arasında yatırılan belirli taksitler neticesinde meydana gelen meblağın, belirli bir tarihte hayatta kalanlar arasında paylaşılması şartıyla yapılan sigorta sözleşmeleri, TTK'nın 1488'inci maddesi gereği yasaktır (TTK NET, 14.11.2014, www.turkticaretkanunu.net).

Kaza Sigortaları: Kaza Sigortalı TTK'nın 1507-1510. maddelerinde düzenlenmiştir. Kaza sigortasının tanımı TTK'nın 1507'inci maddesinde verilmiştir.

Buna göre kaza sigortaları , “Kaza sigortası, belli bir prim karşılığında, sigortalının uğrayacağı kaza sonucu ölüm, geçici veya sürekli sakatlık ya da işgöremezlik hâlleri için sigorta teminatı sağlar. Ölüm, ani olarak veya kaza tarihinden itibaren en çok bir yıl içinde gerçekleşmiş ise sigorta bedeli sigorta ettirene yahut onun tarafından belirlenmiş kişiye; geçici ve sürekli sakatlık veya işgöremezlik hâllerinde ise sigortalıya ödenir” (TTK NET, 11.03.2015, www.turkticaretkanunu.net).

Avrupa ülkelerinde ve ABD'de kaza sigortaları Türkiye'deki uygulamadan farklı şekilde bölümlere ayrılmıştır. Örneğin Türkiye'de kaza branşının altında otomobil sigortalı yer alırken, batılı ülkelerde kara taşıtları ile ilgili sigorta kazayı da içerecek biçimde ele alınmıştır (Oksay, 2001:75).

Hastalık Sigortaları ve Sağlık Sigortaları: TTK.'da hastalık sigortalarına kaza sigortalarıyla ilgili 1511-1520 maddelerde değinilmiştir. Hastalık sigortası ile, sigortalının, sözleşme ile kararlaştırılan hastalık riskinin gerçekleşmesi halinde yaptığı tedavi masrafları karşılanmaktadır (TSB, 01.06.2014, www.tsb.org.tr).

3.2.4. Sigortacılığa İlişkin Temel Kavram ve Kurumlar

Bu bölümde sigorta sektöründe kullanılan kavramlara ve sigorta sektörü ile iç içe olan kurumlardan söz edilecektir.

3.2.4.1 Temel Kavramlar

Sigortacılığa ilişkin kavramların bir kısmının Türkçesi henüz yaygın olarak kullanılmaya başlanılmamış, başlangıçta sigorta piyasasına girdiği gibi kullanılmaya devam edilmiştir. Bu nedenle, bu bölümde temel kavramlar açıklanırken bir kısmı Türkçe ve bir kısmı da sigorta piyasasında kullanıldığı şekliyle aynen alınarak açıklanacaktır.

Sigortanın tanımını faha önce yapıldığından dolayı burada tekrar yapılmayacaktır.

Reasürans: Sigorta uzmanının riski tamamen kendi üzerine almayıp bir kısmını bir diğer sigorta kuruluşuna devretmesine reasürans denir. Riskin devredildiği kuruluşa reasürör veya reasürans şirketi, riski devreden (aktaran) kuruluşa, devredilen hisseye sesyon ve sigorta uzmanı kendi üzerinde kalan hisseye iseretansiyon (retention) denilmektedir. Reasürans temel bazda iki geniş kategoride incelenmektedir; bölüşmeli ve bölüşmesiz reasürans. Bölüşmeli reasürans: Sigorta firması açısından zorunlu olan devri, reasürans firması açısından ise zorunlu kabulü öngören reasürans sözleşmeleridir. Bölüşmesiz reasürans: Bir riziko ya da olay itibarıyla oluşabilecek hasarın belirli bir kısmının sigorta firması tarafından üstlenildiği reasürans anlaşmasıdır. (Harwey, 1995 : 398).

Koasürans: Rizikonun farklı sigorta firmaları arasında bölüşülerek her şirketin rizikonun sadece bir kısmını yüklenilmesine koasürans denir. Sigorta firmalarının yükümlülüğü, üstlendiği hisse kadar olup tahakkuk etmiş primler ve ödenmesi gereken zararlar bu paylarla orantılı olarak paylaşılmaktadır. Reasüranstan farklı olan özelliği, sigortacılardan her birisinin yükümlülüğünün taahhütte bulundukları hisse kadar olmasıdır. Koasüransda, bir işletmenin büyük çaplı bir rizikoyu yalnız karşılayamaması sebebi ile ya da sigorta ettirenin şahsi veya ticari sebeplerle birden çok sigorta firmasına sigorta yaptırmak isteği ile riskin bölüşülmesi hedeflenmektedir (TSB, 15.11.2014, www.tsb.org.tr).

Sigorta Primi: Verilen sigorta teminatına karşılığında, sigorta yaptıranın, sigorta uzmanının tazminat masrafları ile diğer firma giderlerine katkı sağlamak için ödediği tutardır. Primin hesaplanması, sigorta teminatının fiyatının tespiti anlamındadır. Bu sebeple primler hesaplanırken bir takım kurallar göz önünde bulundurulmakta ve primler bu kurallar çerçevesinde hesaplanmaktadır (George, 2016:102).

Rizikonun meydana gelmesi halinde olan sigorta tazminatını veya bedelini karşılamak üzere sigorta ettirenden prim alınır. Sigorta ettiren, bu primi mevcut sözleşmeye göre ya taksitle ya da defaten ödeyecektir. TTK 1430' uncu maddesine göre sigorta ücretinin yalnız para olarak ödenmesi gerekmektedir. Ücret iki kısımdan oluşur. Safi prim ve sigorta yüküdür. Safi prim, teorik olarak, sigorta ettirene verilecek olan sigorta bedeli veya tazminatın karşılığını oluşturur. Primin tutarını ise tehlikenin gerçekleşme ihtimali ve sözleşmesinin süresi belirler. Sigorta primlerinin doğru biçimde belirlenebilmesi için, teminat verilen her bir risk için ayrı ayrı ve risklerin yapısı göz önüne alınarak hesaplama yapılır (Williams,1998: 409).

Sigorta Bedeli (poliçe teminatı): Sigorta bedeli, sigorta poliçesinde yer alan ve tehlikenin gerçekleşmesi halinde sigorta değerini geçmemek kaydıyla sigortalıya ödenecek olan azami meblağdır. Zira sigorta tazminatı hasarın meydana gelmesi halinde ödenecek olan ve gerçek zarara tekabül eden tutardır. Bunun yanında sigorta bedeli, poliçede sigorta ile teminat altına alınan menfaat değeridir. Yaşam sigortalarında ise, sigorta bedeli ile riziko gerçekleştiğinde ödenecek olan meblağ arasında far bulunmamaktadır. Bu sebepten dolayı kanun koyucu TTK 1401. maddede mal sigortaları dolayısıyla "tazminat"tan, can sigortalı için ise, "para ödemek"ten söz etmiştir. Sigorta tazminatı kavramına nakdi ve aynı tazminatlar da dahil edilmiştir (TTK NET, 15.11.2014, www.turkticaretkanunu.net).

Sigorta Poliçesi: Sigorta poliçesi sigorta akdinin düzenlenmesinden sonra sigortacının sigorta ettirene vermek zorunda olduğu bir belgeye denilmektedir. Bu belge ile sigortacı ve sigorta yaptıranın hak ve yükümlülükleri düzenlenmiş olup poliçe ile bir taraf (sigortacı) diğer tarafa ödeyeceği prim karşılığında;

- Diğer bir kimsenin parayla ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratacak bir tehlikenin ortaya çıkması halinde tazminat ödemeyi

- Bir veya birkaç kimsenin yaşam süreleri nedeni ile veya yaşamlarında meydana gelen bir takım olaylar dolayısı ile bir para ödemeyi yada başka türlü edimlerde bulunmayı taahhüt etmektedir (TSB, 15.11.2014, www.tsb.org.tr).

Zeyilname: Sigorta sözleşmelerinin maddelerinin değişmesine olanak sağlayan evraklardır. Sözleşmesinin yapılmasından sonra sözleşme şartlarının birinde veya birkaçında değişiklik yapılması ihtiyacının oluşması durumunda ya da sigortalanan ekonomik değerde bir değişiklik olması veya buna benzer herhangi bir değişikliğin gerçekleştirilmesi amacı ile asıl sigorta sözleşmesinde değişiklik yapılmayarak sözleşmenin taşıdığı hükümlere aynı değerde olmak üzere düzenlenen belgeye zeyilname denilmektedir. Zeyilname aracılığı ile sigorta sözleşmesinde yapılacak eklemeler ya da düzenlemeler ile sigortacı ve sigortalı (ya da sigorta ettiren) tarafından imzalanmak şartıyla ile geçerli olur. (TSB, 15.11.2015, www.tsb.org.tr).

Sigorta Şehadetnamesi: Şehadetname, sigorta sözleşmelerine istinaden tanzim edilen, teminat altına alınan sigortalıyı göstermesi ve dayandığı poliçeye atıfta bulunması koşulu ile sigorta poliçesi yerine geçen evrağa denilmektedir. (MUHASEBE TÜRK, 16.11.2015, www.muhasebeturk.org)

Teminat (Sigorta Şirketlerince Hazine Nezinde Tutulan Bloke Kıymetler): Sigorta firmalarının, sigorta poliçelerinden doğan taahhütlerine karşılık olmak üzere sigorta primleri ile orantılı olarak teminat gösterme yükümlülükleri vardır. Ferdi kaza ve

hastalık sigortaları ile diğer yaşam dışı sigortalarda her hesap dönemi sonu itibarı ile Türkiye'de akdedilmiş sigortalardan fesih ve iptaller çıkarıldıktan sonra kalan prim tutarının %20' sinden çok olmamak üzere Hazine Müsteşarlığınca tespit edilen oranda teminatlar oluşturulur. Kurum hesap dönemine bağlı kalmaksızın yürürlükte bulunan sözleşme tutarları ile orantılı olarak teminat tesis edilmesini talep edebilir (Sigortacılık Eğitim Merkezi, 15.12.2014, www.segem.org.tr).

Komisyon: Acentelere verdikleri hizmet karşılığı ödenen ve bir oranla hesaplanan tutara komisyon denir. Bu tutar kanunla belirtilmediği takdirde şirket ile acente arasında serbestçe belirlenir. Mevcut durumda kanunda belirtilen zorunlu trafik sigortası acente primi %17, zorunlu deprem sigortası aracı komisyonu ise %12.5 ve %17.5 (İstanbul dışı iller için) olarak gösterilmiştir (Resmi Gazete, 15.12 .2014, www.resmigazete.com).

Rapel: Sigortalayan aracının şirkete getirmeyi taahhüt etmiş olduğu iş miktarının daha önceden belirlenmiş seviyeyi aşması durumunda, almakta olduğu komisyona ek olarak ödenen komisyona verilen isimdir (TSB, 14.11.2014, www.tsb.org.tr).

Sürrapel: İkinci bir rapel tanımıdır. Aracıya tanınan iş miktarı belirli bir hacmi aştığı takdirde rapel ödenir. Yapılan iş hacmi ikinci bir miktarı da aşacak olursa acenteye sürrapel verilir (TSB, 14.11.2014, www.tsb.org.tr).

Sürkomisyon: Sigorta aracısının yanında yetiştirdiği diğer bir aracı, sigorta firmasına kendisini yetiştiren aracı vasıtasıyla iş getirmez ve serbest çalışmaya başlarsa, aracıyı yetiştiren kimseye belirli bir müddet için çalışan aracının portföyü üzerinden verilen komisyon sürkomisyonudur (TSB, 15.11.2014, www.tsb.org.tr).

Bonifikasyon: Sigorta işletmesi ile acentenin hesap gördükleri devrelerde, sigorta şirketinin alacağından belirli bir miktarı indirmesine denir (TSB, 15.11.2014, www.tsb.org.tr).

3.2.4.2.Kurumlar

Ülkemizde sigortacılıkla ilgili, devlet kurumları hariç, temel kurumlar aşağıda sıralanmakta ve kısaca işlevleri açıklanmaktadır:

Acente: T.T.K.'nın 102. maddesinde acentenin tanımı şöyle yapılmıştır. "*Ticari mümessil, ticari vekil, satış memuru veya müstahdem gibi ikinci derece bir sıfatı olmaksızın, bir sözleşmeye dayanarak belirli bir yer veya bölge içinde devamlı bir surette ticari bir işletmeyi ilgilendiren akitlerde aracılık etmeyi veya bunları o işletme adına yapmayı meslek edinen kimseye denir*" (TTK NET, 16.11.2014, www.turkticaretkanunu.net).

Öte yandan 22.06.1994 tarih ve 21968 (Mükerrer) sayılı R.G.de yayımlanan 539 sayılı K.H.K. ile acente tanımına ilâveler ve eklemeler yapılmak sureti ile düzenlemelere gidilmiştir. Buna göre; "Her ne isim altında olursa olsun sigorta işletmelerine tabi bir sıfatı olmadan sözleşmeye bağlı belirli bir yer veya bölge içinde daimi bir suretle Türkiye'deki sigorta şirketlerinin sigorta sözleşmelerine aracılık eden veya bunları sigorta şirketi adına yapan gerçek veya tüzel kişilere sigorta acentesi, asliacente, sigorta acentelerinin, acentelik faaliyetleri ile ilgili olarak tayin ettikleri gerçek veya tüzel kişi acentelere isetali acente denir. Sigorta şirketinin tali acentelik tesisi için yazılı izin vermesi gerekir" (TSB, 16.11.2014, www.tsb.org.tr).

Broker: Sigortalıya en uygun koşullarda sigorta hizmeti sunulmasını ve poliçe yılı içinde sigortalının menfaatlerinin korunmasını bir komisyon karşılığında yapan aracılarıdır. Brokerler ücretlerini sigortalıdan değil sigortacıdan alır. Teorik olarak

sigortacının değil sigortalının temsilcisi olmakla birlikte, sadece sigortalı için değil sigortacının adına da hareket etmektedir. Sigorta koşullarının görüşülmesinde, hasarın saptanmasında sigortalı adına teminat belgesi (cover note) verilmesi ve prim tahsilinde sigortacı adına hareket etmektedir. Brokerlerin tabi oldukları hükümler de diğer araçlar gibi genel çerçevede Sigorta Murakabe Kanunu ile düzenlenmektedir. Ayrıca, 26.12.1994 tarih ve 22153 sayılı Resmi Gazetede Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca yayınlanan Sigorta Brokerliği Yönetmeliğinde sigorta ve reasürans brokerlerinin faaliyetlerine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir"Sigorta sözleşmelerinde sigortalıyı temsil ederek ve sigorta şirketinin seçiminde tamamen bağımsız ve objektif davranarak, risklerin sigorta edilmesi için sigorta poliçesi yapmak isteyenlere sigorta firmalarını bir araya toplayan, sigorta sözleşmesinin imzalanmasından önceki gerekli hazırlıkları yapan ve ihtiyaç halinde bu anlaşmaların uygulanmasında, özellikle tazminat ödenmesinde yardımcı olan gerçek veya tüzel kişilere sigorta brokeri denir. Tüm bu işleri sigorta şirketleri ile reasürans şirketleri arasında yapanlara da reasürans brokeri denilmektedir" (Oksay, 2001:32).

Prodüktör: Herhangi bir sigorta şirketinde doğrudan doğruya memur veya müstahdem olarak çalışmayan, aracı sıfatı ile çeşitli sigorta branşları hakkında sigorta yaptırmak isteyenlere bilgi vererek sigorta poliçesinin koşullarını ve riskin niteliğine göre sigorta teklifnamesini hazırlama yetkisini haiz ve bu hizmetin karşılığı olarak komisyon alan şahıs ve firmalara sigorta prodüktörü denir.

Aktüer: Olasılık ve istatistik hesaplamalarını yapan uzmanlara denilmektedir (TSB, 16.11.2014, www.tsb.org.tr).

Eksper: Sigortalı risklerin meydana gelmesi halinde, ortaya çıkan kayıp ve zararların miktarını, sebeplerini ve özelliklerini tespit ile ön ekspertiz ve gözetim gibi işlemleri mutad meslek halinde yapan şahıslara sigorta hasar eksperisi denilmektedir (TSB, 16.11.2014, www.tsb.org.tr).

Garanti Fonu (Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı): Karayolları Trafik Kanununun 108. maddesi gereğince kazayı yapan aracın tesbit edilememesi veya zorunlu mali sorumluluk sigortasının bulunmaması gibi durumlarda zarar gören kişiye yapılacak ödemeler için sigorta şirketlerince zorunlu mali sorumluluk sigortası için alınan safi primlerin %1'i ile sigorta yaptıranların safi primin %2'si oranında sigorta şirketlerine ayrıca ödemeleri gereken katılma paylarından oluşur (TSB, 11.11.2014, www.tsb.org.tr).

Pool (Havuz): Pool'da, pool adını verilen sigorta şirketleri grubu, üstlendikleri tüm riskleri ve bu risklerle ilgili primleri biraraya toplamakta ve hasarların ödenmesi de toplanan bu primlerle yapılmaktadır. Pool'un yönetimi, merkezi bir organca yapılmakta ve reasürans gereksinimleri giderilmektedir. İlk-direkt sigorta şirketlerinin sağlayamadıkları geniş reasürans teminatının elde edilmesi amacı ile kurulmaktadır (Oksay, 2001:34).

Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği: Sigorta Murakabe Kanunu'nun 36'ncı maddesi çerçevesinde sigorta şirketleri arasında dayanışmayı sağlamak ve haksız rekabeti önlemek amacıyla oluşturulan tüzel kişiliği haiz bir kuruluştur (TSB, 15.11.2014, www.tsb.org.tr).

Yukarıda sayılanlar dışında sigortacılıkla ilgili olarak ülkemizde; Türk Sigorta Enstitüsü Vakfı, Türk Loydu Vakfı, Sigorta Tatbikatçıları Derneği, Sigorta Hukuku Türk Derneği, Aktüerler Derneği, Brokerler Derneği, Acente Dernekleri ve Eksper Dernekleri (Ankara, İstanbul, İzmir) gibi kuruluşlar da bulunmaktadır (TTK NET, 14.11.2014, www.turkticaretkanunu.net)

4. MUHASEBENİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Muhasebenin kavramsal çerçevesinin açıklanacağı bu bölümde; muhasebenin tanımı, tarihsel gelişimi, küreselleşme ile birlikte ortak muhasebe standartlarına duyulan ihtiyaç ve ortak muhasebe standartları kullanılmasının avantajları açıklanacaktır.

4.1. Muhasebenin Tanımı ve Finansal Raporlar

Muhasebe, finansal işlemlerin kaydedilmesi ve raporlanması demektir. Daha geniş tanımıyla, kişi ya da kuruluşlarla ilgili para ile tanımlanabilecek bilgilerin sistematik şekilde kaydedilmesi, sunulması, incelenmesi ve anlamlarının açıklanması (tefsiri) işlerini kapsayan bir faaliyetler grubuna denir. Bu faaliyetler, hesaplar, kayıt defteri, fişler, tablolar (bilanço, mizan, kâr/zarar cetveli vb.), hesap planı ve muhasebe talimatları ile yapılır (Ataman, 2003: 1).

Muhasebe kavramı, Firmaların faaliyetlerinin kontrolünü sağlamak, geleceğe yönelik işletme faaliyetlerini planlamak ve işletmeye dahil olan veya olmayan kişilere işletmeye ilişkin etkin kararlar alınabilmesi için mali olaylarla ilgili bilgilerin toplanması ve iletilmesi işlemi olarak ifade edilebilir. Diğer bir ifadeyle muhasebe, işletmenin sermayesi ve borçları üzerinde değişme yaratan ve para ile ifade edilen mali özellikli işlemlere ait bilgileri; kaydetmek, sınıflandırmak, özetlemek, analiz etmek ve yorumlamak kaydıyla ilgili kişi ve kuruluşlara raporlar halinde sunan bir bilgi sisteminden oluşmaktadır. Bu tanımdan hareketle, muhasebenin işlevlerini iki gruba ayırabiliriz: Kaydetmek- sınıflandırmak-özetlemek; analiz etmek- yorumlamak olan bu iki grubu aşağıda açıklanmıştır (Akçetin, 2001:1-10).

Birinci grupta yer alan işlevler çerçevesinde; mali işlemlere ilişkin belgeler toplanarak, belirli kural ve teknikler çerçevesinde yazılır (kaydetmek), söz konusu mali bilgiler belirli sınıf veya gruplara göre düzenlenir (sınıflandırma) ve kaydedilip sınıflandırılan bu bilgiler, özetlenerek çeşitli mali rapor ve dokümanlar hazırlanır (özetlemek).

İkinci grup kapsamında ise, hazırlanan mali tablolarla ilgili, işletmenin mali durumu hakkında işletme içi ve dışındaki kişi veya kurumlara bilgi vermek için, incelemeler yapılır ve görüş oluşturulur.

İşletmelerin kâr veya zararlarını tespit ederek, mevcut durumu hakkında bilgi edinmek ve bu bilgiler ışığında, geleceğe yönelik finansal kararlar alabilmek için, anlaşılır, tarafsız ve genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak, mali işlemlerin kaydedilmesi yoluyla, çok sayıda finansal rapor hazırlanır. Finansal raporlar bir şirketin ekonomik değerini tanımlar, çeşitli gruplara alacakları ekonomik kararlar için gerekli olan geçerli bilgileri sunar. Finansal raporlar, yöneticilerin işletmenin geleceğiyle ilgili kararlarında, yatırımcıların ve kredi verenlerinse yatırım ve kredi kararlarında önemli oldukları için, tüm kullanıcıların idrak etmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmeli ve yeterli miktarda bilgiden oluşmalıdır. Başlıca finansal raporlar, gelir tablosu , bilanço, fon akım tablosu, hesap planı, nakit akım tablosu, kar dağıtım tablosu, satışların maliyet tablosu, öz kaynak değişim tablosundan oluşmaktadır(Tokaç, 2005: 6).

4.2. Muhasebenin Tarihsel Gelişimi

Dünyada, 15. yüzyılın sonlarına kadar, işletmeler, faaliyetleriyle ilgili kayıt sorunlarını ve organizasyon ihtiyaçlarını, pratik çözümler bularak gidermeye

çalışmışlardır. Ancak, 1494 yılında, İtalya'da, derin bir matematik bilgisine sahip olan Toskanalı rahip Luco Paciola, "Summa Aritmetica" adında bir kitap yayınlarak, muhasebe uygulamaları ve bu uygulamalar konusundaki düşüncelerini yazmış ve böylece, muhasebe tekniği hem pratik hem de teorik bakımlardan gelişmeye başlamıştır (MUHASEBE NET, 07.10.2014, www.muhasenet.net).

19. yüzyılın sonlarından itibaren ise, muhasebe literatürü, teorik ve pratik olarak gelişip zenginleşerek, bir düzenleme aracı olarak ele alınmaya başlamış ve yönetim hedeflerine göre kullanılır hale gelmiştir.

Türkiye'de ise, muhasebenin belirli kurallara göre ele alınması, 1850 tarihli "Kanunname-i Ticaret" ile başlamıştır. 1807 tarihli Fransız Ticaret Kanunu'nun tercümesi olan bu metin, tüccarların tutmakla yükümlü bulundukları defterler hakkında hükümler çıkarmıştır. Ancak, daha sonraları yürürlüğe giren ve Alman Ticaret Kanunu'ndan etkilenerek hazırlanan 865 sayılı Türk Ticaret Kanunu'yla, muhasebe ilkeleri Alman literatüründen etkilenmiştir. 1926 yılında yürürlüğe giren Ticaret Kanunu'nda ise, şirket hesaplarının tutuluş şekli ile karın hesaplanması üzerinde durulmuş, ayrıca hesap dönemleriyle sınırlı olarak envanter çalışmaları, bilanço ve kar zarar tablolarının düzenlenmesi gibi hususlarda belli kanunlar sunulmuştur. 1938 yılında, Kamu İktisadi Teşekküllerinin faaliyetlerini düzenlemek üzere yürürlüğe giren 3460 sayılı Kanunla, işletme Bütçesi uygulaması başlamıştır (MUHASEBE MEVZUAT, 07.03.2015, www.muhasibat.gov.tr).

5422 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ise, vergi tekniği ve muhasebe uygulamaları konusunda prensipler getirerek, kayıt düzeni açısından, işletmeleri yeni bir düzen içerisine sokmuştur. 1960 yılından sonra, planlı kalkınma dönemi ile beraber, özel sektörde ve kamu sektöründe faaliyet gösteren işletmeler, yeni muhasebe tekniklerini izlemek zorunda kalmışlardır. 1964 yılında kabul edilerek kanunlaşmış, 440 sayılı Kanunun geçici 1. maddesine göre ise, kurulacak Kamu İktisadi Teşekküllerini yeniden düzenleme komisyonu, muhasebe usullerinin ıslahı ve tekdüzeni için hususlar tespit etmeye başlamıştır. Bu komisyon 1968 yılına kadar başarılı bir şekilde çalışarak batı ülkelerinde büyük güçlüklerle ve örgütlenmiş kuruluşların yardımlarıyla 20. yüzyılın başlarında uygulamaya başlanan muhasebe bilgilerinde tekdüzeni ülkemizde de 5 yıllık kalkınma planlarına uygun bir şekilde düzenlenmiştir. 1972 yılında, hem kamu iktisadi teşekkülleri, hem de özel sektör için hazırlanan tekdüzen hesap sistemi, özel sektörün itiraz etmesi nedeniyle, sadece kamu için zorunlu olarak uygulanmaya başlamıştır. 1994 yılından sonra ise, Özel sektör için de, tekdüzen muhasebe sistemi uygulaması zorunlu olmuştur (07.10.2014, www.muhasenet.net).

Reasürans ve sigorta işletmeleri de, Hazine Müsteşarlığı, Sigorta Denetleme Kurulu ve Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği üyelerinin katılımı ile oluşan "Tekdüzen Hesap Planı Komitesi" tarafından, sigorta sektörü muhasebe sisteminde düzeni sağlamak amacıyla hazırlanan Tekdüzen hesap planını 1.1.1994 tarihinden itibaren kullanmaya başlamıştır (Ataman vd, 2004: 16).

4.3. Küreselleşme ve Ortak Muhasebe Standartlarına Duyulan İhtiyaç

Küreselleşme, dünyanın çeşitli bölgelerindeki finans piyasalarının, benzer kural ve düzenlemelere sahip olması ve tek bir piyasa gibi faaliyet göstermesidir. Kısaca, küreselleşme ile birlikte, piyasalar arasındaki sınırlar da kalkmıştır. Küreselleşmeyle birlikte, dünyanın çeşitli bölgelerinde farklı kural ve düzenlemelere sahip olan piyasalar, mevcut kurallarını ortadan kaldırarak, piyasalarını serbestleştirerek (de-regülasyon),

diğer piyasalara benzer kurallar ile yeniden düzenlerler (re-regülasyon) (Suna ve Serhan, 2005: 188-207).

Böylece, dünyadaki finans piyasaları benzer kurallarla düzenlendiği için, farklı piyasaların aktörleri (alıcı ve satıcıları) de rahatça tüm piyasalarda faaliyet gösterebilirler. Serbestleşme hareketleri, beraberinde rekabet ortamını da getirmektedir. Çünkü piyasaların sınırlarının kalkmasıyla, tüm piyasaların aktörleri, birbirlerine rakip hale gelmektedir. Diğer bir ifadeyle, yerel piyasadaki aktörler, artık sadece birbirleriyle değil, sektörlerindeki tüm yabancı aktörlerle de rekabet etmek zorunda kalmaktadır (Suna ve Serhan, 2005: 188-207).

Küreselleşme ve artan rekabetle birlikte, günümüzde, şirketlerin mali yapısına ilişkin açık, doğru, anlaşılabilir, tarafsız ve yorumlanabilir finansal raporlar, çok daha önemli hale gelmiştir. Küreselleşmenin hızla arttığı bir ortamda, çeşitli ülkelerde çeşitli kurallara göre düzenlenen finansal raporların uyumlaştırılması gerekliliği meydana gelmiştir. Bu açıdan, muhasebe standartlarında uluslararası uyumun oluşturulabilmesi ve uluslararası muhasebe standartlarının sağlanmasını gerektiren faktörler aşağıda sıralanmıştır (Üstündağ, 2000: 14):

1. Sermaye piyasalarının globalleştirilmesi
2. Çokuluslu kuruluşların sayısındaki yükek artışlar
3. Bağımsız denetim firmalarının verimliliğinin artması
4. Ekonomik birliğin oluşturulma amaçları
5. Uluslararası düzenlemelerdeki büyümeler

Mevut durumda, mali ve finansal bilgilerin oluşturulması ve sunulması sırasında uygulamadaki farklılıkların yok edilmesi, finansal raporların uluslararası alanda güvenilir, anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir olması için ortak muhasebe standartları temel teşkil etmektedir. Bilginin güvenilir ve kıyaslanabilir olması, firmaların faaliyetlerinin ve risk profillerinin eşit koşullarda değerlendirilmesine imkan verecek olan etkin kural ve standartlara dayalı muhasebe uygulamalarının olmasıyla yakından ilişkili olduğu görülmektedir (Türkiye Bankalar Birliği Yayını, 2002: 7).

Globalleşen dünyada yalnız başına makro ekonomik politikalar rekabet gücünü arttırmaya yeterli olamamakta ve şirketlerin yeni ekonomik ve ticari düzene adapte olarak rekabet edebilmesi için mikro seviyede de değişime uyum sağlaması gerekir. Bu bağlamda, mali tabloların şirketler hakkında doğru ve yeterli bilgi koşulsuz şarttır. Yatırımcılar yatırım kararı verirken de, bu olmazsa olmaz koşulların başında gelmektedir. Tam da noktada, uluslararası muhasebe standartları dünya çapında bir karşılaştırma ve değerlendirmeye imkân veren doğru, nitelikli ve kaliteli bilgi üretilmesini sağlayan sistemdir (EUR EU, 15.12.2014, www.europe.eu.int)

Mali pazarın uluslararasılaşması, birçok ülkede ekonomik faaliyetlerin genellikle başka ülkelerde de faaliyetleri bulunan çok uluslu şirketler tarafından gerçekleştirilmeye başlanması ve dünyanın değişik bölgelerinde iktisadi ve siyasi birlik oluşturma çabaları finansal raporlama alanında uluslararası standartların oluşturularak ulusal düzenlemelerin bu standartlar ile uyumlu hale getirilmesi gereksinimini meydana çıkarmıştır (Oksay, 2001:25)

Bu ihtiyaçların giderek daha fazla hissedilmesinin yanı sıra, geçmiş dönemde, 2001 yılındaki Enron, 2002 yılındaki Worldcom ve son olarak da 2003 yılında Parmalat şirketlerindeki muhasebe skandalları sonucu söz konusu firmaların iflas etmesi ve bu batakların milyarlarca dolara mal olması, ivedi tedbirler alınması gereksinimini ortaya çıkarmış ve uluslararası standartlara geçiş sürecini hızlandırmıştır. Bu iflasların işverenler ve yatırımcılar üzerindeki olumsuz etkileri dışında, birçok ülkede binlerce kişinin işini kaybetmesi ve Worldcom çalışanlarının borsada işlem gören milyarlarca

dolarlık emeklilik fonlarının şirketin iflasıyla değerini tamamen yitirmesi nedeniyle çalışanlar üzerinde de ciddi olumsuz etkileri olmuştur (İSMMMÖ, 15.12.2014, www.archive.ismmmo.org.tr)

1997 senesinde ortaya çıkan Asya krizinden önce, hesapları kağıt üzerinde mükemmel görünen Güney Koreli firmaların iflas etmesi ve ABD'de yaşanan muhasebe skandallarının da etkisiyle uluslararası düzeyde ortak finansal raporlama standartlarına geçişin önemi bir kez daha anlaşılmıştır. İlgili gelişmeleri takiben, ABD'de Temmuz 2002 tarihinde Sarbanes-Oxley kanunu olarak anılan Public Company Accounting Reform and Investors Protection Act isimli kanun çıkarılmıştır. Kanunun çıkarılma amacı, halka arz edilebilen şirketlerde muhasebe hizmetlerinin, mali raporların ve bağımsız denetim firmalarının niteliklerinin artırılması ve şeffaflığın, anlaşılabilirliğin ortaya konulmasıdır. Uluslararası muhasebe standartları da, finansal raporları daha anlaşılabilir ve şeffaf kılarak yolsuzluklarla mücadelede de önemli katkı sağlayabilecektir (Sayar, Yayın no TÜSİAD-T/2003/7-356 Temmuz,2003:13-14).

4.4. Ortak Muhasebe Standartlarının Avantajları

Gelişmiş ülkelerde ve bu ülkelerdeki birçok gelişmiş kuruluştaki dahi, muhasebe uygulamalarına dayalı problemlerden kaynaklanan bilgi hatalarını gidermekte yetersiz kalılabilmektedir. Gelişmekte olan ülkelerin çoğunda ise zayıf muhasebe sistemleri nedeniyle şeffaflığın artırılması güçleşmektedir. Zayıf muhasebe standartları aynı zamanda sermaye yeterliliği gibi diğer uygulamaları da olumsuz etkilemektedir. Uluslararası muhasebe standartlarına geçiş, özellikle muhasebe prensipleri ve standartlarında henüz yeterli gelişmemiş ülkeler için yol gösterici olacak ve bu ülkelerdeki standartların niteliğinin artırılmasını sağlayacaktır (Türkiye Bankalar Birliği Yayını, 2002:8).

Muhasebe skandalları nedeniyle büyük şirketlerin iflasına ilişkin yukarıda verilen örnekler, hatalı mali raporlamanın sonuçlarını açıkça göstermektedir. Oysa kaliteli finansal raporlama, aşağıda özetlenen faydaları sayesinde, finansal sektörün gelişimine ve ekonominin büyümesine yardımcı olmaktadır (Türkiye Bankalar Birliği Yayını, 2002:8):

- Finans piyasasının daha güvenilir olmasının sağlanması, böylelikle tüm krizlerin olumsuz ekonomik etkilerinin azaltılması,
- Yabancı yatırımcıların yatırımlarının hızlandırması ve birikimleri harekete geçirmesi,
- Borç verme maliyetlerini aza indirgeyerek küçük ölçekli firmaların da kredi kuruluşlarından kredi almasını kolaylaştırması,
- Yatırımcıların işletmelerinin genel finansal görünümünü daha kolay değerlendirmesini ve yatırım fikirlerine sahip olmasını sağlayarak anapara maliyetlerini azaltması ve kaynakların daha iyi bölüştürülmesine yardımcı olması,
- Hem yerel hem de küresel olarak iktisadi bütünleşmenin sağlanmasına yardımcı olması.

Belirtilen sebeplerle, şirketlerin gerçeği yansıtan, sağlıklı ve kaliteli finansal raporlar düzenlemeleri daha geniş bir perspektiften değerlendirildiğinde, finansal sistemin daha sağlam olmasını ve piyasa ekonomisinin düzgün şekilde işlemlerini sağlamakta; ülkelerin iktisadi gelişimine katkı sağlamaktadır.

Mali raporların anlaşılabilir ve karşılaştırılabilirliği, yabancı yatırımcıların finansal tablolarını incelenebilir hale gelecek ve tabloların güvenilirliği konusundaki

farklı yorumları tamamen silecektir. Böylelikle uluslararası yatırımların ve yatırımcıların yabancı sermaye piyasalarında yatırım yapmalarının önünde hiç ir engel kalmayacaktır (Türkiye Bankalar Birliği Yayını, 2002: 8).

5. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI (UFRS)

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS)'in oluşum sürecinde muhasebe, iş ve insan olmak üzere üç temel konu öne çıkmaktadır. Bazı muhasebe yöntemleri, işletme birleşmeleri ve maddi olmayan varlıklar dahil olmak üzere bazı muhasebe uygulamalarında ve finansal tablo bilgilerinin raporlanmasında değişiklikler olmaktadır. Sadece muhasebenin kendisi değişmemektedir. Finansal sonuçların sunumu ve raporlaması da etkilenmektedir. Ayrıca, bu değişikliklerin etkili bir biçimde nasıl uygulanacağı hususunda kararlar alınması önem arz etmektedir. Bir ülkenin ekonomik durumunu doğrudan etkileyen birçok faktörler vardır. Denetlenmiş finansal tabloların yokluğu ve hazırlanan finansal tabloların bir esasa dayanmaması, ekonomik sorunların çözüm güçlüklerini arttıran sorunlar yaratmaktadır. Bununla birlikte, uluslararası muhasebe standartlarına uygun olarak denetlenmiş finansal tabloların hazırlanması o ülkenin ekonomik gelişmesinde büyük yararlar sağlar (Türker, 2009: 28).

Muhasebe standartları, ulusal ve uluslararası boyutlarda geliştirilmektedir. Bu gelişim sürecinde rol alan kurumların görevi aşağıdaki gibidir.

5.1. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Oluşturulması ve İlgili Kurumlar

Uluslararası finansal raporlama standartları oluşturma sürecinde dünyada birçok vakıf, komite gibi kuruluşlar görev yapmışlardır. Bu bölümde de detaylı olarak bu organizasyonlardan bahsedilecektir.

5.1.1. Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC - International Accounting Standards Committee)

IASC, Japonya, Meksika, Hollanda, İngiltere, İrlanda, Avustralya, Kanada, Fransa, Almanya ve Amerika'dan profesyonel muhasebe kuruluşlarının anlaşmalarıyla 1973 yılında kurulmuştur. 1983 yılından itibaren ise Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'na (IFAC- International Federation of Accountants) üye tüm profesyonel organlar da IASC üyeliğine girmişlerdir. Halen 112 ülkeden 153 üyeden oluşan olan kurulu, ulusal standart belirleyici kuruluşlar, menkul kıymet borsaları, Avrupa Komisyonu, OECD, Birleşmiş Milletler gibi hükümetler arası kuruluşlar ve Dünya Bankası gibi kalkınma kuruluşları ile işbirliği içinde çalışmaktaydı (Gökdeniz, 1996: 2).

Görev ve amacı, uluslararası muhasebe standartlarını (International Accounting Standards - IAS) belirlemek olan IASC yönetim kurulu, 13 değişik devletten ve farklı organizasyonlardan 2'şer temsilci ve birer teknik danışmandan oluşmakta idi. Kurulda, tartışmalara yön veren ama oy kullanmayan Uluslararası Sermaye Piyasası Kurumları Teşkilatı (*The International Organization of Securities Commissions - IOSCO*), ABD'den Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (*Financial Accounting Standards Committee - FASB*) ve Avrupa Komisyonu gibi kuruluşlardan da gözlemciler bulunmakta idi. IASC, yapılanmasını genişlettiği 2000 senesine dek, faaliyetlerini bu isimle altında devam ettirmiştir.

IASC'nin diğer organları ise, bir danışma organı olarak görev yapan ve uluslararası kuruluşlardan gelen muhasebecilerden oluşan "Danışma Komitesi" (*Advisory Committee*) (IASC Kurulunun son onayı ile) uluslararası muhasebe standartlarının resmi yorumlamalarını yapan "Daimi Yorumlama Komitesi" (*Standing Interpretation Committee - SIC*), İstişare Kurulu ve İcra Komitesi'ydiler (Yardımcıoğlu, 2007: 11).

Uluslararası Muhasebe Standartlarını belirleme görevi, 1973'ten 2001 yılına dek Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi aracılığı ile yürütülmüştür. IASC Kurulu, görevlerini 2000 yılında Aralık ayındaki görüşmede, IASB'ye iletme kararı almış ancak saptadığı standartlara uyum sağlanması hususunda hiçbir yaptırım gücünün olmaması ve üye kuruluşların da bir çoğunun kendi ülkelerinde muhasebe standardı yaratma yetkisinin olması sebebiyle maruz kaldığı eleştiriler doğrultusunda IASC muhasebe standardı oluşturma görevini 2001 senesinde Uluslararası Muhasebe Standartları Kuruluna aktarmıştır (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

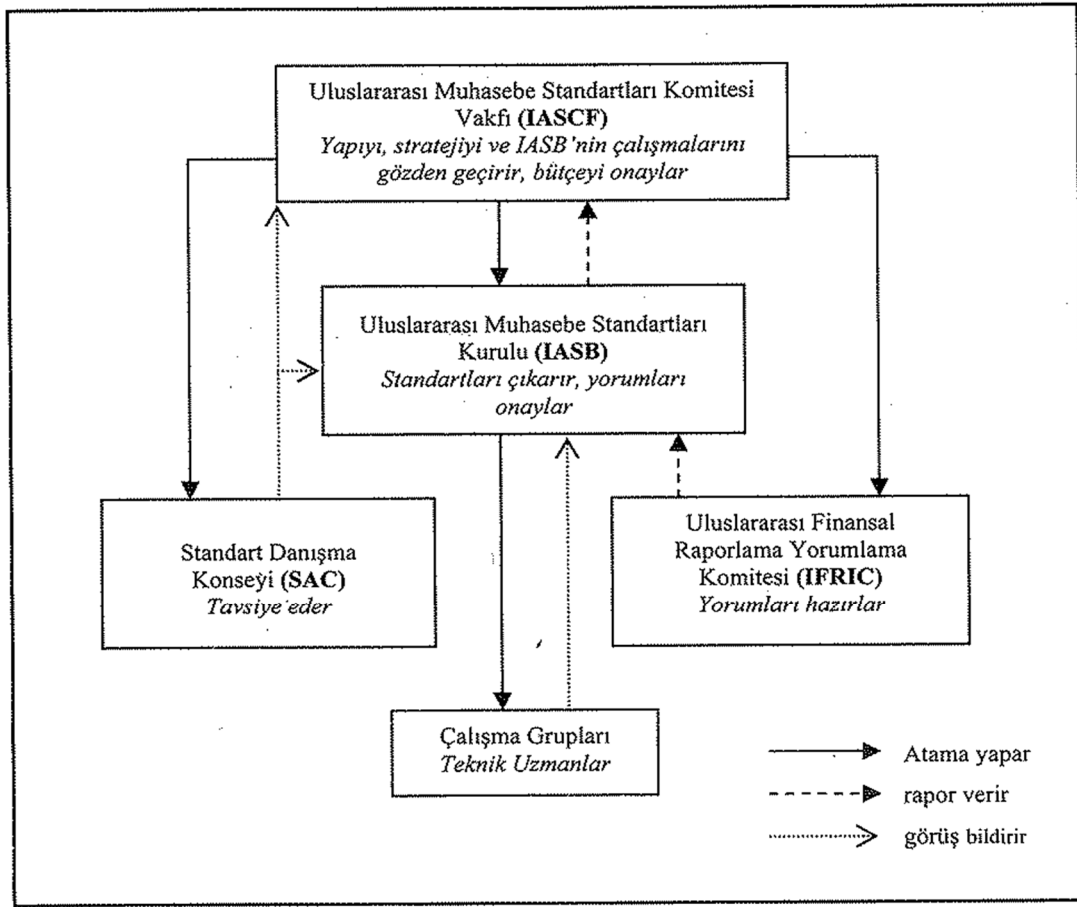
5.1.2. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board - IASB)

Başlangıç olarak, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun (*International Federation of Accountants - IFAC*) bir kolu gibi çalışan Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC), 24 Mayıs 2000 tarihinde IFAC'in de katılım sağlamasıyla Edinburgh'da gerçekleştirilen Genel Kurul toplantısında bağımsız bir kuruluş haline gelmiştir. Edinburgh'da kabul gören kuruluş sözleşmesine göre, yeni yapının standart belirleme organı olarak, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) meydana getirilmiştir. 1 Temmuz 2000 tarihinde yürürlüğe giren ve tüm organları aşağıda ayrıntılı şekilde açıklanan bu yeni yapılanma Şekil 5.1 de gösterilmiştir (TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr).

Yeni yapılanmanın akabinde, bütün yazışma ve yayınların Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) adına yapılmasına karar verilmiş ve böylece 2001 yılından itibaren IASB, IASC'nin yerini alarak standartları ve taslakları geliştirmek, yayınlamak ve Standart Yorumlama Komitesinin (IFRIC) yorumlarını onaylamak görevlerinden yükümlü hale gelmiştir. IASC'nin tüm yükümlülüklerini üzerine alarak, uluslararası muhasebe standartlarını oluşturmak amacıyla, 1 Nisan 2001 tarihinde, Londra'da kurulan Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB), bağımsız ve özerk muhasebe standartları hazırlama ve yayınlama konusunda genel kabul edilmiş tek otoritedir (MUHASEBENET, 07.10.2014, www.muhasenet.net).

IASB'nin amacı, uluslararası alanda kabul görmüş muhasebe standartları üretmektir. IASB, bazı Uluslararası Muhasebe Standartlarında değişimler ve düzenlemeler yapmakta, bazı Uluslararası Muhasebe Standartlarını, IFRS olarak adlandırılan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile değiştirmekte ve yeni standartlar oluşturmaktadır. IASB, finansal tablolarda, şeffaf ve karşılaştırılabilir bilgiyi sağlayan, tek ve yüksek kalitede, anlaşılabilir ve uygulanabilir, küresel muhasebestandartları geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca kurul, ulusal muhasebe standardı belirleyicileri ile beraber çalışarak, dünya genelinde muhasebe standartlarını birbirine yakınlıştırmayı da hedeflemektedir. IASB, finansal raporlama standartlarını, dünyada etkili olarak uygulanabilecek özellikte, basit ve anlaşılabilir olarak oluşturmaktadır (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Ayrıca, IASB'nin en önemli görevlerinden biri de, ortaya çıkan uygulama sorunları karşısında, güncelleme ihtiyacı doğduğunda, standartlarda gereken değişiklikleri yerine getirmektir (TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr).

Şekil 5.1: Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını Oluşturan Yapı (IASB) (Oksay, 2001:43).

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun (IASB) hedefi, uluslararası alanda kabul edilen sözü geçen standartları üretmektir. IASB, bazı Uluslararası Muhasebe Standartlarında değişim ve düzen parametreleri yapmakta, bazı Uluslararası Muhasebe Standartlarını, UFRS olarak adlandırılan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile değiştirmekte ve yeni standartlar oluşturmaktadır (Yardımcıoğlu, 2007: 12).

IASB, finansal tablolarda, şeffaf ve kıyaslanabilir bilgiyi sağlayan, tek ve yüksek kalitede, anlaşılabilir ve uygulanabilir, küresel muhasebe standartları geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca kurul, ulusal muhasebe standardı belirleyicileri ile beraber çalışarak, tüm dünya genelinde muhasebe standartlarını birbirine yakınlaştırmayı da hedeflemektedir. IASB, finansal raporlama standartlarını, dünyada verimli olarak uygulanabilecek nitelikte, kaliteli, basit ve anlaşılabilir olarak datalar oluşturmaktadır (Başpınar, 2005: 148).

Ayrıca, IASB'nin en önemli görevleri arasında, ortaya çıkan uygulama sorunları karşısında, güncelleme ihtiyacı olduğunda, standartlarda gerekli görülen değişiklikleri yapması gelmektedir. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun (IASB) görevleri aşağıdaki gibidir:

- Kaliteli, şeffaf ve anlaşılabilir uluslararası muhasebe standartları oluşturmak
- Ulusal muhasebe standartlarının ve uluslararası muhasebe standartlarını birbirine uyarlamak

- Taslakları (Exposure Draft) oluşturmak ve büyümesini sağlamak
- Standart Yorumlama Komitesi (IFRIC) tarafından oluşturulan yorumları onaylamak
- Oluşturulmakta olan bir standartla ilgili ulusal standartları ve uygulamaları incelemek
- Büyük projelerde görüş almak üzere uzman komiteler oluşturmak
- Büyük projelere, önceliği olan işlere ve gündeme ilişkin Standart Danışma Konseyi'ne (SAC) fikir sormak
- Her bir proje için koşul koyulmamakla beraber, standartlar oluşturulmadan önce, standardın her çevrede uygulanabilir ve işleyebilir olduğundan emin olmak için hem gelişmiş ülkelerde hem de gelişmekte olan pazarlarda saha analizini arttırmak(field test) yapmak (TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr).

IASB'nin, Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı (IASCF) tarafından atanan ve her biri bir oy hakkına sahip, 2 tanesi yarı zamanlı 12 tanesi de tam zamanlı olmak üzere, farklı coğrafi bölgelerden gelen 14 üyesi bulunmakta olup, kararlar en az 9 üyenin olumlu oyuyla sonuca bağlanmaktadır (Başpınar, 2005: 148).

. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun (IASB) çalışmalarını, yüksek sayıda uluslararası kuruluş desteklemektedir. Özellikle 1990 senesinden bu yana uluslararası muhasebe standartlarının gelişmesi ile ilgili çalışmalarda rol alan ve halen IASB'nin de çalışmalarında aktif rol alan kuruluşlar aşağıdaki gibidir (Yardımcıoğlu, 2007: 14):

- Avrupa Komisyonu
- Avrupa Finansal Raporlama Tavsiye Grubu (European Financial Reporting Advisory Group - EFRAG)
- Uluslararası Sermaye Piyasası Kurumları Teşkilatı (International Organization of Securities Commissions - IOSCO)
- Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants - IFAC)
- Uluslararası Muhasebe Mesleğini Geliştirme Forumu (International Forum for Accountancy Development - IFAD)
- ABD Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (US Financial Accounting Standards Board - FASB)
- ABD Halka Açık Şirketler Muhasebe Denetim Kurulu. (US Public Company Accounting Oversight Board - PCAOB)
- ABD Sermaye Piyasası Kurumu (US Securities and Exchange Commission - SEC)

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) bir standardı gündemine sokmak için ilk olarak Standart Danışma Konseyi'nden (SAC) fikir alır. Projeler, IASB'nin hedeflerine, planlarına ve stratejisine uygunluğuna, muhasebe standartlarının birbirleriyle yakınlıştırılmasına ve ele alınacak hususla alakalı birbiriyle çakışan çok fazla standart bulunmasına veya hiç standart bulunmamasına göre önceliklendirilir. Projenin IASB'nin gündemine alınması kararlaştırıldıktan sonra, IASB projeye ilgili görüş almak üzere bir danışma kurulu oluşturulabilir (TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr).

IASB büyük projelerde, önemli konular gündemine alan, kapsamlı bir özet ve Kurulun görüşlerini içeren ve içinde kamuoyunun cevaplama için sorular bulunan bir tartışma belgesi (*discussion paper*) hazırlayıp yayınlama hakkına sahiptirler. Belgeye ilişkin görüş verme süresi genellikle 90 gün olarak uygulanır (Oksay, 2001: 29).

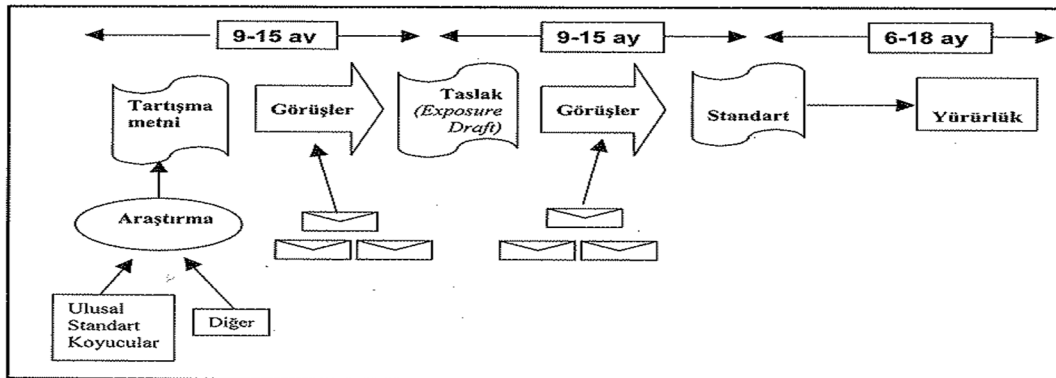
IASB'de bir standardın kabul ediliş süreci şu şekildedir:

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) bir standardı gündemine almak için öncelikle Standart Danışma Konseyi'ne (SAC) danışır. Projeler, IASB'nin amaçlarına, planlarına ve stratejisine uygunluğuna, muhasebe standartlarının birbirleriyle yakınlaştırılmasını sağlamasına ve ele alınacak konuyla ilgili birbiriyle zıt çok fazla standart bulunmasına veya hiç standart bulunmamasına göre önceliklendirilir. Projenin IASB'nin gündemine alınması kararlaştırıldıktan sonra, IASB projeyle ilgili görüş almak üzere bir danışma grubu kurabilir. IASB büyük projelerde, kilit konulan ele alan, kapsamlı bir özet ve Kurulun görüşlerini içeren ve içinde kamuoyunun cevaplaması için sorular bulunan bir tartışma belgesi (discussion paper) hazırlayıp yayımlayabilir. Belgeye ilişkin görüş verme süresi genellikle 90 gün olarak belirlenmiştir. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) personelinin araştırmaları ve tavsiyeleri, Standart Danışma Konseyi'nin (SAC) görüşleri, kamuoyunun ve ulusal standart koyucuların görüşleri incelendikten sonra, taslak metin (exposure draft) yayımlanır. Taslak, onay sürecinde ters düşülen fikirleri de içerir. Taslağa ilişkin görüş verme süresi genellikle 90 günden oluşmaktadır. IASB bu süreyi kısaltabilir veya uzatabilir. IASB, Ana Tüzüğünde yer almamakla beraber, Önerilen standartları tartışmak üzere kamuya açık oturumlar da düzenleyebilir. Ayrıca, IASB, önerilen standartların etkinliğini ve uygulamada vereceği sonuçları daha iyi tespit etmek üzere, draft standardı gerçek bir olayda kullanarak test edebilmektedir (field test). Son olarak, IASB, taslakla ilgili fikirleri topladıktan sonra tartışılan mevzularla ilgili ortak bir sonuca varıldığına karar verdiğinde standardı onay. Bu onay için 14 üyeden en az 9 tanesinin oy vermesi gerekmektedir. Yayımlanan standart IASB'nin standartla ilgili kendisine gelen görüşleri nasıl değerlendirdiği ve standardın onay sürecinde hangi karşıt görüşlerin yer aldığı gibi konulan da içermelidir (basis for conclusion) (Oksay, 2001:28-30).

Onaylanan standartlar 6 ilâ 18 aylık bir geçiş süresi verildikten sonra yürürlüğe girer. Uygulayıcılar, standartta öngörülen şekilde, ya standardı geçmişe dönük olarak uygulamak ve geçmiş tabloları buna göre düzeltmek ya da standardın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren uygulamamak zorundadırlar (IFRS, 06.12.2014, www.ifrs.org).

IASB'de bir standardın kabul süreci

Aşağıdaki tabloda bir standardın kabul süreci gösterilmiştir.

Şekil 5.2. IFRSs-an overview, IASB (IFAC, 01.12.2014, www.ifac.org)

5.1.3. Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı (International Accounting Standards Committee Foundation – IASCF)

Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı (IASCF), 8 Mart 2001’de, kar amacı gütmeyen bir vakıf olarak faaliyete geçmiştir. Vakfın ana görevleri, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun, politikalarını ve bütçesini belirlemek ve çalışmalarını kontrol etmektedir (IFRS, 06. 12.2014, www.ifrs.org).

Vakfın, 6 tane Kuzey Amerika, 6 tane Avrupa, 6 tane Asya Okyanusya bölgeleri ve 4 tanesi de coğrafi dengeyi dikkate alarak farklı bölgelerden gelen 22 üyesi bulunmaktadır. Bu üyeler, finansal tablo hazırlayıcıları ve okuyucuları, denetçiler ve akademisyenlerden meydana gelmektedir. Dörtte üç çoğunluğu gerektiren tüzük değişikliği oylamaları hariç, kararlar salt çoğunlukla alınmaktadır. Tüm yapının mekanşmasını ve ana görevlerini belirleyen IASCF Ana Tüzüğüne göre, vakfın görevleri aşağıdaki gibidir (Yardımcıoğlu, 2007: 15):

- Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun (IASB) stratejisini her yıl gözden geçirmek
- Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB), Standart Yorumlama Komitesi (IFRIC) ve Standart Danışma Konseyi (SAC) üyelerini belirlemek
- Tüzük değişimlerini onaylamak
- IASB, IFRIC ve SAC'nin çalışma mevzuatını oluşturmak
- Yıllık olarak IASB'nin etkinliğini ve stratejisini gözden geçirmek
- Yılda bir kere IASB'nin bütçesini gözden geçirmek ve finansman yolları bulmak
- Muhasebe standartlarına ilişkin politik sorunlarla ilgilenmek
- IASB'nin faaliyetlerine destek olmak
- Uluslararası muhasebe standartlarının uygulanmasını desteklemek.

5.1.4. Standart Danışma Konseyi (Standard Advisory Council – SAC)

Standart Danışma Konseyi (SAC) yüksek kaliteli standartlar oluşturabilmek için, IASB'nin çalışmalarından etkilenecek olan gerçek kişi ve tüzel kuruluşların öngörülerinin alındığı bir tartışma kurulusudur.

SAC'nin üyeleri, her üç yılda bir, IASCF tarafından belirlenir. SAC'ın temel görevi, IASB'nin gündemi, çalışma programı ve öncelikleri hakkında görüş oluşturmaktır. Bununla birlikte, oluşturulması planlanan standartlara ilişkin olarak, ilgili şahıs ve kuruluşların bakış açılarını IASB'e bildirmekle görevlidir. Standartların uygulanma aşamasında ise, IFRIC tarafından oluşturulacak yorumlar hakkında, inceleme yapar ve görüş oluşturmaları beklenir. (FASB HOME, 17.11.2014, www.fasb.org).

5.1.5. Standart Yorumlama Komitesi (International Financial Reporting Interpretations Committee – IFRIC)

Eski yapıda Daimi Yorumlamalar Komitesi (Standing Interpretations Committee - SIC) olarak adlandırılan Standart Yorumlama Komitesi (IFRIC), IASB tarafından oluşturulan standartlarla ilişkin mevzuata göre yorumlar yayınlayarak, bu standartların uygulanmasında rehber görevi gördüğü bilinmektedir. IFRIC, yorumlamaları yaparken, aynı ulusal kurullarla da işbirliği içinde çalışmaktadır.

IFRIC'nin temel görevleri, IASB tarafından meydana getirilen standartların yanlış olmayacak şekilde uygulanması için, önce yorum taslaklarını herkesin görüşüne

sunmak, ardından da son yorumları IASB'nin onayına sunmaktır. Yetersiz kalan veya birbirleriyle çakışan yorumlar olması durumunda ise, bunların düzeltilmesini sağlamak da, görevleri arasında yer almaktadır. IFRIC'in toplam 12 üyesi bulunmaktadır ve bu üyeler, Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı (IASCF) tarafından üç yıllık sözleşme ile belirlenir (Gürdal,2006:128).

IFRIC Gündem Komitesi (*IFRIC Agenda Committee*), IASCF'ye, gündeme alacağı konularla ilgili önerilerde bulunduğu görülmektedir. IFRIC, gündeme alınmasını istemediği konularla ilgili olarak da, tavsiyeleri açıklar. Gündeme almayı kararlaştırdığı konulara ilişkin ise ulusal muhasebe standartları kurulları başta olmak üzere ilgili tüm çevreleri dikkate alarak, kamuoyunun görüşlerine sunmak üzere bir taslak yorum hazırlar. Taslağa ilişkin görüş verme süresi genellikle 60 gün olarak belirlenmektedir. IASB bazı durumlarda bu süreyi 30 günden az olmamak şartıyla kısaltılabilir. Kamuoyunun görüşleri alındıktan sonra daftın son hali verilir. Taslağın oluşturulması için, en az 9 üyenin olumlu oy vermesi gereklidir. Yorumun son halinin de IASB tarafından en az 9 tane oyla onaylanması tek koşuldur. (IFAC, 17.11.2014, www.ifac.org).

5.1.6. Çalışma Grupları

IASB, önemli projelere ilişkin teknik konularda çalışmalar yapmak ve fikir toplamak üzere çalışma gruplarından oluşur. Bu çerçevede, IASB'nin çalışma grubu oluşturduğu konu başlıkları şunlardır: Küçük ve Orta Ölçekli Şirketler İçin Muhasebe Standartları; finansal araçlar; performans raporlaması sigortacılık; (IASB-FASB Ortak Çalışma Grubu) (TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr).

5.2.Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) Tanımları ve Özellikleri

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS), dünya çapında muhasebe standartlarını birbirine yakınlaştırarak, hazırlanan finansal tabloların karşılaştırılmasına imkan vermeyi hedefleyen standartlardır. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na göre finansal tabloların, işletmelerin mali durumunu, performansını ve nakit akımını dürüst bir şekilde yansıtabilecek şekilde hazırlanması gerekmektedir. Gerçeği dürüst bir biçimde yansıtmak, gerekli dipnotlara da yer verilerek bu standartlara uygun muhasebe politikalarının uygulanmasını ve bilginin uygun, güvenilir, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir şekilde sunulması gerekmektedir (Akdoğan, 2007:52).

IASC, Uluslararası Muhasebe Standartlarını oluşturmaya başlarken, önce kurucu ülkelerin katkılarını alarak, daha sonra üye sayısını arttırarak standartların oluşumuna görüş vererek katkıda bulunan ülkelerin muhasebe örgütleri, sermaye sahipleri ile finans kuruluşlarından oluşan tabanını genişletmiştir. 2001 yılına kadar oluşturulan standartlar "Uluslararası Muhasebe Standartları" adı altında yayınlanmıştır. Bu standartlar, ülkelerin muhasebe standartlarının kapsamını etkilemiş, muhasebe kuramcıları tarafından akademik araştırmalara konu olmuş, öğreti de kullanılmaya başlanmıştır. Uluslararası sermaye hareketleri ve uluslararası şirketlerin gelişmesine paralel olarak muhasebe denetim şirketleri büyümüş ve uluslararası boyutlara ulaşımlıdır. Bu şirketler bir taraftan denetim faaliyetlerinde bu standartları uygunluk kriteri olarak kullanırken, diğer taraftan muhasebe örgütleri aracılığı ile ve IASC çalışmalarına katılarak standartların geliştirilmesine katkıda bulunmuşlardır. Özellikle 1995 yılında, IOSCO ile yapılan anlaşmadan sonra “muhasebe

standartları” yerine “Finansal Raporlama Standartları”na geçiş tartışılmaya başlanmıştır. Bu süreçte, muhasebe standartlarının büyük fayda sağladığı genel kabul görmüştür. Ancak, bu faydanın evrensel ölçüde sağlanabilmesi muhasebe standartlarının küreselleşmesi ve uygulanabilirliği ile mümkündür (Tayyar, 2001: 17).

Uygulanabilirliğin sağlanması ise muhasebe standartlarının genel kabul görmesi, muhasebe standartlarının kalitesine ve başarısına bağlı olacaktır (Yılmaz, 2001: 17).

Muhasebe standartları arasında resmi bir hiyerarşik sıralama yapılmamış olsa da, UMS 1 nolu standardın 22 nolu maddesinden hareketle aşağıdaki şekilde bir sıralama yapmak olanaklıdır (O’Malley, 2005:46):

1. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) / Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) / IFRIC ve SIC Yorumları,
2. Çerçeve Metin (özellikle varlıklar, yükümlülükler, gelir ve gider için tanımlar, kayda alınma ve ölçüm),
3. Diğer standart koyucu kurumların açıklamaları ve (1) ve (2) ile uyumlu olmak kaydıyla genel kabul görmüş sektör uygulamaları.

Standartlar bazen birden fazla yöntem önerebilmektedir. Standartların birden fazla yöntem önerdiği durumlarda, hangi yöntemin kullanılacağına finansal tablo hazırlayıcısı karar verecektir. Ancak, çok ender olarak bazen, IASB bu alternatiflerden birini tercih edilen yöntem (benchmark treatment) diğerlerini ise alternatif yöntemler (alternative treatments) olarak önerebilmektedir. Diğer taraftan, IASB, genellikle, farklı yöntem seçenekleri sunma yoluna gitmeyi tercih etmemekte ve mevcut alternatifleri azaltma yoluna gitmektedir. Sonuçta, hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın, hazırlanan tüm tablolar UFRS’ye uyumlu olacaktır (O’Malley, 2005:46).

İlke bazlı olan standartlar, finansal tablo hazırlayıcılarına kayda alınma, ölçüm, sunum ve dipnotlara ilişkin rehberlik etmektedir. Standartların çoğu tüm sektörlerde uygulanacak şekilde hazırlansa da, sektörler özel olarak hazırlanan standartlar da vardır. Örneğin, UFRS 4 sigorta sektörü, UFRS 6 madencilik sektörü, UMS 11 inşaat taahhütleri, UMS 30 banka sektörü, UMS 41 tarım sektörü için yayınlanan standarttır. UMS 2 stoklarla ve UMS 20 ise devlet bağışlarıyla ilgilidir. Bu standartlar dışındaki tüm standartlar ise sigorta sektörünü de ilgilendiren standartlar olarak karşımıza çıkmaktadır (MUHASEBE TURK, 16.12.2014, www.muhasebeturk.org).

Aralık 2014 itibarıyla, 41 tanesi UMS, 8 tanesi de UFRS olmak üzere 49 tane standart bulunmaktadır. Tüm standartlar, Tablo 5.1’de gösterilmiştir.

Tablo 5.1. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Listesi (IFAC, 06.12.2014, www.ifac.org)

UFRS 1	Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının ilk Kez Uygulanmasına İlişkin İlkeler (<i>First-Time Adoption of International Financial Reporting Standards</i>)
UFRS 2	Hisse Senedi (Share-based Payment)
UFRS 3	İşletme Birleşmeleri (Business Combinations)
UFRS 4	Sigorta Sözleşmeleri (Insurance Contracts)
UFRS 5	Satış İçin Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler (Non- current Assets Held for Sale and Discontinued Operations)
UFRS 6	Maden kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi (Exploration for and Evaluation of Mineral Resources)
UFRS 7	Finansal Araçlar: Dipnotlar (Financial Instruments: Disclosures)
UFRS 8	Faaliyet Bölümleri
UMS1	Finansal Raporların Sunumu (Presentation of Financial Statements)

UMS 2	Stoklar (Inventories)
UMS 3	Yürürlükten kalktı, bunun yerini IAS 27 ve IAS 28 aldı.
UMS 4	Geri çekildi, bunun yerini IAS 16, 22 ve 38 aldı.
UMS 5	Yürürlükten kalktı, bunun yerini IAS 1 aldı.
UMS 6	Yürürlükten kalktı, bunun yerini IAS 15 aldı.
UMS 7	Nakit Akım Tabloları (Cash Flow Statements)
UMS 8	Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar (Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors)
UMS 9	Yürürlükten kalktı, bunun yerini IAS 38 aldı
UMS 10	Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylar (Events After the Balance Sheet Date)
UMS 11	İnşaat Sözleşmeleri (Construction Contracts)
UMS 12	Vergilendirme (Income Taxes)
UMS 13	Yürürlükten kalktı, bunun yerini IAS 1 aldı.
UMS 14	Bölgelere Göre Raporlama (Segment Reporting)
UMS 15	Yürürlükten kaldırıldı.
UMS 16	Maddi Duran Varlıklar (Property, Plant and Equipment)
UMS 17	Kiralama Sözleşmeleri (Leases)
UMS 18	Hasılat (Revenue)
UMS 19	Personele Sağlanan Faydalar (Employee Benefits)
UMS 20	Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması (Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance)
UMS 21	Kur Değişiminin Etkileri (The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates)
UMS 22	Yürürlükten kalktı, bunun yerini IAS 3 aldı.
UMS 23	Borçlanma Maliyetleri (Borrowing Cost)
UMS 24	İlişkili Taraflar ile ilgili Açıklamalar (Related Party Disclosures)
UMS 25	Yürürlükten kalktı, bunun yerini IAS 39 ve 40 aldı
UMS 26	Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama (Accounting and Reporting by Retirement Benefit Plans)
UMS 27	Konsolide ve Bireysel Mali Tablolar (Consolidated and Separate Financial Statements)
UMS 28	İştiraklerin Muhasebeleştirilmesi (<i>investments in Associates</i>)
UMS 29	Hiperenflasyonist Ekonomilerde Finansal Raporlama (Financial Reporting in Hyperinflationary Economics)
UFRS7	Banka ve Benzeri Finansal Kuruluşlara Ait Finansal Tabloların Kamuya Açıklanması (Disclosures in the Financial Statements of Banks and Similar Financial Institutions)
UMS 31	İş Ortaklıklarındaki Payları (Interests in Joint Ventures)
UMS 32	Finansal Araçlar: Sunum ve Açıklama (Financial Instruments: Disclosure and Presentation)
UMS 33	Hisse Başına Kazanç (Earnings Per Share)
UMS 34	Ara Dönem Finansal Raporlama (Interim Financial Reporting)
UMS 35	Yürürlükten kalktı, bunun yerini IFRS 5 aldı.
UMS 36	Varlıklarda değer düşüklüğü (<i>Impairment of Assets</i>)
UMS 37	Karşılıklar, Şarta Bağlı Yükümlülükler ve Şarta Bağlı Varlıklar (Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets)
UMS 38	Maddi Olmayan Duran Varlıklar (<i>Intangible Assets</i>)
UMS 39	Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme (Financial Instruments: Recognition and Measurement)
UMS 40	Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller (<i>Investment Property</i>)
UMS 41	Tarım (Agriculture)

Finansal raporların oluşturulması ve sunulması ile ilgili olarak yayınlanan çerçeve Metin (*Framework*) ise, bir muhasebe standardı olmayıp, firmaların, spesifik bir konuyla ilgili standardın veya yorumun yokluğunda, başvurmaları için düzenlenen bir kaynakçadır. Şirketler, çerçeve metinde yer alan genel görüşleri dikkate alarak muhasebe stratejilerini oluşturur. Çok ender görülmekle birlikte, çerçevenin bir standart veya yorumla çelişmesi durumunda, öncelikle standart veya yorum uygulanmalıdır. Çerçeve metin aşağıdaki konularda yol gösterici niteliktedir:

IASB'nin, yeni standartlar geliştirmesi veya mevcut standartları gözden geçirmesi gereken durumlarda,

- Standartlarda izin verilen alternatif yöntemlerin kaldırılarak, finansal raporların sunumuyla ilgili standartların ve düzenlemelerin uyumlaştırılması için,
- UFRS ile uyumlu finansal rapor hazırlayanlara UFRS'yi uygulamaları konusunda,
- Denetçilerin finansal raporların UFRS'ye uyumlu şekilde hazırlanıp hazırlanmadığının kontrol etmesi için,
- Finansal rapor kullanıcılarının, UFRS'ye uyumlu şekilde hazırlanan finansal raporlardaki bilgileri yorumlaması için,
- IASB'nin çalışmalarıyla ilgilenenleri, IASB'nin muhasebe standartlarını oluştururken kullandığı genel yaklaşım hakkında bilgilendirmelidir (IFAC, 01.01.2014, www.ifac.org).

5.3. Avrupa Birliği'nde Uluslararası Finansal Raporlama Standartları

Avrupa Birliği Uluslararası Finansal Raporlama standartları oluştururken, Avrupa Birliği'nin ilk kez kabul etmesi ve sonrasında diğer kurumlara aktarılma süreci ele alınacaktır.

5.3.1. Avrupa Birliği'nde UFRS'ye Geçiş

Avrupa Birliği'nde, 23-24 Mart 2000'de yapılan, Lizbon Avrupa Konseyi görüşmesinde, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Finansal Hizmetler Eylem Planının (Financial Services Action Plan - FSAP) 2005 yılına kadar uygulamaya geçirilmesi ve halka arz edilebilen şirketlerin mali raporlarının karşılaştırılabilir olması için gerekli adımların hızla atılmasına karar verilmiştir (FASB, 17. 11.2014, www.fasb.org)

Avrupa Birliği'nde, en üst seviyede alınan bu kararlar doğrultusunda, iç piyasanın daha verimli bir şekilde işlemesi için, şirketlerin finansal tablolarını, daha fazla karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir olmalarını teminen, ortak standartlar çerçevesinde hazırlaması kararlaştırılmıştır. Böylelikle, yerel pazarın tamamlanmasıyla, yatırımcıların ve finansal piyasalarda tesis edilen güvenin korunabilmesi hedeflenmiştir (Oksay, 2001:52).

AB Direktiflerinde, borsaya kote olmuş şirketler için yer alan raporlama gereklilikleri, bu şirketlerin finansal raporlarının yeterince şeffaf ve karşılaştırılabilir olmasını sağlayamamıştır. Oysa yukarıda da belirtildiği gibi, finansal raporların şeffaflığı, birbirleriyle karşılaştırılabilir ve herkes tarafından anlaşılabilir olması, bütünleşmesini tamamlamış, etkin ve verimli şekilde işleyen bir sermaye piyasasına sahip olunması için olmazsa olmaz şartlardandır. Bu itibarla, AB'de yeni yasal düzenlemelere gidilmesi gereği doğmuştur (Genç, 1991:38).

Diğer taraftan, AB'nin uluslararası alanda rekabet gücünü artırmaya yönelik, hedeflenen ortak standartların aynı süreçte uluslararası kabul görmesi ve küresel standartlar olması gereğinden hareketle, AB çapında ortak muhasebe standartları arayışı, AB standartlarının uluslararası düzeyde uygulanan standartlara doğru kaymasına sebep teşkil etmiştir (Oksay, 2001: 53).

Bu açıdan, 19 Temmuz 2002 yılında, varlık piyasasının etkin ve aktif işlemesine yardımcı olmak üzere, uluslararası muhasebe standartlarının uygulanmasına ilişkin 1606/2002 sayılı Tüzük ilan edilmiştir. Bu düzenlemeyle, Avrupa Birliği'nde faaliyet gösteren, pay senetleri borsada işlem gören tüm işletmelerin hazırlayacakları konsolide finansal tabloların, en geç 1.1.2005 tarihinden itibaren Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nca yayınlanan uluslararası finansal raporlama standartlarıyla uyumlu olması benimsenmiştir. Böylece, iç piyasada sermayenin serbest dolaşımı prensibi daha güçlü bir şekilde uygulamaya konmuş ve bağlılık içinde faaliyette bulunan şirketlerin aynı şartlarda rekabet edebilmesi amaçlanmıştır (SPK, 15.12.2014, www.spk.gov.tr)

Söz konusu düzenlemenin bir direktifle değil de, tüzükle yapılması, uygulamanın tüm üye devletleri bağladığı ve belirtilen tarihe kadar tüm üye ülkelere aynen uygulanmasının zorunlu olduğu anlamına gelmektedir. Diğer bir ifadeyle, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından yayınlanan ve uluslararası finansal raporlama standartları (UFRS) olarak bilinen standartlar, AB hukukuna aktarılarak AB müktesebatının bir parçası haline getirilmiş, böylece üye devletlerin borsaya kote olmuş şirketleri tarafından yayınlanacak konsolide finansal tabloların söz konusu uluslararası finansal raporlama standartlarına göre yayınlanması zorunlu hale gelmiştir (Oksay, 2001:54).

5.3.2. UFRS ile Uyumlu Standartların AB Müktesebatına Aktarılma Süreci ve İlgili Kurumlar

AB'de 23-24 Mart 2000 tarihinde yapılan Lizbon Avrupa Konseyi toplantısında AB' nin uluslararası yarışma platformunda gücünün artması için, amaçlanan müşterek standartların aynı anda uluslararası kabul görmesi ve global standartlar olması sebebiyle çalışmalar sürmektedir

5.3.2.1. İlgili Kurumlar

AB direktifleriyle yukarıda belirtilen ortak hedefe ulaşmak için bir takım kurum ve kuruluşlar ortaya çıkmıştır. Bu bölümde kuruluşlar hakkında detaylı bilgi verilecektir.

5.3.2.1.(1). Avrupa Komisyonu

Avrupa Komisyonu, AB politikalarının tasarlayıcısı ve koordinatörüdür. Mevzuat önerileri hazırlayarak Parlamento ve Konseye sunan Komisyon, Birliğin yürütme organı olarak Avrupa Birliği müktesebatını (direktif, yönetmelik ve kararlar) ve Parlamento ve Konsey tarafından hazırlanan bütçe ve programları uygulamakla da yükümlüdür Komisyon mevzuat önerisini Parlamento ve Konsey'e sunduktan sonra üç kurum birlikte çalışırlar. Konsey genel olarak Komisyon önerilerini nitelikli çoğunlukla oyla kabul, oybirliğiyle reddeder (Genç, 1991: 59).

Avrupa Komisyonu, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını AB müktesebatına aktarırken parlamento ve muhasebe düzenleme komitesini ile birlikte

çalışır. Daha sonra ortak karar alınıp, mevzuata aktarılır. Standartlar AB müktesebatına aktarılırken kullanılan yasal araç ise tüzüklerdir (regulations). Tüzükler tüm üye devletler için tamamen bağlayıcı nitelikte olup doğrudan uygulanabilir etkiye sahiptir. Tüzüklerin uygulanması için üye ülkelerin ayrıca uygulama mevzuatı çıkartması gerekmemektedir (TSB, 25.12.2014, www.tsb.org).

5.3.2.1.(2). Muhasebe Düzenleme Komitesi (Accounting Regulatory Committee - ARC)

Avrupa Birliği'nde, 1606/2002 sayılı Tüzük uyarınca, Muhasebe Düzenleme Komitesi(Accounting Regulatory Committee – ARC)kurulmuştur. ARC, Avrupa Komisyonu'nun başkanlığında üye devletlerin temsilcilerinden oluşmaktadır. Komitenin görevi, Komisyon tarafından kabul edilmesi öngörülen uluslararası finansal raporlama standartları ve yorumlarıyla ilgili görüş bildirmektir. Örneğin, Muhasebe Düzenleme Komitesi (ARC) son olarak, Avrupa Komisyonu'nun UMS 39 nolu standardın makul değer seçeneğinin uygulanmasına ilişkin önerisini desteklemiştir (İSMMM, 25.12.2014, www.archive.ismmm.org.tr).

5.3.2.1.(3). Avrupa Finansal Raporlama Tavsiye Grubu (European Financial Reporting Advisory Group - EFRAG)

Avrupa Finansal Raporlama Tavsiye Grubu (EFRAG), Avrupa'da finansal raporlamayla ilgili taraflarca muhasebeciler, finansal tablo kullanıcıları ve hazırlayıcıları kurulmuştur.Grup, Avrupa Komisyonu, IASB ve Avrupa Sermaye Piyasası Kurulları Komitesi'nin (CESR) gözlemci sıfatıyla yer aldığı ve teknik uzmanlardan kurulu Teknik Uzmanlar Grubu(Technical Expert Group) ile Avrupa çıkarlarını temsil eden ve Grubun saygınlığını artırmakla görevli olan Avrupa Organizasyonları Denetim Kurulu'ndan(Supervisory Board of European Organizations)oluşmaktadır.Grubun ana amacı Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun (IASB) çalışmalarına destek vermek ve Kurulda Avrupa çıkarlarını korumak olup, standartların ve yorumların Avrupa'da uygulanması sürecinde Avrupa Komisyonu'na teknik destek vermektir (TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr)

5.3.2.1.(4).Avrupa Muhasebeciler Federasyonu(European Federation of Accountants - FEE)

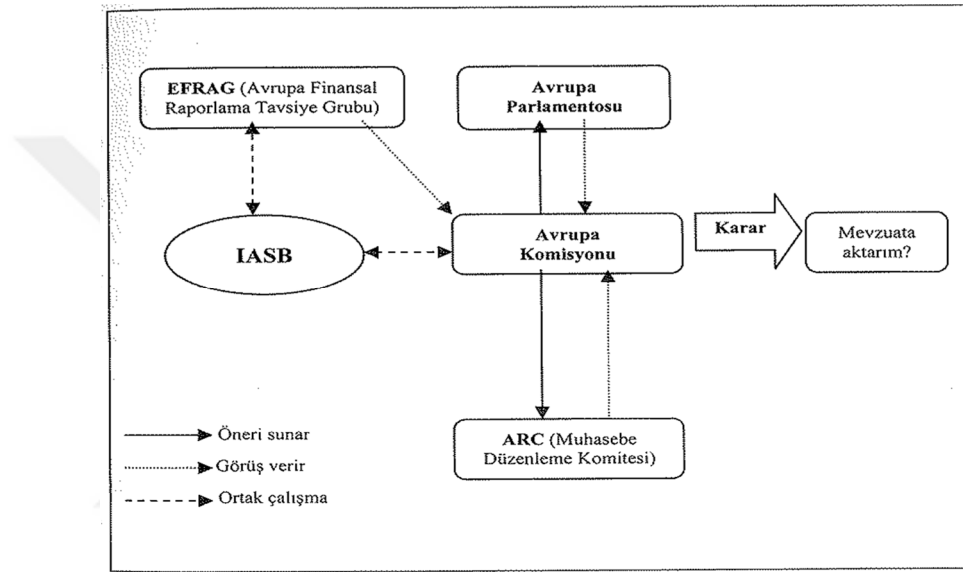
1987 yılında kurulan Avrupa Muhasebeciler Federasyonu (FEE), Avrupa'da muhasebe mesleğini özümlemektedir. 32 ülkeden gelen 44 kuruluşun üye olduğu FEE, kar amacı gütmeyen uluslararası bir kuruluştur.Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına ilişkin FEE bünyesinde oluşturulan çalışma grubu, Avrupa Finansal Raporlama Tavsiye Grubuna bilgi ve veri sağlayarak ve IASB'nin nihai taslaklarına doğrudan görüş bildirerek standartların oluşturulması ve AB müktesebatına aktarılması sürecine destek vermektedir(TURMOB, 12.12.2014, www.turmobil.org.tr).

5.3.2.2. Standartların Aktarılma Süreci

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun (IASB) standartları oluşturma sürecinde Avrupa Finansal Raporlama Tavsiye Grubu (EFRAG) ve Avrupa Komisyonu etkin rol alır. Standartlar IASB tarafından oluşturulduktan sonra Avrupa Komisyonu

bunların benimsenip benimsenmeyeceği ve benimsenecekse ne şekilde benimseneceğine ilişkin EFRAG'dan teknik destek alır. Ayrıca, uluslararası muhasebe standartlarının uygulanmasına yönelik 1606/2002 sayılı Tüzük uyarınca kurulmuş olan Muhasebe Düzenleme Komitesi (ARC), Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilmesi öngörülen uluslararası finansal raporlama standartları ve yorumlarıyla ilgili doğrudan Komisyona görüş bildirir. Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu'nun da görüşlerini alarak standartların AB müktesebatına aktarılıp aktarılmayacağına ve aktarılacaksa kimler için uygulanacağına ve ne zaman yürürlüğe gireceğine karar verir (Oksay, 2001:44).

Standartların AB müktesebatına aktarılması sürecine dahil olan kurum ve kuruluşlar ile aralarındaki ilişki Şekil 5.3.1 'de gösterilmiştir.

Şekil 5.3. UFRS'nin AB Müktesebatına Aktarılması Sürecine Dahil Olan Kurumlar (Oksay, 2001: 45)

Standartlar Avrupa Komisyonu tarafından aynen veya zaman zaman kısmen (UMS 39'da olduğu gibi) benimsenerek, Avrupa Konseyince yayınlanan ve tüm üye ülkeler için bağlayıcı olan Tüzüklerle AB müktesebatına aktarılır (TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr)

5.3.3. AB Müktesebatına Aktarılan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ve Özellikleri

Yukarıda da belirtildiği üzere, AB'de uluslararası muhasebe standartlarının uygulanmasına yönelik 1606/2002 sayılı Tüzüğe göre, 1.1.2005 yılından itibaren, borsaya kote olmuş şirketlerin konsolide mali tablolarının uluslararası finansal raporlama standartlarına göre yayınlanması zorunluluk teşkil etmektedir. Ancak, bu uygulama ile ilgili olarak, üye ülkelere, bazı seçenekler de takdim edilmiştir. Öncelikle, üye devletler, hisseleri borsaya açılmış şirketlerin yıllık finansal tabloları için UFRS'yi uygulama izni veya zorunluluğu getirilebilmektedir. Bununla beraber, üye devletler, halka açık olmayan şirketlerin konsolide ve/veya yıllık finansal tabloları için de, UFRS'yi uygulama izni veya zorunluluğu getirebilirler. Diğer taraftan, üye devletler, borsaya kote olan ancak, hem Birlik içinde hem de teşkilatlanmış üçüncü ülke piyasalarında faaliyet gösteren ve konsolide hesaplan için uluslararası düzeyde kabul

görmüş başkaca standartlar (Örneğin Kanada, ABD, Japonya Genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensipleri - GAAP) kullanan şirketler için UFRS'nin uygulanmasını 2007 yılına kadar ertelenebilmektedir. Ayrıca, üye milletler, yalnızca borçlanma senetleri (debt securities) borsada işlem gören şirketler için de uygulamayı 2007 yılına kadar erteleyebilmektedir. Ancak günümüz tarihi itibarıyla hisseleri halka açık işlem gören tüm işletmeler zorunlu olarak bu standartları uygulamakla yükümlüdür (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

AB'de yayınlanan 1606/2002 sayılı Tüzükteki yöntem, ülkeler tarafından nasıl kullanıldığına dair, Avrupa Komisyonu tarafından yapılan ve sonuçları Tablo 5.3.2'de yer alan araştırmanın incelenmesinden, UFRS'nin borsaya kote şirketlerin yıllık mali tablolar için uygulanmasının İspanya, Avusturya, İsveç, ve Fransa'da yasaklandığı, Yunanistan'da ve yeni üye devletlerin çoğunda zorunlu tutulduğu, diğerlerinde ise isteğe bağlı bırakıldığı görülmektedir. Diğer alternatiflerle ilgili olarak da, ortak bir uygulama yoktur (TSB, 25.12.2014, www.tsb.org.tr).

Tablo 5.2. 21606/2002 Sayılı Tüzüğün AB Üyelerince Uygulanması (TSB, 25.12.2014, www.tsb.org.tr)

	UFRS'nin Borsaya kote şirketlerin yıllık bireysel finansal tabloları için uygulanması	UFRS'nin Halka Açık Olmayan Şirketleri Konsolide finansal tablolar için Uygulanması	UFRS'nin Halka Açık Olmayan Şirketlerin yıllık bireysel finansal tablolar için Uygulanması	Sadece Borçlanma Senetleri Borsada İşlem Gören Şirketler için 2007'ye Erteleme	3. Ülke Piyasalarında Borsaya Kote ve Finansal Tablolarını Uluslararası Kabul Gören Standartlara Göre Hazırlayanlar için 2007'ye Erteleme
Almanya	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	Erteleme	Erteleme
Avusturya	Yasak	İsteğe bağlı	Yasak	Erteleme	Erteleme
Belçika	Kararsız	İsteğe bağlı	Kararsız	Erteleme	Erteleme
Çek Cum.	Zorunlu	İsteğe bağlı	Yasak	Erteleme yok	Erteleme yok
Danimarka	İsteğe Bağlı (2009'dan sonra)	İsteğe bağlı	İsteğe Bağlı	Erteleme (Bankalar hariç)	Erteleme yok
Estonya	Zorunlu	İsteğe bağlı (Finansal Kuruluşlar hariç)	İsteğe bağlı (Finansal Kuruluşlar hariç)	Erteleme yok	Erteleme yok
Finlandiya	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	Erteleme	Erteleme yok
Fransa	Yasak	İsteğe bağlı	Yasak	Erteleme	Erteleme yok
G.Kıbrıs	Zorunlu	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	Erteleme yok	Erteleme yok
Hollanda	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	Erteleme yok	Erteleme yok
İngiltere	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	Erteleme yok	Erteleme yok
İrlanda	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	Erteleme yok	Erteleme yok
İspanya	Yasak	İsteğe bağlı	Yasak	Erteleme (Bankalar hariç)	Erteleme yok
İsveç	Yasak	İsteğe bağlı	Yasak	Erteleme	Erteleme yok
İtalya	Zorunlu (Konsolide hesap hazırlayan sigorat şirketleri hariç)	İsteğe bağlı (Sigora şirketleri için Zorunlu)	İsteğe bağlı (Sigora şirketleri hariç)	Erteleme yok	Erteleme yok

Letonya	Yasak	Finansal Kuruluşlar için zorunlu, diğerleri için yasak	Finansal Kuruluşlar için zorunlu, diğerleri için yasak	Erteleme yok	Erteleme yok
Litvanya	Zorunlu	Bankalar için zorunlu, diğerleri için yasak	Bankalar için zorunlu, diğerleri için yasak	Erteleme yok	Erteleme yok
Lüksemburg	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	Erteleme yok	Erteleme yok
Macaristan	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	Erteleme yok	Erteleme yok
Malta	Zorunlu	Zorunlu	Zorunlu	Erteleme yok	Erteleme yok
Polanya	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı (Bankalar için zorunlu)	İsteğe bağlı	Erteleme	Erteleme yok
Portekiz	İsteğe bağlı (Bankalar hariç)	İsteğe bağlı (Finansal Kuruluşlar için zorunlu)	İsteğe bağlı	Erteleme yok	Erteleme yok
Slovakya	Zorunlu	Zorunlu	Yasak	Erteleme yok	Erteleme yok
Slovenya	Zorunlu	İsteğe bağlı (Bankalar ve sigorta şirketleri için zorunlu)	İsteğe bağlı (Bankalar ve sigorta şirketleri için zorunlu)	Erteleme yok	Erteleme yok
Yunanistan	Zorunlu	İsteğe bağlı	İsteğe bağlı	Erteleme yok	Erteleme yok

6. TÜRKİYE VE ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARI

Ulusumuzda da, uluslararası gelişmelere yönelik olarak, doğru ve karşılaştırılabilir finansal tablolar hazırlanması gereksinimi doğmuştur. Finansal piyasaların globalleşmesi, çok uluslu şirketlerin ortaya çıkması ve uluslararası bağımsız denetim kurumlarının küresel piyasalardaki verimliliği ve rekabeti bu uluslararası gelişmelerin başlangıç noktasıdır. Ayrıca, uluslararası alanda, muhasebe kayıtlarında tespit edilen usulsüzlüklere bağlı olarak ortaya çıkan skandallar da bu ihtiyacı artırmıştır. Bununla beraber, Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uyum esas gerektiğinden ve Avrupa Birliği'nde, pay senetleri borsalar ve diğer teşkilatlanmış pazarlar işlem gören tüm işletmelerin konsolide finansal tablolarının 1.1.2005 tarihinden itibaren UFRS ile uyumlu olarak hazırlanmasının zorunlu olması da bu standartların Türkiye'de de kabul edilmesi için zorlayıcı etkenler olmuştur (Oksay, 2001: 78).

Bütün bu gelişmeler neticesinde, Türkiye'de de, finansal tabloların hazırlanmasına ilişkin uygulama birliği oluşturmak, Türk şirketlerinin global piyasalarında kendilerini kabul ettirebilmelerini desteklemek, AB'ye uyum sürecinde Türk şirketlerinin Avrupalı şirketler karşısındaki rekabet seviyelerini yükseltmek, Türk şirketlerinin finansal tablolarına uluslararası piyasalarda geçerlilik kazandırabilmek, Türk şirketlerinin finansman kaynaklarına daha kolay erişmelerini sağlamak ve yabancı yatırımcıların Türkiye'deki yatırımlarının artırılmasını özendirmek için, Uluslararası Mali Raporlama Standartlarının kullanılması esası tesahup edilmiştir (Şişmanoğlu ve Arıkboğa, 2011: 4).

Türkiye'nin dünyada ve çevremizde oluşan Avrupa Birliği (AB) ve Küreselleşme olgularının yarattığı olanaklardan yararlanabilmesi için uluslararası hukuk ve muhasebe normlarına uyum sağlaması önem arz etmektedir. Bu amaçla 2000 yılından itibaren gerek ticari ve iktisadi faaliyetlerdeki gelişmelere, gerek AB ve küresel ekonomik yapıya uyum amacıyla Türk Ticaret Kanunu'nu (TTK) değiştirmek hedefiyle yürütülen çalışmalar, 2005 yılında sonuçlanmıştır (Türker, 2009: 92). TTK'da Değişiklik Kanun Tasarısı olarak 2010 yılında yasalaşmış ve 2011 yılında yürürlüğe girmiştir.

Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına geçiş sürecinde, şirketler, muhasebe standartlarının raporlamasında kullandıkları yöntemin değişmesi sebebiyle büyük sorunlar yaşanır hale gelmiştir. Bu sorunları minimize etmek için ülkemizde de çeşitli kurum ve kuruluşlar vardır. Bir sonraki bölümde bu kuruluşlar hakkında bilgi verilecektir.

6.1. İlgili Kurumlar

Ülkemizde Uluslararası finansal raporlama standartlarının belirlenmesinde aşağıdaki kuruluşlar görev almaktadır:

- Sermaye Piyasası Kurulu
- Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü
- Sigortacılık Hesap Planı ve Muhasebe Sistemi
- Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (TMUD)
- Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK)
- Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK)
- Kamu Gözetim Kurumu (KGK)

6.1.1. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)

Sermaye piyasasının doğru ve kaliteli şekilde çalışmasını sağlamakla görevli olan Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), muhasebe standartlarına ilişkin tebliğler duyurulmuştur. Sermaye Piyasası Kurulu, 1981 yılında 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile ilan edilmiştir. Yetkilerini kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak kullanan, idari ve mali özerkliğe sahip düzenleyici bir kamu kurumudur. Kurulun temel amaçları; sermaye piyasalarının işleyiş kurallarını belirlemek, piyasadan fon kullanan şirketlerin belli kurallara uygun olarak en iyi şekilde yararlanmalarını sağlamak, sermaye piyasasına yatırım yapan tasarruf sahiplerinin hak ve faydalarını korumak, piyasaların adil, etkin ve verimli çalışmasını sağlamaktır. Kurum söz konusu hedeflere kanun, yönetmelik ve tebliğlerle düzenlemeler yaparak, piyasaların gözetim ve denetimini sağlayarak ulaşmayı hedeflenmektedir (Kalaycı, 2007: 102).

Kurul'un sermaye piyasası ile ilgili yaptığı düzenlemeler Tebliğ olarak Resmi Gazetede yayınlanır. Kurul, kendi gözetimi altındaki pazarlardaki işlemlerle ilgili, sorumlu olduğu alanındaki işlerin tanımlanması ile ilgili düzenlemeler yapmakla yetkilendirilmiştir. Bu amaçla; menkul kıymetlerle ilgili düzenlemeler, menkul değer borsalarının, kıymetli madenler borsalarının, vadeli işlem ve opsiyon borsalarının kuruluş ve işleyişine ilişkin düzenlemeler, sermaye piyasasından menkul kıymet ihracı yoluyla fon sağlayan firmalara ilişkin düzenlemeler, sermaye piyasası kurumları ile ilgili düzenlemeler yapmaktadır. SPK tarafından, 15.11.2003 tarih ve 25290 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ (Seri: XI, No: 25), Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarıyla uyumlu şekilde, işletmeler tarafından düzenlenecek finansal tablo ve raporlar ile bunların hazırlanması ve ilgililere sunulmasına ilişkin muhasebe prensip ve kurallarını belirlemeyi hedeflenmektedir. Söz konusu Tebliğ, 1 Ocak 2005 tarihinden sonra sona eren ilk ara dönem mali tablolardan geçerli olmak üzere ilan edilmiştir.

Tebliğ, özel hesap dönemi olan işletmeler için, 1 Ocak 2005 tarihinden sonra sona eren yıllık hesap döneminden sonraki ilk ara mali tablolardan başlamak üzere uygulandığı görülmektedir. Ancak, dileyen işletmelerin 31 Aralık 2003 tarihinde veya 1 Ocak 2005 tarihine kadar geçen sürede sona eren yıllık veya ara hesap döneminden başlamak üzere Tebliğ kararlarını uygulaması serbest bırakılmıştır (SPK, 15.12.2014, www.spk.gov.tr)

Tebliğ, 21 Aralık 2004 tarih ve 25677 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: XI, No: 27) ile değişikliğe uğramıştır (Kalaycı,2007:103).

6.1.2. Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü

Türkiye Muhasebe Standartları yayınlanana kadar, her sektör kendi UFRS ile uyumlu standartlarını yayınlamaktadır. Örneğin, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) bankalara yönelik olarak muhasebe standartlarını belirlemiştir. Sigorta piyasasının finansal raporlarının, uluslararası finansal raporlama standartlarına uygun olarak düzenlenmesinin sağlanması için gerekli düzenlemeleri hazırlamak ve yayınlamak ise, sigortacılık alanında yetkili otorite olan Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü görevleri arasında yer almaktadır. Buna bağlı olarak, Genel Müdürlük tarafından 31.12.2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sigortacılık Muhasebe Sistemi Yönetmeliği ile, 1.1.2005 tarihinden itibaren, sigortacılık muhasebe sisteminde de Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uyum esası benimsenmiştir. Yönetmelik gereği, halka açık olsun ya da olmasın tüm

sigorta şirketleri, Hazine Müsteşarlığınca sigorta sektörüne yönelik standartlar yayınlanana kadar, SPK 11/25 no'lu Tebliğe uygun finansal tablolar hazırlamakla yükümlü kılınmıştır. Yönetmelik çerçevesinde, ilk tebliğ olan Sigortacılık Hesap Planı ve İzahnamesi hakkında Tebliğ 30.12.2004 tarih ve 25686 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve 1.1.2005 tarihinde uygulamaya konulmuştur. Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü tarafından, sigortacılık muhasebe sistemi çerçevesinde, üzerinde çalışılmakta olan diğer tebliğler Sigortacılık Finansal Raporlama Standartları (SFRS) hakkında olup, bu standartlar ile söz konusu hesap planı bir bütün olarak Sigortacılık Muhasebe Sistemini oluşturmuştur (HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI, 10.10.2014, www.hazine.gov.tr).

6.1.3. Sigortacılık Hesap Planı Ve Muhasebe Sistemi

Sigortacılık sektöründe yapılmış olan bu düzenleme ile, tek tip finansal tablolar düzenlenmesine imkan tanınması, şirketlerin sorumluluklarını yerine getirebilmesinin ve mali güçlerinin incelenebilmesi, sigorta ve reasürans şirketleri ile emeklilik şirketlerinin muhasebe kayıtlarında ve raporlamalarında tekdüzelik sağlanması, sağlıklı ve mukayese edilebilir bilgi üretimi ve akımını sağlayacak bir alt yapı oluşturup gerek sigortacılık sektörünün, gerekse sigorta ve reasürans şirketleri ile emeklilik şirketlerinin mali durumunun ve gelişiminin mümkün olan en iyi şekilde izlenebilir ve değerlendirilebilir hale gelmesi hedeflenmiştir (SİGORTA, 15.12.2014, www.sigortacilik.gov.tr).

Türkiye'de kurulmuş bulunan sigorta ve reasürans kuruluşları, Türkiye'de faaliyette bulunan yabancı sermayeli şirketlerin şubeleri ve emeklilik alanında Türkiye'de faaliyet gösteren bütün şirketler, 30/12/2004 tarih ve 25686 sayılı "Sigortacılık Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğ" kapsamına alınmış ve ilgili tebliğ 01/01/2005 tarihinden itibaren yürürlüğe girerek bağlayıcı olmuştur (İSAD, 15.12.2014, www.isad.org.tr).

31/12/2004 tarihinde yayınlanan 25687 (3.Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede Sigortacılık Muhasebe Sistemine ilişkin yönetmelik yayınlanarak yürürlüğe alınmıştır. 17/09/2005 tarih ve 25939 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan tebliğ ile 30/12/2004 tarihli tebliğde bazı düzenlemelere gidilmiştir. 07/12/2005 tarihli Hazine Müsteşarlığı yazısıyla da prim alacakları karşılığının takip edileceği alt ve tali hesaplar ilan edilmiştir (RESMÎ GAZETE, 15.12.2014, www.resmigazete.gov.tr).

Emeklilik alanında faaliyette bulunan şirketlerin ayrıca şirketlerince kurulan emeklilik yatırım fonlarının muhasebeleştirilmesi için Sermaye Piyasası Kurulu tarafından uygulamaya konulan muhasebe standartlarında öngörülen hususlar çerçevesinde hareket etme zorunlulukları vardır. Bu yasal düzenlemelerin amacı sigorta ve reasürans şirketleri ile emeklilik şirketlerinin; hesap ve kayıt düzeninde şeffaflık ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı, doğru ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi, konsolide ve konsolide olmayan bazda finansal durumları, mali performansları ile yönetimin etkinliği hususunda bilgileri içeren mali tablolarının zamanında ve doğru bir şekilde hazırlanması, raporlanması ve yayımlanmasına ilişkin esas, usul ve prensiplerin belirlenmesine yöneliktir. Sigorta ve reasürans şirketleri ile emeklilik şirketleri mali tablo ve raporlarını yönetmeliğe uygun olarak hazırlamak durumundadır. Emeklilik alanında faaliyet gösteren şirketler ayrıca şirketlerince kurulan emeklilik yatırım fonlarının muhasebeleştirilmesi için Sermaye Piyasası Kurulu

tarafından uygulamaya konulan muhasebe standartlarında tavsiye edilen konulara tabidir (Yardımcıoğlu, 2007: 28).

6.1.4. Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (TMUD)

Ülkemizdeki ilk gerçekçi teşebbüs Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği'nin Uluslar Arası Muhasebe Standartlarını Türkçeye çevirip yayınlarak gerçekleşmiştir. Bu teşebbüs, yeterli yaptırım gücü olmadığından bilimsel bir yapıt olmaktan öteye gide-memiştir. Ancak Dernek, demokratik bir sivil örgüt olarak önemli bir misyonu yerine getirmiştir. Ülkemizde pek çok kişi, ilk kez bu çalışma sayesinde uluslar arası muhasebe standartlarıyla tanışmıştır ([TMUD, 15.01.2015, www.tmud.org.tr](http://TMUD.15.01.2015.www.tmud.org.tr))

6.1.5. Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TUMDESK)

Muhasebe ve Denetim uygulamalarının, örgütlenmiş bir şekilde yürütülmesi zo-runludur. Dolayısıyla TÜRMOB, Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'nu 9 Şubat 1994'de kurmuş ve aynı zamanda ilk toplantısını yaptırmıştı. Kurul üyeleri, ilgili kuruluş temsilcileri ile TÜRMOB' un tayin ettiği üyelerden oluşmaktadır. TUMDESK' in en fazla 60 üyesi olabilir. Denetim Standartlarının belirlenmesi ve geliştiri-lmesi için TUMDESK'i temsile yetkili Kurul üyelerinden oluşan en az beş kişilik bir Denetim Standardı Komisyonu kurulur. Bu Komisyon tarafından hazırlanan Standart taslakları TÜRMOB Yönetim Kurulu'na gönderilirdi. Bu Komisyona taslakları hazır-lamak için tanınan süre iki aydı. TÜRMOB Yönetim Kurulu, bir aylık süre içinde gö-rüşleri ile birlikte standart ön taslaklarını Kurula geri gönderir, Kurul'da görüşülen ve yayımlanması kararlaştırılan Denetim Standartları TÜRMOB üyelerini ve TÜRMOB' a bağıl Meslek Odalarına dağıtılırdı. Dağıtımı yapan Denetim Standartlarına ilişkin görüş-lerin ve yorumların ilgililer tarafından belirtilen tarihe kadar Kurula gönderilmesi gere-kirdi. Bu görüşler ve yorumlar, Kurulun ilk toplantısında gerekli görülürse standart tas-lakları yeniden gözden geçirilir. Son şeklini alan Denetim Standardı, Kurul Üyelerinin en az üçte ikisi tarafından onaylanmak koşuluyla, Ulusal Denetim Standartları olarak yayınlanır ve standartta gösterilen günde yürürlüğe girerdi. TUMDESK' in bugün yuka-rida belirtildiği şekilde, hem muhasebe hem de denetim standartlarını saptama ve geliştirme görevine devam etmesi planlanmıştı. Ancak, yakın gelecekte ve koşullar oluşunca, Muhasebe Standartlarını geliştirmekten sorumlu ve bağımsız "Türkiye Muhasebe Stan-dartları Kurulunu" oluşturmak temel hedefti. Bu hedef doğrultusunda TUMDESK tüm yetkilerini 1999 yılında TMSK' ya bırakmıştır (Yalkın, 1999: 42).

6.1.6. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK)

Bütün şirketler için UFRS'ye uyumlu ve tek tip finansal tabloların hazırlanması için, tamamen UFRS'ye uyumlu ve "Türkiye Muhasebe Standartları (TMS)" adı verilen standartları çıkarmak üzere Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) ortaya çıkmıştır. TMSK 15.12.1999 tarih ve 4487 sayılı Kanun ile değişik 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun Ek 1. maddesi ile kurulan ve 07.03.2002 tarihinde faaliyete geç-miştir. TMSK, kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip bir kuru-luştur. Türk Ticaret Kanunu kanunda, TMSK tarafından UFRS ile entegre şekilde çıkarılan ve çıkarılacak olan Türkiye Muhasebe Standartları, borsada işlem görme ayrımı olmadan, küçük ve orta ölçekli işletmeler de dahil olmak üzere, tüm işletmelerin

konsolide olan ya da olmayan yıl sonu finansal tabloları için uygulamaya konulacaktır (İSMMO, 15.12.2014, archive.ismmmo.org.tr).

TMSK, Türk Ticaret Kanunu taslağının 88. maddesinde, Türkiye'de muhasebe standartlarını oluşturan tek organ olarak 2011 yılına kadar görevlendirilmiştir. Ayrıca TMSK dışında kanunlarla belirli alanları hazırlamak ve denetlemek üzere kurulmuş bulunan kurum ve kurulların, Türkiye Muhasebe Standartlarına uyumlu olmak ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun onayını almak şartıyla, kendi alanları için geçerli olacak standartlarla ilgili olarak sınırlı düzenlemeler yapabilmelerine de imkan verilmiştir. TMSK'nın temel görevi, denetlenmiş finansal tabloların sunumunda finansal tabloların ihtiyaca uygun, gerçek, güvenilir, dengeli, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir nitelikte olmaları için ulusal muhasebe prensiplerinin gelişmesi ve benimsenmesini sağlayacak ve kamu faydası için uygulanacak olan ulusal muhasebe standartlarını saptamak ve duyurmaktır (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

TMSK tarafından, UFRS ile bire bir uyumlu şekilde oluşturulan standartlar "Türkiye Muhasebe Standardı (TMS)" ve "Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS)" adıyla yayınlanmaktadır. TMSK tarafından, finansal tabloların düzenleme ve sunulma esaslarına ilişkin kavramsal çerçeveyi ve buna ilişkin uygulamayı ve yayımlanacak Türkiye Muhasebe Standartları ile tek tip finansal tabloların düzenlenmesi ve finansal tabloların Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile uygunluğunun sağlanmasına dair usul ve esasları belirleyen "Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ" 16.1.2005 tarih ve 25702 sayılı Resmi Gazete'de duyurulmuştur. Çıkarılan standartlar ve tarihleri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 6.1. Türkiye Muhasebe Standartları İlk Yayın Tarihleri (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr)

KONU	Resmi Gazete Tarih ve Sayısı
Kavramsal Çerçeve	16.01.2005 - 25702
TMS 1 : Finansal Tabloların Sunuluşu	16.01.2005 - 25702
TMS 1: Finansal Tabloların Sunuluşu (Son Değişiklik)	12.11.2014-29173
TMS 2: Stoklar (Son Değişiklik 30.12.2012-28513)	15.01.2005 - 25701
TMS 7 : Nakit Akış Tabloları (Son Değişiklik 05.03.2014-28513)	18.01.2005 - 25704
TMS8:MuhasebePolitikalan, Muhasebe Tahminlerinde	20.10.2005 - 25972
Değişiklikler ve Hatalar	
TMS 8: (Son Değişiklik 30.12.2012-28513)	
TMS 10 : Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylar	20.10.2005 - 25972
TMS 10: (Son Değişiklik 28.11.2008-27068))	
TMS 11 : İnşaat Sözleşmeleri (Son Değişiklik 30.12.2012-28513)	26.10.2005 - 25978
TMS 12: Gelir Vergileri(Son Değişiklik 05.03.2014-28932)	28.03.2006 - 26122
TMS 14 : Bölümlere Göre Raporlama	03.03.2006 - 26097
TMS 16 : Maddi Duran Varlıklar	31.12.2005 - 26040
TMS 16:(Son Değişiklik 12.11.2014-29173)	
TMS 17: Kiralama İşlemleri (Son Değişiklik 12.11.2014-29173)	24.02.2006 - 26090
TMS 18-.Hasılat (Son Değişiklik 30.12.2012-28513)	09.12.2005 - 26018
TMS 19 : Çalışanlara Sağlanan Faydalar	30.03.2006 - 26124
TMS 19: (Son Değişiklik 18.09.2014 -29123)	
TMS 20: Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet	01.11.2005 - 25983
Yardımlarının Açıklanması Son Değişiklik 30.12.2012-28513)	
TMS 21: Kur Değişiminin Etkileri	31.12.2005 - 26040
TMS 21:(Son Değişiklik 13.11.2014 -29123)	
TMS 23 : Borçlanma Maliyetleri	09.11.2005 - 25988
TMS 23:(Son Değişiklik 12.11.2014-29173)	
TMS 24 : İlişkili Taraf Açıklamaları	31.12.2005 - 26040

TMS 24 : (Son Değişiklik 18. 09 .2014-29123)	
TMS 26 : Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama (Son Değişiklik 01.03.2006-26095)	01.03.2006 - 26095
TMS 27: Bireysel Finansal Tablolar (2011 versiyon)	17.12.2005 - 26026
TMS 27: (Son Değişiklik 28.10.2011-28098)	
TMS 28 : İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar	27.12.2005 - 26036
TMS 28:2011 versiyonu (Son Değişiklik 28. 10.1011-28098)	
TMS 29 : Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama	31.12.2005 – 26040
TMS 29: (Son Değişiklik 28.11.2008-27068)	
TMS 30 : Bankalar ve Benzeri Finansal Kuruluşların Finansal Tablolarında Yapılacak Açıklamalar	25.03.2006 - 26119
TMS 31: İş Ortaklıklarındaki Paylar	31.12.2005 - 26040
TMS 32 : Finansal Araçlar: Sunum	28.10.2006 - 26330
TMS 32: (Son Değişiklik 05.03.2015-28932)	
TMS 33 : Hisse Başına Kazanç(Son Değişiklik 30.12.2012-28513)	28.03.2006 - 26122
TMS 34 : Ara Dönem Finansal Raporlama	02.02.2006-26068
TMS 34: (Son Değişiklik 05. 03.2014-28932)	
TMS 36 : Varlıklarda Değer Düşüklüğü	18.03.2006 - 26112
TMS 36:(Son Değişiklik 12.11.2014-29173)	
TMS 37: Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar	15.02.2006-26081
TMS 37: (Son Değişiklik18.09.2014-29123)	
TMS 38 : Maddi Olmayan Duran Varlıklar	17.03.2006-26111
TMS 38: (Son Değişiklik 18.09.2014-29123)	
TMS 39 : Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme	03.11.2006-26335
TMS 39: (Son Değişiklik18.09.2014-29123)	
TMS 40 : Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	17.03.2006-26111
TMS 40: (Son Değişiklik 12.11.2014-29123)	
TMS 41 : Tarımsal Faaliyetler	24.02.2006 - 26090
TFRS1: Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulaması	31.03.2006-26125
TFRS 2 : Hisse Bazlı Ödemeler	31.03.2006 - 26125
TFRS 3 : İşletme Birleşmeleri	31.03.2006 - 26125
TFRS 4: Sigorta Sözleşmeleri	25.03.2006 - 26119
TFRS 5 : Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler	16.03.2006-26110
TFRS 6 : Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi	31.01.2006-26066
TFRS 6:(Son Değişiklik 13.08.2008-26966)	
TFRS 7:Finansal Araçlar :Açıklamalar	30.01.2007-26419
TFRS 7:Son Değişiklik	05.03.2014-28932
TFRS 8:Faaliyet Bölümleri	15.07.2007-26538
TFRS 8:Son Değişiklik	18.09.2014-29123
TFRS 9:Finansal Araçlar (2011 versiyon)	20.03.2011-27880
TFRS 9:(Son Değişiklik	18.09.2014-2912)
TFRS10:Konsolide Finansal Tablolar	28.10.2011-28098
TFRS11: İnşaat Sözleşmeleri	26.10.2005-25978
TFRS11:Son Değişiklik 30.12.2012 -28513	
TFRS12:Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar	
28.10.2011-28098	
TFRS12:Son Değişiklik 05.03.2014-28932	
TFRS13:Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü	31.12.2012-28513
TFRS13:Son Değişiklik 18.09.2014-29123	

Türkiye, 02 Kasım 2011 tarihiyle Kanun Hükmünde Kararname ile, Bağımsız Denetim ve Muhasebe uygulamalarını baştan aşağıya düzenledi ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun oluşum maddesi olan 2499 sayılı kanunun ek 1. Maddesini sildiler. Başka bir ifade ile TMSK'nu kapattı ve TMSK'nun tüm varlıklarına el koydu ve yetkilerini Kamu Gözetimi Denetim ve Muhasebe Standartları kurumuna devretti (MUHASEBE VERGİ, 14.12.2014, www.muhasbevergi.com).

6.1.7. Kamu Gözetimi Denetim ve Muhasebe Standartları Kurumu (KGK)

- Kamu Gözetimi Denetim ve Muhasebe Standartları kurumundan bahsetmeden önce kamu gözetimi ve bağımsız denetim husunda bilgi vermek daha doğru olacaktır. Kamu gözetimi, genel olarak bağımsız denetim faaliyetlerinin mevcut yasal düzenlemelere uygunluğunun ve bu faaliyetlerinin standartlara uygun yürütülüp yürütülmediğinin meslekten bağımsız, kamu yararını ön planda tutan çelitli uygulamalarla kontrol edilmesidir. Bir işletmenin finansal tablolarının diğer mali bilgilerinin, finansal raporlama standartlarına uygunluğu ve doğruluğu konusunda, gerekli bağımsız denetim teknikleri uygulanması bağımsız denetimdir. Bağımsız denetimi, bağımsız denetim kurumları ve bağımsız denetçiler yapar. Bağımsız denetçiler, yeminli malimüşavirlik ya da serbet muhasebeci mali müşavirlik ruhsatını almış meslek mensupları arasından KGK tarafınan görevlendirilen kişilerdir. Kamu Gözetimi alanında uluslararası gelişmelerin gereği olarak yeni Türk Ticaret Kanunu uyarınca öngörülen bağımsız denetim alanını düzenlemek üzere 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile 2 Kasım 2011 tarihinde ortaya çıkmıştır. Başbakanlıkla ilişkili, idari özerkliğe sahip bir üst kuruldur. KGK'nın temel amacı ve görevleri aşağıda belirtilmiştir:
- Yatırımcıların menfaatlerini ve denetim raporlarının doğru ve bağımsız olarak hazırlanmasına ilişkin kamu fırsatlarını, faydalarını korumak ile doğru, güvenilir ve karşılaştırılabilir finansal bilginin sunumunu sağlamaktır. Bu doğrultuda başta borsa şirketleri, bankalar, sigorta şirketleri olmak üzere belirlenen büyük ölçekli şirketlerin denetimlerini gözetmek ve izlemek için meydana gelmiştir.
- Bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşlarını görevlendirmek.
- Bağımsız denetim alanında kamu gözetimi yapmak ve böylece bağımsız denetimde uygulama birliğini, gerekli güveni ve kaliteyi oluşturmak.
- Uluslararası Muhasebe Standartlarıyla uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarını (TMS) oluşturmak ve duyurulmasını sağlamak.
- Uluslararası Denetim Standartlarıyla uyumlu Türkiye Denetim Standartlarını (TDS) düzenlemek ve yayımlamak.
- Muhasebe standartlarının gelişen ve değişen ihtiyaçlara cevap verebilmesini teminen standartların güncelliğini sağlamak üzere gerekli çalışmaları yapmak
- Mali bilgilerin kararlaştırılması hususunun uluslararası alanda da sağlanmasını teminen, ulusal muhasebe standartlarının uluslararası kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve en iyi muhasebe uygulama örnekleri ile uyumunu gerçekleştirmek üzere gerekli çalışmaları oluşturmak.
- Finansal tabloların gereksinimlere uygun bilgi sunmasını ve belirlenecek standartlarla ilgili olarak uygulamada karşılaşılabilecek problemlere ilişkin önlem alınabilmesini sağlamak üzere, standartların oluşturulması sürecinde muhasebe ilgi gruplarının görüşlerinin alınmasını sağlamak ve standartların oluşturulması sürecinde düzenli olarak kamuoyuna açıklama yapmak.

- İhtiyaç halinde uygulamaya açıklık kazandırmak üzere muhasebe standartlarının uygulanmasında tereddüt oluşan hususlarda yorumlar yayımlamak.
- Ulusal muhasebe standartlarının benimsenmesine, geliştirilmesine ve standartların uygulanmasına ilişkin kamu bilincinin oluşturulmasına yönelik olarak toplantı, konferans, sempozyum gibi faaliyetler düzenlemek ve gerekirse çeşitli yayınlar hazırlamak ve yayınlamak (KGK, 12.12.2014, www.kgk.gov.tr).

7. SİGORTA İLE İLGİLİ OLAN TÜRKİYE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI

Bu başlıkta sigortacılıkla doğrudan ilgili olan TFRS'ler hakkında bilgiler verilecektir.

7.1. TFRS 1: Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulaması

TFRS 1'in amacı ve kapsamı bu başlıkta ele alınacaktır.

Bu TFRS'nin hedefi, TFRS'lerin ilk kez uygulandığı finansal tabloların ve söz konusu finansal tabloların kapsadığı ara dönem mali raporlarının, şeffaf ve sunulan tüm dönemler açısından karşılaştırılabilir özellikte olan, Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına (TFRS'lere) göre gerçekleştirilecek muhasebe uygulamaları açısından uygun bir başlangıç sağlayan ve yararını aşmayan bir maliyetle elde edilebilecek yüksek kalitede bilgiler içermesine olanak sağlamaktır (TFRS 1, prgrf 1).

Standardın kapsamına ait özet bilgiye aşağıda yer verilmiştir.

- TFRS'lerin ilk kez uygulandığı mali tablolara ,
- TFRS'lerin ilk uygulandığı finansal tabloların kapsadığı dönemlere ilişkin olarak "TMS 34 Ara Dönem Finansal Raporlama" Standardı çerçevesinde ara dönem finansal raporlama yapıldığı durumlarda, söz konusu raporların hepsine,
- TFRS'lerin ilk kez uygulandığı finansal tablolar; ilk kez TFRS'lere uygun olarak hazırlanan ve TFRS'lerle uyumlu olduğunun üzerlerinde açık ve şartsız olarak belirtildiği yıllık finansal tablolara uygulama yapılır TFRS 1, prgrf 2) .

Yukarıda belirtilen finansal tablolara örnek aşağıda belirtilmiştir.

- TFRS'lerle hiçbir açıdan uyumlu olmayan yerel düzenlemelere (muhasebe uygulaması açısından) göre düzenlenen,
- TFRS'lerle her açıdan uyum içinde olmakla birlikte TFRS'lerle açık ve şartsız biçimde uyumlu olduğuna dair bir açıklama barındırmayan,
- Tümü ile değil de bazı TFRS'lerle bir uyum içinde olduğuna dair üzerinde bir açıklamayı içeren,
- Yerel düzenlemelerde hakkında özel bir düzenleme bulunmayan kalemlerin muhasebeleştirilmesinde ilgili TFRS'lerin uygulanıp, diğerleri için ise TFRS'lerle mutabakatı sağlanmayan yerel kuralların uygulandığı,
- TFRS'ler dışındaki düzenlemeler çerçevesinde hazırlanmakla birlikte bazı tutarların TFRS'lere göre belirlenmiş tutarlarla uyumlu olmasına yer verilen,
- Sadece işletme içi kullanım açısından TFRS'lerle uyumlu olarak hazırlanan, buna rağmen işletme malikleri ile işletme dışı diğer kullanıcıların kullanımına sunulmamış olan mali tablolar,
- Sadece konsolidasyon hedefleri bakımından TFRS'lerle uyumu sağlanan bir raporlama paketinde sunumu yapılan,
- Daha önceki dönemlerde sunulmamış olup bu dönem ilk kez sunulmakta olan finansal tablolar. (TFRS 1, prgf 3).

7.1.1. TFRS' 1 de Terimler

Bu başlıkta öncelikli olarak TFRS'nin ayrılmaz parçası olan terimlere ilişkin açıklamalara yer verilecektir.

TFRS'lere geçiş tarihi: TFRS'lerin ilk kez uygulandığı mali tablolarda, TFRS'ler çerçevesinde tam karşılaştırmalı bilgi sunulan en erken evrenin başlangıç noktasıdır.

Tahmini maliyet: Belirli bir tarihteki maliyet veya amortismanına tabi olan maliyet yerine kullanılan tutar. Söz konusu tutar üzerinden gerçekleştirilecek olan amortisman veya itfa işlemlerinde, ilgili varlık veya borcun ilk olarak söz konusu tarihte mali tablolara yansıttığı ve maliyetinin, tespit edilen tahmini maliyete eşit olduğu düşünülür.

Gerçeğe uygun değer: Piyasa katılımcıları arasında ölçüm tarihinde gerçekleşecek olağan bir işlemde bir menkulün satışında elde edilecek veya bir borcun devrinde ödenecek fiyata verilen addır.

TFRS'lerin ilk kez uygulandığı finansal tablolar: Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nın (TFRS'lerin) ilk kez uygulandığı, TFRS'ler ile uyumlu olduğunun üzerlerinde açık ve şartsız olarak gösterilen ilk yıllık finansal tablolardır.

İlk TFRS raporlama dönemi: TFRS'lerin ilk kez uygulandığı finansal tabloların detaylı kapsadığı son raporlama dönemine denir.

TFRS'leri ilk kez uygulayan işletme: TFRS'lerin ilk kez uygulandığı finansal tabloları sunan işletme ve kuruluşlardır.

Türkiye Finansal Raporlama Standartları : Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından uyarlanan Standart ve Yorumlar:

Bunlar aşağıdaki düzenlemeleri içerir:

- (a) Türkiye Finansal Raporlama Standartları,
- (b) Türkiye Muhasebe Standartları,
- (c) TFRS ve TMS Yorumları,

TFRS açılış finansal durum tablosu (bilançosu): TFRS'lere geçiş tarihindeki finansal durum tablosuna denir.

TFRS'lere geçmeden önceki muhasebe prensipleri: TFRS'leri ilk kez uygulayan bir şirketin, TFRS'leri uygulamadan hemen önce uygulamakta olduğu muhasebe ilkeleri.

TFRS'ye geçiş tarihi: Karşılaştırmalı ilk TFRS finansal tablolarında sunulan ilk dönemin başlangıç tarihidir.

TFRS açılış bilançosu: TFRS'ye geçiş tarihindeki bilançodur.

Raporlama tarihi: Karşılaştırmalı ilk TFRS finansal tablolarda sunulan en son dönemin bitiş tarihidir (TFRS 1, Ek A).

7.1.2. Muhasebeleştirme ve Ölçme Politikaları

TFRS'lere geçiş tarihinden itibaren, TFRS açılış finansal durum tablosu (bilançosu) düzenlenir ve sunulur. Söz konusu işlem, TFRS'ler çerçevesinde yapılan muhasebeleştirme işlemlerinin başlangıç noktasını oluşturur (TFRS 1, prgf 6).

TFRS açılış finansal durum tablosunda (bilançosunda) kullanılan muhasebe stratejileri ile TFRS'lerin ilk kez uygulandığı finansal tablolarda sunulan dönemlerde kullanılan muhasebe stratejileri birbiriyle aynı olmalıdır (TFRS 1, prgf 7).

İşletmeler, TFRS'lerin daha önceki tarihlerde yürürlükte olan farklı düzenlemelerini uygulamaz. Mevcutta uygulanması zorunlu olmayan yeni bir TFRS, söz konusu TFRS'nin erken uygulamaya izin verdiği durumlarda uygulanabilir (TFRS 1, prgf 8).

Diğer TFRS'lerde yer alan geçiş hükümleri, mevcutta TFRS'leri uygulamakta olan işletmelerin muhasebe politikalarında oluşan değişiklikler için uygulanır (TFRS 1, prgf 9).

TFRS açılış finansal bilançoda aşağıdaki hususlara uyulur:

- (a) TFRS'ler tarafından finansal tablolara yansıtılması zorunlu olan tüm varlık

ve borçlar TFRS açılış bilançosuna aktarılır,

(b) TFRS'lerin finansal tablolara yansıtılmasına izin vermediği aktif ve pasif kalemleri TFRS açılış finansal durum tablosuna (bilançosuna) aktarılmaz,

(c) TFRS'lere geçmeden önceki muhasebe ilkelerine göre belirli bir kategoride muhasebeleştirilmiş olmakla beraber TFRS'lere göre farklı bir kategoride muhasebeleştirilmesi gereken varlık, borç veya özkaynak kalemleri tekrar sınıflandırılır,

(d) TFRS açılış finansal durum tablosunda (bilançosunda) yer alan her türlü kaynak ve borcun ölçümünde TFRS'ler uygulanır(TFRS 1, prgf 10).

Bir işletmenin TFRS açılış finansal durum tablosunda (bilançosunda) kullandığı muhasebe stratejileri, TFRS'lere geçmeden önceki muhasebe prensiplerine göre sunulan aynı tarihli finansal durum tablosundaki (bilançosundaki) muhasebe politikalarından farklı olabilir. Bu husus sebebiyle söz konusu kalemlerde yapılan düzeltmeler, TFRS'lere geçiş tarihinden önceki olay ve işlemlerden kaynaklanır. Dolayısıyla, TFRS'lere geçiş tarihi itibarıyla, söz konusu düzeltmeler doğrudan dağıtılmamış kârlar içerisinde (veya uygun olması durumunda farklı bir özkaynak kalemi içerisinde) kaydedilir(TFRS 1, prgf 11).

Bu TFRS, işletmelerin TFRS açılış finansal durum tablosunun (bilançosunun), bütün TFRS'ler ile uyumlu olması prensibine iki farklı bölümde istisna getirmiştir(TFRS1, prgf12).

Bu istisna bilgilere detaylı olarak aşağıda yer verilmiştir.

- a) 14 – 17 nci Paragraflar (**14.paragraf:**İşletmelerin TFRS'lere geçiş tarihi itibarıyla yaptığı tahminler, aynı tarih itibarıyla TFRS'lere geçmeden önceki muhasebe ilkelerine göre yapılan tahminlerle (muhasebe politikalarındaki farklılıkları yansıtan düzeltmeler sonrasında), ilgili tahminlerin yanlış olduğunu gösteren objektif bir delil bulunmadığı sürece uyumluluk aranmalıdır. **17. paragraf :** 14–16 ncı Paragraflar (**16.paragraf:** İşletmelerin, TFRS'lere geçiş tarihi itibarıyla, TFRS'lere geçmeden önceki muhasebe prensiplerinin gerektirmediği ancak TFRS'ler çerçevesinde yapılması gerekli olan bazı tahminlerde bulunması gerekebilir. Yapılan tahminler, TMS 10 ile uyumlu olunması açısından, TFRS'lere geçiş tarihi itibarıyla mevcut piyasa şartlarını yansıtır. Bu bağlamda, TFRS'lere geçiş tarihindeki piyasa fiyatlarına, faiz oranlarına veya kur değişim oranlarına ilişkin tahminler, söz konusu tarihteki piyasa şartlarını yansıtır.), TFRS açılış finansal durum tablosuna (bilançosuna) uygulanır. İlgili Paragraflar, TFRS'lerin ilk kez uygulandığı mali tablolarda sunulan karşılaştırmalı dönem finansal tabloları için de olurludur. Bu durumda, ilgili Paragraflarda TFRS'lere geçiş tarihine ilişkin olarak yapılan atıflar, söz konusu karşılaştırmalı dönemin sonuna bağlı olarak yansıtılır.
- b) C-E Ekleri, diğer TFRS'lerin bazı yükümlülüklerinden muafiyet sağlar (TFRS1, Ek C,Ek E).

(Ek C:İşletme birleşmelerine ilişkin muafiyetler:

Yukarıdaki Ek, bu TFRS'nin ayrılmaz bir parçasıdır. Aşağıda yer alan hükümler, TFRS'lere geçiş tarihinden önce muhasebeleştirilen işletme birleşmeleri için geçerlidir. Bu Ek, yalnızca TFRS 3 İşletme Birleşmeleri Standardı kapsamına giren işletme birleşmeleri için uygulanır. C1. TFRS'leri ilk kez uygulayan bir işletme, TFRS 3'ü geriye dönük olarak geçmiş işletme birleşmeleri (TFRS'lere geçiş tarihinden önce meydana gelen işletme birleşmeleri) için uygulanamayabilir. Ancak, TFRS'leri ilk kez uygulayan işletmenin herhangi bir işletme birleşmesini TFRS 3 ile entegre olacak şekilde yeniden hazırlandığı durumlarda, söz konusu birleşmeden sonraki tüm işletme

birleşmelerini de yeniden düzenlemesi ve aynı tarihten itibaren TFRS 10'u da yansıtması gereklidir.

Ek E TFRS'lerden kısa vadeli muafiyetler: Bu Ek, bu TFRS'nin ayırtılamaz bir parçasıdır. Bu Ek, gelecekteki olası kısa vadeli muafiyetler için düzenlenmiştir).

7.2. TFRS 2: Hisse Bazlı Ödemeler

Bu başlıkta TFRS 2'nin amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

TFRS 2' nin amacı; pay bazlı ödeme işlemleri gerçekleştiren bir işletme tarafından yapılması gereken finansal raporlamaya ilişkin konuların hazırlanmasıdır. Bu Standart, özellikle, bir işletmenin gerçekleştirdiği hisse bazlı ödeme işlemlerinin tesirlerini, çalışanlarının pay senedi opsiyon hakkını elde ettiği işlemlere bağlı giderleri de içererek, kâr veya zararı ile finansal durumunda gösterilmesini zorunlu tutar (TFRS 2, prgf 1).

Standart, Özsermayeden karşılanan pay bazlı ödeme işlemlerini, peşin olarak ödenen hisse bazlı ödeme işlemlerini, İşletmenin mal veya hizmet alımını, anlaşma hükümlerinin işletmeye ya da söz konusu mal veya hizmetin sağlayıcısına, anlaşma konusu mal veya hizmet bedelinin nakit olarak ya da özvarlığa dayalı finansal araçlar verilmesi ile ödenmesi seçeneklerinden birini tercih etme imkânı sağladığı işlemleri içermektedir (TFRS 2, prgf 2).

7.2.1. Muhasebeleştirme Politikaları

İşletmeler standardı uygularken, hisse bazlı ödeme işlemlerinden elde edilen mal veya hizmetleri, mallar teslim alındıkça ya da hizmetler sağlandıkça muhasebeleştirir. İşletme, mal veya hizmetlerin özvarlıktan karşılanan hisse bazlı ödeme işlemleri yoluyla elde edilmesi durumunda özkaynaklarda, nakit olarak ödenen hisse bazlı ödeme işlemleri yoluyla elde edilmesi durumunda ise borçlarda, anılan işlemler karşılığı meydana gelen artışların muhasebesel kaydı yapılır (TFRS 2, prgf 7).

Hisse bazlı ödeme işlemleri yapılarak elde edilen kazanç veya hizmetlerin, varlık olarak muhasebeleştirilmelerinin uygun görülmemesi durumunda, işlemler gider olarak muhasebe kaydına yansıtılır (TFRS 2, prgf 8).

Çoğunlukla, mal veya hizmetlerin tüketilmeleri sonucunda gider meydana gelir. Örnek olarak hizmetler, genellikle hemen tüketilirler ve karşı taraf hizmet verdikçe gider olarak sınıflandırılır. Mallar ise belirli bir süre sonra tüketilir veya stoklanmaları durumunda, daha sonraki bir tarihte satılırlar. Fakat, bazen mal veya hizmetlerin varlık olarak muhasebeleştirilmeleri uygun görülmediğinden, bunların, henüz tüketilmeden veya satılmadan önce gider olarak muhasebeleştirilmeleri gerekir. Örneğin, bir işletme, yeni bir ürünün geliştirilmesi işlemine yönelik bir projenin araştırma safhasının bir parçası olarak çeşitli mallar devralabilir. Bu mallar, henüz tüketilmemiş olmalarına rağmen ilgili TFRS hükümleri çerçevesinde varlık olarak muhasebeleştirilmeleri uygun olmayabilir (TFRS 2, prgf 9).

Hisse bazlı ödemeler işlemler temel olarak iki sınıfa ayrılarak muhasebeleştirilir. Bunlara aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir.

1. 3. şahıslardan mal ve hizmet almaya macıyla yapılan hisse senedi işlemlerinde malların kontorlu işletmeye alındıkça finansal tablolara alınır.
2. Çalışanlar ile yapılan işlemler: Çalışanlara sağlanan hisse senedi satın alma haklarının makul değeri verilen hizmet süresi boyunca gider yazılmak suretiyle

finansal tablolara alınır. İşletmelerin çalışanlarına verdiği hisse senedi satın alma haklarının ("stock option") muhasebeleştirilmesinde hak kazanma koşulları dikkate alınır.

Buna göre:Piyasa koşulları dışındaki hak kazanma koşulları: işlem tutarının değerlendirilmesi kapsamında hisse senetleri sayısının düzeltilmesi suretiyle ve makul değer tahmininde dikkate alınır.

Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin gider formülü şu şekildedir (Serhan ve Suna, 2005: 88):

Tablo 7.1. A x B⁴⁰ Hak kazanma dönemi

ÖLÇÜM	MÜMKÜN DEĞİLSE	MÜMKÜN DEĞİLSE
Özsermaye ile kapatılan - Mal ya da hizmetin mal veya hizmetler makul değeriyle	Sağlanan araçların makul değeriyle	Sağlanan araçların asli değeriyle
Özsermaye ile kapatılan – çalışanlar	Sağlanan araçların makul değeriyle	Sağlanan araçların asli değeriyle
Nakit kapatılan	Oluşan yükümlülüğün makul değeriyle	

Hisse bazlı ödeme işlemlerinin muhasebeleştirilmesini aşağıdaki örnek üzerinde görelim (Kalaycı, 2012: 192).

Tablo 7.2. Hisse Senedi Esas İşlemlerin Muhasebeleştirilmesi Örneği

Hisse senedi satın alma hakkı ihraç tarihi	1 Ocak 2012
Hak kazanma tarihi	31 Aralık 2014
Geçerlilik süresi	1 Ocak 15-31 Aralık 15
Verilen opsiyon adedi	500,000
Hak edilmesi beklenen opsiyon adedi (2012 tahmini)	400,000
Revize edilmiş opsiyon adedi (2013 yılı tahmini)	410,000
Bir hisse senedi satınalma opsiyonunun makul değeri	13

Yukarıdaki verileri çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin gider formülüne yerleştirecek olursak;

A (Makul değer)	=13
B (Hak kazanılması beklenen opsiyon adedi)	= 400,000
Hak kazanma dönemi	= 3 sene
2011 yılı gideri	= 1,733,333 (400,000 x 13 x 1/3)
A Makul değer	=13
B Hak kazanılması beklenen opsiyon adedi	= 410,000
Hak kazanma dönemi	= 3 sene
2012 yılı gideri	= 1,820,000 (13 x 410,000 x 2/3) - 1,733,333
Hisse senedi esas işlemlerin muhasebeleştirilmesi:	
2012 yılı gideri	1,733,333 (400,000 x 13 x 1/3)
2012 yılı gideri	1,820,000 (410,000 x 13 x 2/3) - 1,733,333
2012 yılı gideri	1,386,667 (380,000 x 13 x 3/3) - (Y02+Y03)
	4.940,000 (380,000 x 13)

7.3. TFRS 3: İşletme Birleşmeleri

Bu başlıkta standardın amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Bu TFRS'nin amacı, genel anlamda işletme birleşmelerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin usul ve kanunları belirlemek olsa da detaylı olarak hedefi, raporlayan işletmenin finansal tablolarında bir işletme birleşmesine ve bunun tesirlerine ilişkin sağlanan bilginin ihtiyaca uygunluğunu, güvenilirliğini ve karşılaştırılabilirliğini yükseltmektedir. Söz konusu hedefe ulaşmak için bu TFRS, edinen işletmenin aşağıdakileri ne şekilde gerçekleştireceğine ilişkin ilkeleri ve yargıları ortaya koyar:

(a) Edinilen şirketin tanımlanabilir varlıklarını, borçlarını ve kontrol gücü olmayan hisselerini (azınlık paylarını) finansal tablolarında ne şekilde muhasebeleştireceği ve ölçeceği,

(b) İşletme birleşmesinde edinilen şerefiyeyi veya pazarlıklı satın alma sonucunda oluşabilecek kazancı ne şekilde kaydedileceği ve ölçeceği,

(c) Finansal tablo kullanıcılarının işletme birleşmesinin özelliği ve tesirlerini yorumlayabilmeleri için hangi bilgileri açıklayacağını nasıl belirlediğidir (TFRS 3, prgf 1).

Bir şirket, bir işlemin veya başka bir olayın işletme birleşmesi olup olmadığını bu TFRS'de yer alan, edinilen varlıkların ve sahiplenilen borçların bir işletme oluşturmasını gerektiren tanımı uygulamalı olarak belirler. Eğer kazanılan varlıklar bir işletme değil ise, raporlama yapan işletme bu işlemi veya başka bir olayı varlık kazanımı olarak muhasebeleştirir. B5-B12 Paragrafları, bir işletme birleşmesini tanımlar ve işletmenin tanımına ilişkin yol gösterir (TFRS 3, prgf 3). Bu TFRS, yukarıda belirtilen işletme birleşmesi tanımına uygun işlemlere veya farklı olaylara uygulanır (TFRS 3, prgf 2).

Bu standardın kapsamadığı ve dolayısıyla uygulanmadığı durumlar söz konusu olup, aşağıda belirtilmiştir.

- a) Ortak anlaşmanın kendi mali tablolarında müşterek anlaşma oluşumunun muhasebeleştirilme kaydı yapılırken bu standart kullanılmaz.
- b) İşletme tanımına uygun olmayan bir varlığın veya varlık grubunun satın alınması. Bu tür durumlarda edinen işletme, sahip olduğu varlıkları (maddi olmayan duran varlıkların TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar'daki tanımına ve muhasebeleştirme ölçütlerine uyan varlıklar da dahil olmak üzere) ve üstlendiği borçları farklı farklı tanımlar ve muhasebeleştirir. Varlık grubunun maliyeti, satın alınan tarihte gerçeğe uygun değerlerine ilişkin olarak grup içerisindeki tanımlanabilir varlıklara ve borçlara dağıtılır. Bu tür bir işlemler ya da olaylar şerefiyeye yol açmaz. Dolayısıyla, yine bu standart uygulanmaz.
- c) Ortak(müşterek) kontrole tabi teşebbüs veya işletmelerin birleşmesi durumunda da standart uygulanmaz.
- d) Bu standardın yargıları TFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar Standardında tanımlanan yatırım işletmesi tarafından, gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesi zorunlu olan bağlı ortaklıktaki yatırımın edinilmesine uygulanması söz konusu değildir(TFRS 3, prgf 2).

7.3.1. Muhasebeleştirme Politikaları

Bir şirket bütün işletme birleşmelerini satın alma yöntemini uygulayarak muhasebeleştirir. Satın alma yönteminin kullanılmasına dair esaslar aşağıdaki gibidir:

- a) Edinen işletmenin belirlenmesi,
- b) Birleşme tarihinin tayin edilmesi,
- c) Edinilen tanımlanabilir varlıkların, üstlenilen tanımlanabilir borçların ve kontrol gücü olmayan payların (azınlık paylarının) finansal tablolara yansıtılması ve kontrol edilmesi,
- d) Şerefiye veya pazarlıklı satın alma sonucunda oluşabilecek edinimin muhasebeleştirilmesi ve ölçülmesi(TFRS 3, prgf 4).

Ayrıca işletmelerin müşterek yönetime tabi ortaklık (joint venture) oluşturmak amacıyla bir araya getirilmesi, ortak kontrol (common control) altındaki işletmeleri içeren iş birleşmeleri ve bir kontrat çerçevesinde şirketlerin "raporlama şirketi" (reporting entity) oluşturmak amacıyla birleşmesi durumunda da satın alma durumunda da TFRS 3 kapsamında satınalma yöntemiyle muhasebeleştirilecektir. (Serhan ve Suna, 2005: 88).

Satınalma Yönteminin Uygulanması

Standartta uygulanan satınalma yöntemi hakkında daha detaylı bilgiye aşağıda yer verilmiştir.

Satınalma yönteminin uygulanması aşağıdaki dört temel adımı içerir.

1. Satınalan Tarafın Belirlenmesi

Bütün iş birleşmelerinde bir satınalan belirlenmelidir. İş birleşmelerinde, şirketlerden birinin diğerinin rey hakkının yarısından fazlasına sahip olması durumunda kontrolün var olduğu kabul edilir. İşletmelerden biri, diğerinin oy hakkının yarısından fazlasına sahip olmasa bile, diğer yatırımcılarla varılan mutabakata göre, diğer işletmenin oy haklarının yarısından fazlasını kullanma gücü var ise, bir anlaşma ile diğer işletmenin finansal ve faaliyet stratejilerini belirleme gücü kazanmış ise, diğer işletmenin yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunu atama ya da görevden alma gücü var ise, yönetim kurulu toplantılarında oyların çoğunu toplama gücüne sahip ise, söz konusu işletme satmaları taraf olarak kabul edilmektedir. Satmaları tarafın tespitinde belirsizlikler olduğunda aşağıdakiler dikkate alınarak satmaları taraf belirlenir:

Bir işletmenin makul(kıymet) değeri diğer işletmenin makul değerinden önemli ölçüde büyük ise, makul değeri büyük olan işletme, rey hakkına sahip hisselerin nakit karşılığı el değiştirilmesi durumunda, nakdi veren işletme, yeni kurulan işletmenin yönetim kurulunun seçiminde etkin olan yöneticilerin bulunduğu işletme, iktisap eden işletme olarak görülür (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

2. Satınalma Maliyetinin Belirlenmesi

Satınalma maliyeti, işletmenin kontrol elde etmek amacıyla verilen varlıklar, yüklenilen borçlar ve satınalma işlemi ile doğrudan ilişkili her türlü maliyeti içerir. Satınalma maliyeti belirlenirken, satınalan tarafından ihraç edilen pay senetleri makul değerleri ile değerlendirilir. Bu pay senetlerinin değişim tarihindeki pazar fiyatı makul değer olarak kabul edilir. İstisnai durumlarda, diğer değerlendirme yöntemleri kullanılabilir.

Satınalma işlemi ile ilgili olarak hukuk danışmanlarına, bağımsız denetim şirketlerine, değerlendirme şirketlerine ödenen ücretler satınalma maliyetine dahil edilir. Ancak, genel yönetim giderleri ve iktisap ile doğrudan uyumlaştırılmayan maliyetler satınalma maliyetine dahil edilemez. Satınalma sözleşmesi kapsamında, gelecek dönemlerde şarta bağlı olaylar sonucu satınalma maliyetinin değişmesi söz konusu ise,

aşağıdaki koşulların varlığına bağlı olarak, satınalma maliyeti bu husus dikkate alınarak hesaplanır. Söz konusu şarta bağlı olayların meydana gelmesi muhtemel ise satınalma maliyeti güvenilir olarak tespit edilebiliyor ise Satınalma ile ilgili ödemeler gelecek dönemlerde yapılacak ise, satınalma maliyeti belirlenirken, söz konusu ödemelerin bugünkü değeri dikkate alınır (Serhan ve Suna, 2005: 92).

3. Satınalma Maliyetinin Satınalınan Varlıklar, Yükümlülükler ve Şarta Bağlı Yükümlülüklerle Dağıtılması (purchase price allocation)

Satınalan taraf, satınalma tarihi itibarıyla, satınalınan işletmenin tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerini aşağıdaki kriterleri sağlıyor ise finansal tablolarına makul değerinden alacaktır:

- Maddi olmayan duran varlıklar dışında kalan bütün varlıklar, bu varlıklar ile ilişkili ekonomik faydaların işletme tarafından elde edileceği muhtemel ise ve bu varlıkların makul değerleri güvenilir olarak ölçülebiliyorsa,
- Yükümlülükler (şarta bağlı yükümlülükler hariç), iktisadi fayda içeren değerlerin işletmeden çıkması muhtemel ise ve ilgili yükümlülüğün makul değeri güvenilir olarak ölçülebiliyorsa,
- Maddi olmayan varlıklar ve şarta bağla yükümlülükler, makul değerleri güvenilir olarak ölçülebiliyorsa,
- Satınalan tarafın diğer işletme ile ilgili yeniden yapılandırma planları var ise söz konusu yeniden yapılandırma maliyetleri satınalma maliyetine dahil edilemez.
- İlgili yeniden yapılandırma ile yükümlülükler iş birleşmesinin dışında tutulur ve finansal tablolara yükümlülük olarak yansıtılır.
- Kazanım (iktisap) edilen tanımlanabilir varlık ve yükümlülüklerin makul değerlerinin belirlenmesinde uyulacak genel kurallar şu şekildedir:

Piyasalarda işlem gören finansal araçların makul değerleri cari piyasa değerleri üzerinden tayin edilir.

- Piyasalarda işlem görmeyen finansal araçların makul değeri, aynı özelliklere sahip diğer işletmelerin benzer finansal araçlarının fiyat-kazanç rasyoları, temettü rasyoları ve beklenen büyüme oranları önemsenerek tahmin edilen değerleri üzerinden oluşturulur.
- Alacakların makul değerleri, uygun cari faiz oranları kullanılarak hesaplanan tahsil edilecek tutarların nominal değerleri ile belirlenir ve şüpheli alacak karşılığı dikkate alınır.
- Stokların makul değeri, mamuller ve ticari mallar için satış fiyatlarından, elden çıkarma maliyeti ile iktisap edenin satış çabasına karşılık ayıracağı makul bir kar karşılığının düşülmesi, yarı mamullerde; satış rakamlarından satış tamamlama maliyetinin çıkarılması, hammaddeler için ise yemleme maliyeti üzerinden belirlenir.
- Arsa ve binaların makul değeri piyasa değerleri üzerinden meydana gelir.
- Makine ve ekipmanların makul değeri, değerlendirme çalışmalarıyla belirlenen piyasa değeriyle saptanır. Eğer ilgili makine ve ekipmanlar için bir piyasa değeri belirlenemiyorsa, gelir yöntemine (income approach) tespit edilen tutar veya amortismanına tabi tutulmuş yenileme maliyeti (depreciated replacement cost) esas alınır.
- Vergi alacakları ve yükümlülükleri UMS 12'de belirlenen esaslara göre değerlendirilir.

- Kısa ve uzun vadeli borçlar ile diğer yükümlülükler makul değerleri ödenecek tutarların cari faiz rasyoları kullanılarak hesaplanan bugünkü değerleri üzerinden tanımlanır.
- Şarta bağlı yükümlülüklerin makul değeri, üçüncü şahısların bu yükümlülükleri üzerine alması durumunda işletmeden talep edeceği tahmini değer üzerinden belirlenir.
- İş birleşmelerinde, iktisap edilen işletmenin finansal tablolarında yer almayan; ancak, ayrılabilme özelliğine sahip veya sözleşmeye bağlı maddi olmayan duran varlıklar, makul değerleri güvenilir olarak ölçülebiliyorsa, iş birleşmesini takiben finansal tablolara yansıtılır(TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr).
- Maddi olmayan duran varlıklar, TMS 38'de, fiziken var olmayan, mal ve hizmetlerin üretimi veya satışı, üçüncü kişilere kiraya verilmesi veya idari amaçlar için elde tutulan parasal olmayan varlıklar olarak tanımlanmaktadır. Bu özelliklere sahip maddi olmayan varlıklar aşağıdaki 5 temel kategoride sınıflandırılabilir (MUHASABE, 07.03.2015, www.muhasabat.gov.tr).

1. .Pazarlama ilişkili (marketing-related)
  - Ticari marka
  - İnternet isim hakları Rekabet etmeme anlaşmaları
2. Müşteri ilişkili (customer-related)
  - Müşteri listeleri
  - Müşteri sözleşmeleri
  - Satış siparişleri ve sözleşmeleri
3. Sanatsal (artistic-related)
  - Kitap, dergi ve benzeri yayınlar Film, müzik ve televizyon programları
4. Sözleşmeye bağlı (contract-based)
  - Royalti sözleşmeleri
  - Kiralama sözleşmeleri
  - Franchise anlaşmaları
  - Çalışanlarla yapılan sözleşmeler
5. Sözleşmeye bağlı kullanım hakları
  - Teknoloji ilişkili (technology-based)
  - Patentli teknoloji
  - Bilgisayar yazılımları
  - Veri tabanları
  - Ticari sırlar

4. Şerefiye veya Negatif Şerefiyenin Hesaplanması

İktisap maliyeti ile edinilen varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerin makul değeri arasındaki, iktisap maliyeti lehine olan fark pozitif şerefiye, aleyhine fark negatif şerefiye olarak muhasebeleştirilir. Pozitif şerefiye, iktisap eden tarafın tanımlanamayan veya ayrıştırılamayan varlıklardan gelecek dönemlerde beklediği ekonomik faydaları ifade eder. Pozitif şerefiye, finansal tablolarda aktiflerde ayrı bir kalem olarak gösterilir. Pozitif şerefiye itfa edilmez ve her yıl aynı tarihte Varlıklarda Değer Düşüklüğü başlıklı UMS 36 no'lu standartta belirlenen esaslar uyarınca değer düşüklüğü tespit çalışmasına tabi tutulur ve finansal tablolara ilk değerinden değer düşüklüğü indirilmiş değeriyle taşınır. Negatif şerefiye olduğu durumlarda, işletme ilk olarak iktisap ettiği varlık, yükümlülük ve şarta bağlı mükellefiyetlerin makul değer çalışmasını gözden geçirmeli, bunu takiben oluşan negatif şerefiye olduğu dönemde gelir olarak finansal tablolara yansıtılmalıdır. İktisap işleminin kademeli olarak

gerçekleştiği durumlarda tanımlanmaya uygun varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerin makul değerleri ile bu işlemlerden oluşacak şerefiye veya negatif şerefiyenin tanımlanmasında her önemli adım ayrı ele alınır. İktisap birbirini izleyen alımlarla gerçekleşmişse, tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerin makul değerleri işlemlerin tarihlerine bağlı olarak farklılık gösterebilir. Eğer bir kazanıma ilişkin tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerin makul değerleri birbirini izleyen alım tarihlerinde tekrardan belirlenmişse, kazanım sağlayanın daha önceden elinde bulundurduğu paylara bağlı yapılan düzeltme yeniden değerlendirme olarak muhasebesel kadı yapılır. İktisap edilen varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerin makul değerlerinin provizyonel olarak hesaplandığı durumlarda, TFRS 3 ilgili varlık, yükümlülük ve koşullara bağlı yükümlülüklerin makul değerlerinin iktisap tarihinden sonraki 12 aylık dönem içinde değiştirilebilmesine izin vermektedir (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Kamuya Açıklanacak Hususlar

Birleşmenin vuku bulduğu döneme ait finansal tablolarda, iş birleşmesine ilişkin aşağıdaki açıklamalara yer verilir (Kalaycı, 2005: 188):

- İşletmelerin unvanı ve tanımı
- İktisap tarihi
- İktisap edilen oy hakkına sahip payların yüzdesi
- İktisap edilen varlık, yükümlülük ve şarta bağlı varlıkların, iktisap öncesi UFRS uyarınca kayıtlı değerleri ile iktisap işlemi sırasında hesaplanan makul değerleri
- İş birleşmesi provizyonel olarak muhasebeleştirildi ise, bu husus ile ilgili bilgi,
- Gelir tablosu ile ilişkilendirilen negatif şerefiyenin tutarı
- Pozitif şerefiyenin dönem içindeki hareketleri
- İş birleşmesi dönem başında gerçekleşmiş varsayarak dönemin toplam hasılatı ve net dönem karı

7.4.TFRS 4: Sigorta Sözleşmeleri

Bu başlıkta TFRS 4'ün amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Standardın amacı, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulunun önümüzdeki dönemlerde yayımlaması beklenen sigorta sektörüne yönelik son derece detaylı ve kapsamlı standardın (Phase II) ilk evresini oluşturmakta ve şirketlere söz konusu geçiş sürecinde sınırlı düzenlemeler getirmeyi hedeflemektedir. Bu ilk evrede büyük oranda finansal tablo dipnotlarında açıklanması gereken hususlara yer verilmiştir. Bu standardın ekinde ayrıca ekler, uygulama rehberi ve karar gerekçeleri yer almaktadır (IFAC, 01.12.2014, www.ifac.org).

Kurul, sigorta sözleşmelerine ilişkin projesinin ikinci bölümünü tamamlayana kadar, sigorta sözleşmesi düzenleyen herhangi bir şirketin (bu TFRS'de sigortacı olarak tanımlanan) sigorta poliçelerine ilişkin finansal raporlamasını tanımlamaktır. Bu TFRS, özellikle aşağıdaki hususları gerekli görmektedir (TFRS 4, prgf 1).

- a. Sigorta poliçeleri muhasebesine bağlı sigortacıların yapması gereken sınırlı sayıdaki iyileştirme çalışmaları
- b. Sigortacının finansal tablolarındaki sigorta poliçelerinden doğan tutarları belirleyen ve açıklayan ve sigorta sözleşmelerinden doğan gelecekteki nakit akımlarının rakamlarını, zamanlamasını ve belirsizliğini bu finansal raporların kullanıcılarının anlamasını sağlayan açıklamaları.

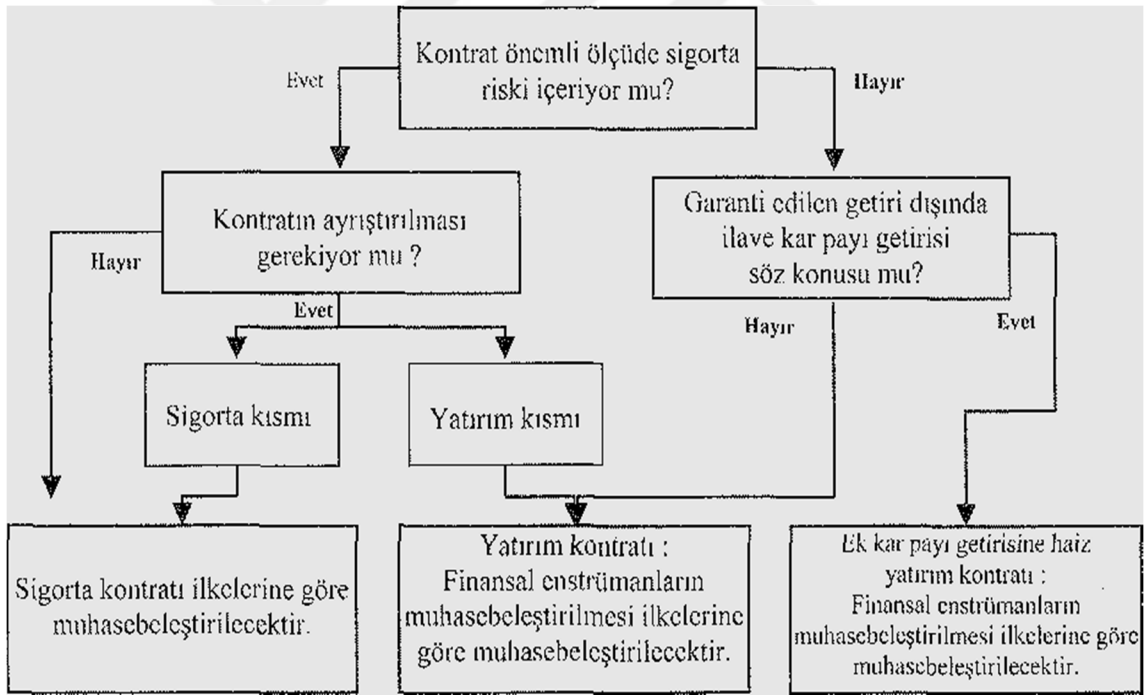
Sigorta Sözleşmesinin Tanımı

Bu başlıkta standardın içerisinde yer alan ek de bulunan sigorta sözleşmelerinin tanımı hususunda bilgi verilecektir.

Sigorta sözleşmesi, poliçe sahibinin diğer tarafa gelecekte gerçekleşebilecek belirsiz bir olayla ilgili önemli ölçüde sigorta rizikosunu transfer ettiği ve durum gerçekleştiğinde sigortacının sigortalının hasarını tazmin etmeyi kabul ederek taahhüt ettiği kontrattır.

Öncelikle kontratın önemli ölçüde sigorta riski içerip içermediğine bakılacaktır. Önemli ölçüde sigorta riski içeren kontratların ayrıştırılması gerekmiyorsa, sigorta kontratı ilkelerine göre muhasebeleştirilecektir. Kontratın ayrıştırılması gerekiyorsa, kontrat sigorta kısmı ve yatırım kısmı olarak ikiye ayrılacak ve sigorta kısmı sigorta kontratı ilkelerine göre, yatırım kısmı ise finansal enstrümanların muhasebeleştirilmesi ilkelerine göre muhasebeleştirilecektir. Kontrat önemli ölçüde sigorta riski içermiyorsa, garanti edilen getiri dışında ilave kar payı getirisi olup olmadığına bakılır. Böyle bir getiri yoksa, finansal enstrümanların muhasebeleştirilmesi ilkelerine göre muhasebeleştirilecektir. İlave kar payı getirisinin olduğu durumlardaysa, ek kar payı getirisine haiz yatırım kontratı, yine finansal enstrümanların muhasebeleştirilmesi ilkelerine göre muhasebeleştirilecektir (Kalaycı, 2012: 188)

Aşağıdaki şekil 7.1.'de sigorta tanımı ve buna göre nasıl bir muhasebeleştirilme yapılacağı gösterilmektedir.

Şekil 7.1. Sigorta Sözleşmelerinin Tanımı (Serhan ve Suna,2005:97)

İşletmenin TFRS 4'ü uygulayacağı alanlar şunlardır:

- Düzenlediği sigorta poliçeleri (reasürans sözleşmeleri dahil) ve aldığı reasürans sözleşmelerine,
- İhraç ettiği opsiyonel katılım özellikli finansal araçlara yapılmasını gerekli kılar (TFRS 4, prgrf 2).

TFRS 4'ün uygulanmayacağı alanlar :

- Üretici, aracı veya perakendeci tarafından direk ihraç edilen ürün sertifikaları,

- b. İşverenin çalışanlara sağlanan yararlar kapsamındaki kaynak ve borçları ile belirlenmiş fayda emeklilik planlarında ifade edilmiş emeklilik fayda yükümlülükleri,
- c. Finansal olmayan bir kalemin kullanım payı ya da gelecekteki kullanım şartına bağlı olan, sözleşmeye dayalı hak veya yükümlülükler (örneğin bazı lisans ücretleri, telif hakları, şartlı kira ödemeleri ve benzeri kalemler) ile bir finansal kiralama da yer alan, kiracının garanti edilen kalıntı değeri
- d. Finansal garanti sözleşmeleri ihraç edenin bu sözleşmeleri bir sigorta sözleşmesi olarak kabul edildiğini net bir şekilde önceden belirtilmemiş ve sigorta sözleşmelerine uygulanabilir muhasebe kullanılmamış olduğu durumda, ihraç eden bu tür finansal garanti sözleşmelerine ya TMS 39, TMS 32 ve TFRS 7'nin ya da bu Standardın uygulanmasını seçebilir. İhraç eden bu seçimi sözleşme bazında yapabilir, fakat hiçbir şekilde sözleşmeye ilişkin seçimini sonradan değiştiremez (TFRS 4, prgrf 4).
- e. Bir işletme birleşmesinde şarta bağlı ödeme veya alacaklar
- f. Bir işletmenin elinde bulunan direkt sigorta sözleşmeleri (Serhan ve Suna, 2005:98).

Dönüştürülebilir (Melez) Türev Ürünler

TMS 39, işletmenin, karma bir üründe saklı türev ürünlerini ana sözleşmeden ayırıştırıp gerçeğe uygun değeri ile ölçmesi ve bunların gerçeğe uygun değerlerindeki değişiklikleri kâr veya zarara dahil etmesi gereklidir. TMS 39, melez bir üründe saklı türev ürünün kendisi bir sigorta sözleşmesi olmadıkça, sigorta sözleşmesi içindeki melez bir üründe saklı türev ürünlerine uygulanmaktadır (TFRS 4, prgrf 7).

Yaşam sigortalarının birikim unsurunun ayrıştırılması

Yukarıda sunulan tanımda bahsedilmiş olduğu gibi, bazı sigorta sözleşmeleri gerek sigorta ögesini, gerekse birikim ögesini içerir. Bazı durumlarda, sigortacıya bu unsurları ayırıştırmasına izin verilir veya sigortalı bu konuda zorunludur: (TFRS 4, prgrf 10):

Ayrıştırma aşağıda şartların ikisinin de olması halinde gereklidir:

- Sigortacı mevduat unsurunu ayrı olarak ölçebiliyorsa (herhangi bir dönüştürülebilir tazminat seçeneği de dahil olmak üzere)(örneğin sigorta unsurunu dikkate almaksızın),
- Sigortacının muhasebe politikaları, mevduat unsurundan kaynaklanan tüm yükümlülükleri ve hakları başka şekilde tanımayı gerektirmiyorsa,

Sigortacı mevduat unsurunu ayrı olarak ölçebiliyor fakat uyguladığı muhasebe politikaları, hakların ve yükümlülüklerin ölçümü için alınan esastan bağımsız olarak, mevduat unsurundan kaynaklanan bütün hak ve yükümlülüklerin tanınmasını gerektiriyorsa, ayırştırmaya izin verilir fakat bu şart değildir. Bir sigortacının mevduat unsurunu ayrı olarak ölçemediği hallerde ayırıştırma yapılamaz (TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr).

7.4.1. Muhasebeleştirme Politikaları

Bu başlıkta sigorta sözleşmelerinde uygulanan muhasebe politikaları ele alınacaktır.

Sigorta Sözleşmelerinin Ölçümü ve Muhasebeleştirilmesi

Standart mevcut muhasebe politikalarının uygulanmasına izin vermekle birlikte;

- Gelecekteki olası zararlara ilişkin karşılıkları, eğer bu zararlar raporlama dönemi sonunda var olmayan sigorta sözleşmelerinden kaynaklanıyor ise, borç olarak

muhasebele kayd yapılamaz (afet poliçesi karşılıkları ve denkleştirme karşılıkları vb.)(TFRS4, prgrf 13).

- Sigorta yükümlülüklerinin yeterliliğinin test edilmesini gerektirmektedir
- İşletmenin bir sigorta yükümlülüğünü (veya bir sigorta yükümlülüğünün bir kısmını) ancak ve ancak ortadan kalktığından bilançosundan çıkarabileceğini belirtmektedir.
- İşletmenin, reasürans varlıklarını söz konusu sigorta yükümlülükleriyle veya reasürans sözleşmelerinden doğan kazanç veya masrafla ilgili sigorta sözleşmelerinden doğan gider veya gelir kalemi ile netleştirmesine izin vermemektedir.
- Reasürans varlıklarına değer düşüklüğü testi uygulanmasını getirmektedir (TFRS 4, prgrf 14).

Sigorta Yükümlülüklerinin Yeterlilik Testi

Standart, her rapor döneminde, sigorta sözleşmelerinin gelecekteki nakit akışlarına bağlı cari tahminleri kullanılarak, sigorta yükümlülüklerinin yeterliliğinin test edilmesini gerektirmektedir. Değerlendirme sonucunda ilave yükümlülük tahakkuk edilmesi gerektiğinde, ilave tutarın tamamı dönem gelir tablosuna aktarılır. Eğer sigorta şirketi halihazırda yükümlülüklerinin yeterliliğini şu minimum gereklilikleri karşılayan bir yeterlilik testi ile ölçüyorsa, standart ilave bir test getirmemektedir:

- Testin konratlardan kaynaklanan tüm nakit akışlarına ilişkin cari tahminleri (hasar masrafları vs.) içermesi ve
- Test sonucunda yükümlülüklerin yetersiz çıkması durumunda, farkın dönem gelir tablosuna aktarılması

Eğer sigorta şirketinin halihazırda yükümlülüklerinin yeterliliğini ölçtüğü test, yukarıdaki minimum gereklilikleri sağlamıyorsa, sigorta şirketi: teste tabi sigorta yükümlülüklerinin defter değerinden ertelenmiş genel giderleri ve varsa maddi olmayan duran varlıkları (portföy transferi veya işletme birleşmesi yoluyla edinilmiş) düşmelive yukarıdaki madde uyarınca belirlenen sigorta yükümlülüklerin defter değerinin Karşılıklar, Şarta Bağlı Yükümlülükler ve Varlıklar başlıklı TMS 37 no'lu standart uyarınca belirlenen değerden daha düşük olması durumunda tüm farkı gelir tablosuna yansıtarak düzeltmelidir. Eğer bir sigortacının yükümlülük yeterlilik testi, yukarıda belirtilen minimum gereklilikleri karşılıyorsa, bu durumda test, bu testte belirtilen toplama düzeyinde uygulanmalıdır. Testin sonuçları genel olarak benzer risklere tabi olan ve tek bir portföy olarak beraber yönetilen sözleşmeler portföyü düzeyinde değerlendirilir (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Reasürans Varlıklarının Değer Azalışı

Bir sedanın reasürans varlığının değerinin azalması halinde, sedan uygun şekilde bunun taşıma değerini azaltmalı ve bu değer azalış zararını gelir tablosuna yansıtmalıdır.

Muhasebe Politikalarındaki Değişiklikler

Bir sigortacı sigorta sözleşmelerine uyguladığı muhasebe politikalarında değişikliği, ancak yapılan bu değişiklik ile finansal tablolar, kullanıcıların ekonomik karar alma ihtiyaçlarına daha uygun fakat daha az güvenilir değil veya daha güvenilir fakat daha az uygun hale gelmiyorsa yapabilir. Bir sigortacı uygunluğa ve güvenilirliğe TMS 8'de belirtilmiş ölçütlere göre karar vermelidir. Spesifik muhasebe politikaları değişikliği aşağıda sıralanmıştır:

- Cari faiz oranları
- Var olan uygulamaların devamı
- İhtiyatlılık
- Gelecekteki yatırım marjları
- Gölge muhasebeleştirme

Bazı muhasebe örneklerinde, bir sigortacının varlıklarından edindiği oluşmuş kâr veya zararların sigortacılık yükümlülükleri, ilgili ertelenmiş iktisap maliyetleri ve ilgili maddi olmayan duran varlıklardan bazılarının veya tamamının ölçümüne direkt etkisi vardır. Bir varlık üzerindeki tanınmış fakat gerçekleşmemiş bir kâr veya zararın, bu ölçümleri gerçekleşmiş bir kâr veya zararın etkilediği şekilde etkilemesi durumunda bir sigortacının, muhasebe politikalarını değiştirebilmesine zorunlu tutulmaksızın izin verilir. Sigorta yükümlülüğüne (veya ertelenmiş iktisap maliyetleri veya maddi olmayan duran varlıklar) yapılacak bu düzeltme özkaynaklara, ancak ve ancak gerçekleşmemiş kâr veya zararlar direkt olarak özkaynaklara kaydediliyorsa, kaydedilmelidir. Bu uygulamaya bazen 'gölge muhasebeleştirme' adı verilir (TÜSİAD, 2003: 15).

Bir Ticari Birleşme veya Portföy Devri Dolayısıyla Edinilen Sigorta Sözleşmeleri

TFRS 3 ile uyumlu olmak adına bir sigortacı, bir ticari birleşmede, iktisap tarihinde devir alman sigorta yükümlülüklerini ve edinilen sigortacılık varlıklarını makul değeri ile ölçmelidir. Buna karşın, bir sigortacının iktisap edilen sigorta sözleşmelerinin makul değerini aşağıdaki iki bölüme ayıran daha genişletilmiş bir sunum kullanmasına hak verilir fakat bu bir zorunluluk değildir:

- Sigortacının ihraç ettiği sigorta sözleşmeleri için uyguladığı muhasebe politikaları ile uyumlu bir şekilde ölçülen bir yükümlülük ve

Elde edilen akdi sigorta haklarının ve devralman sigorta yükümlülüklerinin makul değeri ve sigortacılık yükümlülüklerinde belirtilen tutar arasındaki farkı temsil eden bir maddi olmayan duran varlık. Bu varlığın müteakip ölçümü, ilgili sigortacılık yükümlülüğünün ölçümü ile tutarlı olmalıdır (Serhan ve Suna, 2005: 100).

Sigorta Sözleşmelerinde İsteğe Bağlı Katılım Özellikleri

Bazı sigorta sözleşmelerinde, isteğe bağlı katılım özelliğine ek olarak garanti edilen bir öge de içerir. Böyle bir sözleşmeyi ihraç eden 3 aşamada muhasebeştirilir. Detaylı olarak aşağıda belirtilmiştir;

(a) Garanti edilen ögeyi, isteğe bağlı olarak katılım özelliğinden ayrı olarak muhasebeleştirebilir, ama bu çok da önemli değildir. İhraç edenin bunları ayrı olarak muhasebeleştirmemesi durumunda, bütün sözleşmelerini borç olarak sınıflandırır. İhraç edenin bunları ayrı olarak sınıflandırması durumunda, garanti edilen unsur, borç olarak kategorize eder.

(b) İhraç edenin, isteğe bağlı katılım özelliğini garanti edilen unsurdan ayrı olarak muhasebeleştirmesi halinde, bu özelliği, ya bir borç ya da özkaynağın ayrı bir unsuru olarak bölümlendirir. Bu TFRS, ihraç edenin bu niteliğin borç veya özkaynak olup olmadığını ne şekilde tespit edeceğini belirlemez. İhraç eden bu özelliği borç ve özkaynak unsurları şeklinde sınıflandırabilir ve bu sınıflandırmaya ilişkin tutarlı bir muhasebe politikası uygular. İhraç eden bu özelliği ne özkaynak ne de borç olmayan ara bir kategori olarak belirleyemez.

(c) Alınmış olan tüm primler, özkaynak unsuruna ait olan herhangi bir kısmı ayrılmaksızın, gelir olarak muhasebe kaydı yapılabilir. Borç olarak sınıflandırılan isteğe bağlı katılım özelliği kısmı ve garanti edilmiş unsurda meydana gelen değişikliklerin

sonuçları kâr veya zararda muhasebeleştirilir. Şayet isteğe bağlı katılım özelliğinin tümü veya bir kısmı özkaynaklar içinde sınıflandırılırsa, kâr ya da zararın bir kısmı bu özelliğe yüklenebilir (bu özelliğin bir kısmı da benzer bir şekilde azınlık paylarına yüklenebilir). İhraç eden, bir isteğe bağlı katılım özelliğinin herhangi bir özsermaye unsuruna yüklenen kâr veya zarar kısmını, gelir veya gider olarak değil, kâr ya da zararın tahsis edilmesi işlemi olarak muhasebeleştirir (TFRS 4, prgrf 34).

Eğer bir sözleşme TMS 39'un kapsamı içine giren bir gömülü türev ürün kapsıyorsa, TMS 39'u bu gömülü türev ürüne uygulamalıdır (TFRS4, prgrf 34, (d) bendi).

Kamuya Açıklanacak Hususlar

Taşınan Değerlerin Açıklanması

Bir sigortacı sigorta sözleşmelerinden doğan primleri belirleyen ve açıklayan aşağıdaki bilgileri finansal tablolarında sunmak zorundadır:

- Sigorta sözleşmeleri ve ilgili varlıklar, yükümlülükler, gelir ve gider için uyguladığı muhasebe stratejileri
- Sigorta sözleşmelerinden doğan tanınmış varlıklar, yükümlülükler, gelir ve gider (ve eğer direkt metodu kullanarak nakit akım tablosunu sunuyorsa, nakit akımlar). Buna ilave olarak, eğer sigortacı bir sedan ise, aşağıdaki bilgileri sunmalıdır.
- Reasürans satın alımından dolayı gelir tablosunda tanınan gelir ve giderler ve eğer sedan reasürans satın alımından doğan kâr ve zararlarını erteler veya amorti ederse, dönem içinde amorti edilen ve dönemin başında ve sonunda amorti edilmemiş tutarlar ilgili ertelenmiş iktisap maliyetleride açıklanan tanınmış tutarların ölçümünde en büyük etkisi olan varsayımların belirlenmesinde kullanılan süreç. Yapılabilirse, sigortacı bu varsayımların nicel bir sunumunu da vermelidir.
- Finansal tablolar üzerinde önemli etkisi olan her değişikliğin etkisini farklı olarak gösterecek şekilde, sigortacılık varlık ve yükümlülüklerinin ölçülmesinde kullanılan varsayımlardaki değişimlerin tesiri sigortacılık yükümlülükleri, reasürans varlıkları ve eğer varsa ilgili ertelenmiş edinme maliyetlerindeki değişikliklerin uyumunu kamuya açıklamak zorundadır (MUHASEBE, 07.10.2014, www.muhasenet.net).

Nakit Akımlarının Tutar, Zamanlama ve Belirsizliğinin Açıklanması

Bir sigortacı, sigorta sözleşmelerinden doğan gelecekteki nakit akımlarının rakamını, zamanlamasını ve belirsizli olamaması durumunu kullanıcılarının anlamasına yardımcı olacak aşağıdaki bilgileri açıklamak zorundadır:

- Sigorta sözleşmelerinden doğan risklerin yönetilmesi hakkındaki hedefler ve bu risklerin karşılanması için izlenen politikalar
- Sigortacının gelecekteki nakit akımlarının tutarı, zamanlama süreci ve belirsizliği üzerinde önemli etkisi olan sigorta sözleşmeleri koşulları ve şartları aşağıdakiler hakkında da bilgi içermek kaydıyla, sigortacılık riski (reasürans yoluyla riskin karşılanmasından önce ve sonra) hakkında bilgi:
- Kâr veya zarar ve özkaynağın, bunlar üzerinde önemli bir etkisi olan değişkenlerdeki değişikliklere olan hassasiyeti (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Sigortacılık riskinde yoğunlaşmalar

Meydana gelen hasarların geçmiş tahminlerle kıyaslanması (yani hasar gelişimi). Hasarların gelişimi hakkındaki sunum; hasar ödemelerinin tutarı ve zamanlamasına dair hala belirsizlik olan, gerçekleşmiş en erken önemli hasarın olduğu döneme kadar gitmelidir, fakat on yıldan daha önceye gitmek zorunda değildir. Hasar ödemelerinin tutarı ve zamanlaması hakkındaki belirsizliğin bir sene içinde genel olarak çözümlendiği durumlarda, sigortacının bu bilgiyi sunması gerekli değildir.

- Sigorta sözleşmeleri TMS 32 kapsamında olursa, TMS 32'nin şart koşacağı faiz oranı rizikosu ve kredi rizikosu hakkındaki bilgi
- Sigortacının, dönüştürülebilir türev ürünlerini makul değeri ile ölçmediği ve buna gerek olmayan hallerde, ana sigorta sözleşmesinin içinde yer alan gömülü türev ürünler dolayısıyla maruz kalınan faiz oranı ve pazar riski hakkında bilgi (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

7.5. TFRS 5: Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler

Bu bölümde TFRS 5'in amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Standartın hedefi, gelir amaçlı elde tutulan varlıkların muhasebeleştirilme esasları ile durdurulan faaliyetlere ilişkin olarak yapılması gereken açıklama ve sunumları belirlemektir. Bu TFRS, özellikle, aşağıda belirtilen hususları zorunlu kılar:

- Satış amaçlı elde tutulan olarak bölümlendirme kriterlerini sağlayan varlıklar; defter değerleri ile satış için katlanılacak maliyetler düşülmüş gerçeğe uygun değerlerinden düşük olanı ile ölçülür ve söz konusu varlıklar üzerinden amortisman ayırma işlemi yapılmaz;
- Satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılma kriterlerini sağlayan varlıklar finansal durum tablosunda (bilançoda) farklı olarak sunulur; durdurulan faaliyetlere bağlı olarak sonuçlar ise kapsamlı gelir tablosunda ayrı olarak sunulur (TFRS 5, prgrf 1).

Standarta konu edilen terimler aşağıda ele alınacaktır.

Elden çıkarılacak duran varlıklar: işletmeye faaliyetlerinde kullanılmak üzere değil satışı ile fayda sağlamak amacıyla elde tutulan varlıklardır.

Durdurulan faaliyetler: İşletmenin, tek bir plan çerçevesinde, bir faaliyetini tamamıyla ya da peyderpey elden çıkarması ya da terk ederek sona erdirmesi sonucu oluşan, işletme birimleridir ve bu işletme birimleri, önemli bir iş kolunu veya coğrafi bölüm faaliyetlerini temsil eder veya faaliyetlerin tümünün durdurulmasıyla ilgili planın bir parçasını temsil eder veya satılmak amacıyla alınan bağlı ortaklıklardır. Satış grupları ise, tek bir satış işlemine konu olan varlık grupları ve bu varlıklarla ilişkili borçlardır (TFRS 5, ek A).

7.5.1. Muhasebeleştirme Politikaları

Bu başlıkta Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetlerin muhasebeleştirilmesi ele alınacaktır.

Elden çıkarılacak duran varlıkları finansal tablolarda, rayiç değer (satış masrafları sonrası) ile defter değerinin daha düşük olanı ile gösterilmelidir. Satış grupları bir bütün halinde değerlendirilmelidir. Satış masraflarının bugünkü değeri dikkate alınarak işlem

yapılmalıdır. Amortisman veya itfa payı ayrılmamalıdır (MUHASEBE, 13.12.2014, www.muhasabenet.net).

Finansal Tablo Dipnotlarında Açıklanacak Hususlar

- Durdurulan faaliyetlerden sağlanan cari dönem net kar/zararı Örnek 2
- Durdurulan faaliyetlerden sağlanan gelirlere, yapılan masraflara ilişkin açıklama
- Elden çıkarılacak varlıklara ilişkin genel açıklama
- Elden çıkarmanın gerçekleşeceği tarihe ilişkin bilgi
- Aşağıda dipnot örneklerine yer verilmiştir (TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr).

Örnek 1:

	20X4	20X3
Nakit ve nakit benzeri değerler Envanter	XXX	XXX
Elden çıkarılacak duran varlıklar	XXX	XXX
Toplam dönen varlıklar	XXX	XXX
Ticari ve diğer borçlar	XXX	XXX
Elden çıkarılacak duran varlıklarla ilişkili borçlar	XXX	XXX
Toplam kısa vadeli yükümlülükler	XXX	XXX
Örnek 2:		
Devam eden faaliyetler	20X4	20X3
Satışlar	XXX	XXX
Satışların maliyeti	XXX	XXX
Faaliyet karı	XXX	XXX
Devam eden faaliyetlerden sağlanan cari yıl net karı	XXX	XXX
Durdurulan faaliyetler		
Durdurulan faaliyetlerden sağlanan cari yıl net karı	XXX	XXX
Net kâr	XXX	XXX

7.6. TFRS 6: Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi

Bu bölümde TFSR 6'nın amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 6) amacı, maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesine ilişkin finansal raporlama esaslarını belirlemektir.

Bu TFRS'nin amaçları arasında özellikle aşağıdaki konulara değinilmiştir (TFRS 6, prgrf 2).

- Araştırma ve değerlendirme harcamaları ile alakalı mevcut muhasebe uygulamalarına bağlı sınırlı gelişme sağlanması.
- Araştırma ve değerlendirme varlıklarını muhasebeleştirilen şirketlerin, bu varlıkları değer düşüklüğü bakımından bu TFRS uyarınca değerlemeleri ve değer düşüklüğünün "TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü" Standardı uyarınca tespit edilmesi.
- İşletmelerin finansal tablolarında maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan tutarları belirleyen ve açıklamaların yorumlanması ile bu finansal tabloların kullanıcılarının muhasebeleştirilen araş-

tırma ve değerlendirme varlıklarının tutarı, zamanlaması ve olası (gelecekteki) nakit akımlarının kesinliğini anlamalarının sağlanması

7.6.1.Standardın Kapsamı

Bu TFRS, işletmelerin katlandığı araştırma ve değerlendirme harcamalarına uygulanır.

Bu TFRS, maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesi faaliyetinde bulunan işletmelerin diğer muhasebe uygulamalarını kapsamayacaktır.

Bir şirketin katlandığı harcamalardan aşağıda belirtilenler bu TFRS kapsamında dışındadır:

- İşletmenin belirli bir alanda araştırma için kanuni hakları elde etmeden önce yaptığı harcamalar gibi, maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesinden önce katlanılan giderler,
- Bir maden kaynağından cevher çıkarmanın teknik olarak yapılabilirliği (fizibilitesi) ve ticari uygulanabilirliği kanıtlanabilir olduktan sonra oluşan giderler (IFAC, 15.12.2014, www.iasb.org)

7.7. TFRS 7: Finansal Araçlar:Açıklamalar

Bu bölümde TFSR 7'nin amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Bu TFRS'nin hedefi, finansal tablo kullanıcılarının aşağıdaki konuları değerlendirebilmeleri için gereken bilgilerin işletme finansal tablolarında kamuoyuna açıklanmasını sağlamayarak güvenilirliği arttırmaktır (TFRS 7, prgrf 1):

- Finansal araçların işletmenin finansal durumu ve randımanı açısından ehemmiyeti,
- İşletmenin mevcut dönem içerisinde ve raporlama dönemi sonunda finansal araçlar sebebiyle maruz kaldığı risklerin özelliği ve düzeyi ile işletmenin sözü edilen rizikoları yönetme biçimi.

7.7.1.Standardın Kapsamı

Bu Standart, tüm şirketler tarafından aşağıda belirtilen istisnalar haricinde tüm finansal araçlara uygulanmaktadır (TFRS 7, prgrf 3)

- TFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar", "TMS 27 Bireysel Finansal Tablolar" ya da "TMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar" kapsamında muhasebeleştirilen bağlı ortaklıklardaki, iştiraklerdeki ya da iş ortaklıklarındaki paylar. Diğer taraftan, bazı durumlarda TFRS 10, TMS 27 veya TMS 28 bağlı ortaklıktaki, iştirakteki ya da iş ortaklığındaki payların TFRS 9'a göre muhasebeleştirilmesini zorunlu tutmakta veya buna icazet vermektedir. İlgili durumlarda, işletmeler bu TFRS'de yer alan hükümleri ve gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen plasmanlar için TFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Standardında yer alan hükümleri uygular. Bu hallerde işletmeler bu TFRS'de yer alan hükümleri uygularlar. Bu Standart, TMS 32'de yer alan özkaynağa dayalı finansal araç tanımını karşılamadığı sürece, bağlı ortaklıklardaki, iştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki hisseler ile ilişkilendirilmiş her türlü türev ürüne de uygulanır.
- TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar" Standardının uygulandığı emeklilik fayda planları çerçevesindeki işveren hak ve yükümlülükleri.

- TFRS 4 Sigorta Sözleşmeleri” Standardında tanımlanan sigorta sözleşmeleri. Fakat, TMS 39 Standardının sigorta sözleşmelerinde saklı türev ürünlerin ayrı ayrı muhasebeleştirilmesini gerektirdiği durumlarda, anılan türev ürünler için bu Standart uygulanır. Öte yandan, ihraç edenin, finansal teminat sözleşmelerine ilişkin muhasebeleştirme ve ölçme işlemlerinde TMS 39’u uygulamakta olması durumunda da bu Standart uygulanır. İhraççının, söz konusu sözleşmelere ilişkin muhasebeleştirme ve ölçme işlemlerinde TFRS 4’ün 4(d) Paragrafı uyarınca TFRS 4’ü uygulamayı seçmesi durumunda ise TFRS 4 uygulanır.
- TMS 39’un kapsamındaki sözleşmeler hariç olmak üzere, “TFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler” Standardı uygulanan pay bazlı ödeme işlemleri kapsamındaki finansal araçlar, sözleşmeler ve yükümlülükler.
- TMS 32’nin özkaynağa dayalı finansal araç olarak sınıflandırılması gereken araçlar.

7.8. TFRS 8: Faaliyet Bölümleri

Bu bölümde TFRS 8’in amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Standardın amacı, bir işletme, finansal tablo kullanıcılarının, işletmenin gerçekleştirdiği faaliyetler ile faaliyette bulunduğu iktisadi ortamın özelliğini ve finansal tesirlerini değerlendirmelerini mümkün kılan bilgileri açıklar (TFRS 8, prgrf 1).

7.8.1.Standardın Kapsamı

Bu TFRS aşağıdakilere uygulanır (TFRS 8, prgrf 2):

- Borçlanma araçları veya özkaynağa dayalı finansal araçları borsa veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda (yurtiçi veya yurtdışı borsa veya yerel ve bölgesel piyasaların da içinde olduğu tezgah üstü piyasalarda) işlem gören tablolara uygulanır.
- Finansal araçlarını halka sunmak üzere, ilgili düzenleyici kuruluşun kaydına alınan ya da kayda alınma süreci kapsamında finansal tablolarını oluşturan bir işletmenin ayrı veya bireysel finansal tablolarına uygulanır.
- Borsa veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda herhangi bir finansal aracının işlem görmesine istinaden, ilgili düzenleyici kuruluşun kaydına alınma süreci çerçevesinde konsolide finansal tablolarını düzenleyen bir grubun ana ortaklığı ile konsolide edilmiş finansal tablolara da uygulanır.

7.9. TFRS 9 (2011 versiyonu):Finansal Araçlar

Bu bölümde TFRS 9’un amacı ve kapsamını ele alınacaktır.

Bu TFRS’nin hedefi, finansal tablo kullanıcılarına işletmenin gelecekteki nakit akışlarının tutarını, zamanını ve belirsizliğini değerlendirmelerinde, ihtiyaca uygun ve yararlı bilgiyi sunacak şekilde finansal varlıklara ve finansal borçlara ilişkin finansal raporlama prensiplerini tanımlamaktır. (TFRS 9, prgrf 1).

7.9.1.Standardın Kapsamı

Bu TFRS genel anlamda , “TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve

Ölçme” Standardı kapsamındaki bütü kalemlere uygulanmaktadır (IAS PLUS, 17.12.2014, www.iasplus.com).

7.10. TFRS 10:Konsolide Tablolar

Bu bölümde TFRS 10’un amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilecektir.

Bu TFRS’nin hedefi, bir işletme bir veya daha fazla işletmeyi kontrol ettiğinde düzenlenecek olan konsolide mali tabloların hazırlanmasına ve sunumuna ilişkin finansal raporlama prensiplerini belirlemektir. Bu TFRS ile ;

- Bir veya daha fazla işletmeyi (bağlı ortaklıkları) denetleyen bir işletmenin (ana ortaklığın) konsolide finansal tablolar düzenlemesini zorunlu kılmaktadır.
- Kontrol prensibini tanımlamakta ve kontrolü konsolidasyonun dayanağı haline getirmektedir.
- Yatırımcı işletmenin yatırım yaptığı işletmeyi denetleyip denetlemediğinin ve dolayısıyla yatırım yaptığı işletmeyi konsolide edip etmeyeceğinin belirlenmesinde kontrol ilkesinin nasıl uygulanacağını düzenlemektedir.
- Konsolide finansal tabloların hazırlanması aşamasında uygulanacak muhasebeleştirme maddelerini düzenlemektedir
- Yatırım işletmesini tanımlamakta ve yatırım işletmesinin belirli bağlı ortaklıklarının konsolide edilmesi konusunda istisna getirmektedir (TFRS 10, prgrf 1).

Bu TFRS, işletme birleşmeleri hususunda muhasebeleştirme hükümlerini (işletme birleşmesi sırasında ortaya çıkan şerefîyeye ilişkin hükümler de dâhil olacak şekilde) ve bu hükümlerin konsolidasyon üzerindeki etkilerini düzenlemektedir (TFRS 10, prgrf 2). TFRS 3 işletme birleşmelerinde daha detaylı bilgi verilmiştir.

7.10.1. Standardın Kapsamı

Ana ortaklık özelliğinde olan bir işletme konsolide mali tablolar sunmak zorundadır. Bu TFRS aşağıdaki maddeler dışındaki tüm işletmelere uygulanır (TFRS10, prgrf 4):

- Aşağıdaki koşulların tümünü karşılayan bir ana ortaklığın konsolide finansal tablo sunma zorunluluğu yoktur.
- Ana ortaklığın başka bir işletmenin tamamen sahip olduğu bir bağlı ortaklık olması ya da başka bir işletmenin kısmen sahip olduğu bir bağlı ortaklık olması ve rey hakkı olmayan hissedarlar da dâhil olmak üzere, diğer ortaklara ana ortaklığın konsolide mali tablo sunmayacağını bildirilmiş olması ve ortakların da bu duruma karşı çıkmamış olması,
- Ana ortaklığın borçlanma araçlarının ya da özvarlığa dayalı finansal araçlarının kamuya açık bir pazarda (yerel ve bölgesel piyasalar da dâhil olmak üzere, yerli veya yabancı bir sermaye piyasasında veya tezgâh üstü piyasada) işlem görmüyor olması,
- Ana ortaklığın, herhangi bir finansal aracın kamuya açık bir piyasada ihracı için bir sermaye piyasası otoritesine veya düzenleyici diğer bir kuruma, finansal tablolarını vererek başvurmamış olması ya da başvuruda bulunma sürecinde olması,
- Ana ortaklığın nihai veya herhangi bir ara kademe ana ortaklığının kamunun kullanımına açık ve TFRS’ler ile uyumlu konsolide finansal tablolar düzenliyor olması

7.11. TFRS 11: Müşterek Anlaşmalar

Bu bölümde TFRS 11'ün amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilecektir.

Bu Standardın hedefi, müştereken kontrol edilen anlaşmalarda (müşterek anlaşmalarda) hissesi olan işletmelerin yapacağı finansal raporlamanın ilkelerini düzenlemektir.

7.11.1.Standardın Kapsamı

Bu TFRS müşterek anlaşma tarafı olan tüm şirketler tarafından uygulanır (TFRS 11, prgrf 3). Müşterek anlaşma, iki veya daha fazla tarafın üzerinde ortak kontrole sahip olduğu anlaşmadır (TFRS 11, prgrf 4). Bu ortak anlaşmanın özellikleri şu şekildedir: Taraflar, sözleşmeye bağlı bir anlaşma ile sınırlandırılmış ve sözleşmeye bağlı anlaşma, söz konusu tarafların iki veya daha fazlasına anlaşmanın müşterek denetimini vermektedir (TFRS 11, prgrf 5).

7.12. TFRS 12: Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar

Bu bölümde TFRS 12'nin amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilecektir.

Bu TFRS'nin amacı, finansal tablo kullanıcılarının, İşletmenin diğer işletmelerdeki paylarının özelliği ile bunlara ilişkin rizikoları ve Söz konusu hisselerin işletmenin finansal durumuna, finansal performansına ve nakit akışlarına etkilerinin değerlendirilmesini sağlayacak bilgilerin işletme tarafından açıklanmasını sağlamaktır (TFRS 12, prgf 1).

Belirtilen amacın karşılanması için işletme aşağıdakileri açıklar:

- Aşağıdaki konuları tespit ederken yaptığı önemli değerlendirmeler ve varsayımlar;
- Diğer işletmedeki ya da anlaşmadaki hissenin niteliği,
- Payının bulunduğu müşterek(ortak) anlaşmanın türü
- Uygulanabilir ve uyumlu olması durumunda, yatırım işletmesi tanımını karşılayıp karşılamadığı
- Bu TFRS'de zorunlu kılınmış açıklamalar, diğer TFRS'lerde zorunlu kılınan açıklamalarla birlikte ifade edilen asıl amacı karşılamıyorsa, işletme bu amacı karşılamak için gerekli olan her türlü ek bilgiyi açıklar.
- Bir işletme, açıklamaya ilişkin amacın karşılanmasına yetecek ayrıntı seviyesini ve bu TFRS'nin her bir gerekliliğine ne kadar ve nasıl vurgu yapacağını göz önüne alır. İşletme, açıklamaların toplulaştırılmasını ve ayrıştırılmasını, çok sayıda gereksiz ayrıntının dâhil edilmesi ya da farklı özelliklere sahip kalemlerin toplulaştırılması ile faydalı bilginin muğlâklaşmasına imkân vermeyecek şekilde yapar (TFRS 12, prgrf 2-3-4)

7.12.1.Standardın Kapsamı

Bu TFRS aşağıdakilerden herhangi birinde payı bulunan bir işletme tarafından uygulanır (TFRS 12, prgrf 5):

- Bağlı ortaklıklar,
- Müşterek anlaşmalar (başka bir ifadeyle müşterek faaliyetler veya iş ortaklıkları),
- İştirakler,

- Konsolide edilmeyen yapılandırılmış işletmeler.

Bu TFRS hükümleri aşağıdakilere uygulanmaz (TFRS 12, prgrf 6).

- TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar Standardının uygulandığı işten ayrılma sonrası fayda planları veya çalışanlara sağlanan diğer uzun vadeli fayda planlarına.
- İşletmenin TMS 27 Bireysel Finansal Tablolar Standardının hükümleri uyarınca düzenlediği bireysel finansal tablolarına. Fakat işletmenin konsolide edilmeyen yapılandırılmış işletmelerde payı bulunduğu ve işletme tek finansal tablolar seti olarak bireysel finansal tablolar setini hazırladığında, bireysel finansal tablolarını hazırlarken 24–31 inci paragraflarda yer verilen hükümler uygulanmalıdır.
- Anlaşma üzerinde önemli etki ile sonuçlanmadığı ya da yapılandırılmış bir işletmedeki bir hisse olmadığı sürece, bir müşterek anlaşmada katılımı bulunan ancak müşterek kontrole sahip olmayan bir işletme tarafından elde tutulan paylara.
- Diğer bir işletmedeki TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının uyarınca muhasebeleştirilen hisseler. Ancak bu Standart aşağıdaki durumlarda bu tür bir hisse için de uygulanır:
- Hissenin, TMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Paylar Standardının uyarınca gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak ölçülen iştirakteki ya da iş ortaklığındaki bir hisse olması
- Hissenin, konsolide edilmeyen bir yapılandırılmış işletmedeki hisse olması.

7.13. TFRS 13: Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü

Bu bölümde TFRS 13' ün amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilecektir

Bu TFRS, gerçeğe uygun değeri tanımlar, gerçeğe uygun değer ölçümüne ilişkin kapsamı tek bir TFRS'de düzenler ve gerçeğe uygun değer ölçümüne ilişkin açıklamaları belirlemeyi hedefler (TFRS 13, prgrf 1)

Gerçeğe uygun değer işletmeye özgü bir ölçüm olmayıp, piyasa bazlı bir ölçümdür. Bazı varlıklar ve borçlar için gözlemlenebilir piyasa işlemleri veya bilgileri mevcut olabilir. Bununla beraber diğer varlıklar ve borçlar için bu tür işlemler veya bilgiler mevcut olmayabilir. Fakat gerçeğe uygun değer ölçümünün amacı her iki durumda da aynı olup, bu amaç mevcut piyasa ve sektör koşullarında, piyasa katılımcıları arasında bir varlığın satışına veya bir borcun devrine yönelik olarak ölçüm tarihinde olağan bir işlemdeki fiyatın tahmin edilmesidir (diğer bir ifadeyle, varlığı elinde bulunduran veya borçlu konumda olan piyasa katılımcısının bakış açısıyla ölçüm tarihindeki çıkış fiyatıdır) (TFRS 13, prgrf 2).

Özdeş bir varlığın veya borcun fiyatı incelenebilir olmadığında, işletme gerçeğe uygun değeri, ilgili gözlemlenebilir girdilerin kullanımını azami seviyeye çıkaran ve gözlemlenebilir olmayan girdilerin kullanımını asgari seviyeye indiren başka bir değerlendirme yöntemi kullanarak ölçer. Gerçeğe uygun değer, piyasa bazlı bir ölçüm olduğu için riske ilişkin varsayımları da dahil olmak üzere piyasa katılımcılarının varlıkları ve borçları fiyatlandırırken kullanacakları varsayımlar kullanılarak ölçülür. Neticede, işletmenin varlığı elinde tutma ya da borcu ödeme veya farklı bir şekilde yerine getirme niyetinin olması, gerçeğe uygun değer ölçümünde önemsenmez (TFRS 13, prgrf 3) .

Muhasebe ölçümünün ana konusu varlıklar ve borçlar olduğundan gerçeğe uygun değer tanımı varlıklara ve borçlara odaklanır. Ayrıca, bu TFRS gerçeğe uygun

değeri üzerinden ölçülen işletmenin kendi özvarlığına dayalı finansal araçlarına da uygulanır (TFRS 13, prgrf 4).

7.13.1. Standardın Kapsamı

Bu TFRS, TFRS'lerin gerçeğe uygun değer ölçümünü ya da gerçeğe uygun değere ilişkin açıklama yapılmasını zorunlu tuttuğu ya da ölçüm veya açıklama yapılmasına izin verdiği durumlarda uygulanır. Bu durum, diğer TFRS'lerin satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer gibi gerçeğe uygun değere bağlı olarak yapılan ölçümlerin kullanılmasını veya bu ölçümlere ilişkin açıklamalar yapılmasını zorunlu tuttuğu ya da bunlara izin verdiği durumlarda da geçerliliği devam edecektir (TFRS 13, prgrf 5)

Bu TFRS'nin ölçüm ve açıklama hükümleri aşağıdakilere uygulanmaz (TFRS 13, prgrf 6):

- TFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler Standardı kapsamındaki hissebazlı ödeme işlemlerine
- TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardı kapsamındaki kiralama işlemlerine
- TMS 2 Stoklar Standardında yer alan net gerçekleşebilir değer veya TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü Standardında yer alan kullanım değeri gibi gerçeğe uygun değerle bir takım benzerlikleri bulunan fakat gerçeğe uygun değer olmayan ölçümlerdir.

Bu TFRS uyarınca yapılması zorunlu olan açıklamaların aşağıdakiler için yapılması ihtiyaç değildir:

- TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar Standardı uyarınca gerçeğe uygun değerinden ölçülen plan varlıkları,
- TMS 26 Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama Standardı uyarınca gerçeğe uygun değerinden ölçülen emeklilik fayda planlarına yapılan yatırımlar ve TMS 36 uyarınca geri kazanılabilir rakamı, elden çıkarma maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri olan varlıklar.
- Diğer TFRS'ler tarafından gerçeğe uygun değer zorunlu tutulması ya da gerçeğe uygun değere izin verilmesi durumunda, gerçeğe uygun değer ölçümüne ilişkin bu TFRS'de tanımlanan çerçeve gerek ilk ölçümde gerekse sonraki ölçümde uygulanır .

7.14. TMS 1: Finansal Tabloların Sunuşu

Bu bölümde TMS 1'in amacı, kapsamı ve standartta geçen tanımlar ele alınacaktır.

Bu Standardın amacı, işletmenin genel kapsamlı finansal tablolarının önceki dönemin finansal tablolarıyla ve diğer işletmelerin finansal tablolarıyla karşılaştırılmasına olanak verecek biçimde sunulması için gerekli olan temel öğeler belirtilmektedir. Bu amaca ulaşmak için Standart, finansal tabloların sunuluşuyla ilgili genel kuralları, yapıyla ilgili açıklamaları ve içerikle ilgili minimum şartları ortaya çıkarır.

Standartın kapsamı, işletme Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına (TFRS' lere) göre düzenlenen ve sunulan genel amaçlı finansal tablolara uygular (TMS1, prgrf 2). Belirli işlemlerin ve diğer olayların muhasebeleştirme, ölçme ve açıklama koşulları diğer TFRS'lerde ele alınmış ve açıklanmıştır (TMS 1, prgrf 3). 4. Bu Standart, "TMS 34 Ara Dönem Finansal Raporlama"ya göre düzenlenmiş olan özet ara dönem finansal

tablolarının yapı ve içeriğine uygulanmaz. Fakat, 15– 35 inci paragraflar, özet ara dönem finansal tablolarına uygulanır. Bu Standart, “TFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar” uyarınca konsolide finansal tablolarını sunan işletmeler ile “TMS 27 Bireysel Finansal Tablolar” uyarınca bireysel finansal tablolarını sunan işletmeler de dahil olmak üzere bütün işletmelere eşit payda uygulanır (TMS1, prgrf 4). Bu Standart, kamu iktisadi teşebbüsleri de dahil olmak üzere, kar amacı güden işletmelere uygun bir terminoloji kullanmaktadır. Bu Standardı uygulamayı düşünen özel sektördeki veya kamu sektöründeki kar amacı gütmeyen işletmeler finansal tablolardaki bazı kalemleri ve finansal tablolar için kullanılan tanımları düzeltme gereksiniminde bulunabilirler (TMS 1, prgrf 5). Benzer şekilde “TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum” Standardında tanımlanan özvarlığı olmayan işletmeler (örneğin bazı yatırım fonları) ve hisselerle ayrılmış sermayesi özkaynak olmayan işletmeler (örneğin bazı kooperatif işletmeleri) finansal tablolarını, üyelerinin veya pay sahiplerinin haklarını gösterecek şekilde düzeltmelidir (TMS 1,prgrf 6).

Standarta geçen tanımlar aşağıda belirtilen anlamlarda kullanılmaktadır (TMS 1, prgrf 7):

Genel amaçlı finansal tablolar (“finansal tablolar” olarak anılacaktır): Bir işletmenin, belirli bilgi ihtiyaçları ışığında uyarlanmış finansal tablo düzenlenmesine gerek duymayan kullanıcıların gereksinimlerini karşılamak üzere hazırlanan finansal tablolardır.

Uygulanamaz: Bir işletmenin her türlü makul eforu harcadıktan sonra o koşulu yerine getirememesi durumudur.

Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS’ler): Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu (KGK) tarafından yayımlanan Standartlar ve Yorumlardır. Bu Standartlar şunları içerir:

- (a) Türkiye Finansal Raporlama Standartları,
- (b) Türkiye Muhasebe Standartları,
- (c) TMS Yorumları ve TFRS Yorumları.

7.14.1. TMS 1: Finansal Tabloların Amacı

Finansal tablolar, işletmenin gerçekleştirdiği işlemlerin, işletmenin mali yapısının ve işletmeyi etkileyen diğer durumların belirli bir yapı içerisinde yorumlanması ve sunulmasıdır. Finansal tabloların, kullanıcıların ekonomik ve iktisadi karar vermelerinde yardımcı olacak şekilde işletmenin finansal durumu, randımanı ve nakit akımı hakkında bilgi vermek üzere düzenlenmesi zorunludur.

Bunu sağlamak için finansal tablolar bir işletmenin;

- Varlıkları,
- Yükümlülükleri,
- Öz sermayesi,
- Gelir, gider, kazanç ve kayıpları,
- Öz sermayede gerçekleşen değişiklikleri,
- Nakit akımı hakkında bilgi verecek şekilde hazırlanır. Bu bilgiler, finansal tablo dipnotlarında belirtilen bilgiler ile birlikte finansal tablo kullanıcılarının işletmenin gelecekteki nakit akımları ve özellikle nakit ve nakit benzerlerini elde etme zamanı ve ihtimali üzerine tahminlerde bulunmasına yardım eder(Cebeci, 2014: 10).

Finansal Tabloların Sunumu**Gerçeğe Uygun Sunum**

Gerçeğe uygun sunum ilkesi şunları içermektedir:

- İşletmenin finansal durumunu, finansal performansını ve nakit akımlarını finansal tablo okuyucusuna gerçeğe uygun olarak gösterebilmek
- Finansal tablolarının TMS'ye uygunluğunun belirtilmesi
- Geçerli her standarda ve SIC yorumlarına uygunluk gösterme zorunluluğu (HUKUK, 10.11.2014, www.turkhukuksitesi.com).

Muhasebe Politikaları

İşletmenin muhasebe politikalarını finansal tabloların Uluslararası Muhasebe Standartlarına uygun olmasını sağlayacak şekilde belirlemesi gerekir. Özel durumlar dışında, yönetim finansal tabloların karar mekanizmasındaki kullanıcıların ihtiyaçlarına karşılık verecek şekilde hazırlanmasını ve güvenilir olmasını temin edecek politikalar geliştirmelidir (MUHASEBENET, 13.12.2014, www.muhasenet.net)

İşletmenin Sürekliliği Kavramı

Finansal tabloların hazırlanması sırasında, yönetim işletmenin sürekliliğini sorgulamalıdır. Eğer yönetimin tasfiye, faaliyeti durdurma gibi bir niyeti yok ise işletmenin sürekliliği göz önüne alınarak finansal tablolar hazırlanır. Yönetim değerlendirmesi esnasında işletmenin sürekliliği ile ilgili şüphe yaratabilecek herhangi bir olay veya şarta bağlı belirsizlikten haberdar ise, bu belirsizlik finansal tablolarda anlatılmalıdır. Finansal tabloların işletmenin sürekliliği baz alınarak hazırlanmaması halinde, hangi baza göre finansal tabloların hazırlandığı anlatılmalıdır (Akçetin, 2001: 23).

Tahakkuk Esası

İşletme nakit akım bilgileri dışında kalan mali tablolarını tahakkuk esasına göre hazırlamalıdır (Acar ve Tetik, 2008: 10).

Tutarlılık Kavramı

Finansal tablo kalemlerinin sunumu ve sınıflandırması dönemler arasında; işletme faaliyetlerindeki önemli değişiklikler veya finansal tablo gösterimlerinin gözden geçirilmesi sonucu gösterimde değişiklik yapılmasının olay ve işlemleri daha iyi yansıtacağının düşünülmesi halleri ve Uluslararası Muhasebe Standartları veya SIC'lerin gösterimde değişiklik gerektirdiği haller dışında tutarlı olarak uygulanır (Akçetin, 2001: 23).

Önemlilik Kavramı ve Bilgilerin Birleştirilmesi

Önemli tüm kalemler finansal tablolarda detaylı olarak gösterilmelidir. Önemli olmayan tutarlar benzer nitelikteki diğer kalemlerle birlikte gösterilebilir. Bir bilginin önemliliği, gösteriminin yapılmaması halinde finansal tablo okuyucusunun kararlarının etkilenmesine bağlı olarak belirlenir (Cebeci, 2014: 45).

Netleştirme

Başka bir Uluslararası Muhasebe Standardı tarafından gerekli görülen veya başka bir standardın izin verdiği haller dışında varlık ve borçlar netleştirilmez.

Gelir ve giderler ise;

- Bir standart tarafından izin verilen ya da gerekli görülen durumlar,

- Benzer olaylardan kaynaklanan kazanç, kayıp ve ilgili giderlerin önemli olmadığı haller haricinde netleştirilmez(Akdoğan ve Tenker, 2007: 30).

Karşılaştırmalı Bilgi

Başka bir standart izin vermedikçe veya aksinin gerekliliğini belirtmedikçe finansal tablolardaki her türlü sayısal bilginin karşılaştırmalı olarak verilmesi gerekir. Herhangi bir finansal tablo kaleminin sunumunda veya sınıflandırmasında değişiklik yapıldığı zaman, karşılaştırmalı bilginin anlamlı olması için geçmiş yıl finansaltablolarda da değişikliğin yapılması; ayrıca yapılan değişikliğin içeriği, nedeni ve miktarının dipnotlarda açıklanması gerekir (Ataman, 2003: 56)

Finansal Tabloların Yapısı ve İçeriği

Finansal tabloların yayımlanan doküman içerisinde açıkça ayrıştırılabiliyor olması gerekir. Finansal tablonun her kaleminin açıkça ayrıştırılabilmesi ve aşağıdaki bilgilerin göze çarpacak şekilde gösterilmesi ve gerektiğinde tekrar edilmesi gerekir:

- Finansal tablosu hazırlanan işletmenin ismi ve diğer tanıtıcı bilgileri
- Finansal tabloların bir tek şirkete mi yoksa şirketler grubuna mı ait olduğu
- Bilanço tarihi ve diğer finansal tabloların kapsadığı dönem
- Raporlama para birimi
- Finansal tablodaki sayısal bilgilerin hangi kesinlikte verildiği

Finansal tabloların yılda en az bir defa hazırlanması gerekir. Kanunlar veya piyasa düzenleyicileri tarafından belirlenmiş tarihler haricinde finansal tabloların okuyucuya faydalı olabilmesi için bilanço tarihinden itibaren en geç altı ay içerisinde hazırlanmış olması gerekir. Bir yıldan uzun veya kısa finansal tablo dönemleri olması halinde, finansal tablo dönemi dışında neden bir yıldan farklı bir dönemin kullanıldığı ve gelir tablosu, nakit akım ve özkaynak hareket tablosunun karşılaştırılabilir olmadığı dipnotlarda belirtilir (Acar ve Tetik, 2008: 25).

Bilanço

Her işletme kendi operasyonlarının yapısını göz önünde bulundurarak varlıklarını ve borçlarını duran/dönen ve uzun vadeli/kısa vadeli olarak ayrıştırıp ayrıştırmayacağına karar vermelidir. Bu ayrım yapılmasa bile finansal tabloda varlık ve borçların likidite sırasına göre sunulması gerekir (Akçetin, 2001: 22).

A. Duran / Dönen Varlık

Aşağıdaki varlıklar dönen değerler olarak sınıflandırılır:

- İşletmenin olağan faaliyet dönemi içinde realize olması, satılması ya da kullanılması beklenen varlıklar
- 12 aylık bir dönem içerisinde alım-satım amacı olan veya kısa vadeli olarak elde tutulan ve 12 aylık bir dönem içerisinde realize olması beklenen varlıklar
- Nakit ve nakde eşdeğer varlıklardan kullanımına kısıtlama getirilmemiş olan varlıklar (Acar veTetik, 2008: 18).

B. Kısa/ Uzun Vadeli Borçlar

Aşağıdaki yükümlülükler kısa vadeli borçlar altında sınıflandırılır:

- İşletmenin olağan faaliyet dönemi içerisinde yerine getirilmesi olası yükümlülükler
- Bilanço tarihini itibariyle 12 ay içerisinde yerine getirilmesi beklenen yükümlülükler

- İşletme, vadesine 12 aydan az kalan uzun vadeli faize tabi borçlarını, aşağıdaki şartları içeriyorsa uzun vadeli borçlar altında sınıflandırır ve bu durumu dipnotlarda belirtir:
  - Orijinal vadenin 12 aydan uzun olması
  - İşletmenin finansmanı uzun vadeli olarak yenileme niyeti olması
- Bu niyetin yenilemeye veya vadenin uzatılmasına ilişkin bilanço tarihinden önce yapılmış bir anlaşma ile desteklenmesi (Özcan, 2012: 19).

Bilançoda Gösterilmesi Gereken Kalemler

Bilançoda gösterilmesi gereken kalemler şunlardır (Coşkun vd, 2010: 69):

- Sabit kıymetler
- Gayrimaddi duran varlıklar
- Finansal varlıklar
- Özvarlık yöntemine göre muhasebeleştirilen iştirakler
- Stoklar
- Ticari ve diğer alacaklar
- Nakit ve nakde eşdeğer varlıklar
- Ticari ve diğer alacaklar
- Vergi borç ve alacakları
- Provizyonlar
- Uzun vadeli faize tabi borçlar
- Azınlık hakları
- Sermaye ve yedekler

Gelir Tablosu

- Gelir tablosunda gösterilmesi gereken kalemler şunlardır (Özcan, 2012: 32):
- Gelirler
- Finansman gideri
- Özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirilen iştirak ve müşterek yönetime tabi ortaklıklardan elde edilen kar veya zarar
- Vergi gideri
- Normal faaliyetlerden elde edilen kar veya zarar
- Azınlık payları
- Dönem net kar/zararı

Öz kaynaklar Değişim Tablosu

İşletmeler dönem kar/zararını ,direkt olarak öz kaynak hesaplarına kaydedilmiş olan kazanç ve vergilerin bilgilerini ve öz kaynak kaleminde muhasebeleştirilmiş temel hataların ve muhasebe politikalarını içeren ayrı bir finansal tablo hazırlamalıdır.

İşletmeler ayrıca bu finansal tabloda veya dipnotlarda şunları göstermelidir:

- Sermaye ve temettü hareketleri
- Dönem başı ve sonundaki birikmiş kar/zarar ile dönem içerisindeki hareketler
- Her tür sermaye, hisse senedi ihraç primi ve yedek kalemine ilişkin dönem başı, dönem sonu bakiyeleri ve dönem içerisindeki hareketler (KGK, 03.01.2015 www.kgk.gov.tr).

Kamuya Açıklanacak Hususlar

Finansal tablo dipnotları, ilgili notlar finansal tablolara referanslı olacak şekilde hazırlanır. Dipnotlar şunları içerir:

- Finansal tabloların hazırlanmasına ilişkin esasları ve belli başlı işlem ve olaylarda uygulanan muhasebe politikaları
- TMS tarafından gerekli görülüp finansal tablolarda gösterilmemiş olan bilgiler
- Finansal tablolarda gösterilmemekle birlikte gerçeğe uygun sunumu sağlamak için gerekli olan ek bilgiler

Finansal tablo dipnotlarında muhasebe politikalarının anlatıldığı bölüm, finansal tabloların düzenlenmesinde kullanılan ölçüm esasını (veya esaslarını) ve tabloların anlaşılır olması için gerekli her bir muhasebe politikasını içermelidir. Bir muhasebe politikasının açıklanmasının gerekliliğine, bu açıklamanın yapılmasının olay ve işlemlerin raporlanan performansa ve finansal duruma etkisinin okuyucu tarafından anlaşılır hale gelmesine katkıda bulunup bulunmadığına bakılarak karar verilir.

Finansal tablo dipnotlarında ayrıca şunlar belirtilir:

- İşletmenin ikamet ettiği ve kayıtlı adresi
- İşletmenin ana faaliyeti
- Ana ortağının ve bağlı olduğu grubun ana ortağının adı
- Dönem sonundaki ve dönem boyunca ortalama çalışan sayısı (VERGİ,16.12.2014, www.vergisorumlari.net)

7.15. TMS 2: Stoklar

Bu bölümde TMS 2 standardının hedefi ve kapsamı hakkında bilgi verilecektir.

Bu standardın amacı stoklarla ilgili muhasebe işlemlerini açıklamaktır. Muhasebede stokların muhasebeleştirilmesi ile ilgili ana mevzu, stokların bir varlık olarak muhasebeleştirilmesinde, kullanılmasında ve elden çıkarılmasında gerçekleşen gelirler ile karşılaştırılacak olan ilgili maliyetin tanımlanmasıdır. Bu standart, stok maliyetlerinin, net gerçekleşebilir değere indirgemeyi de içererek, ne şekilde saptanacağını ve gidere dönüşeceğini açıklar. Standart bununla beraber stok maliyetlerinin oluşumu, içeriği ile uygulanacak değerlendirme yöntemleri hakkında da bilgi verir (TMS 2, prgrf 1).

Aşağıda sayılanlar dışındaki tüm stoklar bu standardın kapsamındadır (TMS 2, prgrf 2):

- İnşaat sözleşmeleri ve bu sözleşmelerle direk ilişki kurulabilen hizmet sözleşmeleri (bakınız: TMS 11 İnşaat Sözleşmeleri);
- Finansal araçlar (bakınız: TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum ve TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme)
- Tarımsal faaliyetler ile ilgili canlı varlıklar ve hasat zamanındaki tarımsal ürünler (bakınız: TMS 41 Tarımsal Faaliyetler).

Bu Standart aşağıda belirtilmiş olanlar tarafından tutulan stokların ölçülmesinde kullanılmaz (TMS 2, prgrf 3):

- Belirli Sektörlerde en iyi uygulamalar çerçevesinde net gerçekleşebilir değeri ile ölçüldüklerinden hareketle; tarım ve orman ürünleri, hasat dönemi sonrası tarımsal ürün, mineral ve mineral ürünler üreticilerinin elinde olan stoklar. Bu tür stoklar net gerçekleşebilir değerleri ile ölçüldükleri zaman, bu değer değişiklikleri, değişimin olduğu dönemde kar veya zarara yansıtılır.
- Stoklarını (sözü edilen stoklar, yakın gelecekte satma amacı ya da fiyatlardaki iniş çıkışlardan kar elde etme ya da aracılık karı doğurmak amacıyla elde edile-

cek stoklardır. Bu stoklar gerçeğe uygun değerlerinden satış giderleri çıkarılarak değerlendirildiklerinden, bu Standardın sadece değerleme esaslarına tabi olmaktadır (TMS 2, prgrf 5))rayiç (gerçeğe uygun) değerlerinden satış giderlerini çıkararak saptayan araçların elinde olan stoklar. Bu stoklar gerçeğe uygun değerlerinden satış giderleri düşülerek değerlendirildiğinden, meydana gelen değişiklikler, değişim döneminde kar ya da zarara yansıtılır (TMS 2,prgrf 3).

7.16. TMS 7: Nakit Akış Tabloları

Bu başlıkta Standardın hedefi ve standartta geçen tanımlar ele alınacaktır.

Faaliyetlerini yürütebilmek, yükümlülüklerini yerine getirebilmek, yatırımcılarına kâr sağlayabilmek için işletmelerin nakde ihtiyacı vardır. İşletmeler, benzer sebeplerle nakde ihtiyaç duymakla beraber başlıca gelir yaratma faaliyetleri birbirlerinden farklı olabilir. Bu nedenle finansal tablo okuyucuları, işletmelerin nakit ve nakde eşdeğer varlıklarını nasıl yarattıkları ve nasıl kullandıklarını gösteren nakit alıcının tablosuna ihtiyaç duyarlar (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr). Ayrıca, şirket, yatırım ve finansman faaliyetlerinden dönem boyunca elde edilen nakit akışlarını kategorize eden nakit akış tablosu aracılığı ile, bir işletmenin nakit ve nakit benzerlerindeki tarihi değişikliklere ilişkin bilgi sağlaması hususunu hazırlamaktadır (TMS 7).

Standardın amacı, belli bir muhasebe döneminde işletmelerin nakit ve nakde eşdeğer varlıklarında oluşan değişiklikleri "esas faaliyetler", "yatırım faaliyetleri" ve "finansman faaliyetleri" itibariyle sınıflandırarak nakit akım tablosunda ne şekilde sunulacağını açıklamaktır.

Nakit Akım Tablosunun faydalan şunlardır:

- İşletmenin nakit ve nakde eşdeğer varlıklarını yaratma olanağını değerlendirmeyi sağlar.
- İşletmenin nakit ve nakde eşdeğer varlıklarının kullanımı için gereksinimlerini anlamayı sağlar.
- Kullanıcıların farklı işletmelerin gelecekteki nakit akımlarının şimdiki değerini karşılaştırıp değerlendirmeleri için model geliştirmelerinde yararlı olur.
- Nakit akışlarının belli bölümleri ile ilgili bilgiler, geleceğe ilişkin nakit akışlarının tahmin edilmesinde ve bütçelerin hazırlanması için faydalı olur (Acar ve Tetik, 2008: 58).

Standarta geçen tanımlar aşağıda belirtilmiştir.

Nakit: İşletmedeki nakit ile vadesiz mevduat olarak tanımlanır.

Nakde Eşdeğer Varlıklar: Tutarı belli bir nakde çevrilebilen kısa vadeli ve yüksek likiditesi olan ve değerindeki değişim rizikoyu önemsiz kılan yatırımları (genel anlamda işlem tarihinden vade tarihine kadar olan sürenin 3 ayı geçmediği yatırımlar) ifade eder.

Nakit Akımları: Nakit ve nakit benzerlerinin giriş ve çıkışlarını tanımlar.

Esas Faaliyetler: İşletmenin yatırım ve finansman faaliyetleri dışında kalan gelir yaratıcı nitelikteki esas faaliyetlerini ifade eder.

Yatırım Faaliyetleri: İşletmenin uzun vadeli varlıklarının ve (nakde eşdeğer varlıklar kapsamına girmeyen) diğer yatırımlarının edinilmesi ve elden çıkarılmasına ilişkin faaliyetlerini ifade eder.

Finansman Faaliyetleri: İşletmenin özsermayesi ile yabancı kaynaklarının tutar ve kompozisyonunun değişmesine yol açan faaliyetlerini ifade eder (MUHASEBE, 07.03.2015, www.muhasibat.gov.tr).

7.16.1. TMS 7: Nakit Akım Tablosunun Sunumu

Faaliyet sınıflarına göre açıklanan nakit akım tablosu, tablo kullanan kişilere, bu faaliyetlerin işletmenin mali durumu ile nakit ve nakde eşdeğer varlıkların miktarı üzerindeki etkilerini değerlendirmede yardımcı olan bilgileri sağlar. Bu bilgiler, aynı zamanda bu faaliyetler arasındaki ilişkileri değerlendirmek için de kullanılır.

Belli bir muhasebe döneminde işletmelerin nakit ve nakde eşdeğer varlıklarında oluşan değişiklikler, "esas faaliyetler", "yatırım faaliyetleri" ve "finansman faaliyetleri" itibarıyla sınıflandırarak nakit akım tablosunda gösterilir (Otlu, 2008: 35).

A- Esas Faaliyetler

Esas faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımları, işletmenin birinci derecede gelir yaratan faaliyetlerinden oluşur. Bu sebeple bu faaliyetler net kar veya zararın oluşumunu önemli ölçüde etkileyen faaliyetlerdir.

Aşağıda gösterilen kalemler esas faaliyetler sınıflandırmasına girmektedir:

- Satılan mamüllerden ve verilen hizmetlerden kazanılan nakit girişleri
- Royalti, ücret, komisyon ve diğer hasılatla ilgili nakit girişleri Mal ve hizmetler için yapılan ödemelerden doğan nakit çıkışları
- Çalışan ve çalışanlar adına yapılan ödemelerden kaynaklanan nakit çıkışları
- Alım satım amaçlı elde bulundurulmuş sözleşmelerle ilgili nakit girişleri ve çıkışları
- Nakit vergi ödemeleri veya iadeleri
- Sigortacılık faaliyetlerine ilişkin olarak prim, alacak, emeklilik planları ve poliçeye ilişkin diğer unsurlardan kaynaklanan nakit tahsilat ve ödemeler

Esas faaliyetlerinden sağlanan nakit akım tutarı, işletmenin borçlarını geri ödeyebilmesi için yeterli miktarda nakit yaratıp yaratamadığı, faaliyet kapasitesini sürdürüp sürdüremediği, temettülerini ödeyip ödeyemeyeceği ve dış finansman kaynaklarına başvurmadan yeni yatırımlar yapıp yapamayacağı hakkında anahtar bir göstergedir. Geçmiş döneme ilişkin nakit akımlarının belli unsurlarına ilişkin bilgiler, diğer bilgilerle bir arada düşünüldüklerinde gelecekteki nakit akımlarının tahmin edilmesinde kullanılırlar (Otlu, 2008: 72).

B- Yatırım Faaliyetleri

Duran varlıkların ve nakde eşdeğer varlıklar arasında yer almayan yatırımların satın alınması ve elden çıkarılmasına ilişkin faaliyetlerdir.

Aşağıda gösterilen kalemler yatırım faaliyetleri sınıflandırmasına girmektedir (MUHASEBE, 16.12.2014, www.muhasebeturtk.org):

- Maddi ve maddi olmayan varlıklar ve diğer uzun vadeli varlıkların alımı ile ilgili nakit çıkışları (Bu ödemeler, aktifleştirilen geliştirme harcamalarını ve işletmenin inşa veya imal ettiği maddi varlıklara ilişkin giderleri ile ilgili nakit çıkışlarını da içermektedir).
- Maddi ve maddi olmayan varlıklar ve diğer uzun vadeli kaynakların satışı ile oluşan nakit girişleri.
- Nakit benzeri veya alım satım amacıyla elde tutulan araçlarla ilgili olmadığı sürece, diğer bir işletmeye iştirak etmek veya o işletmenin borçlanma aracını

satın almak için ve müşterek(ortak) yönetime tabi girişime katılmak için yapılan nakit çıkışları.

- Nakit benzeri veya alım satım amacıyla elde tutulan araçlarla ilgili olmadığı sürece, diğer bir işletmenin pay senedinin veya borçlanma aracının veya işletmenin bir müşterek yönetime tabi teşebbüsteki hissesinin satılması sonucu doğan nakit girişleri.
- Alım satım amacıyla yapılanlar ve finansman faaliyetleriyle alakalı olanlar hariç, vadeli işlem veya forward sözleşmesi, opsiyon sözleşmeleri ve swap sözleşmelerine bağlı nakit giriş ve çıkışları.

C-Finansman Faaliyetleri

Finansman faaliyetleri, işletmenin öz sermayesi ile yabancı kaynakların oluşmasına ve bu kaynaklarda meydana gelen değişikliklere ilişkin faaliyetlerden oluşur.

Aşağıda gösterilen kalemler finansman faaliyetleri sınıflandırmasına girmektedir (MUHASEBENET, 07.10.2014, www.muhasenet.net):

- Pay senedi ve diğer öz kaynak araçlarının ihracından sağlanan nakit girişleri
- Sermayenin küçültülmesi veya işletmenin kendi pay senetlerini almasıyla ilgili nakit çıkışları
- Borçlanma araçları ihracı ve diğer uzun ve kısa vadeli yabancı kaynaklar ile sağlanan nakit girişleri
- Borç ödemelerinden oluşan nakit çıkışları
- Kiracının finansal kiralama sözleşmesine ilişkin yükümlülüğünün yerine getirilmesi ile oluşan nakit çıkışları

7.16.2. TMS 7: Nakit Akım Tablosu Hazırlama Yöntemleri

Nakit akım tablosunun hazırlanmasında iki farklı yöntem vardır (Otlı, 2008: 53):

- Doğrudan yöntem (TMS 7 tarafından tavsiye edilen yöntem)
- Dolaylı yöntem (Genel kullanımda olan alternatif yöntem)

Doğrudan ve dolaylı yöntemlerin temel farklılığı esas faaliyetlerden kaynaklanan nakit akımlarının sunumundadır. Doğrudan yöntemde, esas faaliyetlerden kaynaklanan nakit girişleri ile nakit çıkışları brüt olarak gösterilir. Dolaylı yöntemde ise, net kâr ya da net zarardaki nakit akımı gerektirmeyen ve esas faaliyet dışındaki işlemlerin tesirleri düzeltilerek, esas faaliyetler dolayısıyla oluşan nakit giriş-çıkışları net olarak gösterilir.

1-Doğrudan Yöntem

Doğrudan yöntemde, brüt nakit girişleri ve çıkışlarına ait ana gruplar, işletmenin muhasebe kayıtlarının incelenmesiyle veya gelir tablosu kalemlerinin, stoklarda ve faaliyetle ilgili alacak ve borçlarda dönem içinde meydana gelen değişimler, diğer nakit dışı kalemler ve nakit etkisi yatırım veya finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımlarıyla ilgili olan kalemler değerlendirilerek düzeltilmesiyle oluşturulabilir.

Doğrudan yönteme göre hazırlanmış Nakit Akım Tablosu örneği aşağıda sunulmuştur (Akçetin, 2001: 12):

A-ESAS FAALİYETLERDEN KAYNAKLANAN NAKİT AKIMLARI

Alıcılardan elde edilen nakit girişleri

Satıcılara ve çalışanlara yapılan ödemeler

Esas faaliyet sonucu oluşan nakit

Faiz ödemeleri			
Gelir vergisi ödemeleri			
Esas faaliyetlerden kaynaklanan net nakit			
B-YATIRIM	FAALİYETLERİNDEN	KAYNAKLANAN	NAKİT
AKIMLARI			
Maddi varlıkların satışı			
Maddi varlıkların iktisabı			
Alınan faizler			
Alınan temettüleri			
Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit			
C-FİNANSMAN	FAALİYETLERİNDEN	KAYNAKLANAN	NAKİT
AKIMLARI			
Hisse senedi ihracı			
Kredilerle ilgili nakit girişleri			
Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit			
D-KUR FARKLARININ NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNE OLAN			
ETKİSİ			
E-NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDE MEYDANA GELEN NET			
ARTIŞ			
F-DÖNEM BAŞINDAKİ NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ MEVCUDU			
G-DÖNEM SONUNDAKİ NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ MEVCUDU			

2-Dolaylı Yöntem

Dolaylı yöntemde nakit akım tablosu hazırlanırken net dönem karı/zararı başlangıç noktasını oluşturur. Net dönem karı/zararındaki nakit akımı gerektirmeyen işlemlerin (kıdem tazminatı karşılığı, amortisman gideri, vb.) ve esas faaliyetlerden kaynaklanmayan gelir/giderlerin (sabit kıymet/iştirak satış karları vb.) etkileri düzeltilir. Esas faaliyetlerden oluşan nakit akımları net olarak raporlanır.

Dolaylı yöntemde göre hazırlanmış Nakit Akım Tablosu örneği aşağıda sunulmuştur (Durmuş ve Nilüfer, 2008: 101):

A-ESAS (ANA)	FAALİYETLERDEN	KAYNAKLANAN	NAKİT
AKIMLARI			
Vergi öncesi net kar (ebitda) (+)			
Düzeltilmeler: Amortismanlar (+)			
Faiz gideri (+)			
İşletme sermayesindeki değişikliklerden önceki faaliyet karı (+)			
Ticari işlemlerdeki ve diğer alacaklardaki artışlar (-)			
Stoklardaki azalış (+)			
Ticari borçlarda azalış (-)			
Esas faaliyet ile ilgili olarak oluşan nakit (+)			
Faiz ödemeleri (-)			
Vergi ödemeleri (-)			
Esas faaliyetlerden kaynaklanan net nakit			
B-YATIRIM	FAALİYETLERİNDEN	KAYNAKLANAN	NAKİT
AKIMLARI			
Finansal varlık alımı, alış tutarının neti (-)			
Maddi varlık satın alımları (-)			
Maddi varlık satışı nedeniyle elde edilen nakit girişleri (+)			
Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit			

C-FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN NAKİT AKIŞLAR

- Hisse senedi ihracı nedeniyle elde edilen nakit girişleri (+)
- Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit
- Nakit ve nakit benzerlerinde meydana gelen net artış
- Dönem başındaki nakit ve nakit benzerleri mevcudu
- Dönem sonundaki nakit ve nakit benzerleri mevcudu

7.16.3. TMS 7: Yabancı Paralı İşlemlere İlişkin Nakit Akımları

Yabancı para işlemlerinden kaynaklanan nakit akışları, nakit akışı tarihindeki döviz kurlarına göre çevrilerek raporlanır (Gökdeniz, 1996: 25).

7.16.4. TMS 7: Nakit Akım Tablosunda Ayrı Gösterilmesi Gereken Kalemler

Faiz ve Temettüpler: Faiz ve temettülerden kazanılan nakit girişleri ile bu kalemlerle ilgili nakit çıkışları detaylı bir şekilde açıklanır. Bu kalemler tutarlılık kavramına göre, işletme, yatırım ve finansman faaliyetleriyle ilgili oluşlarına göre sınıflandırılır.

- Dönem Karma İlişkin Vergiler: Dönem karma ilişkin vergilerle ilgili nakit akışları ayrı olarak raporlanıp, finansman ve yatırım faaliyetleri ile ilişkisi tam olarak kurulamayan bu vergilerle ilgili nakit akışları işletme faaliyetleri altında gösterilir.
- İştirak ve Bağlı Ortaklıkların Alımı ve Satışı: İştirakler ve bağlı ortaklıkların alımı veya satışında ortaya çıkan nakit akışları "yatırım faaliyeti" grubunda ayrı olarak raporlanır.
- Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar: Nakit ve nakde eşdeğer varlıklar açıklanmalı ve nakit akım tablosundaki tutarları bilançoda raporlanan aynı kalemlere ilişkin tutarlara uyumlu olmalıdır (VERGİ, 16.12.2014, www.vergisorumlari.com.tr).

7.16.5. TMS 7: Nakit Akışı Yaratmayan İşlemler

Yatırım ve finansman işlemlerinden nakit ve nakde eşdeğer varlık kaynağı gerektirmeyen kalemler nakit akış tablosunda gösterilmez. Nakit akışı yaratmayan işlemler finansal tablolarda açıklanır. Bunlara örnek olarak, bir işletmenin hisse senedi ihraç edilerek alımı, borçların özkaynağa dönüşümü ve aktiflerin borçlanılarak ya da finansal kiralama metoduyla alımı gösterilebilir (IFRS, 06.12.2014, www.ifrs.org).

7.17. TMS 8: Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklik ve Hatalar

Bu bölümde TMS 8'in hedefi, kapsamı ve muhasebe politikaları kısaca ele alınacaktır.

Standardın amacı, işletmelerin finansal tablolarını tutarlı ve uyumlu olarak düzenlenip sunma imkanına sahip olmalarını sağlamak üzere muhasebe stratejilerinin seçilmesine, muhasebe politikalarında ve tahminlerinde oluşan değişikliklerin ve yanlışların muhasebeleştirilmesine ve kamuya açıklanmasına dair kriterleri düzenlemektir (TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr).

Muhasebe Politikaları ve Seçimi

Muhasebe politikaları aşağıdaki hiyerarşiye uygun şekilde belirlenir (07.10.2014, www.muhasebenet.net):

- TFRS
- Muhasebe Standartları Açıklamaları (SIC-IFRIC)
- Ekler
- Uygulama rehberi

Muhasebe Politikalarının Tutarlılığı

Aksi standartlarca belirtilmedikçe, işletme, benzer özellikteki işlemler, diğer olaylar ve durumlar için, muhasebe politikalarını bir dönem süresince tutarlı bir şekilde seçer ve uygulamaya koyar (TMS 7, prgrf 13).

Muhasebe Politikalarında Değişiklikler

Standart veya açıklaması gerekli kılıyorsa ve işletmenin finansal durumu, performansı, verimliliği ya da nakit akımları üzerindeki işlemlerin ve olayların etkilerini finansal tablolarda daha tutarlı ve güvenilir bir sunumu sonucunu doğuracak nitelikte ise, muhasebe politikalarında değişiklik yapılabilir. Muhasebe politikalarındaki değişikliklerin etkisi, başkaca bir açıklama yapılmadığı durumlarda geçmiş dönemde karşılaştırılmalı olarak düzeltilerek uygulanır. Geçmiş dönemde yapılan düzeltmenin karşılaştırmalı olarak açıklanmasının olanaklı olmaması durumunda, karşılaştırmalı bilgi olanaklı olan ilk tarihten itibaren ileriye dönük olarak açıklanır (TÜRMOB, 12.12.2014, www.turmobil.org.tr).

Muhasebe Tahminlerindeki Değişiklikler

Tahminler güvenilir bilgilere dayanılarak yapılır. Tahminin yapıldığı koşullarda değişiklik olması, yeni bir veri edinilmesi, tecrübe kazanılması veya ilave gelişmelerin meydana gelmesi sonucunda, tahminin yeniden değerlendirilmesi gerekebilir. Yapısal olarak, bir tahminin gözden geçirilmesi hata olmadığı gibi geçmiş dönemlerle de ilişkili değildir.

Muhasebe tahminindeki değişikliğin varlık veya yükümlülüklerle veya özkaynak kalemleriyle ilişkilendirilebildiği durumlarda, cari yılda diğer durumlarda ise ileriye dönük olarak muhasebeleştirilmelidir. Değişikliğin nedeni ve etkisi dipnotlarda açıklanmalıdır. Etkinin tutar olarak ileriye dönük açıklanmasının olanaklı olmadığı durumlarda bu husus ayrıca dipnotlarda belirtilmelidir (Ataman, 2003: 93).

Hatalar

Hatalar, matematiksel yanlışlar, muhasebe politikalarının doğru uygulanmaması, data ve bilgilerin yanlış yorumlanması, dikkatten kaçması veya bilinçli hatalar şeklinde olabilir.

Bir hatanın düzeltme tutarı geriye dönük olarak dikkate alınır. Bilgilerin yeniden düzenlenmesi yüksek bir maliyete yol açıyorsa önceki dönemlere ait karşılaştırmalı bilgilerin yeniden düzenlenmesine gerek yoktur. Hatanın özelliği, geçmiş dönemlerdeki düzeltmelerin toplam tutarı, karşılaştırmalı bilgi verilen her dönemdeki düzeltme tutarı, karşılaştırmalı bilginin tekrar düzenlendiği veya aşırı maliyet gerektirdiği için önceki dönemlerde bu uygulamanın yapılmadığı konularında detaylı açıklama yapılır (Kiracıve Köse, 2002: 15).

7.18. TMS 10: Raporlama Döneminde (Bilanço Tarihinden) Sonraki Olaylar

Bu bölümde TMS 10'un amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Bu standardın hedefi; Bir işletmenin, raporlama döneminden (bilanço tarihinden) sonra meydana gelen olaylar nedeniyle finansal tablolarında hangi tür olaylarda düzeltme gerekeceğini ve mali tabloların yayınlanması için onayın verildiği tarih hakkında ve raporlama döneminden (bilanço tarihinden) sonraki olaylarla ilgili finansal tablolarda açıklanması gereken bilgileri tespit etmektir. Raporlama döneminden (bilanço tarihinden) sonra ortaya çıkan durumların, işletmenin sürekliliği varsayımının yapılmasını engellemesi durumunda, finansal tablolar, işletmenin sürekliliği varsayılarak düzenlenemez (TMS 10, prgrf 1).

7.18.1. Muhasebeleştirme Politikaları

Bilanço tarihinden sonraki olaylar bilanço tarihi ile finansal tabloların yayımının onaylandığı tarih arasında işletme için olumlu veya olumsuz olarak ortaya çıkan olayları ifade eder. Raporlama döneminden sonraki olaylar bilanço tarihinden sonraki düzeltme gerektiren olaylar ve bilanço tarihinden sonraki düzeltme gerektirmeyen olaylar olmak üzere ikiye ayrılır (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

a) Düzeltme Kaydı Gerektiren Olaylar

Bilanço tarihinden sonra ortaya çıkan ve bilanço tarihinde mevcut olan durum hakkında bilgi vermek suretiyle durumu açıklığa kavuşturan olaylardır. Bu olayların sonucunda finansal tablolarda düzeltme kaydı verilir. Takip eden dönemde ortaya çıkan diğer olağandışı durumlar ise dipnotlarda açıklanır.

Bu olaylara aşağıdaki örnekler gösterilebilir (VERGİ, 16.12.2014, www.vergisorumlari.com.tr):

- Bir davanın bilanço tarihinden sonra sonuçlanması ve ayrılmamış bir karşılık doğması ya da karşılığın eksik hesaplandığının ortaya çıkması
- Bir müşterinin bilanço tarihinden sonra iflas etmesi sonucu bilanço tarihindeki alacağın tahsil edilemeyecek hale gelmesi Bilanço tarihinden sonra satışı yapılan stokların net gerçekleşebilir değer tespitinin yapılması
- Yolsuzluk tespiti

b) Düzeltme Kaydı Gerektirmeyen Olaylar

Bilanço tarihinden sonra ortaya çıkan ve bilanço tarihinden sonra mevcut olan durumla ilişkili olan olaylardır.

Bu olaylara aşağıdaki örnekler gösterilebilir

(MUHASEBENET, 12.12.2014, www.muhasenet.net):

- Bilanço tarihi ile finansal tabloların yayınlanması arasındaki sürede iştiraklerin piyasa değerindeki düşüş, bilanço tarihinden sonra ortaya çıkan iş birleşmeleri, satın almalar, önemli bir bağlı ortaklığın elden çıkarılması önemli miktarda sabit kıymet alım-satımları, bir iş bölümünün faaliyetlerine son verilmesi
- Doğal afet sonucu ana üretim tesislerinin yok olması ya da tahribata uğraması
- Önemli bir yeniden yapılanmaya gidilmesi - Temettü dağıtımları

Kamuya Açıklanacak Hususlar

Dipnotlarda yapılması gereken açıklamalar şunlardır (MUHASEBE TÜRK, 16.12.2014, www.muhasebeturk.org):

- Finansal tabloların yayımının onaylanma tarihine ilişkin açıklamalar

- Bilanço tarihindeki duruma ilişkin açıklamaların güncellenmesi
- Bilanço tarihinden sonraki düzeltme gerektirmeyen durumlara ilişkin açıklamalar

7.19. TMS 11: İnşaat Sözleşmeleri

Bu bölümde TMS 11'in amacı ,kapsamı ve standartta geçen tanımlar ele alınacaktır.

Bu standardın oluşum nedeni, inşaat sözleşmelerine ilişkin kazanç ve giderlerle ilgili muhasebe uygulamasının açıklanmasıdır. İnşaat sözleşmelerine konu olan işlerin özelliği gereği, sözleşme çerçevesindeki işin başlamasıyla tamamlanması farklı hesap dönemlerine girmektedir. Bu nedenle inşaat sözleşmelerine ilişkin muhasebe uygulamasındaki ana mevzu, sözleşme kapsamında elde edilen gelir ve maliyetlerin inşaat işinin gerçekleştirildiği hesap dönemlerine dağıtılmasıdır. Bu Standart, sözleşme gelir ve maliyetlerinin kapsamlı gelir tablosunda ne zaman gelir ve gider olarak gösterilecekleri konusunda Kavramsal Çerçeve'de belirtilen muhasebeleştirme ilkelerini dikkate alır.Ayrıca Standart, anılan ilkelerin uygulanmasına yönelik bir kılauz niteliğindedir (TMS 11, prgrf 1).

Bu Standart yüklenici şirketlerin finansal tablolarındaki inşaat sözleşmelerinin muhasebeleştirilmesinde uygulanır (TMS 11, prgrf 1)

Bu Standartta geçen terimlerin anlamları şöyledir :

İnşaat sözleşmesi (sözleşme); bir varlığın veya tasarım, teknoloji ve fonksiyon ya da nihai amaç veya kullanım çerçevesinden birbiriyle yakından bağlı ya da birbirine bağımlı bir grup varlığın inşası için özel olarak yapılmış bir anlaşmadır (TMS 11,prgrf 3).

Sabit fiyatlı sözleşme; yüklenicinin sabit bir sözleşme fiyatını (ihale bedeli) veya üretim birimi başına sabit bir tutarı (birim fiyat) kabul ettiği fakat malum şartlarda maliyet güncelleştirmesine (eskalasyon) bahis olan inşaat sözleşmesidir (TMS 11,prgrf 3).

Maliyet artı kâr sözleşmesi; yükleniciye kabul edilebilir ya da başka bir şekilde tanımlanmış maliyetler üzerine bu maliyetlerin bir oranı veya sabit bir tutar eklenerek ödeme yapılan inşaat sözleşmesidir (TMS 11, prgrf 3).

Bir inşaat sözleşmesi köprü, bina, baraj, kanal, yol, gemi veya tünel gibi tek bir varlığın inşası için yapılmış olabilir. İnşaat sözleşmesi tasarım, teknoloji ve fonksiyon veya nihai amaç ya da kullanım bakımından birbiriyle yakından ilişkili veya birbirine bağımlı birden çok varlığın ve kaynağın inşası ile ilgili de olabilir. Bu tür sözleşme örnekleri rafineri inşaatı ve diğer fabrika veya tesislerdeki karmaşık parçaların inşasını içerir.

Bu Standardın hedeflerine bağlı inşaat sözleşmeleri aşağıdakileri içerir :

- Bir varlığın inşasıyla doğrudan bağlantılı hizmetlerin verilmesine yönelik örneğin proje yöneticileri ve mimarların hizmet sözleşmeleri
- Varlıkların yıkım veya restorasyonu ile varlıkların yıkımı sonrası çevre düzenlemesine ilişkin anlaşmalar.
- İnşaat sözleşmeleri, bu Standart kapsamında "sabit fiyat sözleşmeleri" ve "maliyet artı kâr sözleşmeleri" olarak kategorize edilir (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

7.20. TMS 12: Gelir Vergileri

Bu bölümde TMS 12'nin amacı, kapsamı ve satndarta geçen tanımlar ele alınacaktır.

Standardın ilkesi, kurum kazancı üzerinden hesaplanan vergilerin finansal tablolara yansıtılmasına doğrudan bağlantılı konuları belirtmektir.

Ana konu, bir varlığın veya yükümlülüğün kayıtlı değerinin ileriki dönemlerde vergi değerine ulaşması durumundaki muhasebeleştirilmesi ve finansal tablolarda yer alan işlemlerin vergilendirilme şeklidir (TMS 12, prgrf 1).

Bu Standart gelir vergilerinin muhasebeleştirilmesinde uygulanır. Bu Standardın uygulanmasında, gelir vergileri vergiye tabi gelir üzerinden hesaplanan bütün ülke içi ve ülke dışı vergileri içerir. Gelir vergileri aynı zamanda bağlı ortaklık, iştirak ve müşterek anlaşmaların raporlayan şirkete kâr dağıtımlarında kaynakta kesinti (inkita) yapılmak suretiyle ödenen vergileri de içerir. Bu Standart, devlet teşviklerinin (bakınız: TMS 20 Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması) veya yatırımlara bağlı vergi teşviklerinin muhasebeleştirilmesi yöntemleri ile ilgili herhangi bir husus içermez. Ancak, bu Standart devlet teşviklerinden veya yatırımlara ilişkin vergi avantajlarından doğan zamanlama farklarının muhasebeleştirilmesi ile ilgili düzenlemeler içerir (TMS 12, prgrf 2-4).

İşletmeler yerli ve yabancı vergi mevzuatı çerçevesinde vergilendirilebilir kurum kazancı üzerinden hesaplanan vergiler ile iştirak, bağlı ortaklık ve müşterek yönetime tabi teşebbüslerin kar dağıtımını yapmaları halinde ortaya çıkacak stopajların finansal tablolara yansıtılmasında bu standartta yer alan prensip ve ilkelere uyarlar (MUHASEBE NET, 13.12.2014, www.muhasenet.net).

Satndartta geçen tanımlar aşağıda belirtilmiştir.

Muhasebe kârı (muhasebe zararı): Vergi gideri öncesi dönem kârını (zararını) tanımlar.

Vergiye tabi kâr (mali zarar): Vergi otoriteleri tarafından uygulanan yasalara göre bir hesap dönemi için tespit edilen ve bu tutarın üzerinden vergi ödenen (vergi geri kazanımı sağlayan) kârı (zararı) ifade eder.

Vergi gideri (vergi geliri): Dönem kârının veya zararının tespit edilmesinde dönem vergisi ve ertelenmiş vergi bakımından önem arz eden toplam tutarı ifade eder.

Dönem vergisi: Vergiye tabi kâr (mali zarar) açısından o döneme ait ödenecek gelir vergisi tutarını (geri kazanılacak gelir vergisini) ifade eder.

Ertelenmiş vergi borçları: Vergiye tabi geçici farklar üzerinden gelecek dönemlerde tahsil edilecek gelir vergilerini ifade eder.

Ertelenmiş vergi varlıkları: Aşağıdaki durumlarda gelecek dönemlerde geri kazanılacak olan gelir vergisi rakamlarını tanımlar:

- İndirilebilir geçici olumlu olumsuz farklar,
- Gelecek dönemlere devreden kullanılmamış mali hasarlar,
- Gelecek dönemlere devreden kullanılmamış vergi teşvikleri,

Geçici farklar: Bir varlığın (kaynağın) veya borcun finansal durum tablosundaki (bilançodaki) defter değeri ile bunların vergi bakımından taşıdıkları değerler arasındaki farkları ifade eder. Geçici farklar aşağıdakilerden biri olarak açıklanabilir:

- Vergiye tabi geçici farklar; bunlar gelecek dönemlerde faydalanma veya ödeme yapıldığında o dönemlerin vergiye tabi kârını veya zararını tespit ederken vergiye tabi tutarlar oluştururlar;

- İndirilebilir geçici farklar; bunlar gelecek dönemlerde faydalanma veya ödeme yapıldığında o dönemlerin vergiye tabi kârını veya zararını belirlerken vergi matrahından indirilebili rakamlarıdır (VERGİ, 15.12.2014, www.vergiportalı.com).

Vergiye esas değer: Bir varlık veya borcun vergisel açıdan taşıdığı tutarı/değeri tanımlar (TMS 12).

Vergi Değeri: Bir varlığın vergi değeri (vergi matrahına dahil edilecek tutarı) gelecekte bu varlıkla ilgili vergilendirilebilir iktisadi faydalar dolayısıyla vergi matrahından indirilebilir tutardır. Bu ekonomik faydaların gelecek dönemde vergi matrahına dahil edilmemesi durumunda varlığın kayıtlı değeri vergiye tabi değerine eşittir. Bir yükümlülüğün vergi değeri, yükümlülüğün kayıtlı değerinden gelecek dönemlerde söz konusu yükümlülük kapsamında vergilendirme bakımından indirilebilecek tutarın düşülmesiyle elde edilen tutardır. Nakit tahsil edilen gelirlerden kaynaklanan yükümlülüğün vergi değeri, yükümlülüğün kayıtlı değerinden gelecek dönemlerde vergiye tabi olmayacak kısmının indirilmesiyle bulunan tutardır. Vergi mevzuatının ileriki bir tarihte bir gider olarak kabul edeceği bazı tutarlar bu standart uyarınca hazırlanmış finansal tablolarda bir varlık veya yükümlülük olarak yer almayabilir. Bu gibi durumlarda, vergiden indirilecek tutar ile ilgili varlığın bilânçodaki kayıtlı değeri arasındaki fark indirilebilir geçici farkları oluşturmakta olup, bununla ilgili tutar ertelenmiş vergi varlığı olarak finansal tablolara alınır. Konsolide finansal tablolarda, geçici farklar, konsolide finansal tablolardaki varlık ve yükümlülüklerin kayıtlı değerlerinin, ilgili vergi değerleriyle karşılaştırılması suretiyle belirlenir. İlgili vergi değerinin tespitinde, konsolidasyona dâhil işletmelerin vergi beyannamelerini verdikleri ülkelerin mevzuatı önem arz eder (VERGİ, 15.12.2014, www.vergiportalı.com).

7.20.1. Muhasebeleştirme Politikaları

Bu başlıkta, standardın muhasebeleştirme politikaları hakkında bilgi verilecektir.

7.20.1.1. Cari Dönemi Vergi Varlık ve Yükümlülüklerinin Muhasebeleştirilmesi

Cari dönem ile geçmiş dönemlere ilişkin vergiler, ödenmediği sürece "yükümlülük" olarak kaydedilir. Cari dönem ve önceki dönem vergi borçlarına mahsuben yapılan ödemelerin ilgili dönemlere ilişkin vergi borcu tutarını aşması durumunda, aşan kısım "varlık" olarak kaydedilir. Önceki dönemin finansal geliri neticesinde cari dönemde tahsil edilmesi gereken vergiden indirim sağlayacak şekilde geriye taşınabilen bir finansal zarardan sağlanabilecek vergi indirimi, söz konusu mali zararın gerçekleştiği dönemde "varlık" olarak kayıtlara yansıtılır. Vergi varlık ve yükümlülükleri yalnızca şirketlerin aşağıdaki şartları sağlaması halinde mahsup edilir:

- Cari vergi varlıklarının cari vergi yükümlülüklerinden mahsup edilmesi konusunda kanun olarak uygulanabilir bir hakkın bulunması
- Benzer ülkenin vergi hukukuna uymak zorunda olması (VERGİ, 15.12.2014, www.verginet.net).

7.20.1.2. Ertelenen Vergi Varlık ve Yükümlülüklerinin Muhasebeleştirilmesi

Ertelenen vergi varlık ve yükümlülükleri aşağıdaki koşulların oluşması halinde mahsup edilir:

- Bir tek işletmenin ertelenmiş vergi kaynakları veya yasal yükümlülükleri veya
- Farklı işletmelerin söz konusu olduğu durumda ise, önemli tutarda ertelenmiş vergi varlık veya yükümlülüklerinin geri kazanılmasının veya ifa edilmesinin beklendiği gelecek her bir dönem itibarıyla, cari vergi yükümlülük ve varlıklarının net bazda ödeme yapılmasının veya cari vergi varlıklarının oluşması ile cari vergi yükümlülüklerin ifa edilmesinin eş zamanlı olarak yapılması amacının taşındığı durumlarda.

Aşağıdaki durumlardan kaynaklananlar hariç, vergilendirilebilir geçici farkların meydana geldiği olaylarda ertelenmiş vergi yükümlülüğü finansal tablolara alınır:

- Şerefiyenin ilk defa finansal tablolara alınması
- İtfasına vergi hukukunun müsaade etmediği şerefiye
- İşletme birleşmeleri dışında, hem ticari hem de finansal kar veya zararı etkilemeyen varlık veya yükümlülüklerin ilk kez finansal tablolara aktarılması

Ancak bağlı ortaklıklar, iştirakler ile ortak yönetime tabi teşebbüslerdeki haklarla ilgili vergilendirilebilir geçici farklara ilişkin ötelenen vergi yükümlülüğü, bu kısımdaki söz konusu kurallar uyarınca işleme tabi tutulur (VERGİ, 15.12.2014, www.vergiportalı.com)

Bir varlığın bilançoda izlenen kayıtlı değerinin gelecekte iktisadi yarar şeklinde işletme tarafından geri kazanılabileceği ön görüldüğünden, bu varlığın kayıtlı değerinin vergi değerini aşması durumunda, vergilendirilebilir ekonomik faydanın miktarı, vergiden indirilebilecek tutarı geçecektir. Bu fark, vergilendirilebilir geçici bir fark olup, gelecek dönemde bu şekilde ifası gerekli vergilerin tutarı, bu kısımda istisna edilmiş hususlar hariç, ertelenmiş vergi yükümlülüğü olarak finansal tablolara kaydedilir (VERGİ, 15.12.2014, www.verginet.net).

Geçici farklar, bir dönemin ticari karma dahil edilen gelir veya giderin farklı bir dönemin mali karma dahil edilmesinden doğabilir. Zamanlama farklılığından kaynaklanan bu tür geçici farklar vergilendirilebilir geçici farkları teşkil etmekte olup, bundan kaynaklanan tutarlar ertelenmiş vergi yükümlülüğü olarak finansal tablolara alınır. Geçici farklar şunlardır:

Tahakkuk esasına göre ticari kara dahil edilen, ancak peşin olarak tahsil edildiğinde mali kara dahil edilecek faiz geliri Mali karın tespitinde kullanılan amortisman oranının, ticari karın tespitinde kullanılan farklı olması durumunda aradaki fark Aktifleştirilen ve gelecek dönemlerin ticari karının tespitinde prtyaya çıkacak olan, ancak oluştuğu dönemdeki mali karın tespitinde indirim konusu yapılan geliştirme giderleri (VSD, 16.12.2014, www.vergisorunlari.com).

Geçici farklar aşağıdaki durumlarda da meydana gelir:

- İktisap şeklindeki bir birleşmenin maliyetinin, elde edilen varlık ve yükümlülüklerle, makul değerleri konu alınarak dağıtıldığı, ancak bu dağıtımın vergilendirme bakımından yapılmadığı durum yeniden değerlendirme veya bir varlığın makul değeri ile değerlendirildiği, fakat benzer bir düzeltmenin vergilendirme açısından yapılmadığı durum
- Konsolidasyonda pozitif şerefiye veya negatif şerefiyenin doğduğu durumda
- Bir işletmenin vergiye tabi olmayan devlet yardımından faydalandığı durumda olduğu gibi, bir varlığın veya yükümlülüğün ilk defa finansal tablolara alındığı tarihteki vergi değerinin, önceden belirlenen tutardan farklılaştığı durum bağlı ortaklık ve iştiraklerdeki yatırımın veya müşterek yönetime tabi girişimlerdeki hakların kayıtlı esas değerinin, yatırımın veya hakkın vergi değerinden aynı olmadığı durum

Ertelenen vergi varlığı doğuran indirilebilir geçici farklara ilişkin örnekler ise aşağıda verilmiştir.

- Şirketlerin çalışanlarına hizmetlerinin bitiminde veya bitiminden sonra sağlanan yararlarla ilişkin giderler, ticari karın (ticari zararın) tespitinde gider olarak önemsenirken, mali karın tespitinde ancak işletme tarafından ödendiğinde indirim konusunu teşkil eder.
- Gerçekleştiği dönemin ticari karının (ticari zararının) tespitinde gider olarak kaydedilen ancak vergi mevzuatı kapsamında daha sonraki bir döneme kadar mali karın (mali zararın) tespitinde indirim konusu yapılamayan giderlerin meydana geldiği durumlarda gelecek raporlama dönemlerinde indirim konusu yapılabilecek söz konusu giderlerin vergi değeri ile kayıtlı değeri arasındaki oluşan fark, ertelenen vergi varlığı oluşturacak indirilebilir geçici bir farktır. İktisap şeklindeki bir birleşmede, iktisabın maliyetinin, devir tarihindeki makul değerler esas alınarak, elde edilen varlık ve yükümlülöklere dağıtıldığı durumda, devralma sonucunda finansal tablolara alınan bir hükümle alakalı söz konusu maliyetlerin mali karın tespiteilmesinde indirilmediği durumlarda, ertelenen vergi varlığına neden olan indirilebilir bir geçici fark ortaya çıkar.
- Makul değer üzerinden taşınan veya yeniden değerlendirilen kaynakların, vergi mevzuatı çerçevesinde benzer düzeltme işlemine tabi tutulmadığı durumlarda; varlığın vergi değeri, kayıtlı değerini aşıyorsa, indirilebilir geçici söz konusu olur.
- İndirilebilir geçici farklar, gelecek dönemlerin mali karının belirlenmesinde bu tutarların indirilmesi suretiyle kapatılır. İndirilebilir geçici farklar ile ilgili ertelenen vergiler ancak söz konusu indirilebilir geçici farkların ileride indirilebileceği bir mali karın oluşması olası durumunda varlık olarak finansal tablolara alınır (VERGİ, 15.12.2014, www.verginet.net).

Kullanılmayan Mali Zararlar ile Kullanılmayan Vergi İndirim ve İstisnaları

Kullanılmayan mali zararlar ile kullanılmayan vergi indirim ve istisnalarından yararlanabilecek seviyede mali karın oluşması muhtemel olduğu ölçüde, kullanılmayan mali zararlar ile kullanılmayan vergi indirim ve istisnalarının ileriye doğru aktarılması ile ilgili olarak bir ertelenen vergi varlığı kayıtlara kaydedilir.

Kullanılmayan mali zararlar veya kullanılmayan vergi indirim ve istisnalarının ileriye doğru taşınmasından doğan ertelenen vergi varlığının kayıtlara yansıtılma kriteri, indirilebilir geçici farklardan kaynaklanan ertelenen vergi varlığının kayıtlara yansıtılmasına dair ölçüt ile aynıdır. Bununla birlikte, kullanılmayan mali zararların varlığı gelecek vergilendirilebilir karın oluşmayacağına dair güçlü bir delil teşkil etmektedir.

Kullanılmayan mali zararlar veya kullanılmayan vergi indirim ve istisnalarından yararlanılabilecek seviyede bir mali karın oluşma olasılığının dikkate alınmasında aşağıdaki ölçütler önem arz eder:

- İşletmenin, aynı ülke ile ilgili kullanılmayan mali zararları ve kullanılmayan vergi indirim ve istisnalarından yararlanılabilecek mali kar yaratacak düzeyde vergilendirilebilir geçici farklara sahip olup olmadığı
- İşletmenin, kullanılmayan mali zararlar ve kullanılmayan vergi indirim ve istisnalarının kullanım zamanları dolmadan önce, mali kara sahip olmasının muhtemel olup olmadığı hususu
- Kullanılmayan mali zararların sebeplerinin tespit edilebilir olması ve bunun tekrarlanmasının beklenip beklenmediği kanaati

- Kullanılmayan mali zararlar veya kullanılmayan vergi indirim ve istisnalarının kullanılabileceği dönemde mali kar yaratacak vergi planlama avantajlarının işletme bakımından olurluğu konusu

Kullanılmayan mali zararlar veya kullanılmayan vergi indirim ve istisnalarından yararlanılabilecek düzeyde mali bir karın oluşması beklenmiyor ise, ertelenen vergi alacağı mali tablolara uygulanmaz.

İşletme, her bilanço tarihi itibari ile birlikte, kayıtlara aktarılmamış ertelenen vergi varlığı yeniden incelenir. Gelecekte elde edilecek mali karm ertelenen vergi varlığının kazanılmasına sebep olmasının muhtemel olması durumunda, önceki dönemlerde kayıtlara yansıtılmayan ertelenen vergi varlığı kayıtlara yansıtılır. Ayrıca, ertelenen vergi varlığı, şirketin birleşme tarihinde ve bu tarihi takip eden dönemlerde yeniden dikkate alınarak gözden geçirilir (VERGİ, 15.12.2014, www.vergiportali.com).

Bağlı Ortaklıklar, İştirakler ve Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüslerdeki Haklar

Bir işletme, aşağıda sıralanan her iki şartın meydana geldiği durum istisna olmak üzere, bağlı ortaklıkları ve iştiraklerindeki yatırımlar ve müşterek yönetime tabi teşebbüslerdeki hakları ile ilgili tüm vergilendirilebilir geçici farklar için ertelenen vergi yükümlülüğünü kayıtlara yansıtır.

- Ana ortaklık, iştirak eden veya risk hissedarı, geçici farkların kapatılma zamanını denetlenebiliyorsa
- Geçici farklılığın öngörülebilir bir sürede kapanması durumu mümkün değilse

Bir ana ortaklığın, bağlı ortaklığının temettü politikasını denetlendiği durumda, ana ortaklığın söz konusu bağlı ortaklıktaki yatırımla ilgili geçici farkların kapanma zamanını kontrol edebildiği kabul edilir. Ana ortaklığın, bu farkların öngörülebilir bir sürede dağıtılmayacağına onay vermesi durumunda ise, ana ortaklık ertelenen vergi yükümlülüğünü kayıtlarına yansıtırmaz.

Bir işletmenin parasal olmayan varlık ve yükümlülükleri, fonksiyonel para birimi üzerinden değerlendirilir. İşletmenin vergilendirilebilir kar veya zararı farklı para birimi cinsinden belirlenirse, yabancı para kurundaki dalgalanmalar geçici farklılıklara neden olur. Aşağıdaki koşulların muhtemel olduğu durumlarda, bağlı ortaklıklar ve iştiraklerdeki yatırımlar ile müşterek yönetime tabi teşebbüslerdeki haklardan kaynaklanan tüm indirilebilir geçici farklar için ertelenen vergi varlığı muhasebe kayıtlarına aktarılırç

- Geçici farkların, kabul edilebilir bir sürede ortadan kalkması
- Geçici farklardan yararlanılabilecek düzeyde mali karın meydana gelmesi (SPK, 15.12.2014, www.spk.gov.tr).

Vergi Oranı

Cari dönem ve önceki dönemlerle ilgili cari vergi yükümlülüğü veya varlığı, yürürlükte olan veya bilanço tarihi itibariyle geçerli bulunan vergi oranları üzerinden yürürlükteki vergi hukuku çerçevesinde hesaplama yapılır. (17.12.2014, www.verginet.net).

Ertelenen vergi varlıkları ve yükümlülükleri, yürürlükte olan veya bilanço tarihi itibariyle yürürlüğe giren vergi oranları ve vergi esasları dikkate alınarak, vergi varlığının gerçekleşeceği veya yükümlülüğünün ifa edileceği dönemde uygulanması beklenen vergi rasyoları üzerinden hesaplama yöntemi kullanılır (VERGİ, 15.12.2014, www.vergiportali.com)

Mali karın artan veya azalan oranlı vergilendirildiği olaylarda, ertelenen vergi varlık ve yükümlülükleri, geçici farkların ortadan kalkmasının beklendiği dönemlerde

mali kara (mali zarara) uygulanması olası ortalama vergi rasyoları kullanılarak oranlama yapılır (VSD, 16.12.2014, www.vergisorumlari.com).

Ertelenen vergi yükümlülüğü ve ertelenen vergi varlığına ilişkin tutar tespiti, işletmenin, bilanço tarihi itibarıyla, ilgili varlık ve yükümlülüklerin kayıtlı değerini geri kazanmayı veya ifa etmeyi beklediği metottan kaynaklanacak vergi sonuçlarını yansıtabilecek şekilde hesaplanır. Net karın veya olağanüstü yedeklerin kısmen veya tamamen işletmenin ortaklarına temettü olarak paylaştırılması halinde, daha yüksek veya daha düşük bir oran üzerinden vergi ödenmesi muhtemeldir. Bu durumda, cari ve ertelenen varlık ve yükümlülükleri, temettü ödeme yükümlülüğü kayıtlara alınmaya kadar, birikmiş kara uygulanan vergi üzerinden hesaplanır (MUHASEBE, 17.12.2014, www.muhasabedersleri.com).

Vergi Gideri/Geliri

Verginin aşağıdaki nedenlerle ortaya çıktığı durumlar hariç, cari dönem vergisi ve ertelenen vergi, gelir veya gider olarak dönemin net kar veya zararıyla bağlantılıdır:

- Aynı veya farklı bir dönemde doğrudan öz sermaye ile ilişkilendirilen bir işlem ya da olaydan veya
- İktisap şeklinde bir birleşmeden

Ertelenen vergi varlıkları ve ertelenen vergi yükümlülükleri genellikle, gelir ve giderin mali karın belirlendiği dönemden farklı bir dönemde finansal tablolara alınmasından doğmaktadır. Böylelikle ortaya çıkan ertelenen vergi gelir tablosuna yansıtılır. Ertelenen vergi varlığı ve yükümlülüğünün kayıtlı değeri, ilgili geçici farklılığın tutarında değişiklik olmasa da, değişebilir. Aşağıda örneklerine yer verilen bu tür durumlarda, ortaya çıkan ertelenen vergi, önceden doğrudan öz kaynak ile ilişkilendirilen bir kalemlle ilgili olmadığı sürece, gelir tablosuna aktarılır.

- Vergi rasyoları veya vergi mevzuatlarında bir değişim olması ertelenen vergi varlığının geri kazanılabileceğine ilişkin yeni bir değerlendirme yapılması
- Bir kaynağın olası geri kazanılma şeklinde bir değişimin meydana gelmesi (Otlu, 2008: 212)

Özsermaye ile İlişkilendirilen Kalemler

Cari dönem vergisi ve ertelenen vergi, benzer ya da farklı bir dönemde doğrudan öz sermaye ile ilişkilendirilen varlıklarla ilgili ise doğrudan öz kaynak ile hesap grubuyla ilişkilendirilir. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına göre doğrudan öz sermaye hesap grubuyla ilişkilendirilecek durumlara ilişkin misallerin bazıları şunlardır;

- Maddi varlıkların yeniden değerlendirilmesinden ortaya çıkan kayıtlı değerdeki bir değişimin meydana gelmesi
- Geçmişte de uygulanacak şekilde muhasebe ilkelerinde bir değişiklik veya bir yanlışın düzeltilmesi sebebiyle yedeklerin açılış bakiyesindeki bir reform
- Yabancı bir şirketin finansal tablolarının raporlama yapan işletmenin para birimi cinsinden ifade edilmesinden doğan döviz cinsi para çevrim farkları
- Bileşik bir finansal enstrümanın öz sermaye bileşenin ilk finansal tablolara yansıtılmasından doğan tutarlar (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

7.21. TMS 16: Maddi Duran Varlıklar

Bu bölümde TMS 16'nın amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Bu Standardın ilkesi, finansal tablo kullanıcılarının işletmenin maddi duran varlıklardaki yatırımını ve bu yatırımdaki değişimleri belirleyebilmelerini sağlayan maddi duran varlıklarla ilgili muhasebe işlemlerini düzenlemektir. Maddi duran varlıkların muhasebeleştirilmesindeki ana mevzular; varlıkların muhasebeleştirilmesi, defter değerlerinin belirlenmesi ve bunlarla ilgili olarak finansal tablolara aktarılması gereken amortisman miktarları ile değer düşüklüğü zararlarıdır (TMS16, prgrf 1). Kısacası maddi duran varlıkların finansal tablolara yansıtılmasına ilişkin zamanlama, bunların kayıtlı değerleri ve ilgili amortismanlarının ölçülmesi ile finansal tablolarda açıklanacak hususların belirlenmesidir.

7.21.1. Muhasebeleştirme Politikaları

Bu başlıkta, standardın muhasebeleştirme politikaları hakkında bilgi verilecektir.

Maliyet Unsurları ve İlk Kayda Alınma

Maddi duran varlıklar ilk olarak maliyetleri ile kaydedilirler. Maddi duran varlık ile doğrudan ilişkilendirilebilen aşağıdaki gibi maliyetler elde etme maliyetine dahil edilir:

- Doğrudan maddi duran varlığın inşasından veya devralınmasından kaynaklanan çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin maliyetler
- Kaynağın yerleştirileceği yerin ve arsanın düzenlenmesine bağlı maliyetler
- İlk teslimat ve ilgili maliyetler
- Kurulum veya montaj giderleri
- Test maliyetleri
- Mesleki fiyatlar

Aşağıdaki maliyetler ise, sabit kıymetin maliyetine eklenemeyecek maliyetlere örnek gösterilebilir:

Yönetimin amaçları doğrultusunda faaliyet gösterebilir durumda olup henüz kullanıma sokulmamış veya tam verimli çalışan varlıklar için katlanılan maliyetler Varlığın üreteceği mal veya hizmete talep oluşurken katlanılan maliyetler gibi başlangıç faaliyet zararları şirketin kısmen veya tamamen yeniden düzenleme veya yeniden yerleşimine ilişkin harcamalar sabit kıymetin maliyetine eklenmez.

İkame ve yenileme maliyetleri istisna edilerek, varlığın iktisabından sonra katlanılan maliyetler, ancak varlıktan elde edilecek faydayı, varlığa atfedilmiş bulunan performans standardını aşacak şekilde yükselttiği ve maliyetleri güvenilir bir biçimde ölçülebildiği zaman ilgili maddi duran varlığın maliyetine dahil edilir (MUHASEBE, 07.10.2014, www.muhasenet.net).

Finansal Tablolara Alınma Sonrası Değerleme

Maddi duran varlıklar, maliyet modeli ile (esas yöntem), yani mali tablolara ilk alınma sonrasında maliyet bedelinden birikmiş amortisman hisseleri ve birikmiş değer düşüklüğü indirildikten sonraki değeri üzerinden veya yeniden değerlendirme modeli ile (alternatif yöntem), yani yeniden değerlendirilmiş miktarı üzerinden gösterilir. Yeniden değerlendirme yöntemin uygulanabilmesi maddi duran varlıkların makul değerlerinin güvenilir bir biçimde ölçülebilmeye bağlı olarak yapılır (KGK, 03.01.015, www.kgk.gov.tr).

Makul Değerlerin Belirlenmesi (Alternatif Yöntem)

Arazi ve binaların makul değeri genellikle piyasa değerleridir. Bu değer, uzmanlarca belirlenir. Arazi ve binalar dışındaki maddi duran varlıkların makul değeri değerlendirme yoluyla belirlenmiş piyasa değerleridir. Maddi varlıkların niteliğinden kaynaklanan nedenlerle veya satışının az olması sebebiyle, piyasa değerlerine ilişkin bilgiye ulaşamadığı takdirde, amorti edilmiş ikame maliyeti ile hesaplanır (Acar ve Tetik, 2008: 85).

Yeniden Değerleme Dönemleri (Alternatif Yöntem)

Yeniden değerlemenin süreci, yeniden değerlendirme konusu maddi varlığın makul değerindeki dalgalanmaya bağlıdır. Yeniden değerlendirilen varlığın makul değeri kayıtlı değerinden önemli ölçüde farklılaşıyorsa, varlık tekrar yeniden değerlemeye tabi tutulur. Bazı maddi varlıkların makul değerinde önemli değişiklikler olabileceği için bunların yıllık olarak yeniden değerlendirilmesi şarttır. Makul değerinde önemli değişiklikler olmayanlar için ise, sık değerlendirme yapılmasına gerek olmayıp, yeterli periyodik sıklıklarla yapılması gerekmektedir. Maddi varlıklar yeniden değerlendirildiğinde, aynı kategorideki bütün diğer varlıklar da yeniden hesaplanır (Akdoğan, 2007: 55).

Yeniden Değerlemenin Etkisi (Alternatif Yöntem)

Yeniden değerlendirme kayıtlı değeri düşerse gider olarak kaydedilir. Ancak, söz konusu varlıkla ilgili olarak daha önce bir yeniden değerlendirme fonu oluşturulmuşsa, azalış ilk olarak söz konusu hesaptan düşülür. Yeniden değerlendirme kayıtlı değeri artırırsa özkaynaklara aktarılır. Ancak, bir yeniden değerlendirme artışı, aynı varlığın daha önce giderleştirilmiş bulunan yeniden değerlendirme değer düşüşünü tersine çevirdiği ölçüde gelir olarak finansal tablolara aktarılır (Otlı, 2008: 225).

Amortisman Yöntemi

Uygulanacak amortisman yöntemi (normal yöntem, azalan bakiyeler yöntemi, üretim miktarlarını baz alan yöntem) varlığın kendisinden gelecekte elde edilecek ekonomik yararlarının kullanılma biçimine göre seçilir ve bir dönemden diğerine iktisadi faydalarda bir değişim olmadığı sürece tutarlı olarak uygulanır. Faydalı ömür, amortisman tabi bir varlığın işletmece kullanılması beklenen zamanı ifade eder.

- Amortisman yönteminde şunlara dikkat edilmelidir:
- Amortisman sistematik ve düzenli olarak ayrılmalıdır.
- Faydalı ömürler yıl sonlarında incelenmelidir.
- Maddi duran varlıklar kullanıma hazır hale geldikleri tarihten itibaren amortisman tabi tutulur.
- Kullanılan amortisman yöntemi yıl sonlarında gözden geçirilmelidir (MUHASEBE, 17.12.2014, www.muhasabedersleri.com).

Değer Düşüklüğü

Maddi duran varlıklarda değer düşüklüğü olup olmadığını belirlemek üzere Varlıklarda Değer Düşüklüğü başlıklı TMS 36 no'lu standardın gerçekleştirilmesi gerekmektedir (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Dipnotlarda Açıklanacak Hususlar

Aşağıdaki hususların dipnotlarda açıklanması gereklidir (MUHASEBE NET, 07.10.2014, www.muhasabenet.net):

- ✓ Ölçüm esasları (Örnek 1)

- Kullanılan amortisman yöntemi, faydalı ömürler ve kullanılan amortisman oranları (Örnek 1)
- Maddi duran varlıkların ve birikmiş amortismanlarının dönem başı ve dönem sonundaki kayıtlı değerleri (Örnek 3) ve amortisman giderleri (Örnek 2)
- Maddi duran varlıkların dönem içindeki hareketleri (Örnek 3) (girişler, çıkışlar, işletme birleşmeleri yoluyla iktisap edilenler, yeniden değerlemeler, ayrılan veya iptal edilen değer düşüklüğü karşılıkları, amortisman, çevrim farkları gibi)
- Maddi varlıklar üzerindeki rehin, ipotek(teminat) ve diğer kısıtlamalar (varsa) Yeniden değerlendirme yöntemi kullanılıyorsa, yeniden değerlendirme tarihi, bağımsız bir değerlendirme olup olmadığı, kullanılan yöntemler, maliyet yöntemine göre hesaplanan değer, yeniden değerlendirme artışı
- (Var ise) Yeniden değerlendirme ve değer düşüklüğü sonucunda meydana gelen artış ve azalışlar (varsa)
- (Var ise) Finansal tabloların oluşturulması esnasında aktifleştirilen maliyetler
- Örnek dipnotlar aşağıda gösterilmiştir:

Örnek 1: Maddi duran varlıklar:

Maddi duran varlıklar, bilanço tarihindeki satın alma gücüne göre yeniden düşenlenmiş değerleri üzerinden, birikmiş amortisman çıkarıldıktan sonraki net değeri ile gösterilir.. Amortisman, maddi duran varlıkların düzeltilmiş değeri üzerinden faydalı ömürleri esas kabul edilerek doğrusal amortisman yöntemi ile ayrılmaktadır. Bu varlıkların tahmini faydalı ömürlerini belirten maddi duran varlık amortisman süreleri aşağıda belirtilmiştir:

Yıllar   Binalar

Özel maliyetler (Kiralanan gayrimenkul için yapılan harcamalar)

Makine ve cihazlar

Demirbaşlar

Motorlu araçlar

Bir varlığın kayıtlı olan değeri, varlığın geri kazanılabilir olan değerinden daha fazla ise, kayıtlı değer hemen geri kazanılabilir değerine indirilir. Maddi duran varlıkların elden çıkartılması sonucunda oluşan kar veya zarar, düzeltilmiş tutarlar ile tahsil olunan tutarların karşılaştırılması ile oluşturulur ve cari dönemde ilgili gelir ve gider hesaplarına yansıtılır.

Örnek 2:

NOT XX - GENEL YÖNETİM GİDERLERİ

2012   2013

Personel giderleri ve Kira giderleri

Amortisman , İtfa payları

Enerji giderleri

Tamir, temizlik, bakım, güvenlik giderleri

Diğer

7.22. TMS 17: Kiralama İşlemleri

Bu bölümde TMS 17'nin amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Standardın kapsamı finansal ve operasyonel (faaliyet) kiralama işlemlerinin finansal tablolarda gösterilmesi ile ilgili olarak usul ve esasları belirtmektir. Bu

kısımdaki hükümler, Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller başlıklı TMS 40 çerçevesinde kira ve/veya kapital kazancı elde etmek için elde tutulan gayrimenkullerin değerlemesinde uygulanmaz (TSB,15.12.2014, www.tsb.org).

Kiralama sözleşmeleri, kiraya konu olan varlığın sahipliğine bağlı olarak riziko ve getirilerin kiraya verende bulunması veya kiracıda bulunması derecesine göre tasnif edilir. Kiralama işlemleri iki grupta sınıflandırılabilir(MUHASEBE TURK, 16.12.2014, www.muhasebeturk.org):

- Finansal kiralama: Kiralama sözleşmesi ile birlikte bir varlığın mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanmış olan tüm rizikolar ve tüm faydaların kiracıya bırakılması
  - Operasyonel kiralama: Finansal kiralama dışında kalan kiralama çeşitleri
- Kiralama işlemlerinin bölümlendirilmesinde işlemin "hukuki şekli" değil, "ekonomik özü" esas kabul edilir. Bu bağlamda, aşağıdaki kıstaslardan en az birinin olduğu bir kiralama işlemi, finansal kiralama olarak görülmektedir:
- Kiralanan varlığın mülkiyetinin kiralama süresinin bittiği tarihte kiracıya geçeceğinin tahmin edilmesi
  - Kiracıya, kiralanan varlığı, opsiyonun kullanıldığı tarihte ortaya çıkması beklenen makul değerinden çok düşük bir bedel ile satın alma opsiyonu verilmesi ve bu sebeple, kiralamanın başlangıç tarihi itibarıyla, normal şartlarda kiracı tarafından bu opsiyonun kullanılacağı beklentisinin olması
  - Mülkiyet kiracıya geçmeyecek dahi olsa, kira süresinin kiralanan varlığın ekonomik ömrünün oldukça büyük bir bölümünü kapsamaması
  - Sözleşmenin başlangıç tarihi itibarıyla, asgari kira ödemelerinin bugünkü değerinin en az varlığın makul değerine eşdeğer olması
  - Kiralama konusu varlığın büyük değişiklikler yapılmadan kiracıdan başkası tarafından kullanılamayacak şekilde özel bir yapıda olması

7.22.1. Muhasebeleştirme Politikaları

Bu başlıkta, standardın muhasebeleştirme politikaları hakkında bilgi verilecektir.

Finansal Kiralamada İlk Kayda Alınma ve Ölçüm

Finansal kiralama işlemine konu olan varlıklar, kiracının mali tablosunda, ilgili varlığın makul değeri ile asgari kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı üzerinden aktifte bir varlık, pasifte ise yükümlülük olarak izlenmektedir. Asgari kira ödemelerinin bugünkü değeri hesaplanırken, kiralamadaki zımni faiz oranı; bunun tespit edilememesi halinde ise kiracının marjinal borçlanma faiz oranı esas alınmaktadır. Bu şekilde oluşan kira borçları da diğer borçlarla aynı şekilde uzun veya kısa vadeli yükümlülükler içinde izlenmektedir (TMS 17, prgrf 20-21).

Kira ödemeleri borçlarda bir iskonto ve finansman gideri olarak ikiye ayrılır. Finansman giderleri, kira süresi içerisindeki dönemlere, her bir dönem için geriye kalan borç bakiyesine sabit bir dönemsel faiz oran üretecek şekilde belirlenerek dağıtılır. Kira ödemelerinin finansman giderleri dışındaki tutarı ilgili kira borç tutarından indirilir. Bu şekilde aktifte izlenen varlıkların amortismanı, diğer benzer varlıklar için uygulanan politikalara uygun olarak kiracı tarafından ayrılır. Kira süresi ile kiralanan varlığın faydalı ömründen kısa olanı üzerinden amortisman ayrılmaktadır (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Operasyonel Kiralama İlk Kayda Alınma ve Ölçüm

Operasyonel kiralama kapsamı altında yapılan kira ödemeleri, kiralama dönemi boyunca, ödemeler eşit tutarda yapılmaya bile, eşit tutarlarda gelir tablosuna gider olarak yansıtılabilir(Oksay, 2001: 148).

Satış ve geri kiralama işlemleri

Mal sahibinin bir varlığını satması ve aynı varlığı geri kiralaması işlemidir. Satış ve geri kiralamanın birbiriyle bağlantılı olduğu bu durumlarda, ilgili işlem ekonomik özü esas kabul edilerek finansal tablolara alınır.

Satış ve geri kiralama işlemi finansal kiralama ile sonuçlanmakta ise, diğer bir anlamda ekonomik özü itibari ile, kiraya verenin ilgili varlığın teminatı karşılığında satan-kiracıya borç verdiği durumlarda, satış tutarının kayıtlı değerini aşan kısmı, bir gelir olarak finansal tablolara yansıtılmaz ve satan-kiracı tarafından ertelenen kira gelirleri olarak bilançoda yer alır ve kiralama dönemi süresince itfa edilir.

Satış ve kiralama işlemlerinin operasyonel kiralama ile sonuçlandığı durumlarda, söz konusu varlığın satış fiyatı, makul değeri ve kira ödemesinin piyasa oranları üzerinden olup olmadığı hususları göz önüne alınarak muhasebeleştirilir. Buna göre;

Satış fiyatı makul değerine eşit ise, kazanç veya kayıp doğrudan doğruya gelir tablosu ile ilişkilendirilir.

Satış fiyatı makul değerden aşağıda ise, söz konusu varlık için kararlaştırılan kira ödemelerinin piyasa oranlarından aşağıda tutularak bu kaybın telafi edilmediği durumlarda, satışla ilgili kazanç veya kayıp doğrudan doğruya gelir tablosuna kaydedilir. Kira ödemelerinin piyasa oranlarından aşağıda tutularak bu kaybın telafi edildiği durumda ise kazanç veya kayıp ertelenir ve varlığın öngörülen kullanım süresi göz önünde tutularak kira ödemeleri ile doğru orantılı olarak itfa edilir.

Satış fiyatı makul değerden büyük ise, satış fiyatı ile ilgili varlığın makul değeri arasında oluşmuş olan farktan doğan kazanç ertelenir ve varlığın beklenen kullanım süresi içinde itfa edilir (TMS 17, prgrf 58-66).

Dipnotlarda Açıklanacak Hususlar

TMS 32'de belirtilen açıklamalar dışında, aşağıda gösterilen açıklamalar yapılacaktır (Oksay, 2001: 149).

Finansal Kiralama:

Kiralama konusu olan her varlık türü için, bilanço tarihinden itibaren net kayıtlı değeri (Örnek 1) Bilanço tarihinden itibaren, asgari kira ödemelerinin toplamı ve bunların bugünkü değerleri ve aşağıdaki vadeler bazında tutarları (Örnek 2)

- Bir yıldan daha az
- Bir yıldan daha fazla ve beş yıldan daha az
- Beş yıldan daha fazla
- Kiracının önemli kiralama işlemlerinin genel bir tanımı, bir koşula bağlı kiralama ödemelerinin belirlenme esası, yenileme veya alım opsiyonu ve değişen koşullara göre uyarılma hükümlerinin geçerli olup olmadığı, geçerli ise koşulları; temettü dağıtımı, ilave borçlanma ve yeni kiralama gibi konularda, kiralama sözleşmesinde kiracıya getirilen kısıtlamalar. (Örnek 3) Dönemin bilançosuna yansıtılan şarta bağlı kira ödemelerinin tutarı (Örnek 4)
- Kiralayanın önemli ölçüdeki finansal kiralama işlemleriyle ilgili kira ödemelerinin belirlenmesindeki esaslar, sözleşmenin getirebileceği ilave yükümlülükler vb (Örnek 3)

- (Varsa) fesih edilemez kiralamalar kapsamında, asgari kira ödemelerinin toplamı ve vadeleri

Operasyonel Kiralama:

Bilanço tarihi itibarıyla, asgari kira ödemelerinin toplamı ve bunların bugünkü değerleri ve aşağıdaki vadeler bazında tutarları (Örnek 2)

- Bir yıldan daha az
  - Bir yıldan daha fazla ve beş yıldan daha az
  - Beş yıldan daha fazla
  - Dönemin gelir tablosuna yansıtılan tutarlar
  - Kiralayanın önemli ölçüdeki finansal kiralama işlemleriyle ilgili olarak koşullu kira ödemelerinin belirlenmesi, yenileme ve alım opsiyonlarının belirlenmesi
- Dipnotlara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir:

Örnek 1:

Sabit Kıymetler ile İlgili Notta Verilecek Bilgi

Şirketin maddi duran varlıkları içinde yer alan ve bir finansal kiralama sözleşmesi ile kiralanmış varlıkları, aşağıda net defter değeri belirtilen makine ve cihazlardan oluşmaktadır:

Net defter değeri

2013

2012

Örnek 2:

Muhasebe Politikaları

Şirketin esas anlamda mülkiyetin tüm risk ve ödülleri kendi üzerine aldığı maddi duran varlık kiralaması, finansal kiralama şeklinde tasnif edilir. Finansal kiralamalar, kiralama döneminin en başında kiralanmış bulunan varlığın rayiç değerinden veya asgari kira ödemelerinin o günkü indirgenmiş değerinden daha düşük olanı üzerinden kaydedilir. Her kira ödemesi, borç bakiyesi üzerinde sabit bir oranın elde edilmesi için borç ve finansal masraflar arasında tahsis edilir. Finansal masraflar çıkarıldıktan sonra ilgili finansal kiralama borçları, finansal kiralama borçları olarak kayıtlara alınır. Finansman maliyetinin faiz unsuru, kira dönemi boyunca gelir tablosuna gider olarak yansıtılmaktadır. Finansal kiralama yolu ile satın alınan maddi duran varlıklar, varlığın tahmini faydalı ömrü üzerinden amortismanına tabidir.

Finansal kiralamadan doğan borçlar, ilgili maddi duran varlığın satın alma değeri üzerinden finansal tablolara eklenir. Kira sözleşmesinden doğan faiz ödemeleri ise, kira dönemi boyunca gelir tablosuna gider olarak yansıtılır.

Mülkiyete ait risk ve ödüllerin önemli bir kısmının kiralayana ait olduğu kiralama işlemi, işletme kiralaması olarak tasnif edilmektedir.

İşletme kiralaları (kiralayandan alınan teşviklerin çıkarılmasının ardından) olarak yapılan ödemeler, kira dönemi boyunca doğrusal yöntem ile gelir tablosuna gider olarak kaydedilir.

Örnek 3:

NOT XX - FİNANSMAN GELİRLERİ/(GİDERLERİ) - NET

2013

2012

Finansman gelirleri:

Menkul kıymet faizleri

Vadeli satış faiz geliri

Kur farkı(kambiyo) geliri
 Vadeli mevduat faiz getirisi
 Diğer faiz gelirleri
Toplam finansman gelirleri
 Finansman giderleri:
 Vadeli alım faiz gideri
 Banka kredileri faiz giderleri
 Kur farkı gideri
 Finansal kiralama faiz giderleri
Diğer
Toplam finansman giderleri
 Net finansman gelirleri/(giderleri)

7.23. TMS 18: Hasılat

Bu bölümde TMS 18'in amacı ve kapsamı ile alınacaktır.

Standartın amacı, değişik işlem ve olaylardan kaynaklanan hasılatların nasıl muhasebeleştirileceğine açıklık kazandırmaktır. Hasılatın muhasebeleştirilmesi sırasında karşılaşılan en önemli sorun hasılatın ne zaman tanınacağıdır. Hasılat, gelecekte şirkete ekonomik fayda akışının belli olduğu ve bu faydanın tutarının güvenilir bir şekilde belirlenebildiği durumlarda tanınır. Standart, bu kriterlere hangi şartlar altında uyulmuş olacağını ve dolayısıyla hasılatın tanınmış olacağını belirler (TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr).

Standartta yer alan konular, mal ve hizmet satışı, royale, faiz ve temettü gelirleri getiren varlıkların başka kimseler tarafından kullanılmasına bağlı olarak oluşan hasılatın işletmelerce muhasebeleştirilmesinde uygulanmaktadır. Aşağıdakiler kapsam dışıdır (KGK, 03.01.2015 , www.kgk.gov.tr):

- Kira sözleşmelerinden kaynaklanan hasılat
- Sigorta işletmelerinin sigorta sözleşmelerinden kaynaklanan hasılatı
- Finansal varlık ve yükümlülüklerin makul değerlerinde değişim veya bunların elden çıkarılması hususundan kaynaklanan hasılat tarımsal ürünler ve madenlerin çıkarılmasından kaynaklanan hasılat
- Özkaynak metodu ile muhasebeleştirilen iştiraklerden elde edilen temettü
- Diğer dönen varlıkların değerindeki değişiklikler hasılatın Belirlenmesi

Hasılat, alman veya alınacak değerin makul değeri ile ölçülür. Bir işlem den kaynaklanan hasılat, şirket ile işleme konu varlığı satın alan veya kullananın anlaşması ile belirlenir. Şirket tarafından verilen indirim veya iskontolar hesaba alınarak elde edilen/edilecek değerin makul değeri hasılat olarak kaydedilir(KGK, 03.01.2015 , www.kgk.gov.tr).

İki taraf arasında gerçekleşen işlem sırasında ürün veya hizmet değişimi söz konusu ise, benzer ürün veya hizmet takası durumunda hasılat oluşmaz. Benzer olmayan ürün veya hizmet takası durumunda ise, hasılat öncelikle elde edilen ürün veya hizmetin makul değeri olarak belirlenir. Bu değerin güvenilir bir şekilde belirlenememesi durumunda elden çıkarılan ürün veya hizmetin makul değeri hasılat olarak kaydedilir(KGK, 03.01.2015 , www.kgk.gov.tr).

7.23.1. Muhasebeleştirme Politikaları

Bu başlıkta, standardın muhasebeleştirme politikaları hakkında bilgi verilecektir.

Bu Standarttaki muhasebeleştirilme prensipleri genel olarak her bir işleme farklı farklı uygulanır. Bu işlemler hususunda detaylı bilgi aşağıda verilmiştir.

7.23.1.1. Mal Satışının Hasılat Olarak Kaydedilmesi

Mal satışının hasılat olarak kaydedilebilmesi için aşağıdaki koşullar sağlanmalıdır (TMS 18, prgrf 14) :

- İşletme, malın mülkiyeti ile alakalı önemli olan riziko ve getirileri alıcıya nakletmiştir,
- İşletme, mülkiyetle ilgili yönetme hakkını ve satılan mallar üzerindeki etkin denetimini sürdürmemektedir,
- Hasılat tutarı güvenilir olarak belirlenebilmektedir,
- İşlemlerle ilgili ekonomik faydaların işletmeye akacağı muhtemeldir,
- İşleme ilişkin oluşan maliyetler güvenilir olarak belirlenebilmektedir.

7.23.1.2. Hizmet Satışının Hasılat Olarak Kaydedilmesi

Hizmet satışının hasılat olarak kaydedilebilmesi için aşağıdaki koşullar sağlanmalıdır (TMS 18, prgrf 20) :

- Hasılat miktarı güvenilir bir şekilde ölçülebilmelidir,
- İşlemlerle ilgili ekonomik faydaların işletmeye akacağı muhtemeldir,
- Bilanço tarihinden itibaren işlemin tamamlanma düzeyi güvenli bir şekilde ölçülebilmelidir,
- İşlem için katlanılmakta olan maliyetler ve işlemin tamamlanması için katlanması gerekli olan maliyetler güvenli bir şekilde ölçülebilmelidir.

İşlemin başlangıcı sırasında, işlemin sonuçlarının güvenli bir şekilde ölçülmesi mümkün olmayabilir. Fakat, işletmenin işlem maliyetlerini geri kazanması olası olabilir. Bu durumlarda, sadece katlanılan ve geri kazanılması muhtemel olan tutar kadar kısım hasılat olarak finansal tablolara aktarılır. İşlemin sonucu güvenilir bir şekilde öngörülemediğinden, kayıtlara bir kar yansıtılmaz (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

7.23.1.3. Faiz, isim hakları ve temettüler Hasılat Olarak Kaydedilmesi

Faiz, varlığın efektif getirişi dikkate alınarak zaman doğru orantılı olarak; royalti, ilgili sözleşmelerin özü esas kabul edilmek suretiyle tahakkuk esasına göre; temettü, hissedarların temettüyü tahsil etme hakkının olduğu tarihte finansal tablolara alınır(TMS 18, prgrf 29).

Kamuya Açıklanacak Hususlar

Kamuya açıklanacak hususlar aşağıdaki gibidir (TMS 18, prgrf 35):

- Hizmet satışı ile alakalı işlemlerin tamamlanma düzeyinin belirlenmesinde kullanılan sistemler dahil, hasılatın finansal tablolara alınmasında kullanılan muhasebe prensipleri söz konusu dönem içinde finansal tablolara alınan önemli hasılat unsurlarının tutarı
- Mühim hasılat unsurlarının içinde yer alan mal veya hizmet takas edilmesi ile ortaya çıkan hasılatın tutarı

Standarda İlişkin Ek Notlar

Hasılat, malların ileriki bir zamanda teslimi için elde etme yada üretme niyeti olduğu zaman kaydedilmez. Konsinye satışlarda hasılat, satıcı tarafından, alıcının malları üçüncü bir kişiye sattığı zaman kaydedilir. Tahsilatı taksitlere bölünmüş satışlar, satıcı tarafından satışın gerçekleştiği tarihten ve satış fiyatı ile kaydedilir. Satış fiyatı, tüm taksit alacaklarının yüklenilen faiz oranıyla iskonto edilmiş bugünkü değeridir. Eğer bir malın satış fiyatı belirlenebilir tutarda satış sonrası hizmet bedelini de içeriyorsa, hizmet fiyatına karşılık gelen kısım öncelikle ertelenir, ve ilgili hizmet verildikçe hasılat kaydedilir. Abonelik hasılatı, eğer eşit fiyatlı ve periyodik olarak teslim edilen ürünleri kapsıyorsa, bu hasılat doğrusal olarak ve abonelik hizmeti boyunca kaydedilir (ISMMMO, 15.12.2014, www.ismmmo.org.tr).

7.24. TMS 19: Çalışanlara Sağlanan Faydalar

Bu bölümde TMS 19'un amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Standardın amacı, işletmelerin, çalışanlarının verdiği hizmete karşılık gelecekte ödeyeceği faydalara ilişkin yükümlülüğünün ve çalışanlarının verdiği doğan ekonomik faydanın şirket tarafından kullanılmasına ilişkin giderlerin muhasebeleştirilmesi ve finansal tablolarda açıklanması hususundaki esasları düzenlemektir (TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr).

Çalışanlara sağlanan faydalar aşağıdaki faydaları kapsamaktadır (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr):

- Çalışanlara sağlanan kısa vadeli faydalar; maaş, ücret ve sosyal sigorta primleri, ücretli olarak çıkılan izin ve hastalık izinleri, kar dağıtımı ve ikramiyeler ve mevcut çalışanlara sağlanan diğer maddi faydalar
- Çalışma döneminden sonra sağlanan faydalar (emeklilik maaşı, emeklilik sonrası hayat sigortası ve emeklilik sonrası sağlık yardımı, diğer emeklilik faydaları gibi)
- Çalışmanın sona erdirilmesine ilişkin faydalar

Çalışanlara Sağlanan Kısa Vadeli Faydalar

Bir hesap dönemi süresince çalışanların verdiği hizmetlere karşılık ödenmesi beklenen faydalara ilişkin tutarlar indirimine tabi olmadan şirket tarafından finansal tablolara aktarılır. İkramiye ve kar dağıtımına ilişkin beklenen maliyetler yalnızca aşağıdakiler gerçekleştiğinde finansal tablolara yansıtılır (ISMMMO, 15.12.2014, www.ismmmo.org.tr):

- Önceki dönemlerde meydana gelen olaylar sonucunda işletmenin bu ödemelere ilişkin yasal veya zımni kabulden doğan bir yükümlülüğü (constructive obligation) varsa
- Sorumluluk makul şekilde tahmin edilebiliyorsa

İşletmeler çalışanlarının işte bulunmadıkları dönemlerde de ödemelerde bulunabilir (yıllık izin, doğum izni, vb.) Bu ödemeler birikimli veya birikimsiz olarak ikiye ayrılır. Eğer çalışanlar kullanmadıkları izinlerini gelecek dönemlere taşıyabiliyorlar ise, ilgili faydalar birikimli olarak tanımlanır. Çalışanlar ilgili faydalara hak kazandığı zaman, işletme söz konusu yükümlülüğü finansal tablolara yansıtmalıdır (ISMMMO, 15.12.2014, www.ismmmo.org.tr).

Çalışma Dönemi Sonrasına İlişkin Faydalar

Çalışma döneminin sonrasına ilişkin faydalar iki ana sınıfta tasnif edilir;

- Belirli katkı planları (defined contribution plans)
- Belirli fayda planları (defined benefit plans)

Bu ayrımın gerçekleşmesinde planın ana şartları ve ilkeleri tarafından belirlenen ekonomik içeriği esas kabul edilir.

a) Belirli Katkı Planları

Belirli katkı planlarına bağlı olarak, bir şirketin hususi veya zımni kabulden doğan yükümlülüğü fona katkıda bulunmayı kabul ettiği miktar ile sınırlandırılır. Bu sebeple, çalışanın hizmet sonrası elde ettiği fayda, işverenin plana veya bir sigorta şirketine yaptığı katkı kadar olur ve buna bağlı olarak, aktüeryal risk (beklenenden düşük düzeyde elde edilmesi muhtemel olan) ve yatırım riski (beklenen faydaları karşılamayan varlıklara uygulanan yatırım) çalışanlara aittir. Bir muhasebe dönemi boyunca çalışanların verdiği hizmet karşılığında elde ettiği faydalara ilişkin işletmenin belirli katkı planına ilişkin olarak ödemesi lazım olan katkı payı, işletme tarafından herhangi bir indirim tabi tutulmadan, ödenmiş katkı payı çıkarıldıktan sonra yükümlülük olarak (tahakkuk eden gider), eğer bilanço tarihinden önce ödenen katkı ilgili hizmet için belirlenen katkı payını geçiyorsa bilançoda varlık olarak muhasebeleştirilir (MUHASEBE, 17.12.2014, www.muhasebedersleri.com).

b) Belirli Fayda Planları

Belirli fayda planlarına bağlı olarak, işveren, taahhüt ettiği menfaatleri var olan ve önceki çalışanlara ödemekle sorumludur ve bunun sonucu aktüeryal risk ve yatırım riski işverene aittir. Aktüeryal veya yatırım deneyimi beklenenden kötü ise işletmenin sorumluluğu artabilir. Belirli fayda planlarının muhasebeleştirilmesinde aşağıda belirtilen sıralama uygulanır (MUHASEBE NET, 13.12.2014, www.muhasebenet.net):

- Çalışanların cari veya önceki dönemlerde sundukları hizmete karşılık elde ettikleri getirinin güvenilir bir şekilde öngörülmesi için aktüeryal yöntemlerin kullanılması
- Belli bir fayda sorumluluğunun bugünkü değeri ile cari hizmet maliyetinin belirlenebilmesi için, ilgili faydaların "öngörülen birim kredi yöntemi"nin kullanılması suretiyle iskonto tabi tutulması
- Plana ait varlıkların makul değerinin tespit edilmesi
- Aktüeryal kazanç ve kayıpların finansal tablolara alınması gereken tutarının tespit edilmesi
- Plana ilişkin herhangi bir yenilik veya değişiklik oluşması durumunda, ortaya çıkan geçmiş hizmet maliyetlerinin tespit edilmesi
- Planın nihayet kazanmış veya kapsamının daraltılmış olması durumunda, ortaya çıkan kazanç ve kayıpların tespit edilmesi
- Bilançoda, belli bir fayda yükümlülüğü olarak mali tablolara alınacak tutarın belirlenmesinde, aşağıda belirtilen miktarların net toplamı dikkate alınır:
- Bilanço tarihinde belli bir fayda sorumluluğunun bugünkü değeri
- Finansal tablolara alınmayan aktüeryal kazanımlar eklenir (finansal tablolara alınmayan aktüeryal kayıplar çıkarılır)
- Henüz finansal tablolara alınmayan geçmiş hizmet maliyetleri çıkarılır
- Plan ile ilgili sorumlulukların ifa edilebilmesinde doğrudan kullanılacak plan varlıklarının bilanço tarihindeki makul değeri çıkarılır

- Gelir tablosunda, belli bir fayda sorumluluğuna ilişkin giderin tespit edilmesinde, aşağıda belirtilen tutarların net toplamı dikkate alınır:
  - Cari hizmet maliyeti
  - Faiz maliyetleri
  - Plana ait varlıklar ile ilgili olarak beklenen getiri
  - Aktüeryal kazançlar ve kayıplar
  - Geçmiş yıl hizmet maliyetleri
  - Planın son bulmasının veya kapsamının küçültülmesinin yarattığı etki
  - Belirli fayda planlarında aktüeryal varsayımlar
- Aktüeryal varsayımlar aşağıdaki öğelerden meydana gelmektedir:
- Fayda elde etmeye hak kazanmış mevcut ve önceki çalışanların gelecekteki özellikleri hakkında yapılan demografik varsayımlar (ölüm oranı, iş değiştirme/maluliyet/erken emeklilik oranları, sağlık planları kapsamında tazminat başvuru oranları)
  - Mali varsayımlar (iskonto oranı, gelecekteki ücret ve benzeri fayda düzeyleri, plana ait varlıkların beklenen iktisap oranı)

Aktüeryel kazanım ve kayıplar uzun vadede birbirlerini netleştirici bir etkide bulunabilirler. Diğer yandan, aktüeryel kazanç ve kayıpların, minimum düzeyde en iyi tahminin %10 altında veya üstünde olan aralığın dışında kalan kısmının finansal tablolara alınması ve gelir tablosu ile ilişki kurulması mecburidir.

Belirli Fayda Planlarında Geçmiş Hizmet Maliyetleri

Belli fayda sorumlulukları ile ilgili değerlendirme işlemlerinde; geçmiş hizmet maliyetleri, faydaların kazanılmış duruma geldiği tarihe kadar olan ortalama dönem üzerinden doğrusal olarak gider yazılarak finansal tablolara eklenir. Faydalar, belirli fayda planının başlangıcı veya bu planda yapılan değişiklikler itibarıyla kazanılmış olarak kabul gördüğü sürece, geçmiş hizmet maliyetleri derhal gider yazılmak suretiyle finansal tablolara alınır (SPK-MSD 10/621, 2003: 1)

Belirli Fayda Planlarında Kapsam Daraltmalar ve Sona Erdirmeler

Belirli fayda planının kapsamının azaltılmasından veya son buldurulmasından kaynaklanan kazanım veya kayıplar, kapsam daraltmanın veya sona erdirmenin gerçekleştiği anda muhasebe kaydına tabi tutulur (Avrupa Birliği Resmi Gazetesi 1606, 2002: 243).

Belirli Fayda Planlarında Netleştirme

Bir şirket bir plana ait varlığı, diğer bir plana ait yükümlülüğünden ancak aşağıdaki koşullar dahilinde netleştirir:

- Şirketin, bir planındaki fazlalığı diğer plan kapsamındaki sorumluluğu yerine getirmekte kullanmak için hukuki bir hakkının olması ve
- İşletmenin, bir planda fazla oluşturup diğer plan kapsamındaki sorumluluğunu ifa etmek veya yükümlülüklerin net olarak yerine getirmek hususunda niyetinin olması
- Belirli fayda planlarına ilişkin kamuya açıklanacak hususlar

Belirli fayda planına ilişkin olarak finansal tablo dipnotlarında aşağıda belirtilen açıklamalar yapılır:

- Aktüeryel kazanım ve kayıpların finansal tablolara alınması ile ilişkin muhasebe politikası

- Planın niteliğine ilişkin genel bir açıklama
- Bilançoda yer alan aktif ve pasiflerin mutabakatı
- Gelir tablosuna yansıtılan toplam gider tutarı ve bileşenleri
- Bilanço tarihi itibarıyla kullanılan aktüeryal varsayımlar (TMS19, Prgf 1-10).

7.25. TMS 20: Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması

Bu bölümde TMS 20'nin amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Devlet teşviklerinin muhasebe kaydına alınabilmesi ve açıklanması ile diğer şekillerdeki devlet yardımlarının açıklanmasında bu standart uygulanır (TMS 20, prgrf 1).

Standartın kapsamadığı konular aşağıda belirtilmiştir (TMS 20, prgrf 2):

- Fiyat değişiminin tesirlerini ortaya koyan mali tablolarda devlet teşviklerinin muhasebeleştirilmesinde veya benzeri nitelikteki ek bilgilerde ortaya çıkan özel sorunlar
- İşletmelere vergilendirilebilir kâr ya da vergi zararını hesaplarken yararlanmak için sağlanan faydalar veya vergi yükümlülüğüne bağlı olarak belirlenen ya da vergi yükümlülüğü ile sınırlı olarak sağlanan devlet yardımları. Söz konusu yardımlara örnek olarak; gelir/kurumlar vergisi istisnaları, hızlandırılmış amortisman uygulaması, yatırımı teşvik amaçlı vergi indirimleri, ve indirilmiş vergi oranları gösterilebilir
- Devlet'in bir işletmeye katılması
- "TMS 41 Tarımsal Faaliyetler" kapsamı içerisindeki devlet teşvikleri.

7.26. TMS 21: Kur Değişiminin Etkileri

Bu bölümde TMS 21'in amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Standartın hedefi yabancı para işlemlerinde kullanılacak kur ve kur değişiminin etkilerinin finansal tablolara yansıtılmasına ilişkin ana ilkeleri tespit etmektir.

Standart aşağıda detayları verilen konuları kapsamaktadır:

- Yabancı para işlemleri ve bakiyelerin muhasebeleştirilmesi yabancı şirketlerin faaliyet sonuçlarının ve mali durumlarının konsolidasyon, oransal konsolidasyon ve öz sermaye yöntemine göre muhasebeleştirilmesi için dönüştürülmesi
- Bir işletmenin faaliyet neticelerinin ve mali durumunun raporlama para birimine çevrilmesi (ISMMMO, 15.12.2014, www.ismmmo.org).

Fonksiyonel Para Birimi

Fonksiyonel para biriminin belirlenmesinde dikkate alınacak esas hususlar şunlardır:

- Mal ve hizmetlerin fiyatlandırıldığı para birimi
- Rekabet gücü ve düzenlemeleri ile satış fiyatının belirlenmesine etki eden ülkenin para birimi
- İşçilik, hammadde ve diğer giderlerin fiyatlarına etki eden para birimi

Fonksiyonel para biriminin belirlenmesinde dikkate alınacak diğer hususlar ise şunlardır:

- Finans faaliyetlerinden kazanılan para birimi

- Ana faaliyetlerden kazanılan nakdin elde tutulmasında kullanılan para birimi
- Yabancı şirketlerin fonksiyonel para biriminin belirlenmesinde aşağıda belirtilen ilave hususlar dikkate alınır:
- Yabancı şirketlerin faaliyetlerini bağımsız olarak mı yoksa finansal raporları hazırlayan işletmenin faaliyetlerinin bir uzantısı olarak mı devam ettirdiği
- Yabancı işletme ile ana ortaklık arasındaki faaliyetlerin yoğunluğu
- Yabancı işletmenin nakit akımlarının ana ortaklığa kolaylıkla aktarılabilir olması
- Yabancı işletmenin nakit akımının ana ortaklığın desteği olmaksızın devam edebilir olması

Yabancı para biriminden yapılan parasal ve parasal olmayan kalemlerin hangi tarihteki kur üzerinden hesaplanacağı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde, ilk kayıtların parasal ve parasal olmayan kalemlerde işlem tarihindeki kur üzerinden gösterildiği, raporlama tarihindeki değerlemenin ise maliyet değerinden taşman mali olmayan kalemler için işlem tarihinde mevcut kur üzerinden, rayiç değerinden taşman mali olmayan kalemler için rayiç değer belirlendiği tarihteki mevcut kur üzerinden, parasal kalemler içinse bilanço tarihindeki mevcut kur üzerinden gösterilmektedir (TMS 21, Prgrf 20-37).

Tablo 7.3. Yabancı Para İşlemlerinin Fonksiyonel Para Biriminden Gösterimi
(<http://archive.ismmmo.org.tr>, 15.12.2014)

	İlk kayıt	Raporlama tarihindeki değerlendirme
maliyet değerinden taşman parasal olmayan kalemler	İşlem tarihindeki kur üzerinden*	işlem tarihindeki kur üzerinden *
Rayiç değerinden taşınan parasal olmayan kalemler	İşlem tarihindeki kur üzerinden*	Rayiç değer belirlendiği tarihteki kur üzerinden
Parasal kalemler	İşlem tarihindeki kur üzerinden*	Bilanço tarihindeki kur üzerinden

* Pratik olması sebebiyle aylık ortalama kurlar kullanılabilir.

Fonksiyonel Para Biriminin Değişmesi

Değişim tarihinden itibaren mevcut tüm bakiyeler, yeni fonksiyonel para birimine bu tarihteki mevcut kur üzerinden dönüştürülür ve parasal olmayan kalemlerin tarihi maliyetleri bu şekilde bulunan yeni tutarı olarak tespit edilir. Geçmiş dönemlerde yabancı para dönüştürme farkı olarak özsermayede izlenen tutarlar, ilgili işletmelerin elden çıkarılmasına kadar gelir tablosu ile ilişkilendirilmez (MUHASEBE TÜRK, 16.12.2014, www.muhasebeturk.org).

Finansal Tabloların Fonksiyonel Para Biriminden Farklı Bir Raporlama Birimine Dönüştürülmesi

Mali tabloların fonksiyonel para biriminden farklı bir raporlama birimine nasıl dönüştürüleceği aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Tablonun incelenmesinden, bilanço için bilanço tarihindeki kur üzerinden, kar/zarar tablosu içinse yüksek enflasyonun olmadığı durumlarda işlem tarihindeki kur üzerinden, yüksek enflasyonun olduğu durumlarda da bilanço tarihindeki kur üzerinden dönüştürülür (Özcan, 2012: 53).

Finansal Tabloların Fonksiyonel Para Biriminden Farklı Bir Raporlama Birimine Dönüştürülmesi

	Yüksek enflasyonun olmadığı durumlarda	Yüksek enflasyonun olduğu durumlarda
Bilanço	Bilanço tarihindeki kur üzerinden	Bilanço tarihindeki kur üzerinden
Kar / zarar	İşlem tarihindeki kur üzerinden	Bilanço tarihindeki kur üzerinden
Özsermaye çevirim farkı	Özsermaye çevirim farkı	-

Yabancı İşletmelerin Elden Çıkarılması

Sermaye ile ilişkilendirilmiş ertelenmiş yabancı para dönüşüm farkları, elden çıkarma ile ilgili kazanım ve kaybın mali tablolara aktarıldığı dönemde gelir ve gider olarak finansal tablolara alınır. Elden çıkarmanın kısmi olduğu hallerde sadece ilgili kısma denk gelen ertelenmiş yabancı para çevrim farkları gelir tablosu ile ilişkilendirilir (Oksay, 2001: 164).

7.27. TMS 23: Borçlanma Maliyetleri

Bu bölümde TMS 23'ün amacı, kapsamı ve standartta geçen tanımlar ele alınacaktır.

Bir özellikli varlığın edinilmesi, inşa edilmesi veya üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri bu varlığın maliyetinin bir parçasını oluşturmaktadır. Diğer borçlanma maliyetleri gider olarak muhasebeleştirilebilir (TMS 23, prgrf 1).

Şirketler, borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesinde bu standardı kullanırlar. Borç olarak tasnif edilmeyen, imtiyazlı hisseler dahil, özvarlıkların gerçekleşen veya tahmini maliyetleri ile ilgili konular bu standardın kapsamında değildir.

İşletmeler tarafından aşağıdaki varlıkların edinilmesi, inşa edilmesi veya üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri ile ilgili olarak bu Standardın uygulanması gerekmemektedir (TMS 23, prgrf 3-4):

- Gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülebilen bir özellikli varlık, örneğin TMS 41 Tarımsal Faaliyetler Standardı kapsamındaki bir canlı varlık,
- Çok miktarda ve tekrarlanarak üretilen veya üretilen stoklar.

Tanımlar

Bu Standartta bulunan terimlerin anlamları aşağıdaki şekildedir:

Borçlanma maliyetleri: Bir şirketin yaptığı borçlanmalarla ilgili olarak katlanılan faiz ve diğer giderlerdir.

Özellikli varlıklar: Hedeflenen kullanıma veya satışa hazır duruma getirilebilmesi zorunlu olarak uzun bir süreci gerektiren varlıklardır.

Borçlanma maliyetleri aşağıdaki gibi sayılabilir:

- TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme Standardında tanımlanan etkin faiz oranı metodu uygulanarak hesaplanan faiz gideri,
- TMS 17 Kiralama İşlemleri" Standardı uyarınca finansal tablolara aktarılan

- kiralamalara ilişkin borçlanma maliyetleri
- Yabancı para ile borçlanmalarda, faiz maliyetleri ile ilgili düzeltme olarak dikkate alındıkları ölçüde olacak şekilde, kur farkları.

Aşağıdakilerden herhangi biri koşullara bağlı olarak, özellikli varlık olabilir:

- Stoklar
- Üretim tesisleri
- Enerji İmalat tesisleri,
- Gayrimaddi duran varlıklar,
- Yatırım amaçlı gayrimenkuller,
- Taşıyıcı bitkiler (TMS 23, prgrf 5-7).

Finansal varlıklar ve kısa süre içerisinde imal edilen veya üretilen stoklar özellikli varlık değildir. Elde edildiklerinde hedeflenen kullanıma veya satışa hazır hale gelen varlıklar da, özellikli varlık değildir (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

7.28. TMS 24: İlişkili Taraf Açıklamaları

Bu bölümde TMS 24'ün amacı, kapsamı ve standarta geçen tanımlar ele alınacaktır.

Standardın kapsamı, ilişkili taraflarla olan ilişkilere, bir şirket ile ilişkili tarafları arasında dönem içinde gerçekleşen işlemlere ve ilişkili taraflarla ilgili bakiyelere ilişkin açıklanacak bilgileri tespit etmektir. Bir işletmenin olağan faaliyetleri kapsamında ödenen yönetim tazminatları, gider karşılıkları ve benzeri kalemler bu standart kapsamında açıklanması zorunlu kalemlerden sayılmamaktadır (MUHASEBE NET, 07.10.2014, www.muhasabenet.net).

Tanımlar

İlişkili taraf: Bir taraf, aşağıda belirtilen hallerden herhangi birinin varlığı durumunda bir işletme ile ilişkili olarak kabul görür:

- Tarafın (a) doğrudan veya bir ya da daha fazla aracı vasıtasıyla dolaylı olarak bir işletmeyi denetlemesi veya işletme tarafından denetlenmesi veya kendisini denetleyen eden işletmenin aynı anda diğer bir işletmeyi denetlemesi, işletme üzerinde önemli derecede tesiri bulunacak bir hakkının bulunması, işletme üzerinde müşterek kontrolünün bulunması
- Tarafın (b) işletmenin iştiraki olması (UMS 28'de tanımlandığı üzere)
- Tarafın (c) müşterek yönetime tabi olan bir teşebbüs olduğu durumlarda, müteşebbislerden birinin işletme olması (UMS 31)
- Tarafın (d); işletme faaliyetlerinin planlanması, yürütülmesi ve kontrol edilmesi ile doğrudan veya dolaylı yoldan yetkili ve sorumlu olan, işletmenin veya işletmenin ana ortaklığının yönetim kurulu üyesi, genel müdür gibi yönetici personelden olması
- Tarafın (e), (a) veya (d) maddelerinde bulunan kişilerin yakın aile üyelerinden biri olması
- Tarafın, (d) veya (e) maddelerinde bulunan kişilerin doğrudan veya dolaylı olarak denetim veya müşterek denetim hakkının bulunduğu veya üzerinde önemli derecede tesiri olduğu ya da yarıdan fazla oy hakkına sahip olduğu bir işletme olması

- Tarafın, işletmenin veya bu işletmenin ilişkili tarafı olan herhangi bir işletmenin çalışanlarının emeklilik haklarıyla ilgili bir fon veya işletme olması
Standart çerçevesinde aşağıdakiler ilişkili taraf kapsamına girmez:
- Bir kimsenin iki farklı işletmede yönetici veya yönetim kademesinde mühim bir çalışan olması, bu kimsenin yöneticisi veya mühim çalışanı olduğu işletmeler ilişkili taraflar olarak kabul görmez
- Müşterek yönetime tabi olan bir teşebbüs üzerinde müşterek kontrolü paylaşan iki müteşebbis, bir tek bu özellikleri nedeniyle ilişkili taraflar olarak kabul görmez
- Finansman temin eden tarafların, sendikaların, kamu hizmeti veren kuruluşların ve devlet kurumlarının bir işletme ile olan olağan işlemleri çerçevesinde ilişkiye girmeleri; işletmenin hareket serbestisini etkileyebilecek veya karar sürecine katılımda bulunabilecek olsa dahi, bunların ilişkili taraflar olarak kabul görmesini sağlamaz
- İşletmenin iktisadi bağımlılığı ile sonuçlanacak şekilde ticari işlemlerin önemli bir hacminin gerçekleştirildiği bir müşteri, distribütör, tedarikçi, veya ana bayii bir tek bu sebepten ötürü dolayı ilişkili taraf olarak kabul edilmez

İlişkili taraf işlemi: Bir fiyat uygulansın ya da uygulanmasın, ilişkili taraflar arasındaki kaynak, yükümlülük veya himet transferidir. Kontrol: Bir işletmenin faaliyetlerinden fayda sağlamak, ilgili işletmenin finansal ve faaliyet stratejilerini yönetme ve yönlendirme gücüne malik olunmasıdır. Müşterek kontrol: Bir ekonomik faaliyetin sözleşmeler kapsamında kontrolünün iki veya daha fazla tarafça yapılmasıdır. Önemli derecede etki: Bir işletmenin finansal ve faaliyet stratejilerine ilişkin kararları üzerinde kontrol yetkisi olmadan katılma yetkisidir. Önemli derecede tesir, pay sahipliğinden kaynaklanabileceği gibi, yasal düzenlemelerden veya özel anlaşmalardan da kaynaklanabilir. Bir kimsenin yakın aile üyeleri: Bir kimsenin işletme ile olan işlemlerinde bu kimseyi etkilemesi veya bu kimseden etkilenmesi beklenen aile üyeleridir. Aile üyeleri, bu kişinin çocukları ve eşi, eşinin çocukları ve bu kişinin veya eşinin bakmakla sorumlu olduğu kişilerdir (KKG,03.01.2015, www.kgk.gov.tr)

Dipnotlarda Açıklanacak Hususlar

- İlişkili taraflarla gerçekleşen işlemlerin tutarı ilişkili taraflarla gerçekleşen işlemlerle ilgili hesap bakiyeleri, teminata bağlanmış olup olmadığı ve yerine getirilmesi halinde verilecek veya alınacak bedelin özelliği gibi hususları da kapsayacak şekilde, bu hesap bakiyelerinin vadeleri ve koşulları, verilen veya alınan garantilere ilişkin detaylı bilgi
- Hesap bakiyeleri ile alakalı olarak ayrılan şüpheli alacak karşılığı ilişkili taraflardan olan alacakların şüpheli hale gelmesi sebebiyle cari dönemde gider olarak finansal tablolara alınan tutarlar
- Açıklamaların farklı farklı aşağıdaki her bir tasnif için yapılması şarttır: Ana ortaklık işletme üzerinde müşterek kontrolü veya önemli derecede tesiri bulunan işletmeler
- Bağlı ortaklıklar iştirakler işletmenin müteşebbis olduğu müşterek yönetime tabi teşebbüsler İşletmenin veya ana ortaklığının önemli yönetici personeli diğer ilişkili taraflar(TTK, 16.11.2014, www.turkticaretkanunu.net) .

İlişkili taraflarla gerçekleşmiş olması durumunda açıklanması gerekli durumlar aşağıdaki gibidir:

- Tamamlanmış veya tamamlanmamış olsun, yapılan mal alımı veya satımı,
- Gayrimenkul veya diğer varlık alım ya da satımı
- Hizmet verilmesi veya alınması kiralama işlemleri
- Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin aktarımı Lisans anlaşmaları kapsamındaki transferler
- Nakdi veya ayni olarak borç verme, alma veya sermayeye istirak şeklinde olanlar dahil olmak üzere, finansman kapsamındaki transferle teminat veya garanti sağlanması
- İşletme adına veya işletmece diğer bir taraf adına yükümlülüklerin ifası (TTK, 16.11.2014, www.turkticaretkanunu.net)

7.29. TMS 26: Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama

Bu bölümde TMS 26'nın amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Bu standardın amacı, emeklilik planlarının finansal tablolarının raporlamasında uyulacak usul ve esasları belirlemektir. Emeklilik planları raporlamasının amacı yatırımların performansı hakkında bilgi vermektir. Standartta, emeklilik planı, katılımcıların işverenlerinden ayrı bir raporlama birimi olarak tanımlanmaktadır (TMS 26, prgrf 1-5).

Çalışanlara Sağlanan Faydalar başlıklı UMS 19 no'lu standart işverenin finansal tablolarındaki maliyetlerin belirlenmesi ile ilişkili olup, UMS 26'yı tamamlayıcı niteliktedir (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Emeklilik İkramiye Planları

Belirli Katkı Planları

Belirli katkı planında çalışanların gelecekte alacakları ikramiye yatırdıkları katılım paylarına göre belirlenir. Raporlamanın amacı, yatırımların performansı hakkında bilgi vermektir. Rapor, yatırımların yönlendirildiği net varlıkları, ayrılan net varlıklardaki değişiklikleri, uygulanan temel muhasebe politikalarının özetini ve döneme ait performansı içermelidir (Akçetin, 2001: 45)

Belirli Fayda Planları

Belirli fayda planında ödenmesi beklenen ikramiye, planın performansına ve katılımcıların gelecekteki katkılarına bağlıdır.

Raporun amacı, planın finansal kaynakları ve aktiviteleri hakkında bilgi vermektir. Rapor, planın performansını, dönem içindeki değişiklikleri, planın aktüeryal değerlendirmesini içeren raporu ve yatırım politikalarının özetini içermelidir. Bilanço tarihinde aktüeryal değerlendirme yapılmamışsa, en yakın tarihte yapılmış değerlendirme esas alınır (Akdoğan, 2007: 67).

Gelecekte katılımcıların elde etmesi beklenen ikramiyenin bugünkü değere getirilmiş aktüeryal hesaplaması, planın şartları çerçevesinde ya mevcut maaşların ya da öngörülen maaşların bugüne iskonto edilmesi suretiyle hesaplanmaktadır. Söz konusu değerlemede kullanılan hesaplamanın finansal tablo dipnotlarında açıklanması gerekmektedir (Akdoğan, 2007: 67).

Belirli fayda planında, bilgi aşağıdaki formatlardan biri seçilerek sunulmalıdır:

- Finansal tablolarda net varlıklar, gelecekte katılımcıların elde etmesi beklenen ikramiyenin bugünkü değere getirilmiş aktüeryal tutan ve bu ikisi arasındaki fazlalık veya açık belirtilir.

- Finansal tablolarda net varlıklar ve net varlıkların değişimi yer alır. Gelecekte katılımcıların elde etmesi beklenen ikramiye'nin bugünkü değere getirilmiş aktüeryal tutan ise dipnotlarda belirtilir.
- Finansal tablolarda net varlıklar ve net varlıkların değişimi yer alır. Gelecekte katılımcıların elde etmesi beklenen ikramiye'nin bugünkü değere getirilmiş aktüeryal tutarı ise aktüer raporunda açıklanır (finansal tabloların aktüer raporuna atıfta bulunması ve aktüer raporunun gelecekte katılımcıların elde etmesi beklenen değerin bugünkü değere getirilmiş aktüeryal tutarını içermesi durumunda)(Akdoğan, 2007: 67).

Plan Varlıklarının Değerlemesi

İkramiye planının yatırımları makul değerden taşınmalıdır. Menkul kıymetler için makul değer piyasa değeridir. Varlıkların makul değeri herhangi bir nedenle tespit edilemiyorsa, sebep dipnotlarda açıklanmalıdır (TMS 26, prgrf 32-34)

Kamuya Açıklanacak Hususlar

Gerek belirli fayda gerekse belirli katkı planlarının finansal tablo dipnotları aşağıdakileri içermelidir (TMS 26, prgrf 35-37):

- Net varlıkların değişim tablosu önemli muhasebe stratejilerinin özeti
- Plan ve dönem içinde planda meydana gelen değişikliklere ilişkin açıklama

7.30. TMS 27: Bireysel Finansal Tablolar

Bu bölümde TMS 27'nin amacı, kapsamı ve tanımı ele alınacaktır..

Bu Standardın hedefi bireysel finansal tabloların oluşturulmasında; bağlı ortaklıklardaki, iştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki yatırımlara ilişkin uyulması gerekli olan muhasebeleştirme ve açıklama hükümlerini düzenlemektir(TSB, 15.12.2014, www.tsb.org.tr).

Standart, TMS 27 bir ana ortaklık tarafından kontrol edilen bir grup için konsolide finansal tablo hazırlanması ve sunulmasında uygulanır. İlgili diğer Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları ile Yorumlar aşağıda sıralanmıştır: konsolidasyonu (MUHASEBE, 07.03.2015, www.muhasibat.gov.tr):

- TMS 28 : İştiraklerin muhasebeleştirilmesi
- UMS 31 : Müşterek yönetime tabi ortaklıkların muhasebeleştirilmesi
- TMS 14 : Bölümlere göre finansal raporlama
- UMS 21 : Kur değişiminin etkileri
- TFRS 3 : İşletme birleşmeleri
- SIC 12 : Özel amaçlı işletmelerin konsolidasyonu

Standartta geçen tanımlar aşağıdaki gibidir (Oksay, 2001: 171):

Konsolide finansal tablolar: Bir grubun mali tablolarının bir tek finansal işletme gibi oluşturduğu finansal tablolardır.

Grup: Bir ana ortaklık ve tüm bağlı ortaklıklarını ifade eder.

Ana ortaklık: Sermaye ve idari ilişkileri kapsamında bağlı ortaklıkları, iştirakleri ve/veya müşterek idareye tabi ortaklıkları bulunan işletmelerdir.

Ana ortaklık dışı pay: Bağlı ortaklığın net dönem karı veya zararından ve net varlıklarından ana ortaklığın, doğrudan veya dolaylı yoldan, denetimi dışında kalan hisselerle denk gelen kısımdır.

Bağlı ortaklık (subsidiary): Sermayesi veya idaresi doğrudan veya dolaylı olarak ana ortaklık tarafından denetlenen yurtiçinde veya yurtdışında kurulmuş olan işletmelerdir(MUHASEBE, 07.03.2015, www.muhasibat.gov.tr)

Müşterek yönetime tabi ortaklık (joint venture):İş ortaklıkları ve adi ortaklıklar dahil olacak şekilde, ana ortaklığın bir ortaklık sözleşmesi kapsamında başka taraflarla birlikte denetlediği, yurtiçinde veya yurtdışında kurulu işletmelerdir.

İştirak (investment in associate): Ana ortaklığın, idaresine ve işletme stratejilerinin belirlenmesine katılma anlamında devamlı bir bağının ve/veya doğrudan veya dolaylı olarak sermaye ve idare ilişkisinin (önemli etkinlik) bulunduğu bağlı ortaklık ve müşterek idareye tabi olan ortaklık dışında kalan işletmelerdir.

Kontrol: Ana ortaklığın bir şirketin faaliyetlerinden fayda sağlamak için söz konusu işletmenin finansal ve faaliyet ilkeleri ile ilgili kararlarında tek başına etkin rol oynama gücünün bulunmasıdır. Kontrolün varlığını gösteren kriterler aşağıdaki gibidir:

- Ana ortaklık doğrudan veya dolaylı olarak bir işletmenin yönetim kararlarında yarıdan fazla oy gücüne sahiptir.
- Ana ortaklık bir işletmenin %50'den daha az hissesine sahip olmakla beraber aşağıdaki koşulların oluşması durumunda kontrol sahibi olabilir:
  - a. Öteki hissedarlar ile yapılan anlaşma çerçevesinde oy haklarının yarısından fazlasını kullanma gücü bulunur.
  - b. Bir anlaşma dahilinde işletmenin finansal ve faaliyetpolitikalarını yönetme gücü vardır (MUHASEBE DERSLERİ, 17.12.2014, www.muhasibedersleri.com).
  - c. Yönetim kurulun üyelerini ve eşdeğer yöneticileri atama veyerlerini değiştirme gücü vardır.
  - d. Yönetim kurulunda veya eşdeğer yöneticilerin toplantılarında oyların çoğunluğunu ellerinde bulundurma gücü vardır.

Ancak ilgili işletmenin iflas sürecinde bulunması, diğer yasal yeniden yapılandırma uygulamalarına konu edilmesi veya ana ortaklığa fon transfer etmesini kısıtlayan uzun vadeli kısıtlar altında faaliyetini yürütmesi halinde kontrolün ortadan kalktığı kabul edilebilir.

Müşterek kontrol: Bir ekonomik faaliyetin kontrolünün bir sözleşme çerçevesinde paylaşılmasıdır.

Doğrudan pay: Bir ana ortaklığın bağlı ortaklık, müşterek idareye tabi ortaklık veya iştirakinin sermayesindeki payıdır.

Dolaylı pay: Bir ana ortaklığın bağlı ortaklıkları veya müşterek yönetime tabi ortaklıkları vasıtasıyla bir bağlı ortaklık, müşterek yönetime tabi ortaklık veya iştirakin sermayesindeki payıdır. Örneğin, A şirketi B şirketinin %50'sine, B şirketi de C şirketinin %60' ına sahipse, A şirketi dolaylı olarak C şirketinin %30'una sahiptir.

Etkin oran: Bağlı ortaklık ve müşterek yönetime tabi ortaklık, varlık, yükümlülük, özsermaye, gelir ve giderlerinde ve iştiraklerin özsermayelerinde ana ortaklığın payının belirlenmesinde kullanılan orandır.

Tam konsolidasyon yöntemi: Konsolidasyon kapsamındaki ana ortaklık ve bağlı ortaklıklara ait finansal tablolarda yer alan varlık, yükümlülük, özsermaye, gelir ve giderlerin bir bütün olarak birleştirilmesi ve konsolidasyon ilke ve esasları çerçevesinde gerekli düzeltmelerin yapılarak konsolide finansal tabloların hazırlanması yöntemidir.

Oransal konsolidasyon yöntemi: Konsolidasyon çerçevesindeki müşterek idareye tabi ortaklıklara ait mali tablolarda yer alan varlık, yükümlülük, özsermaye, gelir ve giderlerin ana ortaklığın doğrudan ve/veya dolaylı kontrol oranıyla

konsolidasyon kapsamına sokulması ve buna uyumlu konsolidasyon düzeltmelerinin yapılarak konsolide finansal tabloların düzenlenmesi metodudur.

Özsermaye yöntemi: İştiraklerin ve müşterek idareye tabi ortaklıkların başlangıçta elde etme maliyeti ile kayıt altına alarak, bu maliyetin iştirakin ve müşterek yönetime tabi ortaklığın özkaynaklarından ana ortaklığın payına düşen kısmına uygun olacak şekilde artırılması veya azaltılması suretiyle finansal tablolara yansıtılması yöntemidir. Konsolide gelir tablosuna yansıyan tutar iştirakin ve müşterek yönetime tabi ortaklığın faaliyet sonuçlarının ana ortaklığın payına düşen kısmından oluşmaktadır (MUHASEBE, 07.03.2015, www.muhasibat.gov.tr).

Aşağıdaki tabloda, ana ortaklık ve bağlı ortaklıklara ait finansal tabloların tam konsolidasyon, müşterek yönetime tabi ortaklıklara ait finansal tabloların oransal konsolidasyon yöntemiyle konsolide edileceği gösterilmektedir. Ayrıca, iştirakler ve müşterek yönetime tabi ortaklıklar için özsermaye yöntemi uygulanır (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Konsolidasyon Yöntemleri

Yöntem	Konsolide edilen
Tamkonsolidasyon yöntemi (Bkz TMS 27)	Ana ortaklık ve Bağlı ortaklıklar
Oransal konsolidasyon yöntemi (Bkz TMS 31)	Müşterek yönetime tabi ortaklıklar
Özsermaye yöntemi (Bkz TMS 28)	İştirakler ve Müşterek yönetime tabi ortaklıklar

Konsolide Finansal Tabloların Sunum Esasları

Bir ana ortaklık, aşağıdaki koşulların bulunması durumu haricinde, TMS 27'ye uygun olarak tüm iştirak ve bağlı ortaklıklarını konsolide ettiği konsolide finansal tablolar hazırlamalıdır:

- Ana ortaklığın kendisi bağlı ortaklık ise ve hissedarları konsolide finansal tablo hazırlamadığı konusunda bilgilendirilmiş olup bu duruma itiraz etmiyorsa
- Ana ortaklığın finansal enstrümanları teşkilatlanmış bir piyasada işlem görmüyorsa
- Ana ortaklık herhangi bir teşkilatlanmış piyasada işlem görmek amacıyla finansal enstrüman ihraç etmek için herhangi bir kuruma finansal tablolarını beyan etme zorunluluğu yoksa

Ana ortaklığın kendi ana ortaklığı TFRS'ye uygun olarak kamuya açıklanmak üzere konsolide finansal tablolar hazırlıyorsa (Suna ve Serhan, 2005: 174)

Tam Konsolidasyon Yöntemi

Tam konsolidasyon yöntemi, konsolidasyon çerçevesindeki ana ortaklık ve bağlı ortaklıklara ait mali tablolarda bulunan varlık, yükümlülük, özsermaye, gelir ve giderlerin bir bütün olarak birleştirilmesi ve konsolidasyon prensip ve ilkeleri kapsamında gerekli düzeltmelerin yapılarak konsolide finansal tabloların düzenlenmesi yöntemidir.

Konsolide edilen finansal tabloların raporlama tarihleri arasındaki süre en fazla üç ay olduğu sürece bu tablolar konsolide edilebilir.

Ana ortaklığın hesap döneminin konsolidasyona tabi diğer ortaklıkların hesap dönemlerine göre üç aydan daha fazla farklılık gösterdiği durumlarda ana ortaklığın hesap dönemi esas alınır.

Konsolide finansal tablolar, benzer işlemler ve benzer şartlardaki olaylar için aynı muhasebe politikaları uygulanarak düzenlenmelidir.

Konsolide finansal tablolarda kabul görmüş muhasebe ilkelerinden ayrı muhasebe ilkeleri uygulanmışsa, bu ortaklığın finansal tabloları konsolide finansal tablolar düzenlenmesinde kullanılırken uygun düzeltmeler yapılmalıdır. Muhasebe ilkelerinin sebep olduğu farklılıklarının net bir şekilde hesaplanması mümkün değilse, düzeltme işlemi belli varsayımlar ve öngörülere göre yapılır ve dipnotlarda açıklanır (MUHASEBE NET, 13.12.2014, www.muhasebe.net).

Bağlı ortaklığın mali tabloları konsolide mali tablolara iktisap tarihi itibarıyla dahil edilir. Bu tarih, edinilen bağlı ortaklığın kontrolünün fiilen gruba geçtiği tarihtir. Elden çıkartılan bağlı ortaklığın mali tabloları ise, grubun bağlı ortaklığın kontrolünü bıraktığı tarih olan elden çıkarma tarihine kadar konsolide finansal tablolara eklenir. Bağlı ortaklığın elden çıkartılma hasılatı ile bu bağlı ortaklığın elden çıkartılma tarihindeki varlıklarından, yükümlülüklerden çıkarılması sonucunda bulunacak defter değeri arasındaki fark, bağlı ortaklığın elden çıkartılması sonucunda ortaya çıkan kar ya da zarar olarak konsolide gelir tablosuna yansıtılır.

Konsolide bilançonun ödenmiş/çıkarılmış sermayesi prensip olarak ana ortaklığın ödenmiş/çıkarılmış sermayesidir; konsolide bilançoda bağlı ortaklık ve müşterek yönetime tabi ortaklıkların ödenmiş/çıkarılmış sermayesi bulunmaz.

Tam konsolidasyon yöntemi ile konsolide edilen bağlı ortaklıkların birbirlerine sermaye taahhütlerinden dolayı borçlarının olamsı durumunda bu borçlar ödenmemiş sermaye ile silinir (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Ana Ortaklık Dışı Pay

Konsolidasyon çerçevesindeki bağlı ortaklıkların ödenmiş/çıkarılmış sermaye dahil bütün özsermaye kalemlerinden, ana ortaklık ve bağlı ortaklıklar dışı paylara isabet eden tutarlar çıkarılır ve konsolide bilançoda, özsermaye "Ana ortaklık dışı pay" olarak gösterilir.

Ana ortaklık dışı pay, bağlı ortaklığın dönem net karı veya zararından ve net varlıklarından ana ortaklığın, doğrudan veya dolaylı olarak, kontrolü dışında kalan paylara isabet eden kısımdır.

Ana ortaklık dışı kar/zarar, konsolide finansal tablolarda bağlı ortaklıkların net dönem karı/zararından ana ortaklığın direk ve/veya dolaylı denetimi dışında kalan paylara denk gelen kısımdır (TMS 27, prgrf 16- 17)

Ana ortaklık dışı pay şunlardan oluşur:

- Konsolidasyon çerçevesindeki bağlı ortaklığın, bağlı ortaklığa dönüştüğü tarihten itibaren hesaplanan ana ortaklığın doğrudan ve/veya dolaylı denetimi dışında kalan özsermaye miktarı
- Konsolidasyon kapsamındaki bağlı ortaklığın, bağlı ortaklık haline geldiği tarihten sonra özsermaye kalemlerindeki değişimlerde ana ortaklığın doğrudan ve/veya dolaylı denetimi dışında kalan tutar

Ana ortaklık dışı pay şu yollarla hesaplanır:

- Ana ortaklık dışı sermaye, bağlı ortaklıkların ödenmiş/çıkarılmış sermayesinin ana ortaklığın ve bağlı ortaklıkların doğrudan kontrol ettiği paylar dışında kalan oran ile çarpılması Ana ortaklık dışı birikmiş kar/zarar ve net dönem karı/zararı,

bağlı ortaklığın birikmiş kar/zararın ve net dönem karı/zararın ana ortaklık etkin kontrol oram dışında kalan pay oranı ile çarpılması

- Konsolide edilmiş bir bağlı ortaklığın ana ortaklık dışı paya düşecek net dönem zararları, söz konusu bağlı ortaklığın hisselerindeki ana ortaklık dışı özsermaye miktarını aşabilir. Bu tutar ve ana ortaklık dışı paya düşecek daha sonraki zararlar, ana ortaklık dışı payın bu zararları karşılaması yönünde bağlayıcı bir yükümlülüğü olması ve bu zararları karşılama olanağı bulunması durumu dışında, ana ortaklığa yansıtılır. Bağlı ortaklık, izleyen dönemde kar elde ederse, daha önce ana ortaklık tarafından karşılanan ana ortaklık dışı paya ait zararlar geri kazanılıncaya kadar ilgili karlar ana ortaklık lehine kayıt altına alınır (Otlü, 2008: 220).

Grup İçi İşlemlerden Oluşan Kalemlerin Netleştirilmesi

Tam konsolidasyon yönteminde grup içi işlemlerden oluşan bilanço ve gelir tablosu kalemleri karşılıklı olarak silinerek netleştirilir (TMSK, 2004: 255404).

Grup içi işlemlerden oluşan bilanço kalemlerinin netleştirilmesi şu şekildedir:

- Banka bakiyeleri - Mevduat
- Repo - Ters repo
- Verilen krediler - Banka kredileri Ticari alacaklar - Ticari borçlar
- Bağlı ortaklıkların sahip oldukları birbirlerinin borçlanmayı temsil eden menkul kıymet veya kıymetli evrakları

Grup içi işlemlerden oluşan gelir tablosu kalemlerinin netleştirilmesi ise şu şekildedir (SPK, 15.12.2014, www.spk.gov.tr)

- Mal ve hizmet satışları - SMM ve faaliyet giderleri Faiz gelirleri - Mevduata ödenen faiz giderleri
- Kredilerden alınan faiz gelirleri - Faiz giderleri
- Komisyon gelirleri - Komisyon giderleri
- Kira geliri - Kira gideri Temettü geliri - Ödenen temettü

Özel Amaçlı İşletmelerin Konsolidasyonu

Özel amaçlı işletmeler, faaliyetleri ana ortaklığın faaliyetlerine uygun olarak ana ortaklığa fayda sağlayacak şekilde ve ana ortaklık tarafından yürütülen işletmelerdir.

Standart Yorumlama Komitesinin (IFRIC) yayımladığı 12 numaralı yoruma göre, özel amaçlı işletmeler ana ortaklık tarafından kontrol ediliyorsa konsolidasyon kapsamına alınmalıdır. Ana ortaklığın bağlı ortaklık, müşterek idareye tabi ortaklık ve iştirakler üzerindeki kontrol gücü ile ilgili kısıtlamalarla birlikte, özel amaçlı işletmelerin konsolidasyon kapsamına alınabilmesi için aşağıda belirtilen hususlara da uyması gerekmektedir:

- Özel amaçlı işletmenin faaliyetleri ana ortaklığın faaliyetlerine uygun olarak ana ortaklığa fayda sağlayacak şekilde ve anaortaklık tarafından yürütülmelidir.
- Ana ortaklık, özel amaçlı işletmeden önemli ölçüde fayda sağlamak amacıyla özel amaçlı işletmenin karar verme aşamasında kontrol sahibi olmalı veya karar verme yetkisini bir başka kontrol ettiği yönetime devretmiş olmalıdır. - Ana ortaklık, özel amaçlı işletmeden önemli ölçüde fayda sağlamakla birlikte ortaya çıkan risklerle de karşı karşıya kalmalıdır. Ana ortaklık, özel amaçlı işletmenin faaliyetlerinden faydalanabilmek amacıyla ona ait riskleri üzerinde taşınmalıdır (MUHASEBE, 07.03.2015, www.muhasibat.gov.tr).

Yabancı Ülkelerde Faaliyet Gösteren Bağlı Ortaklık, Müşterek Yönetime Tabi Ortaklık ve İştiraklerin Konsolidasyonu

Yabancı ülkelerde faaliyetini sürdüren bağlı ortaklık, müşterek idareye tabi ortaklık ve iştirakin mali tablolarının ana ortaklığın para birimine çevrilmesinde fonksiyonel para biriminin belirlenmesi esastır. Fonksiyonel para biriminin, bir işletmenin ürettiği mal ve hizmetlerin fiyatlandırıldığı, finansal faaliyetlerinden elde edilen, esas faaliyetlerden edinilen nakdin elde tutulmasında kullanılan para birimi olduğu belirtilmişti. (Bkz TMS 21)

Yabancı işletmelerin konsolidasyona esas alınacak finansal tablolarının TL'ye çevriminde, aktif ve pasifler bilanço tarihinde geçerli olan piyasa kurları ile TL'ye çevrilir. Gelir ve gider kalemleri ise işlem gününde geçerli olan piyasa kurları üstünden YTL'ye çevrilir. Hesaplanan bu tutarlar işlem tarihindeki katsayılar kullanılarak raporlama tarihindeki satın alma gücüne getirilir. Çevrim faaliyetinden kaynaklanan kur farkları, konsolide bilançoda özkaynak hesap grubu altında "Yabancı Para Çevrim Farkları" kaleminde, söz konusu kur farklarının ana ortaklık dışı paya denk gelen kısmı "Ana ortaklık dışı pay" hesabında izlenir. Yabancı işletmeler yüksek enflasyonlu bir ülkede faaliyet gösteriyorlarsa, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uygun olarak hazırlaması öngörülen mali tabloları, yüksek enflasyonun etkisini ihtiva etmesi sebebiyle TMS 29 çerçevesinde enflasyona göre düzeltilmiş tüm finansal tablo kalemleri bilanço günündeki serbest piyasa kurları kullanılarak TL'ye çevrilir (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Kamuya Açıklanacak Hususlar

Dipnotlarda aşağıdakiler gösterilmelidir:

- Doğrudan veya dolaylı yoldan rey hakkının yarısından fazlasına sahip olunmama ile beraber, konsolidasyona dahil olan şirketler ile konsolide finansal tablo hazırlayan işletme arasındaki ilişkinin esası
- Doğrudan veya dolaylı yoldan rey hakkının yarısından fazlasına sahip olunmama ile birlikte, denetimin olmadığı düşünülerek konsolidasyona dahil edilmeyen işletmelerin konsolidasyona dahil edilmeme sebepleri - Konsolide finansal tabloların düzenlenmesinde kullanılan bağlı ortaklıkların mali tablolarının bilanço tarihi ile bu bağlı ortaklık finansal tablolarının bilanço tarihi ile döneminin konsolide finansal tablo hazırlayan işletmenin bilanço döneminden veya tarihinden farklı olması halinde bunun sebebi Borçların geri ödenmesi veya nakit temettü dağıtılması şeklinde, bağlı ortaklığın ana ortaklığa fon aktarması ile ilgili olarak bir kısıtlama varsa, bu kısıtlamanın esası ve boyutu Konsolide olmayan finansal tablo hazırlanması halinde ise şunlar gösterilir:
- Finansal tabloların konsolide olmadığı gerçeği, konsolide olmayan finansal tablo hazırlanmasına esas muafiyet, konsolide finansal tablo hazırlayan işletmenin tescil edildiği ülke ve bu konsolide finansal tablolara ulaşılacak adres Bağlı ortaklık, müşterek idareye tabi olan ortaklık ve iştiraklerin isimleri, tescil edildikleri ülke, sahip olunan doğrudan veya dolaylı pay ve oy hakkı
- Bağlı ortaklık, müşterek idareye tabi olan ortaklık ve iştiraklerin muhasebeleştirilmesinde kullanılan yöntem (MUHASEBE NET, 13.12.2014, www.muhasabe.net)

7.31. TMS 28: İştiraklerdeki Ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar

Bu bölümde TMS 28'in kapsamı ve standartta geçen tanımlar ele alınacaktır.

TMS 28 aşağıda belirtilenler dışında kalan iştiraklerin muhasebeleştirilmesinde uygulanır:

- Risk sermayesi kuruluşları
- TMS 39'a uygun olarak makul değerden muhasebeleştirilen yatırım fonları ve benzeri fonlar

Tanımlar

İştirak: Ana ortaklığın, idaresine ve işletme stratejilerinin tespit edilmesine katılma anlamında devamlı bir bağının ve/veya doğrudan veya dolaylı olarak sermaye ve idari ilişkisinin (önemli etkinlik) olduğu bağlı ortaklık ve müşterek idareye tabi olan ortaklık dışında kalan işletmelerdir.

Önemli etkinlik: Bir şirketin finansal ve operasyonel politikalarına ilişkin kararları üzerinde denetim yetkisi olmadan katılma yetkisinin bulunmasıdır. Aksinin geçerli olduğuna dair kuvvetli deliller yoksa, eğer bir işletme diğer bir işletmenin doğrudan veya dolaylı olarak en az %20 hissesine sahipse, bu işletmenin diğer işletme üzerinde mühim derecede etkisi olduğu sonucuna varılır, iştirak ile ana ortaklık arasındaki önemli etkinliğin varlığından söz edebilmek için genellikle aşağıdakilerden en az birinin bulunması gerekir:

- Yönetim kuruluna veya eşdeğer yöneticilerin toplantılarına katılım hakkı
- İşletmenin karar verme veya politika belirleme süreçlerine katılım hakkı
- Ana ortaklık ile işletme arasında önemli derecede işlemlerin yapılması
- Yönetim personelinin ortak kullanılması - Ana ortaklığın işletmeye temel teknik bilgi sağlaması (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Özsermaye Yöntemi

Özsermaye yönteminde, iştirak başlangıçta edinme maliyeti üzerinden kaydedilir ve kayıtlı değeri iştirakin elde etme tarihinden sonra gelen dönemlerde özsermayesindeki artış/azalışlar ana ortaklığın payı oranında arttırılıp azaltılması suretiyle konsolide finansal tablolara yansır.

Özsermaye yönteminde diğer konsolidasyon yöntemlerinden farklı olarak, grup şirketleri arasındaki işlemlerden oluşan bilanço ve gelir tablosu kalemlerinin netleştirilmesine gerek yoktur. Ancak iştiraklerden elde edilen temettü gelirleri, konsolide gelir tablosunda temettü gelirinden düşülerek iştirak karlarına eklenerek gösterilir (MUHASEBE DERSLERİ, 17.12.2014, www.muhasabedersleri.com).

İşletmelerin iştirak niteliği kazandığı tarih itibarıyla, TFRS 3 uyarınca iştirakin edinme değeri ile iştirakin makul değeri esas kabul edilerek hazırlanmış bilançosunda özsermayesinin ana ortaklığa düşen kısmı arasındaki fark pozitif ise, şerefiye olarak muhasebeleştirilir (TFRS 3 uyarınca 31 Mart 2004'ten sonra oluşan şerefiye itfa edilmez, yıllık değer düşüklüğü tespit çalışması yapılır) ve iştirakin kayıtlı değeri içerisinde gösterilir. Söz konusu fark negatif ise, oluştuğu dönemde gelir kaydedilir.

Ana ortaklığın iştirakin zararlarındaki hissesi bilanço değerine eşit ya da bundan daha yüksekse iştirak iz bedeli ile takip edilir ve daha fazla zarar kaydedilmez. Ancak, ana ortaklığın iştirak adına yükümlülükler üstlenmesi veya iştirakin borçlarına garantör olması veya onun adına ödemeler yapacağını bildirmesi durumunda bu tutarlar, zarar olarak dikkate alınmaya devam edilirler. İz bedeliyle takip edilen iştirakin özsermayesindeki azalmanın ana ortaklığın payına düşen kısmı ayrıca dipnot kısmında açıklanır.

İştirake ait finansal tablolarda konsolidasyona tabi diğer ortaklıkların finansal tablolarında kullanılan muhasebe politikaları kullanılmalıdır. Muhasebe politikalarında

değişiklikler varsa, bu değişikliklerin sebep olduğu farklar hesaplanır ve ana ortaklık tarafından, konsolide mali tabloların düzenlenmesi aşamasında düzeltilir. Muhasebe ilkelerinin sebep olduğu farklılıklarının net bir şekilde hesaplanması mümkün değilse, düzeltme işlemi belirli varsayım ve öngörülere göre yapılır ve dipnotlarda açıklanır.

İştiraklerde değer düşüklüğü ile ilişkili belirtilerin ortaya çıkması durumunda TMS 39 ve TMS 36'nın gerektirdiği işlemler uygulanır.

TMS 36'ya göre bir iştirakin kullanım değerinin tespit edilmesinde işletmeler aşağıdaki tahminleri yapar:

- İştirakin faaliyetleri sonucunda üretmesi beklenen nakit akımlarından iştirak edene düşen pay ile iştirakin elden çıkarılması neticesinde edinilecek nakdin bugünkü değeri İştirakten edinilmesi beklenen temettüleri ile iştirakin elden çıkarılması sonucu elde edilecek nakdin bugünkü değeri

İştirak üzerindeki önemli etkinliğin ortadan kalkması durumunda özsermaye yöntemi ile muhasebeleştirilmesine son verilmelidir. İştirakin özsermaye yöntemi ile muhasebeleştirilmesine son verildiği tarih itibarıyla kayıtlı değeri iştirakin maliyet bedeli olmalıdır (Suna ve Serhan, 2005: 178)

Kamuya Açıklanacak Hususlar

Aşağıdaki konular dipnotlarda belirtilir:

- Pay senetleri borsada işlem gören iştiraklerdeki yatırımın makul değeri
- Her bir iştirakin varlık, yükümlülük, özkaynak, hasılat, kar ve zararını içerecek şekilde özet mali bilgileri doğrudan veya dolaylı olarak rey hakkının %20'sine sahip olunmamakla birlikte, mühim derecede tesire sahip olduğu kanaatine varılması sebebiyle özsermaye yöntemine göre muhasebeleştirilen işletmelerle ilgili olarak bu kararın sebepleri Doğrudan veya dolaylı olarak rey hakkının %20'sine sahip olunmamakla birlikte, mühim derecede tesire sahip olunmadığı kanaatine varılması sebebiyle özsermaye yöntemine göre muhasebeleştirilmeyen işletmelerle alakalı olarak bu kararın sebepleri
- Bir iştirakin özsermaye metoduna göre muhasebeleştirilmesinde, iştirak eden ortaklığın finansal tablo dönemi veya tarihinden farklı bir döneme veya tarihe ait finansal tablo kullanılması halinde bunun sebepleri ve iştirakin finansal tablo dönemi ve tarihi
- Borçların geri ödenmesi, avans verilmesi veya nakit temettü dağıtımının yapılması şeklinde, iştirakin iştirak edene fon aktarması ile alakalı olarak bir kısıtlama var ise bu kısıtlamanın esası ve boyutu zararların iştirak edenin mali tablolarına alınması uygulanmasından vazgeçilmiş ise, iştiraklerde birikmiş zararlardan iştirak edenin payına düşen kümülatif tutar ve bundan dönem içinde ortaya çıkan değişiklik İştirak edenin payına isabet eden şarta bağlı yükümlülükler (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

7.32. TMS 29: Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama

Bu bölümde TMS 29'un kapsamı hakkında bilgi verilecektir.

Bu standart, kabul gören para birimi yüksek enflasyonlu bir ekonominin para birimi olan şirketlerin, konsolide finansal tabloları da dahil olacak şekilde, tüm temel finansal tablolarında uygulanır.

Yüksek enflasyonlu bir ekonomide, faaliyet neticelerinin ve finansal durumun düzeltme yapılmadan yerel para biriminde raporlanması anlamlı ve yararlı değildir. Para satın alma gücünü öyle bir oranda kaybeder ki, farklı zamanlarda oluşan işlemlerin veya

diğer olayların tutarlarının karşılaştırılması, aynı hesap döneminde bile yanıltıcı olabilir.

Bu standart, yüksek enflasyonun varlığına ilişkin net bir oran tanımlamaz. Finansal tablolarda bu Standartta göre düzeltilme yapılmasının hangi durumlarda gerekli olacağı hususu bir takdir meselesidir. Yüksek enflasyon, bir ülkenin, bunlarla sınırlı kalmamak üzere, aşağıdakileri de içeren ekonomik niteliklerince belirlenir(TMS 29, prgrf 1-4):

- Nüfusun çoğunluğu servetini parasal olmayan varlıklarda ya da görece istikrarlı bir yabancı para biriminde tutmayı tercih eder. Elde tutulan yerel para, satın alma gücünü korumak üzere hemen yatırıma dönüştürme vb suretiyle değerlendirilir;
- Nüfusun çoğunluğu parasal tutarları yerel para biriminden değil, görece istikrarlı bir döviz cinsinden dikkate alır. Fiyatlar da bu döviz cinsinden belirlenebilir;
- Kredili satış ve satın almalarındaki fiyatlar; süre kısa bile olsa, kredi süresi boyunca satın alma gücünde beklenen zararları karşılayacak şekilde tespit edilir;
- Faiz oranları, fiyatlar ve ücretler bir 'fiyat endeksi'ne bağlıdır ve
- Son üç yılın kümülatif enflasyon oranı %100'e yaklaşmakta ya da aşmaktadır.
- Aynı yüksek enflasyonlu ekonominin para biriminde raporlama yapan tüm şirketler bu Standartı aynı tarihten itibaren uygulamaya başlar. Bu Standart, raporlama yapılan para birimine sahip olan ülkede yüksek enflasyonun var olduğunun belirlendiği raporlama döneminin başından itibaren tüm işletmelerin mali tablolarına uygulanır (TMS 29, prgrf 1-4).

7.33. TMS 32: Finansal Araçlar: Sunum

Bu bölümde TMS 32'nin amacı ve kapsamı ve ele alınacaktır.

Bu Standarttan beklenen, finansal araçların borç veya özvarlık olarak sunulmaları ile finansal varlık ve borçların netleştirilmelerine ilişkin prensipleri belirlemektir. Bu Standart, ihraç eden (ihraççı) açısından finansal araçların, finansal varlık, finansal borç ve özkaynağa dayalı finansal araç olarak sınıflandırılması, bunlara ilişkin faiz, temettü, kayıp ve kazançların sınıflandırılması ve finansal kaynak ve borçların netleştirilmeleri gereken durumlara göre kayıt yapılır (TMS 32, prgrf 2).

Standartın kapsamı, aşağıda hariç tutulanlar dışında kalan tüm finansal araçlardır:

- TMS 27, TMS 28 ve TMS 31 hükümlerine bağlanmış iştirak, bağlı ortaklıklar ve ortak yönetime tabi teşebbüslerdeki yatırımlar ve kazanımlar
- TMS 19 hükümlerine bağlanmış hissedarların çalışanlarına yönelik fayda planlarından kaynaklanan hakları ve yükümlülükleri
- Birleşme işlemlerinde şarta bağlı hükümler içeren sözleşmeler Sigorta sözleşmeleri ile belirlenen haklar ve yükümlükler (sigorta sözleşmesi şeklinde hazırlanmakla birlikte temel de finansal risklerin transferini içeren finansal araçlar ve sigorta sözleşmelerinde içinde bulunan türev araçlar istisnadır) İşletme tarafından çıkarılmış hisse senetleri (KGK, 03.01.2015, www.kyk.gov.tr).

Finansal Araçların Finansal Tablolarda Gösterimi

1-Borçlar ve Özsermaye

Bir finansal araç ya da kısımları, ilk kez finansal tablolara alınma sırasında, finansal borç ve hisse senedi tanımları ve sözleşmenin özü ile uyumlu olarak bir borç veya özvarlık olarak kategorize edilebilir. Bir finansal aracın bilançodaki tasnif edilmesi,

bu aracın yasal şeklinden ziyade özü ile ilgilidir. Her ne kadar, bir finansal aracın özü ve hukuki şekli genellikle tutarlı olsa da, bu durum her zaman geçerli olmayacaktır (Örneğin, özü itibarıyla borç olan bazı finansal araçlar sermayeyi temsil eden araçların hukuki şeklini alabilir ve diğerleri pay senetlerine veya finansal borçlara ilişkin özellikleri içerir) (Ataman, 2003: 45).

2-Faiz, Temettü, Kazanç ve Kayıplar

Finansal borç olarak tasnif edilen bir finansal araç veya bu aracın tamamlayıcı bir kısmına ilişkin faiz, temettü, edim ve kayıplar gelir veya gider olarak finansal tablolara alınır. Hisse senedi olarak sınıflandırılan bir finansal aracı elinde bulunduran taraflara yapılan dağıtımlar ihraç eden tarafından doğrudan özvarlıktan indirilir. Bir finansal aracın borç veya öz sermaye olarak sınıflandırılması, bu araca ilişkin faiz, temettü, kazanç ve kayıpların gelir tablosu ile ilişkilendirilip ilişkilendirilmeyeceğini ortaya koyar. Böylelikle yükümlülük olarak sınıflandırılan paylara yapılan temettü ödemeleri, tahvil ve bonolara ödenen faizlerde olduğu gibi gider olarak sınıflandırılır ve gelir tablosu ile ilişkilendirilerek finansal tablolara alınır. Bir gider olarak sınıflandırılan temettüler, gelir tablosunda diğer borçlar üzerindeki bir faiz veya farklı bir kalem olarak gösterilebilir.

Finansal borç olarak sınıflandırılan bir finansal aracın kayıtlı değerindeki değişikliklere bağlı edim veya kazanç gelir veya maliyet olarak gelir tablosunda sunulur (Sayar, 2003: 55).

3- Bir Finansal Varlık ve Bir Finansal Borcun Netleştirilmesi

Bir finansal varlık ve bir finansal borç, sadece aşağıdaki koşulların varlığı halinde netleştirilir ve net tutar finansal tablolara alınır (Yardımcıoğlu, 2007: 85).

- İşletmenin finansal tablolara alman tutarları netleştirmesi için yasal bir dayanağının olması
- İşletmenin finansal varlık ve finansal borcu netleştirmek suretiyle kapatma veya borcun ödenmesi ile varlığın finansal tablolara alınmasını aynı zaman diliminde yapma niyetinin bulunup bulunmadığının görülmesi

Kamuya Açıklanacak Hususlar

Risk

Bu kısımda öngörülen dipnot açıklamalarının asıl sebebi, bir işletmenin finansal durumu, performansı, verimliliğini ve nakit akımları üzerinde etkide bulunan finansal araçların önemiyetinin anlaşılmasını sağlamaktır. Bu kısım uyarınca yapılan açıklamalar, finansal araçların taşıdıkları rizikoların büyüklüğünün incelenmesinde finansal tablo kullanıcılarına yardımcı olacak bilgileri ortaya çıkarır (MUHASEBE NET, 13.12.2014, www.muhasabenet.net).

Piyasa Riski

Üç tip piyasa riski vardır (TMUD, 15.01.2015, www.tmud.org.tr):

- Döviz kuru riski: Yabancı para birimlerinin kurlarında meydana gelen dalgalanmalar nedeniyle bir finansal aracın değerinin değişme riskidir.
- Makul değer faiz haddi riski: Piyasa nema haddinde meydana gelen dalgalanmalar sebebiyle bir finansal aracın değerinin dalgalanma riskidir.
- Fiyat riski: Belirli bir menkul kıymete ve ihraç edenine özgü veya pazarın tümünü etkileyen olaylara dayalı olarak piyasa fiyatlarının değişmesi neticesinde bir finansal aracın değerinin değişme riskidir.

Karşı Taraf Riski

Bir finansal araçla ilgili kısımların birinin yükümlülüklerini yerine getirmeyerek, diğer tarafı finansal zarara sokma riskidir (Özkan, 1998: 52).

Likidite Riski

Bir işletmenin finansal araçlara ilişkin taahhütlerini yerine getirmek için fon yaratma temininde güçlük ihtimalidir (Özkan, 1998: 52).

Nakit Akım Faiz Haddi Riski

Nema hadlerinde meydana gelen değişiklikler sebebiyle bir finansal aracın gelecekteki nakit akımlarının değişme riskidir (Ataman, 2003: 55).

Aşağıda risklerle ilgili dipnot örneklerine yer verilmiştir: Örnek:

NOT XX - Finansal araçlar ve finansal risk yönetimi Kredi riski

Kredi riski ile ilgili açıklamalara yer verilir. Kur riski

Kur riski ile ilgili açıklamalara yer verilir.

Aşağıdaki tabloXX.....tarihleri itibariyle Şirketin döviz pozisyonu riskini özetlemektedir. Şirket tarafından tutulan yabancı para varlıkların ve borçların kayıtlı tutarları döviz cinslerine göre şu şekildedir (Tokaç, 2005: 54).

USS EUR Diğer TL Toplamı

Varlıklar

Hazır değerler

Ticari alacaklar

Maddi duran varlıklar

Maddi olmayan duran varlıklar

Diğer cari/cari olmayan varlıklar

Finansal varlıklar

Ertelenen vergi varlıkları

Toplam Varlıklar'

Yükümlülükler

Krediler

Ticari borçlar (net)

Borç karşılıkları

Diğer yükümlülükler (net)

Ertelenen vergi yükümlülüğü

Toplam Yükümlülükler

Net yabancı para pozisyonu

Finansal türev araçlar

Net parasal pozisyon

Faiz oranı riski

Faiz oranı riski ile ilgili açıklamalara yer verilir.

Aktif ve pasif kalemlerin yeniden fiyatlandırma dönemine kalan vadelerine göre dağılımı aşağıdaki şekildedir:

.....2013

1 aya3 aya 3 ay 1 yıl

Kadarkadar 1 yıl arası 5 yıl arası Vadesiz

Hazır Değerler

Alım-satım amaçlı

menkul kıymetler

Ticari Alacaklar (net)

İlişkili Taraflardan Alacaklar (net)
 Diğer Alacaklar (net)
 Diğer Cari/Dönen Varlıklar
 Maddi Varlıklar (net)
 Maddi Olmayan Varlıklar (net)
 Diğer Cari Olmayan/Duran Varlıklar

Toplam aktifler

Ticari Borçlar (net)
 İlişkili Taraflara Borçlar (net)
 Borç Karşılıkları
 Diğer Yükümlülükler (net)
 Ertelenen Vergi Yükümlülüğü

Toplam pasifler

Net likidite pozisyonu

Şirket'in finansal araçlarının ortalama faiz oranları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir: (Faizli tüm finansal varlık ve borçların faiz oranlarını içeren tablo)

Likidite riski

Likidite riski ile ilgili açıklamalara yer verilir (Ataman, 2003: 66):

Dönen ve duran varlık (aktif ve pasif) kalemlerin kalan vadelerine göre dağılımı şöyledir:

.....2013
 1 aya 3 aya 3 ay 1 yıl
 kadar kadar 1 yıl arası 5 yıl arası Vadesiz
 Hazır Değerler
 Alım-satım amaçlı
 menkul kıymetler
 Ticari Alacaklar (net)
 İlişkili Taraflardan
 Alacaklar (net)
 Diğer Alacaklar (net)
 Diğer Cari/Dönen Varlıklar
 Maddi Varlıklar (net)
 Maddi Olmayan Varlıklar (net)
 Diğer Cari Olmayan/Duran Varlıklar
Toplam aktifler
 Ticari Borçlar (net)
 İlişkili Taraflara Borçlar (net)
 Borç Karşılıkları
 Diğer Yükümlülükler (net)
 Ertelenen Vergi Yükümlülüğü
Toplam pasifler
 Net likidite pozisyonu

Açıklamaların Biçimi ve Yeri

Finansal araçlara ilişkin önemli bilgiler finansal tabloların tablo kısmında sunulabildiği zaman, aynı bilgilerin dipnotlarda tekrarlanması gerek arz etmemektedir.

Finansal araçların özelliğine ve işletmedeki göreceli önemlerine uyumlu olarak dipnotlar, yazılı açıklamaların ve belirli kantitatif verilerin bir kombinasyonunu içerebilmektedir (Cebeci, 2014:38).

Risk Yönetimi Politikaları ve Korunma Faaliyetleri

İşletmeler, korunma muhasebesinin uygulandığı önemli her bir tür olası işleminin korunması için kullanılan ilkeler dahil olmak üzere, finansal risk yönetim hedefleri ve politikalarını açıklamakla sorumludur (Ceylan, 1993: 147).

Şartlar ve Muhasebe Politikaları

Tüm sınıflara dahil finansal varlık, finansal borç ve hisse (pay) senedi için aşağıdaki hususların dipnotlarda açıklanması koşuldur:

Gelecekteki nakit akımlarının miktarını, zamanlamasını ve kesinliğini etkileyebilecek önemli şartlar da dahil olmak üzere, finansal araçların özelliği ve büyüklüğüne bağlı bilgiler Finansal tablolara alınma ve değerlendirme esasları dahil olmak üzere, benimsenen muhasebe politikaları ve metodları oluşturur (Gökdeniz, 1996: 32).

Makul Değer

Tüm kategoriler dahil finansal varlık ve finansal borcun makul değeri, bilançodaki eş değer kayıtlı değeri ile karşılaştırılmasına izin verecek şekilde dipnotlarda belirtilir.

Diğer Açıklamalar

Finansal araçlarla ilgili olarak aşağıdaki esasların da dipnotlarda net bir şekilde açıklanmalıdır:

- Kar veya zarara dahil edilsin edilmesin ya da öz sermayenin farklı bir kalemi olarak gösterilsin veya gösterilmesin, finansal varlıklar ve finansal borçlardan kaynaklanan edinim ve gider, kazanç ve maliyetlerin önemli kalemleri
- Bir finansal varlığın satılması veya devredilmesi, fakat bu transferin tamamen veya kısmen finansal tablolardan çıkarılması için gerekli şartlar meydana geldiğinde (örnek: transfer edilen bir varlık üzerinde repo yapılması), transfer edilen varlıkların hususları, transfer edilen varlıklardaki devam eden istirağının esası, bu tür transferlerin büyüklüğü ve transfer eden tarafın finansal tablolarına almaya devam ettiği transfer edilen bir varlığın herhangi bir kısmıyla ilgili alman rizikolar hususunda detaylı bilgi
- İşletmenin bir varlığa dayalı borçlanma (menkul kıymetleştirme) sözleşmesine girmesi ve bilanço tarihinde itibaren menkul kıymetleştirilen finansal varlıkların tamamı veya bir kısmında devam eden bir girişimin bulunması halinde, her bir önemli varlık türü için beyan
- Bir finansal varlığın makul değeri yerine maliyeti veya iskonto edilmiş maliyeti üzerinden raporlanmasını gerektirecek şekilde yeniden kategorize yapıldığı takdirde bu yeniden yapılandırma işleminin sebebi
- Finansal varlıkların her bir önemli sınıfı için tek tek olmak üzere, finansal tablolara alınan değer düşüklüğü zararlarının esası ve miktarı
- Borçlar ve şarta bağlı borçlar için ipotek olarak verilen finansal varlıkların detaylı kayıtlı değeri ve bu varlıklara ilişkin önemli vadeler ve şartlar
- Teminat alınması durumunda ipotegün özellikleri ile ilgili gerekli açıklamalar
- Türev olmayan finansal araçların alım-satım amaçlı olarak belirlenmesi halinde, bunların kayıtlı değerleri ile mevcut sözleşme nedeniyle işletmenin vade (mühlet) tarihinde bunların sahibi olan tarafa ödemekle zorunlu bulunduğu miktarlar

arasındaki fark (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

7.34. TMS 33: Hisse Başına Kazanç

Bu bölümde TMS 33'ün amacı, kapsamı tanımları hakkında detaylı bilgi verilecektir.

Standardın amacı, hisse başına kazancın hesabında ve gösteriminde temel ilkeleri ortaya koyarak, farklı şirketlerin aynı hesap döneminde veya benzer işletmenin farklı hesap dönemlerindeki performans karşılaştırmalarını sağlar (IFAC, 15.12.2014, www.iasb.org). Standardın adi pay senetleri veya potansiyel adi hisse senetleri piyasada işlem gören veya bunları ihraç etmekte olan işletmelerce uygulanması zorunlu kılınmıştır.

Adi pay senetleri veya potansiyel adi pay senetleri piyasada işlem görmeyen işletmeler hisse başına kazançlarını belirtmek zorunluluğu olmamasına rağmen böyle bir bilgi vermek isterse yine bu standardı uygulamak durumunda kalabilir.

Standartta geçen tanımlar aşağıda belirtilmiştir.

Adi hisse senedi: Tüm sermaye araç sınıflarından sonra gelen ast sermaye aracıdır.

Potansiyel adi hisse senedi: Sahibine adi hisse senedine sahip olma yetkisi veren finansal araç veya kontrattır. (Örnek: Hisse garanti ve opsiyonları, adi hisse senedine dönüştürülebilen borç veya sermaye araçları vb) (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr)

Basit Hisse Başına Kazanç

Basit hisse başına kazanç hesaplanırken adi hisse senetlerine denk gelen net dönem karı veya zararı, dönem boyunca dolaşımda olan ağırlıklı ortalama adi hisse senedi sayısına paylaştırılır. Adi hisse senetlerine isabet eden net dönem karı veya zararı, imtiyazlı pay evraklarına ait kar veya zararın (temettü dahil) dönem karından veya zararından indirilmesi ile bulunur. Ağırlıklı ortalama adi hisse senedi sayısı, dönem içinde çıkarılan veya geri satın alınan adi hisse senetleri sebebiyle dolaşımdaki hisse senedi sayısında meydana gelen artış ve azalışların etkisinin bu hisse senetlerinin dönem içinde dolaşımda olduğu süre kullanılarak ağırlıklandırılması suretiyle bulunur (Otlu, 2008: 235).

ÖRNEK:

1 Ocak 2013 itibariyle çıkarılmış adi hisse senedi 1,700 adettir, 31 Mayıs itibariyle 800 adet hisse senedi daha ihraç edilmiştir. 1 Aralık 2013'te ise 250 adet hisse senedi piyasadan geri satın alınmıştır. 31 Aralık 2004 itibariyle ağırlıklı ortalama adi hisse senedi sayısı nedir?

Cevap:

31 Mayıs'a kadar: $(1700 \times 5/12) = 708$

31 Mayıs-1 Aralık: $(2500 \times 6/12) = 1,250$

1 Aralık-31 Aralık: $(2250 \times 1/12) = 188$

Ağırlıklı ortalama adi hisse senedi sayısı $708 + 1,250 + 188 = 2,146$

Ortalama ağırlıklı adi hisse senedi sayısı, (potansiyel adi hisse senetlerinin adi hisse senedine dönüştürülmesi hariç) adi hisse senedi sayısını değiştirmekle beraber kaynaklarda herhangi bir değişiklik yaratmayan olaylarda raporlanan her dönem için düzeltilir. (Bedelsiz hisse senedi ihracı)

ÖRNEK:

31 Aralık 2012 hisse adedi: 200

30 Eylül 2013 itibarıyla çıkarılan bedelsiz hisse adedi: 400

2012 karı: 180

2013karı: 600

2012 senesi hisse başına kazanç: $180/(200+400)= 0.3$

2013 senesi hisse başına kazanç: $600/(200+400)= 1$

Seyreltilmiş Hisse Başına Kazanç

Seyreltilmiş hisse başına kazanç hesaplanırken, adi hisse senetlerine denk gelen net dönem karı veya zararı ve dönem boyunca dolaşımda olan ağırlıklı ortalama adi hisse senedi sayısı seyreltici potansiyel adi hisse senetlerinin etkisine göre düzeltilir.

Adi pay senetlerine isabet eden net dönem karı veya zararı seyreltici potansiyel adi pay evraklarına dönem içinde ödenen faiz ve vergi sonrası temettü kadar arttırılır, ayrıca bu hisse senetlerinin adi hisse senetlerine dönüştürülmesinde oluşacak tüm gelir ve giderlerde bu hesaplamada düzeltilir.

Ağırlıklı ortalama adi hisse senedi sayısı, tüm seyreltici potansiyel hisse senetlerinin adi hisse senetlerine dönüştürülmesinde ortaya çıkacak ağırlıklı ortalama adi hisse senedi sayısı kadar arttırılır. (Ceylan ve Korkmaz, 2015: 320).

ÖRNEK:

İşletmenin 100 YTL değerinde yıllık 20 YTL faiz ödemeli adi hisse senedine dönüştürülebilir bir bonusu vardır, dönüşüm 30 adet adi hisse senedi olarak yapılabilecektir. İşletmenin 2013 sonunda 1000 adet adi hisse senedi ve 2000 YTL net dönem karı vardır.

Basit Hisse Başına Kazanç = $2000/1000=2$

Seyreltilmiş Hisse Başına Kazanç = $(2000+20)/(1000+30)= 1.96$

Potansiyel adi hisse senetleri ancak adi hisse senetlerine dönüşümleri olağan operasyonlardan oluşan hisse başına net karı azaltacaksa seyreltici kabul edilir.

İşletmenin hem basit hem seyreltilmiş pay başına kazanç rakamlarını, net dönem karı üzerinde her farklı hakka sahip adi hisse senedi grubu için, gelir tablosunda göstermesi gerekir (Serhan ve Suna, 2005: 197)

7.35. TMS 34: Ara Dönem Finansal Raporlama

Bu bölümde TMS 34'ün amacı,kapsamı ve tanımlar ele alınacaktır.

Standardın amacı, ara finansal tablolarda yer alması gereken hususların asgari içeriğini ve ara finansal tablolarda uygulanması gereken tanıma ve ölçüm prensiplerini belirlemektedir.

Standart, işletmelere belirli sıklıkta veya dönemde ara finansal raporlama zorunluluğu getirmemekle birlikte, işletmenin UFRS uyarınca ara finansal raporlama yapma zorunluluğu olduğunda yapması gerekenleri belirtmektedir.

Standartta geçen tanımlar aşağıda belirtilmiştir.

Ara dönem: Yıllık raporlama döneminden daha kısa olan dönemi ifade etmektedir.

Ara finansal tablolar: Finansal Tabloların Sunumu başlıklı UMS 1 no'lu standart uyarınca tam set finansal tabloları içerebileceği gibi, UMS 34 uyarınca özet finansal tabloları içerebilen finansal tablolardır (KGK, 03.01.2015, www.kgk.com.tr).

Ara Finansal Tabloların İçeriği

Ara finansal tablolar minimize edilmiş şekilde aşağıda yer alan finansal tablolardan oluşur:

- Özet bilanço
- Özet gelir tablosu
- Özet öz sermaye değişim tablosu
- Özet nakit akım tablosu
- Seçilmiş dipnotlar
- İşletmenin ara finansal tabloları olarak özet finansal tablolarını sunulması durumunda; özet tabloların minimal olarak, en son yıllık dönem finansal tablolarda yer alan başlık ve alt-başlıkların her biri ile belirlenen seçilmiş dipnotları içermesi koşulsuz şarttır.
- Yer verilmemesi halinde özet finansal tabloları yanlış yorumlama hale getirebilecek hesap kalemleri ve dipnotlar bu tabloların içeriğinedahil edilerek açıklanır.
- TMS 1 işletmenin özkaynağında ortaya çıkan değişiklikleri gösteren tablonun farklı bir finansal tablo olarak sunulmasını gerektirir ve işletme sahipleri ile yapılan sermaye işlemleri ile bu kişilere dağıtılan tutarlardan kaynaklanan öz sermaye değişimlerine bağlı verilerin söz konusu finansal tabloda veya alternatif olarak dipnotlarda gösterimine sebep olur. Bu çerçevede, ara dönemde düzenlenecek öz sermaye değişim tablosunun formatının en son yıllık finansal tablolarda kullanılan sistem ile aynı olması gerekmektedir
- Hisse başına kazanım ile hisse başına bölünmüş kar miktarlarını ara dönemlerde hazırlanacak tam set veya özet gelir tablosunda gösterilir.
- Bir işletmenin en son yıllık dönemde mali tabloları konsolidasyona tabi tutulmuşsa, ara finansal tabloları da konsolidasyona tabi tutularak gösterilir.

Ara Finansal Tablolar, cari ara dönem gelir tablosu ve cari yıla ilişkin hesap dönemi başından ara dönem sonuna kadar olan faaliyetleri kapsayan toplam gelir tablosu ile önceki yılın aynı dönemlerine bağlı gelir tablolarının, karşılaştırmalı olarak sunulması gerçeği unutulmamalıdır (O'Malley, 2005: 200).

Kamuya Açıklanacak Hususlar

Finansal tablo uygulayıcılarının bir işletmenin ara finansal tablolarının yanında en son yıllık finansal tablolarına da ulaşma imkanı bulunduğu; ara dönem dipnotlarında, en son yıllık finansal tabloların dipnotlarında sunulan bilgilerde göreceli olarak önemli olmayan güncellemeler sağlanması şartı yoktur. Ara dönem dipnotlarında, işletmenin finansal durumu ve performansında en son yıllık bilanço tarihi itibarıyla meydana gelen değişikliklerin anlaşılması için gerekli, mühim özellikteki işlem ve olaylar belirtilir

Kamuya açıklanacak hususlar şunlardır:

- En son yıllık finansal tabloların hazırlanmasında esas alınan muhasebe politikaları ve yöntemlerinin kullanıldığına ilişkin açıklama
- Ara dönemdeki dönemsel ya da mevsimsel faaliyetlere ilişkin beyan
- Varlıklar, borçlar, özvarlık, net kazanç veya nakit akımlarını etkileyen ve içeriği, büyüklüğü veya sıklığı olağandışı olan kalemlere ve tutarların bağlı tespit
- Önceki ara döneme veya yıla ilişkin tablolardaki tahmini tutarlarda önemli bir değişiklik olduğunda bu değişikliğe ve tutarına ilişkin açıklama
- Hisse senedi çıkarılması veya borçlanma yoluyla gerçekleştirilen finansman ve geri ödenmesine ilişkin açıklama toplam olarak ya da hisse bazında adi ve diğer hisse senetlerine ödenen temettüler

- İşletme birimleri veya coğrafi birimlere ilişkin faaliyet sonuçları bilanço tarihinden sonra ortaya çıkan olaylar birleşme, bölünme, devralma, elden çıkarma, uzun vadeli yatırımlar, yeniden yapılanma ve sonlandırılan faaliyetler gibi değişikliklerin etkileri
- Şarta bağlı borçlar veya varlıklara ilişkin son yıllık bilanço tarihinden sonra meydana gelen değişimler (Ceylan ve Korkmaz, 2015: 336).

Ara dönemde dipnotlarda açıklama gerektiren hususlara ilişkin örnekler şunlardır:

- Stokların net gerçekleşebilir değerine düşürülemsi ve böyle bir indirimin feshi
- Maddi varlıklar, maddi olmayan varlıklar veya diğer varlıkların değerinde ortaya çıkan değer düşüklüklerinden kaynaklanan bir hasarın finansal tablolara alınması ve bu tür bir değer düşüklüğü zararının feshi
- Yeniden yapılandırmadan kaynaklanan giderler için ayrılan karşılıkların son bulması
- Maddi varlıkların elde edilmesi ya da elden çıkarılması
- Maddi varlıkların satın alınması için sunulan taahhütler
- Davaların neticelenmesi
- Önceki dönemlerde finansal tablolara alınan finansal bilgilerdeki önemli yanlışların onarılması
- Borçların ödenmesinde temerrüde düşülmesi veya bir borç sözleşmesinin gereklerinin yerine getirilmemesi
- İlişkili taraflarla gerçekleştirilen işlemler

Finansal tabloların düzenlenmesinde kullanılan tahmin ve öngörülerin yıllık finansal tablolarda olduğu gibi titizlikle yapılması gerekmektedir. Temettü gibi dönemsel gelirler de, olduğu anda kaydedilmeli ve ertelenmemelidir. Ara finansal tablolarda, finansal tablolara alınma, değerlendirme, sınıflandırma veya dipnotlarda yapılacak açıklamalar netleştirilirken, önemlilik kavramı ara dönem finansal bilgileri çerçevesinde hesaplanır. Önemlilik kavramının incelenmesinde, ara dönem değerlendirme işlemlerinin yılsonuna göre daha fazla payda tahmine dayandığı dikkate alınarak işlem yapılmalıdır (Serhan ve Suna, 2005: 202).

7.36. TMS 36: Varlıklarda Değer Düşüklüğü

Bu bölümde TMS 36'nın amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Tüm şirketlerin, varlıklarının geri kazanılabilir miktarından daha yüksek bir değerden izlenmemesini sağlamak amacıyla uygulanması gereken prensipleri belirlemektir. Bir varlığın defter değerinin; kullanımı ya da satışı ile geri kazanılacak tutarından fazla olması durumunda, ilgili varlık geri kazanılabilir tutarından daha yüksek bir tutardan izlenir. Böyle bir durum söz konusu ise, varlık değer düşüklüğüne uğramıştır ve Standart, işletmenin değer düşüklüğü zararını muhasebeleştirmesini gerektirir. Standart ayrıca, bir işletmenin değer düşüklüğü zararını nasıl ve ne zaman fesh etmesi gerektiği ile kamuoyuna yapılması gereken açıklamaları da hazırlar.

Standartın kapsamı, varlıklarını geri kazanılabilir tutarından daha fazla bir değer ile izlememelerini teminen, işletmeler tarafından uygulanması gereken metodları belirlemektir.

Varlığın kayıtlı değeri, kullanım veya satış yoluyla geri kazanılacak tutarı aşacaksa, varlık geri kazanılabilir tutarından daha fazla tutarda izlenme ihtimali vardır. Böyle bir durum mevcut ise, varlıkta değer düşüklüğü ortaya çıkmıştır. Bu standart, kapsam dışı kalanlar haricinde bütün varlıkların değer düşüklüğünün tespiti ve

muhasebeleştirilmesini kapsayarak kaydedilir (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Kapsam dışı kalanlar şunlardır:

- Stoklar (TMS 2)
- İnşaat sözleşmelerine konu edilen varlıklar (TMS 11)
- Ertelenmiş vergi alacakları (TMS 12)
- Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin varlıklar (TMS 19)
- Finansal varlıklar (TMS 39)
- Makul değerle değerlendirilen yatırım amaçlı gayrimenkuller (TMS 40)
- Net makul değerleri ile değerlendirilen canlı varlıklar (TMS 41)
- Sigorta kontratları kapsamında doğan varlıklar (TFRS 4) Satılmaya hazır duran varlıklar (TFRS 5) (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Değer Düşüklüğünün Tespiti

Her bir bilanço tarihinde, bir varlığın değer düşüklüğüne uğrayabileceğine ilişkin herhangi bir data olup olmadığı incelenir. Böyle bir gösterge mevcutsa, varlığın geri kazanılabilir tutarına ilişkin olasılıklar hesaplanır (TMS 36, prgrf 7 -11).

Bir varlığın değer düşüklüğüne uğrayabileceğine ilişkin herhangi bir verinin olması ya da olmaması durumu değerlendirilirken minimal olarak aşağıdaki göstergeler dikkate alınır:

Dış kaynaklı bilgiler

- Dönem boyunca, bir varlığın piyasa ve sektör değerinin, zamanaşımı veya olağan kullanım sonucunda, beklenilenden önemli ölçüde azalış olması
- Dönem boyunca, işletmenin faaliyet gösterdiği piyasada, teknolojik, ekonomik veya yasal ortamda veya varlığın tahsis edildiği pazarda, işletmeye olumsuz etkide bulunan önemli değişikliklerin ortaya çıkması ya da yakın gelecekte ortaya çıkacak olması durumu
- Pazardaki nema rasyolarının veya yatırım karlılığına ilişkin diğer piyasa faiz oranlarının dönem boyunca yükselmiş olması, ve muhtemelen bu artışların varlıkların değerinin hesaplanmasında kullanılan iskonto oranını etkileyecek olması ve varlığın geri kazanılabilir tutarını önemli derecede düşüş olması
- İşletmenin net aktiflerinin kayıtlı değerlerinin işletmenin piyasa değerinden daha yüksek seyretmesi (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr)

İç kaynaklı bilgiler

Bir varlığın maddesel zarara uğradığına veya eskidiğine ilişkin kanıtların mevcudiyeti Varlığın mevcut veya beklenen kullanılma seviyesinde ya da şeklinde işletmeye olumsuz etkide bulunan önemli değişikliklerin ortaya çıkması veya yakın gelecekte ortaya çıkacak olması (Bu değişiklikler, varlığın ait olduğu faaliyetlerin durdurulmasına ya da yeniden yapılandırmasına veya varlığın, önceden belirlenmiş tarihten önce elden çıkarılmasına ilişkin planları da kapsar).İşletmenin faaliyet raporlarında, bir varlığın ekonomik performansının beklenenden kötü olduğu veya olacağına ilişkin kanıtların mevcudiyeti.Yukarıdaki liste ayrıntılı olmayıp, varlığın değer düşüklüğüne uğramış olmasına bağlı başka verilerde anlaşılabilir. Bu durumda bu göstergeler de, işletmenin varlığın geri kazanılabilir tutarını neticelenmesi beklenir(O'Malley, 2005: 27)

Geri Kazanılabilir Tutarın Ölçümü

Geri kazanılabilir tutarın ölçümünde, bir varlığın gerek net satış fiyatım gerekse kullanım değerini belirlemek her zaman gerekmez. Bu tutarlardan herhangi biri varlığın kayıtlı değerini aşıyorsa, varlık değer düşüklüğü söz konusu değildir ve başka bir tutar tahmini için sebep yoktur (MUHASEBE, 07.03.2015, www.muhasibat.gov.tr).

Kullanım Değerinin Ölçümü

Kullanım değerinin ölçümünde şunlara dikkat edilmelidir:

Nakit akımı tahminleri, yönetimin varlığın kalan faydalı ömrü üzerinde var olacak iktisadi koşullara bağlı en iyi tahminlerini temsil eden makul ve kanıtlanabilir öngörülere dayanmalıdır. Harici (işletme bünyesi dışındaki) delillere büyük ağırlık verilmelidir. Nakit akımı tahminleri yönetim tarafından onaylanmış, en son dönem finansal bütçelere dayanmalıdır. Bu tahminlere dayandırılan projeksiyonlar, daha uzun bir dönemin kullanılması gerektiği ispatlanamıyorsa maksimum beş yıllık bir dönemi kapsamalıdır. En son bütçelerin kapsadığı dönemlerin ötesindeki nakit akım tahminleri, artan bir oranın kullanılması gerektiği ispat edilemiyorsa, sonraki yıllara bağlı sabit veya düşüşe geçen büyüme oranı kullanılarak bütçelere dayanan projeksiyonlardan çıkarım yapılması yoluyla tahmin edilmelidir. Bu büyüme oranı, daha yüksek bir oranın kullanılması gerektiği doğrulanamıyorsa, ürünlere, endüstrilere veya işletmenin faaliyet gösterdiği devlete ya da ülkelere veya varlığın kullanıldığı piyasaya ilişkin uzun dönem ortalama büyüme oranını geçmemelidir (VERGİ, 15.12.2014, www.vergiportali.com).

Nakit Üreten Birim İçin Değer Düşüklüğünün Ölçümü

Nakit üreten birim için değer düşüklüğü, fakat, birimin geri kazanılabilir miktarı kayıtlı değerinden düşük olduğunda finansal tablolara aktarılır. Değer düşüklüğü, birim varlıklarının kayıtlı değerlerini azaltmak amacıyla ilk defada, varsa nakit üreten birime tahsis edilmiş şerefîyeye ve daha sonra, birimdeki her bir varlığın kayıtlı değerine dayanarak rasyonel olarak diğer varlıklara ayrılır. Değer düşüklüğünü finansal tablolara alırken, varlığın kayıtlı değerindeki azaltma; belirlenebiliyorsa net satış fiyatından, yine belirlenebiliyorsa kullanım değerinden ve sıfırdan en yüksekine altına düşmemelidir. Varlığın geri kazanılabilir tutarı ancak kayıtlı değerinden düşükse, varlığın kayıtlı değeri geri kazanılabilir tutarına indirilir. Bu indirim bir değer düşüklüğüdür.

Varlık, yeniden değerlendirilmiş tutarı ile izlenmiyorsa, değer düşüklüğü derhal gelir tablosuna gider olarak aktarılmalıdır. Yeniden değerlendirilmiş bir varlıktaki değer düşüklüğü gelir tablosuna gider olarak yansıtılır. Ancak, yeniden değerlendirilmiş varlıktaki değer düşüklüğü, varlığın yeniden değerlendirme fonu hesabında tutulan miktarı geçmediği sürece, direkt olarak varlığa ilişkin söz konusu hesaptan düşülür. Değer düşüklüğü finansal tablolara alındıktan sonra, varlığa ilişkin itfa tutarı, gelecek dönemlerde, varlığın, varsa hurda değeri düşüldükten sonraki düzeltilmiş kayıtlı değerini kalan faydalı ömrü boyunca sistematik olarak dağıtmak amacıyla yapılır (TMS 36, prgrf: 104-108).

Değer Düşüklüğünün İptali

İşletme, her bir bilanço tarihinde, bir varlığa ilişkin önceki yıllarda mali tablolara alınmış değer düşüklüğünün daha fazla mevcut olamayacağına ya da azalmış olduğuna dair herhangi bir veri olup olmadığını değerlendirirken, asgari olarak aşağıdaki göstergeleri göz önüne alırlar (MUHASEBE MEVZUAT, 07.03.2015, www.muhasibat.gov.tr):

a. Dış kaynaklı bilgiler

Dönem boyunca varlığın piyasa değeri gözle görülür bir biçimde yükselmiştir.

İşletmenin faaliyet gösterdiği piyasada, teknolojik, ekonomik veya hukuki ortamda ya da varlığın ithaf edildiği piyasada, dönem boyunca işletme için olumlu etkileri olan önemli değişiklikler ortaya çıkmıştır, ya da yakın gelecekte çıkması olası ihtimaldir, piyasa nema oranları ya da yatırım karlılığı rasyoları dönem boyunca düşmüştür ve bu düşüşler muhtemelen varlığın kullanım değerini belirlemede kullanılan

iskonto oranını değiştirmekte ve varlığın geri kazanılabilir tutarını önemi derecede yükseltmektedir (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr)

b. İç kaynaklı bilgiler

Varlığın şimdiki veya olası kullanım derecesinde ya da kullanım şeklinde dönem boyunca işletme için olumlu tesileri olan önemli değişimler ortaya çıkmıştır, ya da yakın gelecekte çıkması ön görülmektedir. Bu değişiklikler, kendisine önceden atfedilen performans standardını aşması için, varlığın geliştirilmesi ya da artırılmasına yönelik dönem boyunca katlanılmış olan yatırım harcamalarını veya varlığın ait olduğu faaliyetin durdurulmasına ya da yeniden yapılandırılmasına bağlı bir taahhüdünü içerir. İşletmenin faaliyet raporlarından, varlığın ekonomik performansının beklenenden daha iyi olduğuna ya da olacağına işaret eden veriler toplanmaktadır.

Geçmiş yıllarda varlık için finansal tablolara alınan bir değer düşüklüğü, ancak, en son değer düşüklüğünün finansal tablolara alınmasından beri varlığın geri kazanılabilir tutarını belirlemede kullanılan tahminlerde bir değişiklik olmuşsa iptal edilmelidir. Böyle bir durum mevcut ise, varlığın kayıtlı değeri geri kazanılabilir değerine kadar artırılır. Bu artış değer düşüklüğünün feshidir.

Değer düşüklüğünün iptali, işletmenin varlık için değer düşüklüğünü finansal tablolara aldığı son tarihten sonra varlığın tahmini hizmet potansiyelinde satıştan veya kullanımından doğan bir artışı yansıtır. İşletme, tahmini hizmet potansiyelindeki artışa neden olan değişiklikleri tespit eder. Tahminlerdeki değişikliklere ilişkin aşağıdaki örnekler verilebilir:

- Geri kazanılabilir tutarın temelini oluşturan esaslarda değişiklik
- Geri kazanılabilir tutar kullanım değerine dayandıysa, tahmini gelecek nakit akımlarının ya da iskonto paylarının tutarında ya da zamanlamasındaki bir değişiklik
- Geri kazanılabilir tutar net satış fiyatına dayandıysa, net satış fiyatının bileşenlerinin olasılıklarındaki değişim

Değer düşüklüğünün iptali nedeniyle varlığın kayıtlı değerinde meydana gelen yükseliş, geçmiş yıllarda hiç değer düşüklüğünün finansal tablolara alınmamış olması halinde belirlenmiş olacak kayıtlı değeri geçmemelidir.

Varlık, diğer bir standart yükümlülükleri uyarınca yeniden değerlendirilmiş tutarında izlenmiyorsa, değer düşüklüğünün iptali derhal gelir tablosuna gelir olarak aktarılır. Yeniden değerlendirilmiş bir varlığa ilişkin değer düşüklüğünün iptali söz konusu diğer standart hükümleri uyarınca bir yeniden değerlendirme artışı olarak işlenmelidir.

Değer düşüklüğünün iptali finansal tablolara alındıktan sonra, varlığa ilişkin itfa, varlığın hurda değeri düşüldükten sonra kalan yenilenmiş kayıtlı değerini kalan faydalı ömrü üzerinden sistemli olarak özgülemek amacıyla gelecek dönemlerde yansıtılır (MUHASEBE MEVZUAT, 07.03.2015, www.muhasibat.gov.tr):

Dipnotlarda Açıklanacak Hususlar

Her bir varlık sınıfı için, finansal tablolarda şunlar açıklanmalıdır (VERGİ, 15.12.2014, www.vergiportali.com):

- Dönem boyunca gelir tablosunda sunulmuş değer düşüklüğü tutarı ve değer düşüklüğünün dahil olduğu gelir tablosu satırları Dönem boyunca gelir tablosuna yansıtılmış değer düşüklüğü zararlarının iptal tutarı ve dahil ettiği değer düşüklüğünün iptal edildiği gelir tablosu kalemleri
- Dönem boyunca doğrudan öz kaynak hesap grubuna yansıtılmış değer düşüklüğü miktarı
- Dönem boyunca direk öz sermaye hesap grubuna yansıtılmış değer düşüklüğü

zararlarının iptal tutarı

7.37. TMS 37: Karşılıklar,Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar

Bu bölümde TMS 37'nin amacı,kapsamı ve tanımları ele alınacaktır

Standart, uygun muhasebeleştirme kriterleri ve ölçüm esaslarının karşılıklar, şartlı borçlar ve koşullu varlıklara uygulanmasını ve kullanıcıların bunların nitelikleri, zamanlamaları ve tutarlarını anlamalarını açıklamak üzere gerekli bilgilerin finansal tablo eklerinde gösterilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Standart, karşılıklar, şarta bağlı yükümlülükler ve şarta bağlı varlıkların finansal tablolara alınma ve değerlendirme esaslarını ve finansal tablolarda açıklanması gerekli minimum bilgileri içerir (Yardımcıoğlu, 2007- 92).

İşletmeler, aşağıda sayılan durumlardan kaynaklananlar hariç, karşılıkların, şarta bağlı yükümlülüklerin ve şarta bağlı varlıkların finansal tablolarda sunulması, bu standarttaki hükümlere uyar:

- TMS 39 kapsamında olan makul değer üzerinden izlenen finansal araçlardan kaynaklananlar
- İvazlı sözleşmeler istisna olmakla beraber, ileri tarihli sözleşmelerden kaynaklananlar
- Sigorta şirketlerinde, poliçe sahipleri ile yapılan sözleşmelerden kaynaklananlar
- Diğer TMS standartlarında düzenlenen hususlar (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Standartta geçen tanımlar aşağıda belirtilmiştir:

Karşılık: Gerçekleşme süresi veya tutarı belirli olmayan yükümlülüklerdir. (Amortisman, varlıklarda değer düşüklüğü ve şüpheli alacaklar için ayrılan karşılıklar, ilgili varlıkların kayıtlı değerinin ayarlanması suretiyle finansal tablolara alınmakta olup, bu tanım kapsamına uygun değildir)

Yükümlülük: Geçmiş olaylardan kaynaklanan ve ödenmesi halinde iktisadi fayda içeren kaynakların işletmeden çıkmasına neden olacak mevcut yükümlülüklerdir.

Sorumluluk doğuran olay: Hukuki veya zımni bir gerekliliğin doğmasına yol açan ve bu yükümlülüğün ifası için başkaca gerçekçi bir yöntemin olmadığı durumlardır.

Hukuki yükümlülük: Bir sözleşmeden (açık veya zımni hükümleri aracılığıyla), hukuksal düzenlemeden veya diğer yasal uygulamalardan kaynaklanan gerekliliklerdir.

Zımni yükümlülük: İşletmenin, geçmiş dönemdeki uygulamalar, yayımlanmış politikalar veya açıklamalarla, belirli sorumlulukları üstleneceğini üçüncü şahıslara taahhüt ettiği; netice de, işletmenin bu yükümlülüklerini yerine getireceği konusunda üçüncü kişiler nezdinde geçerli bir beklenti doğurması nedeniyle oluşan yükümlülüklerdir. Şarta bağlı varlık: Geçmiş dönem olaylardan kaynaklanan ve mevcudiyeti, işletmenin tam olarak denetiminde bulunmayan gelecekteki bir veya daha fazla kesin olmayan olayın gerçekleşip gerçekleşmemesi ile teyit edilebilmesi mümkün olan varlıklardır.

İleri tarihli sözleşme: Tarafların yükümlülüklerini taraflar birbirlerine karşılıklı olarak henüz yerine getirmedikleri veya tarafların yükümlülüklerini karşılıklı olarak kısmi şekilde yerine getirdikleri anlaşmalardır.

Şarta bağlı yükümlülük: Geçmiş dönemdeki olaylardan kaynaklanan ve mevcudiyeti, işletmenin tam olarak kontrolünde bulunmayan gelecekteki bir veya daha fazla kesin olmayan olayın gerçekleşip gerçekleşmemesi ile teyit edilebilmesi mümkün bir yükümlülüğü veya geçmiş olaylardan kaynaklanan, fakat aşağıdaki üçüncü kısımda sayılan nedenlerle finansal tablolara alınmayan mevcut yükümlülükleri tanımlar (TMS

37, prgrf 10-11).

İvazlı sözleşme: Sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için katlanılması kaçınılmaz maliyetin söz konusu sözleşme kapsamında elde edilmesi beklenen ekonomik faydayı ifade eder (TMS 37, prgrf 10).

Karşılıklar, Şarta Bağlı Yükümlülükler ve Şarta Bağlı Varlıkların Finansal Tablolara Alınması

Aşağıdaki koşulların varlığı halinde, karşılıklar finansal tablolara alınır(TMS 37, prgrf 14):

- Geçmiş olaylardan ortaya çıkmış mevcut bir yasal veya zımni yükümlülüğün bulunması,
- Yükümlülüğün yerine getirilmesi için ortaya çıkan işletmeden çıkmasının muhtemel olması ve
- Yükümlülük tutarının güvenilir bir biçimde tahmin edilebiliyor nitelikte olması

Mevcut bir yükümlülüğün varlığının net olmadığı durumlarda; mevcut tüm deliller önemsendiğinde bilanço tarihi itibarıyla mevcut bir yükümlülüğün var olması ihtimali böyle bir yükümlülüğün yok olması ihtimalinden daha yüksekse, geçmişteki bir olayın mevcut bir yükümlülüğü doğurduğu geçerlidir. Değerlendirme yapılırken, bilanço tarihinden sonraki olayların sağladığı ek kanıtlar da dikkate alınır. Şarta bağlı yükümlülükler ve şarta bağlı varlıklar, finansal tablolara alınmaz. Şarta bağlı yükümlülükler ve şarta bağlı varlıklar, iktisadi yarar içeren kaynakların işletmeden çıkma ihtimalinden uzak olduğu durumlar hariç finansal tablo dipnotlarında belirtilir (TMS 37, prgrf 15).

Değerleme Esasları

Karşılık olarak finansal tablolara alınması gerekli tutarın belirlenmesinde şunlar göz önüne alınır (TMS 37, prgrf 42- 52):

- En gerçekçi tahmin
- Riskler ve belirsizlikler
- Bugünkü değer

Karşılıkların bugünkü değerlerine düşürülmesinde kullanılacak iskonto oranı, paranın zaman değerinin cari olasılıkları ile yükümlülüğe özgü riskleri yansıtan oran olmalıdır. Söz konusu iskonto oranı, gelecekteki nakit akımlarının tahminiyle ilgili riski barındırmaz.

Varlıkların elden çıkarılmasının beklendiği durumlarda, oluşması olası kazançlar, buna yol açan olayla doğrudan ilişkili olması durumunda dahi, karşılıkların belirlenmesinde önem arz etmez (TSB, 25.12.2014, www.tsb.org.tr).

Bir Yükümlülük Sonucu Oluşan Giderlerin Tazmini

Yükümlülük yerine getirildiğinde diğer taraftan tazmin edileceği netleşmiş ise bu tazmin tutarı tahakkuk ettirilir ve ayrı bir aktif kalem olarak muhasebe kaydı gerçekleştirilir. Ancak, muhasebeleştirilen tutar karşılık tutarını geçmemelidir (TMS 37, prgrf 38).

İlgili karşılık gideri, bununla ilgili tahakkuk ettirilen tazmin tutarı düşüldükten sonra gelir tablosunda net tutar olarak açıklanmalıdır (TMS 37, prgrf 38).

Karşılıklardaki Değişmeler ve Karşılıkların Kullanımı

Karşılıklar her bilanço tarihinde en doğru ve gerçekçi tutarın aktarılması amacıyla yeniden incelenmelidir. Kaynakların elden çıkması beklenmiyor ise ayrılan karşılık iptal edilmelidir.

Bir karşılık, yalnızca kayıtlara alınmasını gerektiren harcamalar için kullanılır.

Değerleme Usullerinin Uygulanması

Gelecek dönemlerde oluşması beklenen faaliyet zararları için karşılık ayrılmayacaktır.

İvazlı bir sözleşmeye sahip olan işletme, bu sözleşmeden doğan mevcut yükümlülüğünü mali tablolara alır ve bunu bir karşılık olarak değerlemeye tabi tutarak hesaplanır.

Yeniden yapılandırma için bir zımni yükümlülük sadece aşağıdaki şartların varlığı halinde meydana gelir (Tokaç, 2005: 254):

- İşletmenin resmi detaylı bir planının olması ve aşağıdaki esasları içermektedir:
- İlgili ticari faaliyetler veya ticari faaliyetlerin eki
- En fazla etkilenen yer
- İş sözleşmesi feshedilecek çalışanların yaklaşık sayısı, yeri ve görevleri
- Katlanılacak giderler
- Planın uygulama tarihi
- İşletmenin planının uygulanacağı yönünde geçerli bir beklentinin meydana gelmesi

Dipnotlarda Açıklanacak Hususlar

Yukarıda da ifade edildiği gibi, şarta bağlı varlıklar ve yükümlülükler ile ilgili bilgiler açıklanır. Ayrıca, her bir karşılık sınıfı için şunlar açıklanır:

- Dönem başı ve dönem sonu itibariyle kayıtlı miktar
- Mevcut karşılıklar dahil finansal tablolara alınan yeni karşılıklar
- Dönem içinde kullanılan tutarlar,
- Dönem içinde geri çekilen kullanılmayan tutarlar,
- Zamanın geçmesi ve iskonto oranındaki değişimin nederiyle dönem içinde meydana gelen değişimler
- Yükümlülüğün esasına ilişkin özet bir tanımlama ve ekonomik faydaların işletme dışına çıkmasının beklendiği zaman
- Kaynak çıkışının tutarı ve zamanlamasındaki belirsizliklere ilişkin datalar
- Alınması beklenen her türlü tazmin tutarı ile beklenen bu tazminatlarla ilgili finansal tablolara varlık belirtilen tutarlar (MUHASEBE NET, 07.10.2014, www.muhasabe.net).

7.38. TMS 38: gayrimaddi Duran Varlıklar

Bu bölümde TMS 38'in amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Bu Standardın hedefi başka bir standartta özel hükmü olmayan gayrimaddi duran varlıklarla ilgili muhasebeleştirme metodlarını tespit etmektir. Bu Standart, işletmenin, bir gayrimaddi duran varlığı sadece belli kriterlerin sağlanmış olması halinde muhasebeleştirmesini zorunlu tutar. Bu Standart, ayrıca, gayrimaddi duran varlıkların defter değerinin ne şekilde ölçüleceğini belirleyip, gayrimaddi duran varlıklarla ilgili bazı özel açıklamalar yapılması gerekliliğini doğurur(KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

gayrimaddi varlıkların finansal tablolara yansıtılma esaslarını ve finansal tablolarda açıklanması gereken hususları belirler. Gayrimaddi varlıklar; fiziki varlığı olmayan, mal ve hizmetlerin imalatı veya satışı, üçüncü şahıslara kiraya verilmesi veya idari amaçlar için elde tutulan parasal olmayan varlıkları ifade eder.

Gayrimaddi varlıklara örnek vermek gerekirse; bilgisayar yazılımları, ticari markalar, lisanslar ve isim hakları, müşteri listeleri, müşteri ve tedarikçi ile ilişkiler, pazarlama hakları, müşteri sadakati ve pazar payı, rekabet etmeme anlaşmaları, işletme hakları ve benzeri haklar verilebilir.

Bir kalemin gayrimaddi varlık olarak kabul edilmesi için kriterler şunlardır:

- Tanımlanabilir olması: Gayrimaddi varlığın şerefiyeden kolaylıkla ayırt edilebilmesi gerekir.
- Kontrol: İşletmenin varlıkla ilgili kaynaklardan ileride sağlanacak ekonomik faydaları elde etme gücüne sahip olması ve üçüncü kişilerin bu faydalara ulaşmasını kısıtlayabilmesi durumudur. Gelecekteki ekonomik faydalar: Gayrimaddi varlıktan sağlanacak gelecekteki iktisadi faydalar, ürünlerin veya hizmetlerin satışından elde edilecek geliri, maliyet tasarrufunu veya varlığın işletme tarafından kullanımından kaynaklanan diğer faydaları kapsamaktadır (IFRS, 06.12.2014, www.ifrs.org.tr).

7.38.1 Muhasebe politikaları

Bu başlıkta standardın muhasebeleştirilmesi hakkında detaylı bilgi verilecektir.

Finansal Tablolara İlk Kayda Alınma

Bir gayrimaddi varlık, sadece işletmenin gelecekte varlıktan ekonomik fayda elde etmesinin muhtemel olması ve varlığın maliyetinin güvenilir bir biçimde ölçülebilmesi halinde finansal tablolara alınır. İlgili varlıkla ilgili gelecekteki ekonomik faydanın olası olup olmadığı konusu, varlığın faydalı ömrü boyunca mevcut olacak ekonomik koşullar hakkında yönetimin en iyi öngörülerini temsil eden makul ve destekleyici varsayımlar kullanılarak değerlendirilir. Gayrimaddi varlıklar, başlangıçta, edinme maliyeti üzerinden değerlendirilir. Gayrimaddi varlıkların finansal tablolara alınmasında aşağıda belirtilen konular değerlendirilir (TSB, 15.12.2014, www.tsb.com.tr).

Ayrı İktisap

Gayrimaddi varlık ayrı olarak satın alınırsa, maliyeti güvenilir olarak tespit edilebilir.

İşletme Birleşmesi Yolu İle Edinilen gayrimaddi Varlıklar

İşletme birleşmeleri yoluyla edinilen gayrimaddi varlıkların maliyet bedeli, edinildikleri tarihteki makul değerleri olarak belirtilir. Bu yolla edinilen gayrimaddi bir varlığın elde etme maliyetinin, söz konusu varlığın ayrı olarak mali tablolara alınması amacı ile, yeterli güvenilirlikte ölçülüp ölçülemeyeceğinin tespit edilmesinde takdir yetkisi kullanımı gereklidir. Aktif bir piyasada oluşan piyasa fiyatları, en güvenilir makul değer göstergesidir. Makul değer tahmininde cari alış fiyatı, veya eğer cari alış fiyatı belirlenemiyor ise, en son benzer işlemin fiyatı esas alınır. Bir varlık için aktif bir piyasada oluşan fiyat mevcut olmaması halinde, elde etme maliyeti; varlık için işletmenin ödeyeceği tutarı ifade etmektedir (MUHASEBE NET, 07.10.2014, www.muhasebe.net).

İşletme Bünyesinde Oluşturulan Şerefiye

Şirket bünyesinde oluşturulan şerefiye, ticari marka ve müşteri listeleri, maliyeti güvenli bir biçimde belirleyebilen ve işletme tarafından denetlenen tanımlanabilir varlıklar olmaması nedeniyle, bir varlık olarak finansal tablolara alınmaz. Kısaca işletme içi yaratılan şerefiye, varlık olarak muhasebeleştirilmez (TMS 38, prgrf 48).

Araştırma ve Geliştirme

Bir gayrimaddi varlığın finansal tablolara alınma koşullarını taşıyıp taşımadığını

değerlendirirken varlığın oluşturulma aşaması, araştırma safhası ve geliştirme safhası olarak ikiye ayrılır.

Araştırma safhasında herhangi bir gayrimaddi varlık finansal tablolara eklenmez. Araştırma safhasında, gayrimaddi varlığın, ileride ekonomik fayda sağlayıp sağlamayacağını belirlenmesi olurlu olmadığından, yapılan araştırmaya bağlı olarak harcamalar gerçekleştiği anda gider olarak finansal tablolara eklenir.

Geliştirme safhasında ise aşağıda belirtilmiş koşulların tamamının varlığı halinde gayrimaddi varlık finansal tablolara alınır:

Gayrimaddi varlığın kullanıma veya satışa hazır hale gelebilmesinin teknik açıdan mümkün olması,

İşletmenin gayrimaddi varlığı tamamlama ve bu varlığı kullanma veya satma niyetinin bulunması,

Gayrimaddi varlığı kullanma veya satma imkanının bulunması,

Gayrimaddi varlığın olası ekonomik faydayı ne şekilde oluşturacağını belli olması, ayrıca, gayrimaddi varlığın çıktısının veya gayrimaddi varlığın kendisinin bir pazarının olması veya işletme bünyesinde kullanılacaksa gayrimaddi varlığın kullanılabilir durumda olması, Geliştirme safhasını tamamlamak ve varlığı kullanmak veya satmak için yeterli teknik, finansal ve diğer kaynakların var olması ve

Bu süreçte varlıkla ilgili yapılan harcamaların güvenilir bir biçimde ölçülebilmesi (TMS 38, prgrf 54-64).

İşletme Bünyesinde Oluşturulan gayrimaddi Varlıklar

İşletme bünyesinde oluşturulan bir gayrimaddi varlığın maliyeti, gayrimaddi varlığın mali tablolara eklenme koşullarını sağladığı tarihten başlamak üzere yapılan harcamaların toplamına verilen addır. Geçmiş dönemlerde gider olarak finansal tablolarda gösterilen harcamalar, daha sonra maliyete dahil edilemez. İşletme bünyesinde oluşturulan bir gayrimaddi duran varlığın maliyeti, doğrudan ilişkilendirilebilen ve varlığın idarece amaçlanan şekilde faaliyet gösterebilmesi için gerekli tüm harcamaları içermektedir (TURMOB, 12.12.2014, www.turmob.org.tr)

Gayrimaddi Varlıklar İle İlgili Harcamalar

Finansal tablolara alınma kriterini taşıyan gayrimaddi varlığın maliyetinin parçasını oluşturan harcamalar ile işletme birleşmeleri yoluyla edinilen gayrimaddi varlıklar ile ilgili yapılan harcamalar haricinde bir gayrimaddi varlık için yapılan harcamalar gider olarak finansal tablolara yansıtılır.

Gerçekleştiği anda gider olarak mali tabloya alınacak harcamalar aşağıdaki gibidir:

Bir işletme birleşmesi maliyetinin parçası olması haricinde, araştırma safhasında yapılacak harcamalar

Eğitim faaliyetleri ile ilgili harcamalar

Reklam ve promosyon faaliyetleri ile ilgili harcamalar

Bir işletmenin kısmen veya tamamen yeniden organizasyonu veya yeniden yerleşimi ile ilgili harcamalar

Maddi Varlıklar başlıklı TMS 16 no'lu standartta yer alan hükümler kapsamında varlıkların maliyetine dahil edilebilenler hariç olmak üzere, başlangıç faaliyetlerine ilişkin giderler. (Başlangıç maliyetleri; açılış öncesi maliyetler ile faaliyet öncesi maliyetleri içerir. Açılış öncesi maliyetler, bir tüzel kişiliğin var edilmesi için yapılan hukuki ve sekreteryaya maliyetleri şeklindeki kuruluş maliyetleri ile yeni bir faaliyet veya işyeri açmak için yapılan harcamalardır. Faaliyet öncesi maliyetler ise yeni faaliyetlerin başlatılması veya yeni ürünler veya yeni süreçlerin oluşturulması için yapılan

harcamalarıdır(MUHASEBE NET, 13.12.2014, www.muhasabe.net)

Takip Eden Dönemlerde Değerleme

Maliyet Modeli

Maddi olmayan varlık, mali tablolarda maliyetinden birikmiş amortisman hisseleri ve birikmiş değer düşüklüğü zararları çıkarıldıktan sonraki değeri üzerinden gösterilir (TMS 38, prgrf 74).

Yeniden Değerleme Modeli

İlk finansal tablolara aktarılma sonrasında, gayrimaddi bir varlık, finansal tablolarda yeniden değerlendirilmiş tutarı (yeniden değerlendirme tarihindeki makul değeri) üzerinden yansıtılır. Yeniden değerlendirilmiş tutar, yeniden değerlendirme tarihindeki makul değerden, birikmiş itfa payları ve birikmiş değer düşüklüğü zararlarının çıkarılması suretiyle bulunan değere denir. Bu kısım kapsamındaki yeniden değerlemenin, aktif bir piyasadaki fiyatlar esas alınarak yapılması gerekmektedir. Yeniden değerlendirme, bilanço tarihi itibarı ile, ilgili varlığın makul değerinin, finansal tablolardaki kayıtlı tutarından önemli ölçüde farklı olmasına sebep olmayacak şekilde düzenli aralıklarla yapılır (TMS 38, prgrf 75).

İtfa Yöntemi

İşletme Maddi olmayan bir varlığın faydalı ömrünün sınırlı mı ya da sınırsız mı olduğunu değerlendirir. Bir Maddi olmayan varlığın yaratacağı nakit akımları önceden tahmin edilebilecek bir süre içinde bitmeyecek ise, bu varlığın faydalı ömrünün sınırsız olduğu değerlendirilir.

Maddi olmayan bir varlığın itfa edilebilen tutarı, söz konusu varlığın faydalı ömrü boyunca sistematik olarak itfa edilir. Eğer Maddi olmayan bir varlığın faydalı ömrü belirsiz veya sınırsız ise, ilgili varlık itfa edilmez, ancak yılda bir kez değer düşüklüğü tespit çalışmasına tabi tutulur.

Sınırlı faydalı ömrü olan Maddi olmayan varlıkların itfa dönemi ve itfa yöntemi asgari her hesap dönemi sonunda tekrardan gözden geçirilir. Beklenen faydalı ömür geçmişte tahmin edilen süreden farklılık gösteriyor ise, itfa dönemi yeni tahminler doğrultusunda değiştirilir. Bu değişiklikler cari ve gelecek dönem itfa tutarlarının düzeltilmesi yolu ile yapılır (TMS 38, prgrf 97-99).

Değer Düşüklükleri

Bir işletme, Maddi olmayan bir varlığının değerinde düşüş olup olmadığını belirlemek için, Varlıklarda Değer Düşüklüğü başlıklı TMS 36 no'lu standartta yer alan hükümleri uygular(TMS 38, prgrf 100-103).

Dipnotlarda Açıklanacak Hususlar

İşletme içinde oluşturulan Maddi olmayan varlıklarla, diğer Maddi olmayan varlıklar arasında bir tasnif yapılarak, her bir sınıf Maddi olmayan varlık için aşağıdaki hususlar dipnotlarda açıklanır (TMS 38, prgrf 118-133) :

- Faydalı ömrün sınırlı mı veya sınırsız mı olduğu, sınırlı ise kullanılan faydalı ömür ve itfa oranları (Örnek 1)
- Sınırlı Maddi olmayan varlıklar için itfa yöntemi (Örnek 1),
- Dönem başı ve dönem sonu brüt kayıtlı değerler ve birikmiş itfa tutarı (Örnek 2)
- İtfa tutarının gelir tablosunda hangi kalem içerisinde gösterildiği
- Aşağıdaki bilgileri gösteren dönem başındaki ve sonundaki kayıtlı değer mutabakatı (Örnek 2):
- İlaveler (iç kaynaklardan sağlanan, ayrıca alman veya işletme birleşmesi yöntemi ile olanları ayrı ayrı göstererek)

- Satılmak için elde tutulan Maddi olmayan varlıklar (varsa)
  - Dönem içinde yeniden değerlendirme ve değer düşüklüğü sonucunda meydana gelen artış ve azalışlar (varsa)
  - Gelir tablosuna yansıtılan değer düşüklükleri (varsa)
  - Gelir tablosunda ters çevrilen değer düşüklükleri (varsa)
  - Dönem içindeki itfa tutarları
  - Dönem içinde kayıtlı değerindeki diğer değişiklikler
  - Yabancı para net çevrim farkları (varsa) Sınırsız faydalı ömrü olan varlıklar için, ilgili varlıkların kayıtlı değeri ve sınırsız faydalı ömür değerlendirmesini destekleyici nedenler (varsa)
  - Yeniden değerlendirme modelinin uygulandığı durumlarda yeniden değerlendirme çalışması ile ilgili detaylı bilgi (varsa)
  - Gelir tablosunda gider olarak finansal tablolara alınan harcama tutarları (varsa)
- Dipnotlara ilişkin örneklere aşağıda yer verilmiştir.

Örnek 1:

Maddi olmayan duran varlıklar

Maddi olmayan duran varlıklar, kazanılmış bilgi işlem sistemlerinden ve bilgisayar yazılımlarından kaynaklanan hakları içermektedir. Bunlar, edinim maliyeti üzerinden kaydedilir ve edinildikleri tarihten sonra 5 yılı geçmeyen bir süre için tahmini faydalı ömürleri üzerinden doğrusal amortisman yöntemi ile amortismanına tabi tutulur. Değer düşüklüğünün olması halinde Maddi olmayan duran varlıkların kayıtlı değeri, geri kazanılabilir değerine indirilir (Suna ve Serhan, 2005:219).

7.39. TMS 39: Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme Ve Ölçme

Bu bölümde TMS 39'nin amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Finansal varlıkların, finansal borçların ve finansal olmayan kalemlerin alım veya satımına ilişkin sözleşmelerin muhasebeleştirme ve ölçümlenebilmesine ilişkin ilkeleri belirlemektir. Finansal araçlarla ilgili bilgilerin sunumuna yönelik hükümler "TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum" Standardında bulunmaktadır. Finansal araçlara yönelik olarak kamuoyuna yapılması gereken açıklamalara yönelik hükümler ise "TFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar" Standardında yer almaktadır.

Standardın kapsamı, aşağıda gösterilenler dışında kalan tüm finansal araçlardır:

- TMS 27, TMS 28 ve TMS 31 hükümlerine bağlanmış iştirak, bağlı ortaklıklar ve müşterek idareye tabi teşebbüslerdeki yatırımlar TMS 19 hükümlerine bağlanmış işverenlerin çalışanlarına yönelik fayda planlarından kaynaklanan hakları ve yükümlülükleri
- Birleşme işlemlerinde bir koşula bağlı hükümler içeren sözleşmeler İklimle dayalı, coğrafi veya diğer fiziki değişkenlere bağlı bir ödeme gerektiren sözleşmeler (gömülü türev araçlar hariç) Sigorta sözleşmeleri ile belirlenen haklar ve yükümlükler (sigorta sözleşmesi şeklinde düzenlenmekle birlikte temel olarak finansal rizikoların transferini içeren finansal araçlar ve sigorta sözleşmelerinde gömülü bulunan türev araçlar hariç)
- TMS 32'de tanımlanmış işletme tarafından çıkarılmış hisse senetleri TMS 17 hükümlerine bağlanmış finansal kiralama sözleşmelerindeki haklar ve yükümlülükler

- İlk finansal tablolara aktarılmadan sonraki değerleme işlemleriyle ilgili olarak; bir borçlanma aracının asli veya değişen koşullarda, bir borcun vadesinde ödenmemesi sebebiyle finansal aracı elinde bulunduran tarafın katlanacağı zararları karşılamak üzere belirli ödemelerin yapılmasını sağlayan finansal garanti sözleşmeleri
- Kar-zarar'dan geçirilmek suretiyle makul değerle değerlendirilen finansal yükümlülükler dahil olmamak üzere, nakitle veya diğer finansal araçlarla netleştirilerek kapatılamayan kredi taahhütleri (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Finansal Varlıkların Sınıflandırılması

TMS 39'a göre finansal varlıklar 4 gruba ayrılır.

- Makul Değer Değişiklikleri Gelir Tablosunda Muhasebeleşecek Finansal Varlıklar
- Kar-zarardan geçirilmek suretiyle makul değerle değerlendirilen finansal varlıklar aşağıdaki gibi sınıflandırılır:
- Finansal tablolara ilk alındığı tarihte Kar-zarar'dan geçirilmek suretiyle makul değerle değerlendirilmesine karar verilen finansal varlıklar
- Kısa vadede kar etmek amacıyla satılması planlanan alım-satım amaçlı finansal varlıklar (MUHASEBE NET, 13.12.2014, www.muhasabe.net)

İşletme Kaynaklı Kredi ve Diğer Alacaklar

İşletme tarafından ilk kez finansal tablolara aktarılırken makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar veya satılmaya hazır finansal varlıklar olarak sınıflandırılan finansal varlıklar dışında, daha ziyade işletmenin doğrudan borç vermek veya mal ve hizmet satmak suretiyle oluşan, aktif bir piyasaya kote edilmeyen ve belli veya sabit ödemeleri olan finansal varlıklardır. İşletme kaynaklı krediler ve diğer alacaklar iskonto edilmiş değer yöntemiyle değerlendirilir (Üstündağ, 2000: 45).

Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar

Belli veya sabit ödemeleri bulunan, sabit bir vadesi olan ve işletmenin vadesine kadar elde bulundurma yeteneğinde ve niyetinde olduğu finansal araçlardır. İşletme tarafından ilk kez mali tablolara alınırken; makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek olan finansal varlıklar, satılmaya hazır veya işletme kaynaklı kredi ve diğer alacaklar tanımlamasını karşılayan araçlar bunun dışında tutulur. Vadeye kadar elde tutulacak olan finansal varlıklar iskonto edilmiş değer yöntemiyle değerlendirilir. İşletme vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıkların önemli olmayan tutarından fazla olan tutarları vadesinden önce satması veya yeniden sınıflandırması durumunda, kalan tüm vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar cari ve gelecek iki raporlama dönemi boyunca satılmaya hazır finansal varlıklar olarak sınıflandırılıp makul değer ile değerlendirilir (Serhan ve Suna, 2005: 225).

Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar

Finansal tablolara ilk alındığı tarihte kar-zarardan geçirilmek suretiyle makul değerle değerlendirilen finansal varlık, işletme kaynaklı kredi ve diğer alacaklar veya vadeye kadar elde tutulacak finansal varlık olarak tasnif edilmeyen tüm diğer finansal varlıklar satılmaya hazır finansal varlık olarak sınıflandırılır.

Satılmaya hazır finansal varlıklar makul değerleriyle değerlendirilip, makul değer

değişiklikleri (varlık üzerindeki etkin faiz oranı yöntemiyle hesaplanan prim veya iskonto geliri kısmı, değer düşüklüğü karşılığındaki değişiklikler ve kur farkı kar/zarar kısmı hariç) özkaynakların altında sınıflandırılır. Özkaynakların altında sınıflandırılmış kümülatif kar/zarar, finansal varlığın elden çıkarılmasıyla kar/zarar altında sınıflandırılır.

Yukarıda açıklanan finansal varlıkların değerlendirme yöntemleri ve geliri tanıma esasları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir (TMS 39, prgrf 58).

Finansal Varlıkların Değerleme Yöntemleri ve Geliri Tanıma Esasları

Finansal varlık	Değerleme yöntemi	Defter değerindeki değişikliklerin tanındığı yer
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar	Makul değer	Gelir tablosu
Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar	İskonto edilmiş değer	Prim veya iskonto gelir tablosunda gösterilir
Kredi ve alacaklar	İskonto edilmiş değer	Prim veya iskonto gelir tablosunda gösterilir
Satılmaya hazır finansal varlıklar	Makul değer	Özkaynaklar

Finansal Yükümlülüklerin Sınıflandırılması

Finansal yükümlülükler iki şekilde sınıflandırılır:

- Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal yükümlülükler
- Etkin faiz yöntemine göre iskonto edilmiş değer ile değerlendirilen diğer tüm finansal yükümlülükler
- Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal yükümlülükler aşağıdaki gibi sınıflandırılır:
- Finansal tablolara ilk alındığı tarihte makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleştirilmesine karar verilen finansal varlıklar
- Kısa vadede kar kazanmak için elde tutulan alım-satım amaçlı finansal yükümlülükler (Akdoğan, 2007: 125).

Finansal Araçların Tablolara Alınması ve Tablolardan Çıkarılması

Finansal varlıklar veya finansal borçlar, işletmenin ilgili araca ilişkin sözleşme hükümlerine taraf olması durumunda mali tabloya yansıtılmak üzere finansal tablolara aktarılır. Bir finansal varlık veya bu varlığın bir kısmı işletmenin finansal varlığa veya bu varlığın bir kısmına ilişkin nakit akımları üzerindeki sözleşme ile belirlenen haklarının son bulması, kaybedilmesi veya bu hakların aktarılması durumunda finansal tablolardan çıkarılır.

Bir finansal borç veya borcun bir bölümü, sadece borcun ortadan kalkması (sözleşmede belirtilen yükümlülüğün sona ermesi gibi) durumunda bilançooya dahil edilmez (Cebeci, 2014: 52).

Makul Değerle Değerlemeye İlişkin İlkeler

Makul değer tanımı; işletmenin herhangi bir tasfiye aşamasına girme, faaliyetlerinde önemli bir kısıtlamaya gitme veya ters pozisyon sağlayan bir faaliyet gerçekleştirme niyet veya ihtiyacında olmaksızın işletmenin devamlılığı kavramı altında

faaliyet gösterdiği varsayımına dayanmaktadır. Makul değer bundan dolayı işletmenin gerçekleştirmek istemediği bir işlem, tasfiye veya satış nedeniyle elde edeceği veya ödeyeceği bir tutar değildir.

Aktif bir piyasada fiyat kotasyonlarının var olması makul değere bağlı olarak en iyi kanıttır. Bu tür fiyatlar, varlığı halinde finansal varlıklar ve borçların değerlemelerinde kullanılmaktadır.

Makul değer, bir finansal aracın aktif bir piyasasının olmaması halinde, bilgili ve istekli taraflar arasında, herhangi bir ilişkiden etkilenmeyecek koşullarda bir varlığın el değiştirebileceği fiyat ve yükümlülüklerin yerine getirilmesinde esas oluşturacak olan meblağ üzerinden gerçekleşen yakın veya eş zamanlı işlemler dikkate alınarak edinilir (Akdoğan, 2007: 68).

Makul değer herhangi bir şekilde tespit edilemiyorsa, işletmeler makul değeri tahmin etmek üzere bir değerlendirme metodu kullanır. Kullanılacak değerlendirme metodu, piyasa katılımcılarının fiyat belirlenirken dikkate aldıkları faktörlerin tamamını içermeli ve finansal araçların fiyatlanmasında kullanılan genel kabul gören metodlar ile uyumlu olmalıdır (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Finansal Varlıklarda Değer Düşüklüğü ve Tahsil Edilememe

İşletmeler bir finansal varlığın veya varlık grubunun bir değer düşüklüğüne maruz kaldığına dair herhangi bir objektif delilin bulunup bulunmadığını her bilanço tarihi itibarıyla değerlendirmekle sorumludur.

İskonto edilmiş maliyetle takip edilen finansal varlıklara ilişkin sözleşme şartları kapsamında vadesi gelen tutarların (anapara ve faizler) tümünün tahsil edilememesinin olası olması durumunda, değer düşüklüğü zararı meydana gelir. Zarar tutarı varlığın kayıtlı değeri ile beklenen gelecekteki nakit akımlarının finansal aracın asli etkin faiz haddi üzerinden iskonto edilmesiyle edinilen bugünkü değeri (geri kazanılabilir) arasında oluşan fark kadardır. Varlığın kayıtlı değeri geri kazanılabilir tutarına indirilir. Zarar tutarı dönemin kar veya zararı olarak mali tablolara aktarılır (TMUD, 12.12.2014, www.tmud.org.tr).

Maliyetleri üzerinden izlenen finansal varlıklara ilişkin değer düşüklüğüyle ilgili tarafsız bir kanıtın bulunması halinde değer düşüklüğü zararı meydana gelir. Bu değer düşüklüğü zararının tutarı, finansal varlığın kayıtlı olan değeri ile beklenen gelecekteki nakit akımlarının benzer bir finansal varlığa dair piyasadaki cari faiz haddi ile iskonto edilmesiyle edinilen bugünkü değeri (geri kazanılabilir) arasındaki fark kadardır. Bu tür değer düşüklüğü zararları finansal araç finansal tablolara alınmaya devam edildiği sürece iptal edilmez (TMUD, 12.12.2014, www.tmud.org.tr).

Satılmaya hazır finansal varlığın makul değerinde oluşan azalışların doğrudan özsermaye içerisinde finansal tablolara aktarılması ve bu varlığın bir değer düşüklüğüne maruz kaldığına dair tarafsız deliller bulunması halinde, finansal varlık finansal tablolardan çıkarılmamış olsa dahi, daha önce doğrudan özsermaye içerisinde finansal tablolara alınan birikmiş net zararlar özsermayeden düşülere, dönemin kar veya zararı ile ilişkilendirilmek suretiyle finansal tablolara aktarılır.

Bir finansal varlığın veya varlık grubunun değer düşüklüğüne maruz kaldığına veya tahsil edilemez olduğuna dair tarafsız deliller aşağıdaki konular hakkındaki veriler ile meydana gelebilir:

- Varlığı ihraç edenin finansal problemleri olması
- Faiz veya anaparanın geri ödenmemesi gibi sözleşme ihlallerinin bulunması
- Finansal varlığın borçlunun finansal durumunun zayıf olması sebebiyle borç veren tarafından borçluya hibe edilmesi

- Varlığı ihraç edenin finansal olarak yeniden yapılanması veya iflas etmesi olasılığının bulunması
- Bu varlıktan kaynaklanan değer düşüklüğü karşılığının bir önceki finansal raporlama döneminde finansal tablolara yansıtılması
- Finansal zorluklar nedeniyle varlığın işlem gördüğü piyasanın ortadan kalkması
- Geçmiş tahsilat verilerine dayanarak alacakların bir kısmının tahsil edilemeyeceği sonucuna varılması(KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Hedge Amaçlı İşlemler (Riskten Korunma Muhasebesi)

Tanımlar

Hedge: Muhasebe anlamında hedge, bir ya da birden fazla hedge enstrümanının makul değerlerinde meydana gelen değişikliğin, tamamen veya kısmen hedge edilen kalemin makul değeri veya nakit akışında meydana gelecek değişikliği dengelemesidir.

Hedge edilen kalem: Bir işletmeyi, makul değerinde veya ileride elde edilecek nakit akımlarında meydana gelebilecek değişimin yarattığı riske maruz bırakan ve muhasebe anlamında hedge amacıyla oluşturulmuş varlık, yükümlülük, kesin taahhüt veya öngörülebilir ileri vadeli bir işlemdir (TMS 39, prgf 70-80).

Hedge enstrümanı: Hedge muhasebesi anlamında hedge enstrümanı, hedge edilen kalemin makul değeri veya nakit akımlarında meydana gelebilecek değişimi dengelemek amacıyla oluşturulan türev enstrümanı veya diğer bir finansal varlık ya da yükümlülüktür (TMS 39, prgrf 70-80).

Hedge etkinliği: Hedge edilen riskin makul değeri veya nakit akımlarında meydana gelebilecek değişikliklerin hedge enstrümanı tarafından ne ölçüde dengelendiğidir.

Dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Hedge ilişkisinin resmi bir şekilde tanımlanması gerekmektedir.
- Hedge ilişkisinin resmi bir şekilde dökümanite edilmesi gerekmektedir.
- Hedge edilen riskin resmi bir şekilde tanımlanması gerekmektedir.
- Hedge ilişkisi güvenilir bir şekilde ölçülebilmelidir.
- Etkin korelasyon olması gerekmektedir (%80-% 125).
- Hedge işleminin gerçekleştirilebilir olması gerekmektedir.
- Net bilanço pozisyonunu hedge etmek için yapılan türevsözleşmeleri muhasebe anlamında hedge olarak kabul edilmez (TMS 39, prgrf 80).

Hedging İlişkisinin Çeşitleri

Makul Değere Yönelik Hedge İşlemleri

Makul değere yönelik hedge işlemleri, bilançodaki bir varlık veya yükümlülüğün veya bu varlık veya yükümlülüğün belirlenebilir bir kısmının makul değerindeki değişikliklerin yarattığı belirli bir riske karşı alınmış ve raporlanan net gelire etki eden hedge işlemleridir.

Makul değere yönelik hedge işlemlerine şu örnekler verilebilir:

- Yabancı para cinsinden bir borçlanmayı veya yatırımı hedge etmek için yapılan yabancı para forward veya swap sözleşmeleri
- Sabit faiz oranlı verilen kredileri hedge etmek için yapılan faiz oranı swap sözleşmeleri
- Sabit faiz oranlı bir borçlanmayı hedge etmek için değişken oranlı faiz oranı swap sözleşmeleri (TÜSİAD, 2003: 25)

Nakit Akımına Yönelik Hedge İşlemleri

Nakit akımına yönelik hedge işlemleri, bilançodaki bir varlık veya yükümlülük (a) ilgili varlık veya yükümlülüğün maruz kaldığı risk (değişken oranlı bir borçlanmanın tümünün veya bir kısmının faiz ödemeleri), veya öngörülebilir bir işlemle (öngörülen alım veya satım) ilişkilendirilebilen ve (b) raporlanan net gelire etki edecek nakit akımlarındaki değişikliklerin yarattığı riske karşı hedge işlemleridir.

İşletmenin bilanço dışında taşıdığı ve işletmenin bir varlığı raporlama para birimiyle sabit bir fiyata satın alma taahhüdü ile ilgili hedge, makul değer riski taşıdığı halde nakit akımına yönelik hedge işlemiolarak muhasebeleştirilir.

Nakit akımına yönelik hedge işlemlerine şu örnekler verilebilir (Otlı, 2008: 84):

- Bir havayolu şirketinin yabancı para cinsinden sabit bir fiyata uçak satın almak için girdiği ve bilanço dışında taşıdığı kontrata bağlanmış taahhüdünün taşıdığı yabancı para riskinin hedge edilmesi

7.40. TMS 40: Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

Bu bölümde TMS 40'ın amacı ve kapsamı ele alınacaktır.

Yatırım amaçlı gayrimenkullerin muhasebe kaydı ve yapılması gereken açıklamalara ilişkin kanunlar açıklanmıştır (TSB, 25.12.2014, www.tsb.org.tr).

Standardın kapsamı, kira ve/veya sermaye edinimi elde etmek amacıyla elde tutulan gayrimenkullerin muhasebeleştirilmesi ve kamuya açıklanmasıdır.

Yatırım amaçlı gayrimenkuller, kira ve/veya sermaye kazancı elde etmek amacıyla mevcut durumunu korurlar. Dolayısıyla, yatırım amaçlı bir gayrimenkul şirketin sahip olduğu diğer varlıklardan büyük ölçüde bağımsız nakit akımlarına sebep olur. Bu durum, yatırım amaçlı gayrimenkulleri sahibi tarafından kullanılan gayrimenkullerden farklı kılar (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

Maliyet Unsurları ve İlk Kayda Alınma

Yatırım amaçlı gayrimenkuller, gayrimenkullerin gelecek dönemlerde işletmeye iktisadi fayda sağlamasının muhtemel olması ve maliyetlerinin güvenilir bir biçimde incelenmesi koşuluyla finansal tablolara aktarılır. Yatırım amaçlı gayrimenkuller ilk olarak elde etme maliyetleri ile kaydedilirler. Yatırım amaçlı gayrimenkul ile doğrudan ilişkilendirilebilen maliyetler elde etme maliyetine dahil edilir (TMS 40, prgrf 16).

Değerleme

Finansal tablolara alınma sonrasında, makul değer yöntemi ve maliyet yöntemi olmak üzere iki çeşit değerlendirme alternatifidir. Seçilen değerlendirme yöntemi, tüm yatırım amaçlı varlıklar için uygulanmalıdır. Operasyonel kiralama yöntemiyle kiralanan gayrimenkuller için makul değer yöntemi uygulanır. Standart uyarınca, tüm işletmelerin yatırım amaçlı gayrimenkullerin değerlendirme veya (maliyet yöntemi kullanıldığı takdirde) açıklama amacıyla makul değerlerini belirlemeleri şarttır. Yatırım amaçlı gayrimenkullerin makul değerinin incelemek için izin almış ve yakın zamanda aynı özellikteki haiz bir gayrimenkulü değerlemiş olan bağımsız bir denetim firmasından hizmet satın alabilirler (TSB, 15.01.2015, www.tsb.org.tr).

Makul Değer Yöntemi

Bu yöntemde, gayrimenkul makul değeriyle gösterilerek, değerlendirme farkı gelir tablosuna kaydedilir. Makul değer bilgisi, tecrübeli ve arzulu kişiler arasında, herhangi bir ilişkiden etkilenilmeyecek şartlar altında bir varlığın sahip değiştirebileceği fiyat

şeklinde tanımlandığını belirtmiştik. Yatırım amaçlı gayrimenkulün makul değeri genellikle pazar değeridir. Makul değer, tanımıyla uyumlu suretiyle, bilanço tarihinde piyasadan elde edilebilmesi kuvvetle muhtemel olan fiyat üzerinden ölçümlenir. Bu fiyat satıcılar için elde edilebilen en iyi fiyat, alıcılar için ise elde edilebilen en verimli fiyattır (TMS 40, prgrf 33-35).

Yatırım amaçlı gayrimenkullerin makul değerindeki bir değişiklikten doğan edinim veya hasar, olduğu dönemde net kar/zarara dahil edilmektedir (TMS 40, prgrf 34).

Yatırım amaçlı bir gayrimenkulün makul değerini sürekli bir şekilde güvenilir olarak inceletemeyebilir. Bu durum yalnızca karşılaştırılabilir piyasa işlemlerinin az olması ve makul değer indirgenmiş nakit akım tahminlerine dayanan metodlar gibi alternatif ölçüm tahminlerinin mevcut olmadığı zamanlarda meydana gelebilir. Bu durumda, işletmeler ilgili yatırım amaçlı gayrimenkulü Maddi Duran Varlıklar başlıklı TMS 16 no'lu standartta yer alan maliyet modelini dikkate alarak değerlemelidirler. Yatırım amaçlı gayrimenkullerin atık değerinin sıfır olduğu göz ardı edilmemektedir (Tokaç, 2005: 89).

Maliyet Yöntemi

Bu yöntemde, maliyetten birikmiş amortisman ve varsa değer düşüş karşılığı düşülür. Bu modeli seçen işletmeler yatırım amaçlı gayrimenkullerini Maddi Duran Varlıklar başlıklı TMS 16 no'lu standartta yer alan maliyet modelini dikkate alarak değerlerler. Ancak Elden Çıkarılacak Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler başlıklı TFRS 5 no'lu standart kapsamına giren yatırım amaçlı gayrimenkuller varsa, bu gayrimenkuller TFRS 5'e göre değerlendirilir (TMS 40, prgf 56).

Yatırım Amaçlı Gayrimenkullerin Nevi Değiştirmeleri

Yatırım amaçlı gayrimenkullerin yapı (nevi)değiştirmesi ya da bir gayrimenkulün yatırım amaçlı gayrimenkul haline gelmesi ancak aşağıdaki hallerde söz konusudur (TMS 40, prgrf 66-76):

- Yatırım amaçlı bir gayrimenkulün daha sonra sermayeder tarafından kullanılan gayrimenkul haline gelmesi durumu
- Yatırım amaçlı bir gayrimenkulün satış için büyütülmesine başlanması ya da satmak üzere stok kapsamına alınması sermayederi tarafından kullanılan bir gayrimenkulün yatırım amaçlı bir gayrimenkul durumuna gelmesi
- İnşaat veya geliştirme neticesinde gayrimenkulün yatırım amaçlı gayrimenkul haline dönüştürülmesi

Yatırım Amaçlı Gayrimenkullerin Finansal Tablolardan Çıkarılması

Yatırım amaçlı gayrimenkuller elden çıkarıldıklarında ya da sürekli surette kullanımdan çekildiklerinde ve bunun sonucunda elden çıkarılmasından ekonomik fayda elde edilmesinin beklenmediği durumlarda finansal tablolardan çıkarılır (TMS 40, prgf, 70-76) .

Dipnotlarda Açıklanacak Hususlar

Aşağıdaki hususlar dipnotlarda açıklanır (TMS 40, prgf 79):

- Kullanılan değerlendirme yöntemi
- Makul değer belirlemede kullanılan yöntem
- Yatırım amaçlı gayrimenkullerden elde edilen kira geliri

- Yatırım amaçlı gayrimenkullerin işletme giderleri (bakım ve onarım giderleri gibi)
- Ekspertiz raporunun kullanılıp kullanılmadığı
- Hareket tablosu

7.41. TMS 41: Tarımsal Faaliyetler

Bu bölümde TMS 41'in amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilecektir.

Tarımsal faaliyetlere ilişkin muhasebeleştirme metodları ve açıklayıcı beyanları belirlemektir.

Bu Standart, aşağıda yer alan varlıkların tarımsal faaliyetle ilgili olmaları durumunda, ilgili varlıkların muhasebeleştirilme işleminde belirtilir:

- Taşıyıcı bitkiler dışındaki canlı hayvanlar
- Hasat süresindeki tarımsal ürünler ve devlet teşvikleri.

Bu Standart aşağıdakilere uygulanmaz.

- Tarımsal faaliyetle alakalı arsa (bakınız: TMS 16 Maddi Duran Varlıklar ve TMS 40 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller).
- Tarımsal faaliyetle alakalı taşıyıcı bitkiler (bakınız: TMS 16). Ancak, bu Standart taşıyıcı bitkilerin ürünlerine uygulanır.
- Taşıyıcı bitkilerle ilgili devlet teşvikleri (bakınız: TMS 20 Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması).
- Tarımsal faaliyetle ilgili maddi olmayan duran varlıklar (bakınız: TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar).
- Bu Standart, işletmenin canlı varlıklarından hasat edilen tarımsal ürününe, hasat zamanında uygulanır. Bunun neticesinde, "TMS 2 Stoklar" Standardı veya diğer uygun olan bir Standart uygulanır. Bundan dolayı bu Standart, hasat sonrası söz konusu ürünlerin işlenmesini düzenlemez (mesela üzümü yetiştiren bir şarap tüccarının, söz konusu üzümü şaraba dönüştürmesi işlemi). Söz konusu işlemler tarımsal faaliyetin mantıklı ve doğal bir uzantısı ve gerçekleştirilen faaliyetler biyolojik dönüşüme benzerlik gösterir özellikte dahi olsa, bu tür işleme faaliyetleri bu Standartta yer alan tarımsal faaliyet içeriğine alınmamıştır (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

8. SONUÇ VE TARTIŞMA

Finansal tablolar, muhasebenin tanımında yer alan raporlama görevinin yerine getirilmesi gereği ortaya çıkan sistematik bir düzendir. Muhasebeden beklenen en önemli işlevlerden biri de işletmede meydana gelen olayları belirli dönem aralıklarıyla işletme sahiplerine, kredi verenlere ve diğer ilgililere aktarmaktır (Akdoğan ve Tenker, 2007: 3). İşte bu görev de finansal tabloların düzenlenip ilgili taraflara sunulması ile yerine getirilmektedir. Küreselleşmiş güçlü bir finansal raporlamanın sağlayacağı önemli yararlar şöyle sıralanmaktadır (KGK, 03.01.2015, www.kgk.gov.tr).

- Yatırımcılar için karşılaştırılabilir finansal raporlama yapısı sağlamak
- Uluslar arası boyutlarda yatırım yapan yatırımcı olmayı özendirmek
- Düşük maliyetli sermaye
- Etkinliği yüksek kaynak dağılımı sağlamak
- Yüksek rasyolu bir ekonomik büyüme yaratmak

Bu bağlamda güçlü bir finansal raporlama yapısı, sermaye piyasası işlemlerinin gelişmesi ile küresel boyutlar kazanmasına, uluslararası düzeyde şirket birleşmelerinin gündeme gelmesine ve birleşmelerin artmasının kaynağı olacaktır. Çünkü bu tür uluslararası açılımlarda yatırımcı için en önemli konu gerekli güvenilirliğin sağlanmasıdır. Finansal raporlamadaki güvenilirlik ise tüm dünyanın konuştuğu müşterek bir muhasebe dili olan UFRS'lerle mümkün olabilir. Daha kaliteli, daha güvenilir, daha doğru ve her şeyden önemlisi karşılaştırılabilir bilgi ve data üretilmesi son yıllarda tüm yatırımcıların gereksinim duyduğu bir konudur. Bu konuda da uluslar arası arenada tek çözüm metodu UFRS'lerdir. Ayrıca ülkemizde daha çok vergi amaçlı olarak gelişen muhasebe uygulamalarının bu gelişmeler neticesinde yakın gelecekte TFRS çerçevesinde yapılmasına paralel olarak, muhasebe anlayışında önemli değişimlerin yaşanması beklenmektedir (Arıkboğa ve Şişmanoğlu, 2014: 41).

Söz konusu UFRS uyumlu finansal tabloları hazırlamakla işletmeler finansal durumlarını, faaliyet sonuçlarını, nakit akışlarını doğru, şeffaf ve güvenilir şekilde yansıtarak, yatırımcılara, kredi veren kuruluşlara ve diğer bilgi kullanıcılarına karar verme süreçlerinde objektif bilgiler sağlamayı hedeflenmektedir.

Bu bağlamda TFRS 1 ile işletmelerin TFRS açılış finansal durum tablosunun (bilançosunun), bütün TFRS'ler ile uyumlu ve eş değer olması ilkesi dikkate alınarak dönemsellik ilkesine uyumunu, TFRS 2 ile özkaynaktan karşılanan hisse bazlı her türlü ödemenin kar veya zarar da gösterilerek, özkaynak ve karı daha doğru ölçecek hale getirmeyi, TFRS 3 ile finansal tablolarında bir işletme birleşmesine ve bunun etkilerine bağlı olarak sağladığı bilginin ihtiyaca uygunluğunu belirtilmiş olarak muhasebenin temeli daha sağlam atılması hedeflenmektedir. TFRS 4 ise çalışmamızın ana konusunu oluşturmakta olup, sigorta sektörüne yönelik son derece detaylı ve kapsamlı standardın (Phase II) ilk evresini oluşturmakta ve şirketlere söz konusu geçiş sürecinde sınırlı düzenlemeler getirmeyi hedeflemektedir. Bu ilk evrede büyük oranda finansal tablo dipnotlarında açıklanması gereken hususlara yer verilmiştir. İlgili dip notlarla geleceğe yönelik risk tahminlerinin ve olasılık incelemelerinin daha gerçeğe yakın ve tutarlı olması amaçlanmaktadır. TFRS 5 ile satış amaçlı elde durdurulan varlıkların sınıflandırılması yapılarak muhasebeleştirilmesinde de amortisman ayırma işlemi durdurularak nakit akışında daha şeffaf düzenlemeler yapılacaktır. TFRS 6 ile amaçlanan ise maden kaynaklarından oluşabilecek değer düşüklüğünün tutarlı şekilde hesaplanarak kaydedilmesi, TFRS 7 ile işletmenin finansal tablolarında finansal araçların kamuoyuna açıklanmasını sağlamak amaçlanmıştır. TFRS 8 işletmenin

gerçekleştirdiği faaliyetler ile faaliyette bulunduğu iktisadi arenanın niteliğini ve finansal etkileşimlerinin değerlendirmelerini mümkün kılan bilgileri açıklar. TFRS 9 gelecekteki nakit akışlarının tutarını, zamanını ve belirsizliğini incelemelerinde, ihtiyaca uyumlu ve yararlı datayı sunacak şekilde finansal varlıklara ve finansal borçlara ilişkin finansal raporlama prensiplerini açıklamaktır. TFRS 10 ise ana ortaklık niteliğinde bir işletme konsolide tablo sunmak zorunda olmasıyla beraber, TFRS 11 standardı ile de müşterek anlaşma yapılması durumunda tutarlı şekilde finansal tablolara aktarım gerçekleştirilir. TFRS 12 ile diğer işletmelerdeki paylara sahip işletmenin diğer işletmelerdeki paylarının özelliği ile bunlara ilişkin riskleri ve söz konusu payların işletmenin finansal durumuna, finansal performansına ve nakit akışlarına etkilerinin değerlendirilmesini sağlayacak bilgilerin işletme tarafından açıklanmasını sağlamaktır. Özellikle bu üç standarta, dünya pazarındaki rekabet ve yatırımın önemi göz önünde bulundurulursa, yatırımcıların ihtiyaç duydukları daha güvenilir bir finansal tablo oluşturulması amaçlanmıştır. Ayrıca Gerçeğe uygun değer ölçümüne ilişkin çerçeveyi tek bir standart TFRS13 düzenler.

İlgili TFRS'ler bunlarla sınırlı kalmamakta olup, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu (KGGK) tarafından yayımlanan bildiriye göre Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve yorumlar ile beraber tüm standartları oluşturmaktadır.

Şirketlerde oldukça karmaşık olan kalemler; Finansal Tabloların Amacı (TMS 1), Stoklar (TMS 2), Nakit Akış Tabloları (TMS 7), Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklik ve Hatalar (TMS 8), Raporlama Döneminde (Bilanço Tarihinden) Sonrak Olaylar (TMS 10), İnşaat Sözleşmeleri (TMS 11), Gelir Vergileri (TMS12), Maddi Duran Varlıklar (TMS 16), Kiralama İşlemleri (TMS 17), Hasılat (TMS 18), Çalışanlara Sağlanan Faydalar (TMS 19), Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması (TMS 20), Kur Değişiminin Etkileri (TMS 21), Borçlanma Maliyetleri (TMS 23), İlişkili Taraf Açıklamaları (TMS 24), Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama (TMS 26), Bireysel Finansal Tablolar (TMS 27), İştiraklerdeki Ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar (TMS 28), Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama (TMS 29), Finansal Araçlar (TMS 32), Hisse Başına Kazanç (TMS 33), Ara Dönem Finansal Raporlama (TMS 34), Varlıklarda Değer Düşüklüğü (TMS 36), Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar (TMS 37), Maddi Olmayan Duran Varlıklar (TMS 38), Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme Ve Ölçme (TMS 39), Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller (TMS 40), Tarımsal Faaliyetler (TMS 41) söz konusu bu standartlar, yeni muhasebe standartları ile daha şeffaf ve anlaşılabilir hale geldi.

Muhasebe standartlarındaki bütün bu çalışmalar ve entegre etme, uyumlaştırma, finansal ürünler, ertelenmiş vergiler, şirket birleşmeleri ve çalışanlara sağlanan faydalar konularındaki muhasebe uygulamalarında çok önemli farklılıklar ve değişimler getirmektedir. Farklılaşmalar finansal tablolardaki varlık ve borçlara doğrudan etki etmekte bu da işletmenin faaliyet sonuçlarına ve finansal durumuna yansımalarla bulunmaktadır ki bilgi kullanıcıları açısından alacakları kararlarda bu farklılıklar büyük önem taşımaktadır.

UFRS'lere uyumlaştırma çabaları işletmeleri, ülkeleri raporlanan bilgiler bağlamında kaliteyi arttırmaya yönelmiştir. Bu da doğru, güvenilir karşılaştırılabilir finansal bilgiler doğrultusunda kaliteli ve tutarlı kararlar alınmasını sağlar. Küreselleşen ortamda artan rekabet koşullarında hem işletmelerin hem de ülkelerin karşılaşılabilecek sorunlarla başa çıkabilmenin tek yolu UFRS'ye göre hazırlanmış finansal tablolardır. Çünkü UFRS'ler ile finansal tablolardaki istenilen şeffaflık ve karşılaştırılabilirlik sağlanmış olmaktadır.

KAYNAKLAR

- ACAR, D ve TETİK, N, 2008 “Genel Muhasebe”, Detay Yayıncılık, Ankara. 340s.
- AKBULUT, Y., ve YANIK, S., 2007 “Uluslar arası Finansal Raporlama Standartlarına Geçişin Finansal Tablolar Üzerindeki Etkileri”, Muhasebe ve Bilim Dünyası Dergisi, cilt 9, sayı 4, 69-98s.
- AKÇETİN, S, 2001. “Muhasebe Notları”, <http://www.muhasebetr.com/egitimosesi/01> (13.03.2013).
- AKDOĞAN, N., 2007, TMS ve TFRS ‘lerin Genel Amaçlı Finansal Tablolara Etkisi” Prof. Dr. Nejat Tenker’e Armağan, Gazi Üniversitesi İİBF Yayını, Ankara. 146s.
- AKDOĞAN, N ve TENKER, N., 2010 “Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri” , 12. baskı Gazi Kitabevi. 1050s.
- AKMUT, Ö. 1980. “Hayat Sigortası, Teori ve Türkiye ‘deki Uygulamalar, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları No:447, Ankara, 160s.
- ARIKBOĞA, D, ŞİŞMANOĞLU, E., 2011. "Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına Geçişin Sigorta Şirketleri Üzerindeki Etkileri", Modav Dergisi, 46s.
- ATAMAN, AKGÜL, B. ve AKAY, H. 2004. “Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye’de Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma”. Türkmen Kitabevi, İstanbul, 258s.
- ATAMAN, Ü, 2003. “Tekdüzen Hesap Planı ve Finansal Tablolar”. Beta Basım, İstanbul, 596s.
- BAŞPINAR, A, 2005. “Finansal Dergisi”, sayı 148, Mart-Nisan, ss.24-27, C.Arther Williams JR-Michale L.Smith, Peter C.Young, 1998. Risk Management and Insurance ,8 Ed. McGrowHill, USA, 409s.
- CANBAŞ, S., 1997. “Finansal Pazarlar Sermaye Analizleri”, “Finansal Kurumlar”, Beta Yayınları .518s.
- CEA, 1994. “Avrupa Sigorta ve Reasürans Federasyonu tarafından Hazırlanan Rapor” Paris.
- CEBECİ, Y., 2014 “Finansal Tabloların Analizi Açısından Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) Kapsamında düzenlenen Finansal Tablolar ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği’ndeki (MSUGT) Finansal Tabloların Karşılaştırılması” Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- CEYLAN, A., 1993. “İşletmelerde Finansal Yönetim”. Etkin Yayınları, Bursa. 380s.
- CEYLAN, A, KORKMAZ, T., 2015 “ İşletmelerde Finansal Yönetim” Etkin Basım Yayın, 682s.
- COŞKUN, E, F, ŞAMİLOĞLU, F, KAYGUSUZ, S, TANÇ, A, YENER, E, SUADİYE, G, AKSU, İ, KAYALI, N, ÇUKACI, Y. ve HATUNOĞLU, Z, 2010. “Genel Muhasebe” Lisans Yayıncılık. İstanbul. 440s.
- ERGÜN, M. 2008. “Ticaret Hukuku Reformu. Euro Patent”, http://www.europatent.com.tr/modules.php?name=Kose_Yazilari&op=vi ewarticle&artid=11 (15.03.2013).
- GENÇ, A. 1991. “İngiliz Sigortacılık Sistemi “, Milli Reasürans Yayını, Ankara, 30s.
- GEORGE E.Rejda, 2016,. “Risk Yönetimi Ve Sigorta İlkeleri” Nobel Yayın, Amerika. 732s.
- GÖKDENİZ, Ü 1996. “Muhasebe Standartları.” Alfa Basım , İstanbul. 258s.
- GÜRDAL, K, 2006. “Muhasebe Dünyasından Haberler” Muhasebe ve Denetime Bakış Sayı. 22, İstanbul, 127s.

- HARWAY, W. Rubin. "Dictionary of Insurance Terms", third Ed., Barrons Business Guide, Louisiana, USA, 1995, 398s.
- IFRSs and the EU endorsement process: a status report. IFRS Briefing Sheet, KPMG, Sayı 37, Kasım 2005
- INTERNATIONAL Financial Reporting Standards (IFRSs) Bound Volume, IASB, 2005
- İlgili AB Direktifleri, 25 Temmuz 1978 tarih ve 78/660/EEC sayılı Direktif, 13 Haziran 1983 tarih ve 83/349/EEC sayılı Direktif, 8 Aralık 1986 tarih ve 86/635/EEC sayılı Direktif, 19 Aralık 1991 tarih ve 91/674/EEC sayılı Direktif
- İŞSEVEROĞLU, G., 2005 "Sigorta Şirketlerinde Finansal Başarının Ölçülmesi ve Bir Uygulama" Yayınlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- KABUKÇUOĞLU, ÖZER. F. D. 1994 "Sigortacılık Kanunu şerhi "Ekim. İstanbul, 1084s.
- KALAYCI, İ. 2012 (ed.), Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Üzerine Ekonomik Politik Tezler, Beta yayınları, İstanbul, 188- 207s.
- KİRACI, M. ve KÖSE, T., 2002. "IASB, FASB ve TMUDESK'teki Muhasebe Standartları Oluşturma Süreci ve Uyumlaştırma, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi", Sayı 3 (1), ss. 38-52.
- NOMER, C. 2000. "Sigortanın Genel Prensipleri", İstanbul. 221s.
- OKSAY, S. VE OKSAY, S., 2005. "Küreselleşmenin Avrupa Finans Sektöründeki Makro ve Mikro Etkileri: Tek Avrupa Finans Piyasası ve Finansal Şirket Birleşme ve Devralmaları", İrfan Kalaycı (ed.), Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Üzerine Ekonomik Politik Tezler, Beta yayınları, İstanbul, s. 188- 207
- OKSAY, S., 2001. "Döviz Kuru Ödemeler Bilançosu Politikaları" Befa Basım Yayın. İstanbul. 196s.
- O'MALLEY, T., 2005. "IFRSs - an overview. International Accounting Standards Board (IASB)"
- OTLU, F., 2008. "Şirketler Muhasebesi", Medipres Yayıncılık, Malatya. 338s.
- ÖZBOLAT, M. 2011. "Temel Sigortacılık", Seçkin Yayıncılık. Ankara. 37s.
- ÖZCAN, K., 2012. "Temel Muhasebe Terimleri Sözlüğü". Seçkin Yayıncılık. Ankara. 67s.
- ÖZKAN, M., 1998. "Sigorta İşlemleri ve Muhasebesi", Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 172s.
- PEKİNER, K. 1974. "Sigorta İşletmeciliği" İstanbul. 369s.
- REJDA, G. 1999. "Personel Insurance" USA.
- SAYAR, Z., 2003. "Finansal Raporlama Uygulamalarında Uluslararası Standartlara Geçiş". Lebib Yalkın Yayınları. 350s.
- TAYAR, A., 2001. "Türk İş Dünyasında Muhasebe Mesleğinden Beklenenler", V. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu, İSMM Yayınları 32, İstanbul. 160s.
- TBB, 2002. "Türkiye Bankalar Birliği Bankacılık ve Araştırma Grubu, Şeffaflığın Önemi Üzerine Bir Değerlendirme".
- TOKAÇ, A., 2005. "Uygulamacı Gözüyle Finansal Raporları Okuma Metodları", Beta Basım, İstanbul. 342s.
- TÜRKER, İ., 2009. "Türkiye'de Uluslararası finansal raporlama standartları paralelinde yapılan düzenlemelerin finansal tablo kullanıcıları üzerindeki muhtemel etkileri" Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

- Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun Çalışmalarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, R.G. 16.03.2004 - 25404
- TÜSİAD, 2003. “Finansal Raporlama Uygulamalarında Uluslararası Standartlara Geçiş”.Lebib Yalkın Yayınları, Yayın No: TUSIAD-T/2003/7-356. 13-14.s.
- UFRS'nin Uygulama Esasları Hakkında Açıklama, SPK, 19.11.2003 tarih ve MSD-10/621-15465 sayılı yazı
- Uluslararası muhasebe standartlarının uygulanmasına ilişkin 19.7.2002 tarih ve (EC) 1606/2002 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Tüzüğü (11.9.2002 tarih ve L 243/1 sayılı Avrupa Birliği Resmi Gazetesi) 1606/2002 Sayılı Tüzüğün AB Ülkelerinde Uygulanmasına İlişkin 17.1.2005 tarihli AB anketi
- ÜSTÜNDAĞ, S, 2000.“Muhasebe Standartları Oluşturulması Süreci”. Muhasebe ve Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ (Seri XI, No:25), R.G. 15.11.2003 -(mükerrer) 25290Sigortacılık Muhasebe Sistemi Yönetmeliği, R.G. 31.12.2004 – 25687.
- VENEZİANİ,M,ve CLAUDİO,T,2008. “The international accounting standards (Ias/Ifrs) and Italian non-listed companies: perception and financial impact. The results of an empirical survey”, AACF (MODAV) 5th International Accounting Conference İstanbul, 13-15 Kasım 2008.
- YALKIN, K, Y,. 1999. “Türkiye Muhasebe Standartları ve Muhasebe Kurulu (TMUDESK) VE Ulusal StandartlarınGeliştirilmesi”,Ankara Üniversitesi, Siyasi Bilimler Fakültesi, Dergiler,ss.20-42.
- YANIK, S,. “Sigorta İşlemlerinde Mali Yeterlilik Analizi”, Gökhan Matbaası, İstanbul, 284s.
- YARDIMCIOĞLU,M,2007 .”Sigortacılık Hesap Planı ve Muhasebe Sistemi”, Tablet Yayınları,Konya. 254s.
- YILMAZ, F,. 2001. “Türkiye’ deki Muhasebe Uygulamalarına Göre İştiraklerin Değerlendirilmesi”, Mali Çözüm Dergisi, Sayı:56, Temmuz- Ağustos- Eylül, ss.74-85.
- 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu
- [http://archive.ismmmo.org.tr/docs/sempozyum\(15.12.2014\)](http://archive.ismmmo.org.tr/docs/sempozyum(15.12.2014))
- <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum> 25.12.2014
- [http://www.ismmmo.org.tr/html.asp?id=3988\(15.12.2014\)](http://www.ismmmo.org.tr/html.asp?id=3988(15.12.2014))
- <http://www.bddk.org.tr><http://www.tsrsb.org.tr>
- [http://europa.eu.int/comm/internal_market/accounting/does/ias/ias-use-of-options_en.pdf\(15.12.2014\)](http://europa.eu.int/comm/internal_market/accounting/does/ias/ias-use-of-options_en.pdf(15.12.2014))
- <http://www.hazine.gov.tr/mevzuat-sunum-sayfasi> (10.10.2014)
- <http://www.ito.org.tr/itoyayin/0015264.pdf> (14.11.22014)
- <http://muhasebeturk.org/pb/5796-turkiye-muhasebe-standartlari.html?tmpl=component> (16.12.2014)
- <http://muhasebeturk.org/pb/5796-turkiye-muhasebe-standartlari.html?tmpl=component> (15.11.2015)
- [http://muhasebedersleri.com/pratik-bilgiler/damga-vergisi-oranlari.html\(17.12.2014\)](http://muhasebedersleri.com/pratik-bilgiler/damga-vergisi-oranlari.html(17.12.2014))
- [http://muhasebenet.net/muhasebejnedir.html\(07.10.2014\)](http://muhasebenet.net/muhasebejnedir.html(07.10.2014))
- <http://www.muhasebenet.net/muhasebebilgirehberi.html> (13.12.2014)
- <http://www.muhasebevergi.com/makale.aspx?id> (14.12.2014)
- [https://www.muhasebat.gov.tr/content/muhasebe-mevzuati-ve-uygulamalari\(07.03.2015\)](https://www.muhasebat.gov.tr/content/muhasebe-mevzuati-ve-uygulamalari(07.03.2015))
- [http://europa.eu.int/comm/internal_market/accounting/ias_en.htm\(15.12.2014\)](http://europa.eu.int/comm/internal_market/accounting/ias_en.htm(15.12.2014))
- http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html (03.01.2015)
- http://www.kgk.gov.tr/content_list-345-tms-tfrs.html 12.12.2014

- <https://www.kpmg.com>(15.12.2014)
- <http://www.iasb.org>
- <http://www.iasplus.com/en/standards/standards#international-financial-reporting-standards> (15.12.2014)
- <http://www.iasplus.com/en/standards/standards#international-financial-reporting-standards> (17.12.2014)
- <http://www.ifrs.org/search/Pages/results.aspx?k=what%20is%20the%20%C4%B1ascf's%20mission%3F> (06.12.2014)
- <http://www.ifac.org/publications-resources/t-rkiye-denetim-standartlar> (01.12.2014).
- <http://www.ifac.org/publications-resources/t-rkiye-denetim-standartlar> (17.11.2014).
- <http://www.ifac.org/publications-resources/t-rkiye-denetim-standartlar> (06.12.2014).
- <http://www.ifac.org/publications-resources/t-rkiye-denetim-standartlar>(01.01.2014).
- <http://www.fasb.org/jsp/FASB/Page/SectionPage&cid> (17.11.2014)
- <http://www.isad.org.tr/index/>(15.12.2014)
- <http://resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/9> (15.12.2014)
- <http://resmigazete.com> (15.12.2014)
- <http://www.segem.org.tr/sgrKanunu12.asp> (15.12.2014)
- <http://www.segem.org.tr>(15.12.2014)
- <http://www.spk.gov.tr>(15.12.2014)
- <http://www.sigortacilik.gov.tr>(15.12.2014)
- <http://www.tmud.org.tr/DocumentPage.aspx?MenuID> (15.01.2015)
- <http://www.turmob.org.tr> (12.12.2014).
- <http://www.turkticaretkanunu.net/madde-1401-sigorta-sozlesmesi-tanim> (14.11.2014)
- <http://www.turkticaretkanunu.net/madde-1401-sigorta-sozlesmesi-tanim> (15.11.2014)
- <http://www.turkticaretkanunu.net/madde-1401-sigorta-sozlesmesi-tanim> (16.11.2014)
- <http://www.turkticaretkanunu.net/madde-1401-sigorta-sozlesmesi-tanim> (11.03.2015)
- http://www.turkhukuk sitesi.com/makale_529.htm (10.11.2014)
- <http://www.tsev.org.tr> (01.12.2015)
- <http://www.tsb.org.tr/hayat%20sigortas%c4%b1> (03.11.2014)
- <http://www.tsb.org.tr/hayat%20sigortas%c4%b1> (15.11.2015)
- <http://www.tsb.org.tr/hayat%20sigortas%c4%b1> (14.11.2014)
- <http://www.tsb.org.tr/sigorta-tanimlari.aspx?pageID=648> (15.11.2014)
- <http://www.tsb.org.tr/sigorta-tanimlari.aspx?pageID=648> (11.11.2014)
- <http://www.tsb.org.tr/sigorta-tanimlari.aspx?pageID=648> (16.11.2014)
- <http://www.tsb.org.tr/sigorta-tanimlari.aspx?pageID=648> (01.06.2014)
- <http://www.tsb.org.tr/kredi-sigortasi-genel-sartlari.aspx?pageID=506> (15.12.2014)
- <http://www.tsb.org.tr/ab-muktesebatina-aktarilan-uluslararası-finansal-raporlama-standartlari-ufrs-ve-ozellikleri.aspx?pageID> (25.12.2014)
- <http://www.tsrb.org.tr/tsrb/Maliye+ve+Muhasebe/Finansal+Raporlar/IASB.htm>(15.12.2014)
- <http://www.verginet.net>(15.12.2014)
- <http://vergiportalı.com/doc/bulten> (15.12.2014)
- http://vergisorunları.com.tr/konu_bilgisi (16.12.2014)

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı – Soyadı : Rabia Hilal ÇANKAYA
Doğum Yeri ve Tarihi : 17.11.1985

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Süleyman Demirel Üniv. İİBF. İşletme Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi : KSÜ Sos. Bil. Ens. İşletme ABD
Doktora Öğrenimi :
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar :
Projeler :
Çalıştığı Kurumlar :Denizbank / Ticari Portföy Yönetmeni

İletişim

E-Posta Adresi : rhilalcankaya@hotmail.com
Tel. : 0535 260 70 31
Tarih :2015